

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

VALERIE MARTIN

1948'de Missouri'de doğdu. Amerikalı romancı ve kısa öykü yazarıdır. Aynı zamanda çeşitli üniversitelerde öğretim üyeliği yapmaktadır. *Dr. Jekyll ve Mr. Hyde* romanı temelinde kaleme aldığı *Mary Reilly* adlı romanı 1990'da yayınlandı ve 1996'da filme çekildi. *Surface Calm* (2001) adlı kısa film ise, ilk kitabı *Love*'da (1977) yer alan aynı adlı öyküye dayanmaktadır. *Mal*, 2003'te Orange Ödülü'nü kazandı. Valerie Martin halen New York'ta yaşamaktadır.

PINAR KÜR

Bursa'da doğdu, ama hiç orada oturmadi. Çocukluğu Anadolu'nun çeşitli kentlerinde ve Londra'da geçti. On üç yaşında gittiği ABD'de beş yıl kaldı. Orta öğrenimini New York'ta tamamladı, yüksek öğrenimine yine orada başladı. İstanbul'da Robert Kolej Yüksek Okulu'nu bitirdikten sonra beş yıl Paris'te yaşadı. Sorbonne Üniversitesi'nde, Karşılaştırmalı Edebiyat Kürsüsü'nde doktora yaptı. Yurda döndükten sonra Devlet Tiyatrosu'nda çalışmaya başladı. Çeşitli gazete ve dergilerde tiyatro eleştirileri yazdı. *Akışı Olmayan Sular* adlı öykü kitabıyla 1984'te Sait Faik Öykü Ödülü'nü kazandı. Halen İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Artık evli değildir. Bir oğlu vardır.

VALERIE MARTIN

MAL

Türkçesi: Pınar Kür

Mal
Valerie Martin

Kitabın Özgün Adı:
Property

Yayına hazırlayan: Tülin Er
İngilizce'den çeviren: Pınar Kür
Kapak tasarımı: Utku Lomlu
Dizgi: Bahar Kuru

© 2003, Valerie Martin
Bu çeviri, Random House Inc.'nin bir kolu olan
Doubleday Broadway Publishing Group'a bağlı Nan A. Talese
ile yapılan anlaşmaya dayanılarak yayınlanmıştır.
© 2007; bu kitabın Türkçe yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Ekim 2007
ISBN: 978 - 975 - 289 - 441 - 9

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Tel: (212) 674 97 23
Fax: (212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticaretine Sokak No: 53 Çağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (212) 513 34 20-21 Faks: (212) 512 33 76
Genel Dağıtım: Alfa, Tel: (212) 511 53 03 Faks: (212) 519 33 00
e-posta: everest@alfakitap.com
www.everestyayinlari.com

Çok iyi anlaşılmasını ve hiç unutulmamasını dilediğimiz bir şey var ki, o da şudur: Bu Eyaletin Anayasası, Tom, Dick ve Harry'nin bizim *malımız* olarak belirlenmesini, Polly, Nancy ve Molly'in de bizim *malımız* olarak tescillenmesini öngörmüştür. Ve bu mal ister bir illet, ister bir lanet olsun, ondan vazgeçmeye niyetimiz yoktur.

Halifax Kent'li A.B.C.'den
Richmond Whig'e yazılmış mektuptan
28 Ocak 1832

MAL

BİRİNCİ BÖLÜM

Büyük Çiftlikte Hayat 1828

Hiçbir zaman bitmez. Onu dürbünden seyreliyordum, bu seferki oyun hangisi olacak diye. Beş kişiydiler. Hepsini nehrin kıyısında toplar ve hepsi korkarlar. Daha önce oyunu oynamamış olanlar da birilerinden duymuşlardır. Önce İncil'i açıp bir şeyler okur onlara. Hangi pasaj olduğunu bilmek için onu işitmem gerekmez. Derken çocuklar soyunmak zorundalar, bu da uzun sürmez çünkü üstlerinde bol keten pantolondan başka bir şey yok. Sırayla, teker teker ipce asılmak, kolan vurarak suya doğru uçmak ve atlamak zorundalar. Hava dayanılmaz sıcak; serin su hoşlarına gidiyor, bunun tadını çıkarıyorlar ellerinden geldiğince. Suyun içindelerken birbirleriyle itişip kakışmaya teşvik eder onları. Sonra çıkıp

aynı şeyi yeniden yapmaları gerekiyor, ama bu kez ipe ikişer ikişer asılmak zorundalar, bu da birinin ötekine sıkı sıkı tutunması demek oluyor. Baktığımda oyunun bu aşamasına gelmişlerdi.

İpte iki oğlan vardı, biri ipe tutunurken öteki de onun omuzlarına sıkıca yapışmıştı. Gülüşıyorlardı çünkü ıslak ve kaygandılar. Uzun bir koşuyu yeni bitirmiş bir atın derisi gibi parıldıyor, buharlanıyordu gövdeleri güneşin altında. Yere basan çocuk koştu, kolan kopardı, suyun ortasına uçtular, en yüksek noktaya ulaştığında koyverdi ipi ve vurulmuş bir çift kara kaz gibi düştüler yukardan suyun kıpırtısız yüzeyini yararak. O, onlara doğru dürüst bakmıyordu bile. Bundan sonrakı ikiliyi seçmekle, çocuklardan birine geri dönen ipi yakalaması için talimat verirken elleriyle ötekinin omuzlarını sıvazlamakla meşguldü. Çocuk korkudan titreyerek yere bakıyordu. Daha fazla seyretmeye dayanamadım.

Onun dediklerini yapmayı sürdürmek zorundalar, kıvrak körpe bedenlerini onun önünde çeşitli konumlarda sergileyerek. Onları ipe üçer dörder dizdiğinde çok dikkatle izler, hiçbir şeyi gözden kaçırmamak için. Oğlanlar birbirlerine sürünüyorlar haliyle. Kolları bacakları birbirine dolanıyor, kopmamaya uğraşıyorlar ve çok geçmeden, birinden biri pipisi kalkmış olarak çıkıyor sudan. Oyunun amacı bu. Söz konusu çocuk sudan çıkmamak için elinden geldiğince oyalansa da, çıkarken önündeki kabarıklığı söndürmek için aklından kimbilir neler geçirirse de, faydasız. Bu durum bunların hayvan olduklarını, muhakeme kabiliyetine sahip olmadıklarını gösteriyormuş dediğine göre. Beyaz bir adam, dayak yiyeceğini biliyorsa eğer, orasını kaldıramazmış.

Sopası hemen oracıkta, ağacın yanında durur; zaten hiçbir zaman fazla uzakta değildir. Onu eline aldığı anda oğlanların sesi kesilir. Kimi kez kabahatli çocuk ağlamaya başlar ya

da kaçmaya çalışır, ama eli sopalı bu koca adamın karşısında çaresizdir. Hizmetkârın sertliğinin yok olmasıyla efendininin ayaklanması bir olur ve ikincisinin barakalara varana kadar sertliğini kaybetmez. Eğer oğlanın annesini bulabilirse, kadın da güzelse, böylesine doğaya aykırı bir çocuk yetiştirmenin bedelini ağır ödetir ona.

Bu, oyunlarından yalnızca bir tanesi. Eve döndüğünde, artık gün boyu keyfine diyecek yoktur.

Çoğu kez, dürbünden bakarken, inanmak istemediğim bir nakarat yinelenir durur kafamda: *Bu adam benim kocam, bu benim kocam.*

Sabahleyin çılgınca öfkeliydi çünkü Bay Sutter zencilerden biriyle öyle bir karşıtlığa düşmüş ki onu kırbaçlatmış ve adamın yeniden çalışmaya başlayabilmesi bir hafta alacakmış. Ağaçları vardiya usulü kesiyorlar ve bir tek adamın bile eksikliği işleri aksatacak – yani, kocam buna inanmış. Söz konusu zenci Leo sahip olduğumuz en iyi işçi. Kendi dediğine bakılırsa, Leo hiçbir zaman sorun yaratmamış ama Sutter durup dururken onun küstah olduğuna karar vermiş. Durup dururken değil tabii, dediğine göre asıl mesele, Sutter’ın kendi göz koyduğu kadına Leo’nun sahip çıkmasıymış. Kahvaltı boyunca bunları dinlemek zorunda kaldım. Küfürler savurdu, Sutter’ı öldüreceğine yemin etti, sonra da yiyecekler soğuk diye geri gönderdi. Sarah onun tabağını alıp çıktı. Kendisi sandalyesinde geriye yaslanıp gözlerini elleriyle örttü. “Bu kız beni zehirliyor,” dedi.

Sarah geri geldiğinde yumuşamış numarası yaptı. “Walter evin içinde bir yerde mi?” diye sordu. “Gönder onu bana.”

Buyrun bakalım, bu sefer de yumurcak piçin yemek salonunda beş aşağı beş yukarı koşturmasına, yağlı ellerini servis

tabaklarına sokmasına maruz kalıyorum. Babasının elinden küçük küçük et parçacıkları yiyor köpek gibi. Sarah büfeye yaslanmış seyrediyor, ama gördükleri onu da benim kadar iğrendiriyor gibi. Bu çocuk deli bir yaratık, çok güzel, çok yırtıcı bir vahşi kedi gibi. Kapıların perdelerini tırmıkladığını görsem şaşmam. Babasının kıvrık kızıl saçlarını ve yeşil gözlerini, annesinin altın renkli tenini ve dolgun, somurtkan dudaklarını almış. Sarah'nın bile anlamadığı garip, sabuk bir dil konuşuyor. Babası arada bir birkaç dakikalığına düşkünlük gösterir ona, ama çabuk sıkılır, gerisin geriye mutfığa gönderir; o da, oradaki masanın altında geçirir günlerini, Delp-hine'in bir salaklık anında ona hediye ettiği köpek yavrusuna eziyet ederek. Oğlanı gönderdikten sonra dikkatini Sarah'ya yöneltti. "Git aşağıya, Leo'ya bak," dedi. "Sonra da çalışma odama gelip durum hakkında rapor ver."

Kız gözlerini yerden kaldırmadan başını salladı. O ise sandalyesini geriye iterek kalktı, benimle konuşmadan odadan çıktı.

"Senin kendisini zehirlediğini sanıyor," dedim o gittikten sonra, gözlerimi yüzünden ayırmadan. Ağzının kıyısında bükülmeye benzer bir şey gördüm; alaycı mıydı? "Bana biraz daha kahve koy," dedim.

Gördürmek istediğim birtakım işler olduğu bahanesiyle, Sarah'yı öğlene kadar odamda tuttum. Nell adını verdiği bebeği de yanındaydı. Çok koyu renkli, çirkin bir kız bebek bu, neyse ki sesi çıkmıyor fazla. Kocam bunu görmeye bile dayanamıyor. Kendisinin olamayacak kadar kara renkliymiş – yani, o öyle sanıyor. Oysa çok daha garip şeyler olmuştur. Herkes bilir, bir damlacık zenci kanı bile kimi kez taşar, kendilerini beyaz olarak yutturmaya alışmış bir ana-babanın çocu-

ğunda bir mürekkep lekesi gibi dağılarak ortaya çıkar, hem ana-babayı hem de çiftin öteki çocuklarını dehşete düşürür. Sarah nasıl becerdiyse -gözyaşları ve yalvarmalarla, eminim-bebeğin memeden kesilinceye kadar evde kalmasına izin vermesi konusunda ikna etmiş kocamı. İlk başta mutfakta tutuyordu onu, ama günde yüz kez in merdiven çık merdiven koşturması beyimizi o kadar sinirlendirdi ki, bir çözüm bulmam için bana baskı yaptı. Ben de Sarah'ya barakaların oradan bir kutu bulup getirmesini, benim odamın bir köşesine yerleştirmesini söyledim. Bakışlarını doğrudan gözlerime dikti. Ender olarak yapar bunu, memnun olduğunun ifadesidir sanıyorum.

Hava çok sıcaktı, beni yelpazelemesini söyledim. Öylece oturuyorduk işte, benim elimde her zamanki bitmez tükenmez dikişim, Sarah'nın elinde bana salladığı yelpaze, bebek de tahta kutusunda uykuda. Sarah tahta kutuyu kendi aklına göre saçma sapan hazırlamış, kıtık ve yosunla doldurduğu bir döşek koymuş, üstüne de yamalardan yapılmış bir yorgan. Bir de bir söğüt dalı bulup ortasına yerleştirmiş, üstüne ci-binlik gibi bir şey germiş. “Nedir bu, prenses yatağı mı?” dedim bu gülünç zamazingoyu gördüğümde. “Orası burası kaşınmazsa ağlamaz,” diye karşılık verdi Sarah. Kabul etmek zorundayım ki, akla yakın bir açıklamaydı bu. Bu kızın can sıkıcı özelliklerinden biri de, arada sırada üşenmeyip konuştuğunda, akıllı laf ediyor.

Biraz sonra bebe mızıldamaya başladı. Sarah emzirmek için kucağına aldı onu, bir eliyle bebeği tutuyor, ötekiyle de yelpazeyi sallıyordu. Bu süreci görmek zorunda kalmamayım diye iskemlesini benim koltuğumun arkasına çekmişti. Gene de şapır şupur emme seslerini, arada kedi miyavlamasını andıran sızlanmaları işitiyordum. Bu yavruyu emzirmeye neden ille de azmetti anlayamıyorum, çünkü memeden kesilir kesil-

mez barakalara gönderilecek, çalışabilecek yaşa gelir gelmez de satılacak. Onu iyi bir fiyata satamayacak kocam. Koyu renkli, çirkin kızları satmak kolay değildir. Onu para almadan elden çıkarmak zorunda kalırsa çok hoş olur doğrusu.

Ay birden içimi sıkıntılar bastı, kızla konuşmayı denedim, ama nafile. Genellikle sonuçsuz bir girişimdir bu zaten. “Aşağı inip Leo’nun yaralarına baktın mı?” diye sordum.

“Baktım,” dedi.

“Çok mu kötü?”

“Yaşar daha..”

“Kırbaçlayan kimmiş?”

“Bilmem..”

Konuşma namına epi topu bu işte.

Yemekte suratı asıktı. Şeker presi için yeni makaralar gelmiş. Sabahtan beri bunları takmaya uğraşmış, bu arada eli fena kesilmiş. Bütün bunlar Sutter’ın kabahatiymiş çünkü çiftlikte bu aleti en iyi bilen kişi Leo iş yapacak durumda değilmiş. Tarladan iki çocuk çağırmak zorunda kalmış; onlar da sağlarını sollarını bilemeyen, iki eliyle bir pantolonunu tutmayı beceremeyen tiplermiş. Sutter ille de birilerini öldürseye kırbaçlamak istiyorsa, neden bu ikisi gibi beş para etmez oğlanları seçeceğine, çiftlikte işe yarayan tek zenciyi seçmişmiş.

Sarah patates yemeğini getirdiğinde, servis kâsesinden bir kaşık alıp doğruca ağzına attı ve anında önündeki табаğa tükürdü. “Bu evde yemekleri sıcak tutacak bir kâseye sahip değil miyiz?” diye bağırdı. Sarah kâseyi de onun önündeki табаğı da çekip aldı, kapıya yöneldi. O peçetesiyle ağzını sertçe sildikten sonra yarım kadeh şarap yuvarladı. “Yemin edirim buzhaneye koyuyor hepsini.”

Birkaç saniye hiçbir şey söylemeden aval aval baktım yüzüne, sanki o yabancı bir dilde konuşuyormuş gibi. Böyle yaptığımda bozuluyor. Numarayı Sarah'dan öğrendim. “Halen huzurumuzda herhangi bir hizmetkâr bulunmadığına göre Manon Hanımefendi,” dedi, “et yemeğinin servisini sizden rica edebilir miyim?”

Yerimden kalkıp büfeye gittim, bir tabağa birkaç dilim rosto koydum. Tabağı onun önüne bıraktığımda, yiyeceğe kıtlıktan çıkmış gibi saldırdı. Derken Sarah, tülbende sarılmış bir kâseyle geri geldi. Kapağını açtığında dumanları tüttü. Kız tabağına iki kaşık koyarken o da memnuniyetini homurdayarak belirtti.

Ben de masaya döndüm ama oturmayı göze alamadım. “Başım ağrıyor,” dedim. “Yemeğimi daha sonra odamda yerim.” Kafasını salladı, derken ben tam kapıdan çıkarken dedi ki: “Akşam yemeğinden önce sizinle çalışma odamda görüşmek isterim.”

“Saat dört sizce uygun mu?” dedim.

Ağzındakileri çiğnemeyi sürdürerek, “Evet,” dedi.

Komşularından farklı olmakla böbürlenir ama çalışma odası bu eyaletteki bütün büyük çiftçilerinkiyle tıpatıp aynıdır: yerde değerli bir halı, üstü deri kaplı bir masa, duvarlarda yarış atı gravürleri, işaret kurdelesi hep aynı yerde duran ve masadaki kâğıtların dağılmaması için kullanılan bir İncil, sert içkilerin durduğu bir dolap. Onu sinirlendirmek için on beş dakika geç gittim. Odaya girdiğimde masasında oturmuş, hesap defterlerini inceliyordu. Her dakika bunu yapar, uzun uzun listeler çıkarır, eldeki mallarla ve borçlarla ilgili. Bana bakmadan konuştu: “Biri mısırımızı çalıyor.”

“Hesaplarda bir yanlışlık olmasın,” dedim.

Başını kaldırdı, bana baktı, “Oturur musun?” dedi sandalyeyi işaret ederek. Sesinin nazik tonu beni o kadar şaşırttı ki, dediğini yaptım ve beni çağırtmasının sebebinin açıklamasını beklerken eteklerimi düzeltmeye koyuldum.

“Pazar günü Joel Borden’ın zencilerinden üçü kaçmış,” diye başladı. “Dün gece de bunlardan biri Duplantier’in erzak deposuna girmiş. Ev uşağı görüp haber vermiş ama yakalayamamışlar. Duplantier’in dediğine göre tabancası varmış, ama nerden bulduğu belli değil. Borden’da eksik silah yokmuş.”

“Anlıyorum,” dedim.

“Anlayacağın bu tarafa geliyorlar.”

“Evet.”

“Aşağı araziden geçip rıhtıma ulaşmaya çalışacaklarını sanıyoruz. Hava karardıktan sonra bir grup keşfe çıkacağız. Burada güvendiğim iki nöbetçi bırakacağım; bütün gece çevrede devriye gezecekler. Evi tek mil kilitleyeceğim, köpekleri de mutfığa kapatacağım.”

“Delphine köpekten korkar.”

“Eee, korkarsa korksun,” dedi sabırsızca. “Heriflerden biri elinde tabancayla pencereden içeri dalarsa daha çok korkacağı kesin.”

“Doğru,” dedim.

“Sarah ile ikinizin senin odanda kalmanızı istiyorum. Kapıyı kilitleyin, ben dönene kadar hiçbir sebeple odadan çıkmayın.”

Gözlerimi yerden kaldırmadan sordum: “Sarah’nın mutfakta Delphine ile kalması daha iyi olmaz mı?”

“Delphine için endişelenme. Yanında Walter ile Rose olacak.”

Walter çılgın bir çocuk, Rose ise akıllı bir kanş havada bir kız. Kötü bir şey olacak olsa ikisi de pek işe yaramaz. “Tabii,

Sarah da benim yanımda daha güvende olacak,” demekten kendimi alamadım.

“İkiniz birlikte daha güvende olacaksınız,” diye düzeltti, küstahlığımdan dolayı kaşlarını çatarak. Ve çabucak konuyu değiştirdi. “Asıl suç Borden’da. Zencileri yarı aç yarı tok geziyorlar, kâhyası ise dünyanın en kötü huylu adamı. Duplantier’den çaldıkları domuz budur, bir yılda kursaklarına giren en iyi yemek olmuştur.”

“Joel burada mı, kentte mi?”

“Olanları duyunca koşup geldi tabii. Şimdi de onları öldürürsek iki bin dolar zarara gireceğinden şikâyet ediyor. Oysa zenci avına çıkanlar da bu lanet olası kaçakların birini dahi kurtarmak için canlarını tehlikeye atmazlar elbet. Onları bulabilirsek eğer, Borden’ın kâhyasına teslim edilmektense ölmeyi yeğleyeceklerdir.”

“Demek çok gözü kara ve çaresizler.”

Beni uzunca süzdü, sözlerimde alay olup olmadığını anlamaya çalışarak. Besbelli herhangi bir alay sezemedi ki, gözlerini üstümde başımda gezdirmeye koyuldu ve bir israf belirtisi yakaladığını sandı. “Yeni bir elbise mi bu?” diye sordu.

“Hayır,” diye cevap verdim. “Lelia Teyzemin gönderdiği dantellerle süsledim.”

Beni son derece rahatsız eden bakışlarla, baştan aşağı süzdü vücudumu. “Yakasını değiştirmişsin.”

Doğrusu dikkatsiz bir adam olduğu söylenemez. “Evet,” dedim. “Moda değişiyor.”

“Kimseyle görüştüğün yok, nerden biliyorsun merak ediyorum.”

“Teyzemin dantelle birlikte gönderdiği gazetedeki modelden kopya ettim.”

“Çok yakışmış,” dedi.

Bir zamanlar iltifatlardan etkilenirdim, ama o zamanların çok gerilerde kaldığını ikimiz de biliyoruz. Gene de benim nankörlüğüm (kendisi öyle sanıyor) karşısında bazı duygular geliştirmeyi başarıyor. “Görünüşünüz hakkında konuşarak canınızı sıktığım için üzgünüm, Manon,” dedi. “Buyrun, gidebilirsiniz, eğer sizin benimle konuşmak istediğiniz bir mevzu yoksa.”

Ayağa kalktım. Ne mevzu olacakmış? Merak ettim. Belki kendisi *benim* hesaplarımı incelemek ister: bir yanda şikâyetlerim, bir yanda kararlarım, hepsi tam bir denge içinde. Bakışlarımı yüzüne çevirdim. Elini bıyığına götürdü, bir tarafını çekti, sinirli bir hareketle. Hep yapar bunu, hep sağ tarafını çekiştirir, hiçbir zaman sol tarafı ellemez. Ona bakarken belki mi sertleşiyor; dikleştiğini, dümdüzlüğünü hissediyorum, dönerken boynumun uzadığını da. Odadan çıkarken halının üstünde sürünen eteğimin hışırtısını duydum. Böylece kocamla hararetli bir görüşmenin daha sonuna gelmiş olduk.

Annem her zaman odasında bir hizmetçi bulundururdu yatarken, kendi evimde hiçbir zaman uygulamadığım bir alışkanlık. Sarah’nın aşağıdan bir yer yatağı getirip bebesinin kutusunun yanına sermesine izin verdim. Önce paravanı aramıza koymasını söyledim onu uyurken görmek istemediğim için ama sonra oturağın durduğu köşeyi kapatmayı tercih ettim çünkü onu o işi yaparken görmek daha da fenama gidecekti. Kız paravanı taşımaya uğraşırken, “Umarım horlamıyorsa,” dedim.

Oda çok sıcaktı. Bu saçma sapan olay, gereksiz panik canımı sıkıyordu. Üstüne bir de yemek odasında toplanmış insanların hayvansı ayak sesleri, böğürtüleri.. Bir yandan tüfeklerini sergileyerek birbirlerine gösteriş yaparken bir yandan onun

en iyi kalite viskisini kafaya dikmeleri. Sesleri kapının altından sel gibi akıyordu, kimi kez vızıltı, kimi kez bağırıtı olarak. Joel Borden hakkında bol alaylı laflar ediliyordu. Onu süslü bir züppe olarak görürler, kentteki balolarla, galalarla tarladaki ekinlerinden daha çok ilgilendiğini düşünürler. Vaktini buradaki yerinden çok kentte geçirdiğini, bunun sonucunda zencilerinin çevrede istedikleri gibi gezindiklerini söylerler.

Onların evden çıkıp gitmelerini beklerken saçlarımı fırçalamasını emrettim Sarah'ya. Böylece hem ben rahatlıyorum, hem de ona yapacak bir iş çıkmış oluyor. Suratı asık, böyle iç içe kapanmış olmaktan o da benim kadar tedirgin. Bir sinek vızıldaya vızıldaya dolaştı, sonra aynanın üstüne kondu, bizimizin görüntüsü üstünde gezinmeye koyuldu. “Öldür şunu,” dedim. Saçlarımı bıraktı, sineksavarı aldı eline. Böceği ezdikten sonra bir paçavra ile silip attı. Anında bir başka sinek girdi pencereden ve tepemizde vızıldamaya başladı. “Saçımı bitir, sonra kapıyı doldurursun,” dedim. Terden sırlıklam olmuş saçlarımı tekrar ele alıp örmeye koyuldu. Aynadaki yansımasına baktım, yüzü ciddi, dikkatini yaptığı işte yoğunlaştırmış, alnında birkaç damla parıltıyor. Saç yapmasını çok iyi bilir. Şakaklarımdaki dalgaları geriye doğru çekerken uzun parmaklarına baktım; kendisi de ellerine bakıyor, koparılacak ak teller arıyordu. Saçlarım kalın, dalgalı, bana sorarsanız gereğinden fazla gösterişlidir. Gerçi babam her zaman “altın hazinem” derdi saçlarım için.

Örgüyü tamamlayınca tepeme dolayıp firketeledi. O gün ilk kez olarak bir serinlik hissettim ensemde. Aşağıda sandalyelerin itilip çekildiğini, verandaya çıkan adamların sert ayak seslerini ve kahkahalarını işitebiliyorduk. Derken bağıra çağırarak atlarına bindiler ve keşif yapmak üzere paldır küldür yola koyuldular. Patırtının ardından gelen yoğun sessizlik önümüzde uzanan uzun gecenin habercisiydi.

“Bu kaçaklar hakkında herhangi bir bilgin var mı?” diye sordum. Sinek kapanının dibine şekerli su koyuyordu.

“Bir tanesi Delphine’in ağabeysi,” dedi. Bu bilginin beni nasıl etkilediğini görmek için gözlerini yüzüme kaldırdı.

Delphine’den yardım alacaklarını umdukları için mi geliyorlardı bu tarafa acaba? Ya adamları evin içine almak gibi bir delilik yaparsa? Yok canım, yapmaz; köpeklerden korkar bir kere. Kocamın neden onu köpeklerle mutfığa kapatıp Sarah’yı buraya saklanmaya gönderdiği anlaşıldı. “Benim yanımda kalmanı Bey mi söyledi?” diye sordum. “Yoksa kendi fikrin miydi?”

Cevap vereceğine her zamanki gibi pis sırttı.

Dalmışım. Rüyamda bir tilki gördüm. Ona yaklaştığımda hayvan ağzını açtı soluklanmak istercesine ve çok tiz bir çığlık yükseldi. O çığlığın ortasında uyandım ki, ses odamın içini doldurmuştu; öylesine acı ve yüksek bir bağırtıydı ki, penceremin dışında bir kadın boğazlıyorlar sandım. Delphine’in mutfakta olduğunu, kaçak zencileri hatırladım. Soluk soluğa yerimde doğruldum, yataktan atlamaya hazırdım, ama ben daha kalkmadan çığlık evin önünden hızla uzaklaşarak barakalara doğru süzüldü.

“Baykuşmuş,” dedim.

Odanın bir köşesinde duyduğum hışırtı bir kez daha yüreğimi ağzıma getirdi, sonra yalnız olmadığımı hatırladım. Ayışığı, orakla biçilmiş bir yol gibi düşünüyştü odanın içine, Sarah’nın yer yatağına kadar uzuyordu. İç gömleğinin beyaz çizgisini ayırt ettim, sonra da bana diktiği gözlerindeki ışığı. Konuşmadan birbirimize baktık bir süre, çarpıntım yavaş yavaş dindi. Bebeğinden boğuk bir ses geldi, dönüp onu kollarına aldı.

“Bey döndü mü?” diye sordum.

“Bissaat oluyo,” dedi. “Sen uyuyodu.”

Başımı yastığa koydum. Cebinliği hafiften bana doğru kabartan cılız bir esinti vardı. İç gömleğimin yakasını gevşettim biraz faydalanmak için. Yana döndüğümde Sarah’nın yattığı yere baktım; bebek yanına kıvrılmıştı, kendisi kocaman gözlerini dört açmış beni seyrediyordu. Bütün gece gözlerini benden ayırmadığını düşündüm.

Kahvaltıda kurtlar gibi açtı. Ben bir parça peynirle ekmek yiyip koyu bir kahve içerken onun domuz pastırması, mısır lapası, patates, yumurta ve tava böreği tıknışını seyrediyordum. Her şey istediği kadar sıcaktı. Yiyecekleri silip süpürdükten sonra ağzını peçetesiyle sildi ve yeniden kahve istedi. Sonra da geceki maceralarını anlatmaya koyuldu.

Kaçaklar bizim evin yakınından bile geçmemişler. Bunların da önceden tahmin ettiği gibi aşağı araziden geçip rıhtıma yönelmişler, bir tekneye gizlice girerek New Orleans’a varmak umuduyla. Keşif grubu atlı ve silahlı dokuz kişiyle bir sürü av köpeğinden oluşmuş. Bir saat içinde izlerini yakalamışlar, çok geçmeden de zencilerden birinin bir ağaca tırmandığını görmüşler. Aşağı inemesin diye birkaç köpeği ağacın altına bağlayıp ötekilerin peşine düşmüşler. Sonunda ikisini nehrin kıyısındaki çamurların içine yarı bellerine kadar gömülü bulmuşlar.

Birinin üstüne köpekleri salmışlar. Derken köpekler de çamura batmazlar mı, iplerle zar zor çekebilmişler karaya. Görülecek manzaraymış doğrusu. Öteki kaçak, kargaşadan yararlanarak suya girmeyi başarmış ama iyi yüzme bilmediğinden bocalamaya başlamış. Keşif grubundakilerden ikisi kıyıya inip vurmuşlar onu. Çamurun içindekini sonunda karaya

çekmişler köpekleri çektikleri gibi; hemencecik teslim olmuş, ellerini arkasından bağlayıp ipi bir ağaca dolamışlar, ağaç tepesinde mahsur bıraktıklarını almaya gitmişler. Tünediği dal-dan inmeye çabalarken ayağını köpeklere kaptırmamış mı o da? O kadar çok korkmuş ki, fazla uzatmadan inmiş aşağı. Onu bir ata bindirip peşlerine takmışlar, ağaca bağladıkları zenciye almaya dönmüşler. Onu daha görmeden imdat çığ-lıklarını işitmişler. Bir de ne görsünler, timsahın biri kokuyu alıp çıkmış, akşam yemeği niyetine buna saldırıyor, o da ne yapsın ip elverdiğince daireler çizerek kaçmaya çalışıyor. Timsah iyice kudurup atlara saldırmaya başlayınca mecburen vurmuşlar. Böylece, gece yarısı Joel Borden'ın kapısına bir ölü zenci, bir ayağı nerdeyse kopmuş zenci, bir ödü kopmuş zenci, bir de ölü timsah teslim etmişler.

Bu hikâyeyi anlatırken kendi esprilerine kahkahalarla gü-lüyordu; heyecan dolu bir gece geçirmişti doğrusu. Sarah büfenin yanında durmuş, gözlerini tereyağı çanağından ayır-madan dikkatle kulak kabartmıştı. Dudaklarıma tembel bir gülümseme yaydım ve hiç bozmadım, balgamlı kahkahaları-nı patlatmak için verdiği sinir bozucu aralarda kahvemi yu-dumladım. Anlatmayı bitirince bir bana bir Sarah'ya baktı, keyifli eğlencesine bizi de ortak etmek istercesine.

“Hani Joel'in zencileri silahlıydı,” dedim.

“Yok,” diye karşılık verdi. “Değillermiş.”

Sarah bana kısaca bir göz attı. “Bir tanesi Delphine'in ağabeysi değil miydi?” diye sordum.

Keyfi bir anda yok oldu. Gözleri benimle Sarah arasında birkaç kez geldi gitti. “Siz kadınlar laklakadan başka bir şey bilmezsiniz,” dedi.

O ana dek ettiği tek gerçekten nükteli laf olduğundan, ya-kışksız da olsa, alaycı bir kahkaha koyvermekten kendimi alamadım.

“Eben Borden, evet,” dedi Sarah’ya dönerek. “Ayağını nerdeyse köpeklere kaptıran oydu. Borden’in kâhyası onunla işini bitirdiğinde ayağının acısını çoktan unutmuş olacak, hiç merak etmeyin.” Elini göğsüne bastırdı birden bir sancı girmiş gibi irkilerek. “Artık Delphine ile ikiniz beni zehirlemekten vazgeçersiniz herhalde,” diye ekledi. “Lanet ağabeysinin hayatını kurtardım.”

Sarah’nın yüzü bir maskeydi sanki. Onun fincanına bir göz attı, boşalmış olduğunu görünce yeniden kahve doldurdu.

“Siz kadınlar, ben olmasam başınıza neler gelir, onu düşünseniz iyi edersiniz,” dedi, fincanın içineki kuşkuyla bakarak.

Bey olmasa başına neler geleceğini düşünür mü hiç Sarah? Nasıl düşünmesin? Bir sonraki soru da benim ne olacağımdır herhalde, çünkü kendisi bana ait. Onu satacağımdan kuşkusuz yoktur, eminim; elimde olsa hepsini satardım. Bazen hayalini kuruyorum, hepsini satmanın, sonra evi de, toprakları da satıp onun borçlarını kapatmanın. Az borcu yok. Ağabeyinden ve üç ayrı bankadan borç aldı, değirmenin onarımı için evi ipotek etti. Babamın “çiftçi hastalığı” dediği şeyden var onda; durmadan toprak satın alıyor ama işleyecek gücü de parası da yok. Bu yıl şekerin fiyatı düşerse başı büyük dertte, ama kamış ekimini azaltmayı akıl edemiyor. Hesap defterlerini okumayı bildiğinden haberi yok ama hem okuyorum, hem de anlıyorum. Epeydir inceliyorum defterlerini. Havaalar iyi gider, fiyatlar da düşmezse belki bu yılı kurtarır. Ancak, ikisinin bir arada olması zor görünüyor, çünkü havaalar iyi giderse herkes iyi mahsul alacak, bu da fiyatı düşürecek. Bu gibi konuları onunla hiç konuşmam.

Onun iflası benimkini de beraberinde getirecek, biliyorum. Gene de çok istiyorum.

Babam beni burada, bu halde yaşarken görmeden öldüğü için şükrediyorum sık sık.

Her gün acısını çektiğim aşâğılanmaları bilseydi arabasına atladığı gibi kapıya dayanır, beni alıp doğruca evime geri götürürdü. Evimizi kaybettik, ama hâlâ duruyor olsaydı, hâlâ bize ait olsaydı, bu evin yarısı kadar bile şatafatlı olmamasına karşın, oradaki basit yaşama dönmek bana ne büyük bir mutluluk verirdi!

Ölüler bizleri görebiliyorlar mı? Babam mezarında benim için ağlıyor mu?

Eğer kocam ölürse, diye düşünüyorum. Eğer kocam ölürse. Ama ölmez. Benim için çok geç oluncaya dek ölmez.

Bugün öğleden sonra oynadığı oyun daha doğrudan doğruya amaca yönelikti ve hiç de özgün değildi. İki güçlü kuvvetli oğlan çocuğu, birinden biri yerden kalkamayacak hale gelinceye kadar dövüşmekle yükümlüydüler. Kaybeden üstüne bir de kırbaçlanıyordu.

Dürbünden bakıldığında ürkütücü bir sahneydi görülen çünkü ses yoktu. Oğlanlar ahlayıp pufluyor, inliyorlardı mutlaka. O da onları gayrete getirmek için bağırıp çağırıyordu, ama buradan her şey sakın ve inceden inceye hazırlanmış gibi görünüyordu. Oğlanlardan biri, daha ufak tefek olmasına karşın, besbelli daha iyi bir dövüşçüydü. “Gel dürbünden bak,” dedim Sarah’ya, “ufak çocuğun kim olduğunu söyle bana.”

Sanki canlı bir karafatmayı eline almasını söylemişim gibi geriledi Sarah. “Yok, hanım,” dedi.

“Peki neden?” diye sordum.

“O dürbün ben sevmiyor.”

“Hiç baktın mı buradan?”

Önüne baktı, başını iki yana salladı.

Buna şaşıtmıştım. Dürbün hep sahanlıkta durur, barakaların orayı gören tek pencerenin önündedir. Kocam tek bir amaçla monte ettirdi bunu buraya, zencilerin günlük yaşamlarını izleyebilmek, kendi aralarında toplanıp toplanmadıklarını görmek için. Sarah günde en az on kez bunun önünden geçiyordur.

“Senin yerinde olsam bakardım,” dedim. “Bilmen gereken bir şeyler görürsün belki.”

Cevap yerine bir adım daha geriledi.

“Ya da, olur a, bilmen gereken her şeyi biliyorsundur,” diyerek yeniden dürbüne döndüm.

Doğru tahmin etmişim. Daha iri olan çocuk yüzükoyun yerde yatıyordu, bacaklarını karnına doğru çekmiş, kalkmaya çalışıyordu yürümeyi yeni öğrenen bir bebek gibi. Kazanan onun önünde dikilmişti, kan ter içindeydi ve gülümsemedi. Ağacın gölgesinde onu gördüm, İncil’i elinden bırakıp sopasını eline almak üzere eğilmişti. Dövüşenlere doğru döndüğünde kazanan çocuğa bir şey söyledi, o da başını kaldırıp cesur bir tavırla eve baktı, doğrudan doğruya bana bakıyormuş gibime geldi. Pencereden geri çekildim çarpılmış bir halde, bir an için şekerleme çalarken yakalanmış bir çocuk kadar suçlu hissettim kendimi. Sarah benim odama geçmişti ciyaklayan bebeğini susturmak için. Ben neden kendimi suçlu hissedecektim ki?

Bana kur yaptığı dönemde son derece esrarengiz bir havası vardı ve onun soğuk duruşunu duyarlılık olarak algıladım nedense. Çamaşırlarının, gömleklerinin tertemiz ve parfümlenmiş olmasına özen gösteren, lağım kokusundan rahat-

sız olduğu için kentte uzun süre kalamayan bir adamdı. Bizim evi ziyaret edeceği zaman misafir odasını süpürtüp sildirdikten sonra gülsuyu ve vetiverle kokulandırırdım, kendi saçlarımı da papatya suyu ile yıkatırdım. Her gelişinde evimizin ne kadar hoş olduğunu söylemeden edemezdi.

Lelia Teyzem nişanlandığımızı duyduğunda, “Bu adam bu kadar titizse, en iyisi benim Sarah’yı vereyim sana,” dedi. “Kırsal alanda doğup büyümüş, çiftlik evlerine alışkın. Daha on sekizinde bile değil ama, bugüne kadar gördüğüm en iyi ev hizmetçisi. Kentten nefret ediyor, çünkü kapı her açıldığında içeri pislik girdiğini söylüyor. Sana düğün hediyesi olarak onu vereceğim.”

Ve böylece, Sarah bu eve benden altı ay önce geldi, benim gelişimden önce her şeyi düzenleyip hazır etmek üzere. Kocam ondan öylesine etkileniyor ki, teyzeme kendi eliyle mektup yazıp bu “ödöl” için teşekkür ediyor; evinin hiçbir zaman bu kadar düzenli olmadığını belirtiyor.

Teyzem nasıl oldu da benim mutluluğuma böylesi bir darbe indirdi, hep merak etmişimdir. Kocamın onunkinden farklı olduğunu mu hayal etti? Sırf genç ve güzel olduğum için Sarah’nın cazibesini silip atacağını mı sandı?

Ya da, sadece çaresizlikten mi yaptı? Sonradan, çok çok sonradan öğrendim, özgür bir zencinin Sarah’yı satın alıp onu da özgürleştirmek üzere bir teklifte bulunduğu eniştemin aklının başından gittiğini. Özgür zenci eniştemin yanında çalışıyormuş, evde yapılacak birtakım tamiratların kahyasıymış, Sarah’ya âşık olduğu zannına kapılmış. Eniştem hemen kovmuş adamı, o da tazminat davası açmış. Bunun üzerine eniştem öylesine çılgın bir öfkeye kapılmış ki, Sarah’nın elini kolunu bağlatıp onu mutfakta, aşçının gözleri önünde kendi eliyle kırbaçlamış. İşte o zaman teyzem, bu kızı nasıl başından atacağını düşünmeye başlamış.

Buraya vardığımda Sarah ötekilerle birlikte verandada dikiliyordu, Delphine ve artık burada olmayan baş uşak Bam, o sırada hâlâ çocuk olan ve sözde Delphine’e mutfakta yardım edeceği sanılan Rose. “Buyrun, buyrun,” diyerek arabadan inmeme yardım etti eşim. “Yeni evinize hoş geldiniz.”

Ev Batı Karaippler tarzındaydı, alt kat toprakla aynı düzeyde, tuğla sütunlu, üst kat ise ahşap. Yukardaki üstü kapalı balkon geniş ve parmaklıklarla çevrili, ama alttaki veranda tuğla zeminin üstüne kapağı atan her türlü mahlukata açık; kertenkeleler mi istersiniz, yılanlar mı, bataklığın kustuğu envai çeşit böcek mi... Ön tarafta, altta da üstte de yere kadar uzanan kanatlı pencereler var, bunların tiriz tahta kepenkleri yalnızca fırtına çıktığında ya da isyan çıkma tehlikesi olduğunda kapatılır. Son derece sınırlı personel ile tanışmak üzere kocamın önünden yürüdüm. Delphine aceleyle reverans yaparak, açık seçik bir merakla baktı yüzüme. Adını ve hatırlarını sordum ve gözlerini eteğime dikmiş olan Rose ile tanıştım. Sıka, uzun boylu, uzun suratlı, koyu renkli bir zenci olan Bam’ın sırtında omuzları dar gelen, kolları kısa kalan bir ceket vardı. Önümde resmi bir şekilde eğilerek, “Hoş geldiniz, hanım,” dedi.

“Bu Bam,” dedi kocam. Başımla selam verdim, Sarah’ya döndüm. Onun kim olduğunu biliyordum, teyzemin bana düğün hediyesiydi. Güzel bir kızdı, uzun boylu, ince, açık renkli, çok düzgün giyinmiş, dik duruşlu bir zenci. Ellerini önlüğünün önünde kavuşturmuştu. Eğilmekle reverans arası bir selam verdi bana, ama bana bakmıyordu bile. Asık suratlı bir beklentiyle benden öteye, arkamdan gelen kocama bakıyordu.

Babamın çiftliğinde hiçbir zaman on beşten fazla tarla işçisi (ve aileleri) olmazdı. Her yıl mahsulün çokluğuna göre, toplama ve çırçırda çalışmak üzere fazladan adam alırdı. Pamuk, şeker kamışı kadar titizlik isteyen bir ürün değildir, harmandan hemen sonra, soğuklar gelmeden preslenmesi gerekmez. Şeker kamışı yetiştirenler Noel'i panik içinde geçirirler, onların zencileri partilerini ve tatillerini yeni yıldan sonra yaparlar.

Babam ne zaman işçi pazarına gitse zenciler etrafına toplanır, onları alması için yalvarırlardı. Kendi efendilerinin büyük çiftliklerinde olmadığı kadar iyi yerlerde yatacaklarını, daha iyi yemekler yiyeceklerini, haftada bir gün tam gün dinleneceklerini bilirlerdi. Bizim yeni yıl partimizin yaygın bir ünü vardı. Babamın işe aldığı zenciler bağıra çağıra birbirlerinin sırtına vurarak, birlikte yaşayacakları şölenin beklentisiyle birbirlerini kutlarlardı.

Pencerenin önünde durup seyrederdim, sıralar halinde barakalardan gelişlerini. Meşaleler başlarının üstünde uçuşan alev almış kuşlar gibiydi. Babam, elinde zarflarla dolu bir sepetle verandada dururdu. Her zarfın üstünde bir isim, içinde de parıl parıl bir banknot vardı. Güle oynaya gelirler, şarkılar söylerlerdi. Hepsi armağanlarını aldıktan sonra babam bağırırdı: “Hadi şimdi şölene” ve önlerine düşüp ahıra götürürdü onları. Yeşilliklerle süslenmiş olan ahırda, kırmızı örtülü uzun masaların üstünde neler neler olurdu: dana ve domuz rostoları, kızarmış tavuklar, hindiler, kâseler dolusu salata, patates püreleri, her türlü meyve, ekmek, pudingler, pastalar, tatlılar, şekerler ve duvarlar boyunca sıralanmış tatlı şarap fiçileri. Babam oraya onunla birlikte gitmeme izin verirdi, yerlerini almaları, tabaklarını doldurmaya koyulmaları hep bir telaş, koşuşturma içinde olurdu. Daha sonra ben yatmaya gider, bağıra çağıra, gülüşe oynasa masaları bir kenara itmele-

rini, dansa başlamadan önce akordu yapılan kemanların sesi-
ni duyardım yattığım yerden. Eğlence gecenin ilerleyen saat-
lerine kadar sürer, ertesi sabah herkes geç kalkardı. Babam
biz kahvaltımızı bitirmek üzereyken gelirdi ancak sofraya.
“Sanırım zenciler şölende eğlendiler,” derdi arta kalmış om-
leti yemeğe, soğumuş kahveyi içmeye oturduğunda.

Babam kesin kurallar uygulayan ama adil bir insandı. Bi-
zim adamlarımızın hiçbiri bizim çiftlik dışında biriyle evlene-
mezler, hatta çok önemli bir sebep yoksa çiftliğin dışına çıka-
mazlardı. Komşu çiftliklerde bulunan zencilerin ziyarete gel-
mesi kesinlikle yasaktı. Kendilerine ait küçük bahçeler yap-
malarına, buralarda çiçek, sebze gibi şeyler yetiştirmelerine
izin vermezdi çünkü böyle bir şeyin kafalarında bağımsızlık
kavramını uyandıracağını, bağlılık duygularını böleceğini,
çiftlikten çok kendi bahçeleriyle ilgilenmelerine yol açabile-
ceğini söylerdi. Derdi ki, huzur ve uyum içinde yaşamının
tek yolu zencilerin kafasına şunu sokmaktır: çiftlik onlara ya-
şam garantisi ve koruma sağlayan yerdir, onlara her iyi şeyi
verir, karınlarını doyurur, sağlık bakımı, temiz mesken, kışın
yakacak, aile ve dost çevresi sağlar. Burası onların yurdu
ve ölünceye dek burada değerlendirilecek, bakılacaklardır.

Kahya bulundurmazdı. On beş yıldır aynı şoförü kullanı-
yordu. Kırbaçlamayı çok az ve yerinde kullanır, şoför cezayı
uygularken bir kenarda dururdu, çünkü bir efendinin kırba-
cısının kaldırmasının yanlış olduğunu, onu seyredenlerin
gözünde küçük düşüreceğini söylerdi.

Çiftliğimizdeki zenci çocuklarla oynamama hiçbir zaman
izin verilmedi. Çoğu çiftlikte olağan sayılan bir şeydi bu, ama
babama sorarsanız sapkın bir uygulamaydı; çünkü hem efen-
dinin çocuklarını kaba sabalaştıran, hem de zencilerin içinde
kendilerini oyun arkadaşlarıyla eşit görmek gibi uygunsuz
beklentiler yeşerten sonuçlar doğuruyordu. Bu tür yakınla-

maların aşığlayıcı olmaktan başka bir şeye yaramadığı görü-
şündeydi. Bu yüzden oyuncak bebeklerimden başka arkada-
şım olmadı.

Babamın en şiddetle kınadığı şey ise, bazı komşularımızın
kent içinde dolaşırken peşlerine melez çocuklarını takmakta
sakınca görmemeleriydi. Bu adamların sık sık pazar sabahları
kiliseye gidip ilahiler söylemeleri ise, babama göre, herhangi
bir dinsel ayine katılmamamızın sebeplerinden yalnızca biriy-
di. Dinsel duygular zencilere göreymiş, dediğine göre, onların
tesellisi ve ödülüydü. Bizim gibilerin teselli ve ödülü ise zen-
cilerdi.

Ben, bir kız çocuğı olarak, Babamın ne kadar farklı ve
dikkat çekici olduğundan habersizdim. Annem babamın ölü-
münün kaza olmadığını söylediğinde, bu suçlamanın duydu-
ğu acının bir ürünü olduğunu sanmıştım. Oysa, şimdi düşü-
nüyorum da, kimbilir ne kadar çok düşmanı vardı. Çiftliğimi-
zi kaybedip de kente taşındığımızda öğrendim ki Babam, be-
nim güçlü, sevgi dolu, sert ve adil Babam, benim masum
mutluğumla kaos arasında duran tek duvarmış.

Kimi zaman düşünüyorum ki Sarah kötü kaderinden
dolayı beni suçluyor, oysa benim hiçbir katkım olmadı.
Ben geldikten kısa bir süre sonra hamile kalmakla kendi ka-
derini kendi çizmiş oldu. Bebeğın babası, kocamın uşağı
Bam'di. Sarah odaya girip çıktığında gözlerini ondan ayıra-
madığını fark etmişim ve evlenmeyi umduklarını öğrendi-
ğimde hiç şaşırmadım. Kız konuyu önce bana açtı, itiraz
edilecek bir durum görmedim. Kocama söylemem için yal-
vardı, çünkü onun karşı çıkmasından korkuyordu. O sıralar
hâlâ normal bir hizmetçi gibi konuşur, ona göre davranır,
her konuda izin ister, hep yaranmaya çalışırdı. İsteğini ko-

cama iletmeyi kabul ettim. Bence gayet uygun, avantajlı bir birleşme olacaktı, çünkü her ikisinin de malımıza bağlılığını artıracaktı. Zencilerin kendi aralarında yaptıkları bu evliliklerin herhangi bir yasallığı yok, ama nedense pek önemserler.

Şimdi düşünüyorum da, ne kadar aptalmışım. Kocamın bu habere tepkisi öküzler gibi böğürerek masasından fırlamak oldu. Sarah'ı hemen kendisine göndermemi emretti, kız geldiğinde ise onu kolundan tuttuğu gibi odanın ortasına sürükledi, tekme tokat vurmaya koyuldu. Kız yerlerde sürünüyor, yapma etme diye yalvarıyordu. Kocam ağzına gelen küfrü savuruyor, kendi evinde böyle bir muameleye tahammül etmeyeceğini haykırıyordu. Müdahale etmeye kalktığımda ise, beni odanın dışına itekleyip kapıyı yüzüme çarptı. Ve işte o zaman, kapının önünde dikilip Sarah'nın yalvarmalarını, kocamın sövgülerini dinlerken her şeyi anladım. Sarah ben gelmeden önce haftalarca ona karşı koymuştu, şimdi de böyle bir numarayla elinden kurtulmaya çalışıyordu. Ama bir daha böyle bir şeye yeltenemeyecekti.

Kocam Bay Sutter'ı çağırdı, o da öğlen yemeğinden hemen önce iki iriyarı, hayvansı görünümlü tarım işçisiyle yemek odasında boy gösterdi. Üçü birden Bam'in üstüne varıp barakaların oraya sürüklediler. Bam ömründe hiç kırbaç yemediğini, şimdi de boyun eğeceğine kendi canını alacağını haykırıyordu. Bir ara adamların ellerinden kurtulup bir ağaç kütüğüne saplanmış bir balta geçirerek eline, kendisini efendisine yararsız kılmak amacıyla kendi elini keseceği tehdidinde bulunuyorsa da, ötekiler bir kez daha üstüne çullanıyorlar ve kavga sırasında balta birinin bacağına saplanıyor. Bu da Bay Sutter'ı öylesine deliye döndürüyor ki, Bam'i nerdeyse gebertinceye kadar dövüyor. Satılmak üzere kente götürülecek kadar iyileşmesi altı hafta sürdü.

Sarah bir oğlan çocuğu doğurdu ve doğar doğmaz elinden alınan bebek, bakılmak üzere kayınbiraderimin ırmağın yukarısında bulunan çiftliğine gönderildi. Yapılan anlaşmaya göre, çocuk çalışacak yaşa geldiğinde satılacak ve elde edilen kâr, bakım masrafları düşüldükten sonra iki kardeş arasında paylaşılacaktı. Sarah ağladı, yalvardı, sonra sustu ve içine kapandı. Kocam iyi bir zenciye değerinden düşük bir fiyata satmış olmasına karşın halinden memnun görünüyordu. Satış aracıları Bam'in gövdesindeki yara izlerini görünce onun belalı biri olduğuna karar verip fiyatı düşürmüşlerdi. Yıl sonuna varmadan Sarah Walter'a hamile kaldı.

Joel Borden kente giderken bize de uğradı. Kendi eliyle avladığı bir torba dolusu kumru ile taze jambon getirdi. Bizde gereğinden fazla domuz olduğundan, ihtiyacımız olan bir şey değildi bu. Kocam yemeğe kalmasını önerdi, o da kabul etti. Bu adamlar Joel'in arkasından demediklerini komazlar ama o kadar cana yakındır ki, yüzüne karşı hep dostça davranırlar. Tabii kente indiklerinde de onu aramadan edemezler çünkü nerde balo var, nerde parti veriliyor ondan iyi bilen yoktur ve çok sevimli ve nüktedan biri olduğundan en iyi ailelerin kapısı ona her zaman açıktır. Yılda bir kere Riviere adlı çiftliğinde kendi de bir parti verir. Irmak boyu dizilen atlı arabaların ardı arkası gün boyu kesilmez. Bir keresinde ben de gitmiştim. Buraya ilk geldiğim yıl.

Şimdi, yemek salonuna girdiğimde, Joel'i yanındaki sehpanın üstünde bir bardak Bourbon viskisi, camlara dönük koltuklardan birine yayılmış olarak buldum. Kocam odada değildi. Sarah, sofrayı kurmak üzere bir yığın tabakla içeri girdi. Joel kafasını çevirdi ve beni görür görmez ayağa fırladı. Kollarını açıp ellerini uzatarak benimkileri tuttu. "Ma-

non,” dedi beni baştan aşağı süzerek, “hiç değişmemişsiniz. Yoo, hayır, galiba eskisinden biraz daha güzelsiniz.”

Değişmiştim oysa. O kadar ki, keyifle gevezelik yapmayı unutmuştum. Oysa bir vakitler çok iyi yapardım bunu. “Seni de iyi gördüm, Joel,” diyebilirdim hepsi hepsi. Yakışıklı, biraz uyuşuk ve üşengeç, ama iyi tabiatlı bir adamdır. Sürekli olarak kendi keyfini kovalayacak kadar enerjisi vardır yalnızca. Daha fazlasını kaldıramaz.

“Geçen hafta annenizle görüştüm,” dedi. “Dönmeden önce size uğrayacağıma söz verdim.”

Ona hayran olan bir yığın yaşlı kadın var, annem de bunlardan biri. Joel’in benimle evlenmesini çok istedi ama bunun mümkün olamayacağını hepimiz biliyorduk, çünkü onun paraya ihtiyacı var, bendeysen para yok. Bana kısaca kur yapar gibi yaptı, sonra daha imkânlı bir güzele yanaştı. Günün birinde evlenmeye karar verdiğinde zengin ve bir ihtimal kendinden yaşlı birini seçecek, ama şimdilik kızlarına düşkün parasız anneler dolanıp duruyorlar çevresinde, onu içkilere, yemeklere davet ediyorlar. Bir şeyler satmak zorunda kalmadan daha ne kadar dayanacak, merak ediyorum.

“Lütfen iyi olduğumu söyleyin ona,” dedim. Ellerimi bıraktı, soğuk davranışım onu şaşırtmıştı. Tam da o anda içeri girdi soğukluğumun nedeni, kapıyı çarparak, elinde bir şişe sallayarak, havlarcasına Sarah’a emirler vererek. Sahte bir dostlukla Joel’in üstüne atladı, gitmeden önce mutlaka görmesini istediği bir köpekten söz etti. Ben Sarah’nın peşinden kapıya yöneldim ve kulağına fısıldadım, “Delphine’e söyle, tatlı olarak *blancmange* yapsın.” Kız kafasını sallayıp çıktı. Kocam şarabı açmakla meşguldü. Bunun özellikle iyi bir bordo olduğunu söyleyerek konuğumuza hararetle tavsiye etti. Aslında öğlende içki içmem ama, eve birinin gelmesinin onda yarattığı coşku bir şekilde bana da bulaştığından olacak, onla-

ra katılmaya karar verdim. Büfeden üç kadeh alıp masaya getirdim. Kocam kısaca göz attı bana, bakışında inanmazlıkla şaşkınlık birbirine karışmıştı. Joel'in bütün zencilerini öldürmedikleri için teşekkürle geldiğini sanıyordu, ama ben biliyordum ki, demin de dediği gibi anneme söz verdiği için gelmişti. Zenci avına çıktıkları gecedен sonra annemden bir mektup almıştım, kentte ayyuka çıkmış olan dedikodulardan söz ediyordu: Joel'in üç zencisinin sayısı ona yükselmiş, hepsinde av tüfekleri ve kamalar varmış, nehrin aşağısındaki bataklıkta yaşayan bir çeteyle buluşmak amacındaymışlar, falan. Bu telaşeli mektuba cevap vermeye vakit bulamamıştım henüz.

Kocam şekerkamışından söz etmek istiyordu, öyle de yaptı, yemek boyunca başka konu açılmadı. Presti, bagastı, piyasaydı, hava durumuydu konuştu durdu, içime baygınlıklar geldi sıkıntıdan. Joel'in şeker üretimiyle ilgili bildiği tek şey, kahyasının ona söyledikleridir. Şarabın çoğunu ikimiz içtik zaten, kocam en iyi değirmene sahip olduğu takdirde ne kadar para ve zaman kazanacağı hesaplarıyla bizi eğlendirirken. Tabii bu söz konusu değirmen, daha önce icat edilmiş olanların hepsiden daha elverişliymiş ama herhangi bir çiftlik sahibinin satın alamayacağı kadar pahalıymış. Sarah odaya girip çıkıyor, yeni yemekler getiriyor, kirli tabakları alıp gidiyordu. Kocam ona bakmıyor, bir şey de söylemiyordu. Joel'in de kızı fark ettiği yoktu çünkü bana bakarak, bourbon viskisi ile çalışan yepyeni bir değirmenden, daha da önemlisi yalnızca şekerle çalışan bir başka değirmenden ve bunun çok gecikmiş bir icat olduğundan dem vurarak dalgasını geçmekle meşguldü. Ne kadar hoş ve nüktedandır. Kadehim boşaldıkça doldurduğundan ben de eski günlerde her zaman olduğum gibi rahatlardım, neşelendim. Kocamın da bu duruma itirazı yok gibiydi; benim gülümsediğimi o kadar ender görüyor ki. Şişe boşalınca yenisini getirmek üzere odadan çıktı. Joel eli-

ni tuttu, sıktı ve dedi ki: “Manon, neden hiç kente gelmiyorsunuz? Orası sensiz o kadar sıkıcı ki...”

“Can sıkıntısı ne demek siz hayal bile edemezsiniz,” dedim. “Ömrünüzde başınıza gelmemiştir.” Sözler ağzımdan çıkar çıkmaz kocam geri döndü. Elinde iki şişe vardı bu kez. Zamanlaması o kadar uygunsuzdu ki gülmekten kendimi alamadım. Joel de kahkahayı bastı, ev sahibiyle resmen alay ederek. Kocam umutla baktı ikimize. “Çok iyi bir porto getirdim,” dedi.

“False Nehri’ne varmadan atımdan düşeceğim,” diye haykırdı Joel.

Derken kocam gece kalması için ısrar etti, ama bunun olmayacağını biliyordum ben. Öğle sonrasının nasıl boşa geçeceğini Joel’in gözlerinden görebiliyordum. Kentte kendisini bekleyen şık akşam yemeğine, arkasından bir kumar partisine ya da güzel kadınlarla flört edebileceği bir geceye doğru yol almak varken, neden burada pincklesin, uyuklamak, kitap okumak ya da köpeklere bakmakla vakit öldürsün? Böyle bir adamla evli olmak nasıl bir şey olurdu, diye düşündüm, kıskançlıktan çatlayan kızlarla dolu bir salona onun kolunda girmek... Yabancıyı olmadığımı bir kasvet çöktü içime. Joel ile evlenseydim, çocuk da yapardım.

Sarah *blancmange*’ı getirdi. Joel bana gülümseyerek en sevdiği tatlının bu olduğunu söyledi. Bir keresinde, annemin evinde bir oturuşta büyük bir kâse bitirdiğinden aramızda bir espriydi bu. Sarah kâseyi benim önüme bıraktı, kocam ona porto kadehleri getirmesini emretti. Kız büfeye yöneldi, onun arkasından geçerken gizli bir bakış fırlattı; bir şeye canı sıkılmıştı anladığım. Derken holde bir patırtı duyduk, kapı ardına kadar açıldı, Walter içeriye daldı.

Ayakları çıplaktı, üstünde yalnızca beyaz bez pantolon vardı, boynuna da kırmızı bir mendil bağlanmıştı. Sıska kol-

larını havada sallayarak masanın çevresinde dört dönmeye koyuldu, gözleri çılgınca dönüyordu, şarkı olduğunu sandığı, ne melodisi ne de anlamı olmayan bir şeyler haykırıyordu. Kocamın sandalyesinin yanında bir an durdu, bir çığlık koy-verdikten sonra masaya dayanıp kendini geri itti, yanımdan son sürat geçerek kendini Joel'in üstüne attı. Onu belinden yakalayıp, kıvırcık saçlı başını adamın yeleğine gömdü.

Aynı anda bir sürü şey oldu. Kocam yerinden fırlarken Sarah'ya bağırarak çocuğu odadan götürmesini söyledi. Walter kafasını kaldırıp Joel'e abuklamaya koyuldu. Joel yüzünde derin bir şaşkınlıkla bana dönerek, "Neler oluyor?" diye sordu. Derken, Sarah çocuğu kolundan çektiştirken, çılgın yaratığın kocama ne kadar çok benzediğini Joel'in de fark ettiğini gördüm. Ağzı bir karış açık kaldı. Kocam ise Joel'in anladığını anladı ve öfkeden deliye döndü. Sandalyesini geri iterek Sarah ile çığlık çığlığa bağırarak çocuğu kapıya kadar izledi, bir birine, bir ötekine tokatlar savurarak. Şamarlardan biri oğlanın kafasının arkasına öyle sert indi ki, çocuk uluyarak kendini yere attı. Sarah onu belinden yakalayıp kaldırdı, avaz kıyamet tekmeler savuran yaratığı odadan çıkardı. Kocam kapıyı arkalarından çarptıktan sonra masaya döndü.

Joel'in gözlerini üstümde hissediyordum, yanaklarım utançtan kıpkırmızı kesilmişti. Babamın sesini duyar gibi oldum. Bir beyefendinin, insan içindeyken herhangi bir hizmetkâra sesini yükseltmemesi gerektiğini hatırlatıyordu. Bir yemek daveti sırasında bir çocuğa el kaldıran bir adam hakkında ne düşünürdü acaba? Kocam oflayıp yerine oturdu, portoyu kadehlere dökmeye koyuldu. Sofrayı korkunç bir sessizlik sarmıştı, buna nasıl son vereceğimi bilemiyordum. Sonunda Joel konuştu: "Şu tatlının servisini yapacak mısınız, Manon, yoksa oraya sırf iştahımı kabartmak için mi koyuldu?"

“Tabii,” diyerek servis kaşığını elime aldım. “Tabağınızı uzatır mısınız?” Derken kocam Joel’in topraklarındaki av durumunu sordu ve bu soru konuğumuzu gerçekten ilgilendirdiğinden (kırsal yaşamın tek zevkinin avcılık olduğuna inanır) konuşmaya başladılar; sanki hiçbir şey olmamış gibi yemeğimize devam ettik. Sanki Joel kente döndüğünde bekâr arkadaşlarını son derece eğlendirecek bir hikaye anlatmayacaktı: Manon Gaudet’nin çocuğu yok ama, kocası dölsüz değil. Yeterince yaygın bir öyküydü aslında; kimseye bir paradoks gibi gelmezdi. Tek tesellim, Joel’in anneme bir şey demeyeceğinden emin olmamdı.

Joel yola çıktıktan sonra kocam Bay Sutter’ı görmeye gitti, ben de odama çekildim. İçtiğim şaraptan dolayı hâlâ biraz terli, biraz da sarhoştum ama, keyfim, neşem tamamen yok olmuştu. Verandada durmuş, konuğumuzu uğurlarken, kocam ısrarla kolunu belime doladı. Tabii, Joel gözden uzaklaşınca kadar buna tahammül etmekten başka yapabileceğim bir şey yoktu. Birbirini seven, konuğu gülümseyerek, el sallayarak uğurlayan mutlu çift portresi... Atını kente doğru çeviren konunun ise bizim sahte evlilik resmimizi unutmaktan başka düşüncesi yoktu Allah bilir. O bizi duyamayacak kadar uzaklaştığında, kocamın elini belimden çekti dim ve, “Joel kente vardığında çok eğlenceli öyküler anlatacak, eminim,” dedim.

“Sen neden söz ediyorsun?”

“Zenci piçi yemek odasında deliler gibi koşuşturan ve hizmetkarlarına insan içinde dayak atan bir adamla yaşadığımı dosta düşmana anlatacak. Yaptığım seçim konusunda eğitici bir portre çıkacak ortaya.”

Hiçbir şey demeden döndü, barakaların oraya doğru hızlı adımlarla yürüdü.

Odamda kendimi yatağın üstüne atıp hıçkırmaya başladım. Ağlaya ağlaya uyumuşum. Uyandığımda Sarah da gelmişti, bebeğini emziriyordu. Gözlerini kapamıştı, yüzünde hayallere daldığını anlatan bir ifade vardı.

“Benden öç almak için mi gönderdin Walter’ı içeri, yoksa Bey’den öç almak için mi?” diye sordum.

Gözlerini şak diye açtı. Başımı öte yana çevirdim.

“Kaçıverdi içeri,” dedi.

Akşam odamdan çıkmadım. Sarah bir tepsi içinde yemeğimi yukarı getirdi, ama birkaç lokma ya aldım ya almadım. Hava karardıktan hemen sonra yağmur başladı, bir de rüzgâr çıktı, kepenkleri tangırdatıp duruyordu. Geceliğimi giydim, Sarah saçlarımı fırçaladıktan sonra onu bebeğiyle birlikte gönderdim. Yatağa uzandım, Joel aklımdan çıkmıyordu. Hele, abuklayan Walter’ın başı üstünden gözlerini bana çevirdiğinde, “Neler oluyor?” diye sorduğunda yüzündeki anlam neydi? Acıma mı? Buna dayanamazdım. Sonra kocamı düşündüm; hiçbir zaman sıcak olmayan bu düşünceler bu akşam buzdan fışkırtılar gibi beynimin içinde dolanıyorlardı. Aşağıda oraya buraya dolaştığını duyuyordum. Dalmışım. O merdivenlerden yukarı çıkarken yeniden uyandım. Güm güm atar adımlarını. Bir tek kişinin yürürken bu kadar çok gürültü çıkarabilmesini aklım almaz. Benim kapımın önünden geçti, kendi odasına girdi. Yağmur dinmiş, rüzgâr bulutları alıp götürmüştü, ayışığı pencereden odaya dolmuştu. İçtiğim şaraptan dolayı başım ağrıyordu, boğazım da kupkuruydu. Yataktan kalktım, kendime bir bardak su doldurdum, sırf bir şey yapmış olmak için camdan dışarı baktım. Daha yıllarca uyuyamayacakmışım gibime geliyordu. Rüzgâr hâlâ esiyordu, ağaçların üst dalları sanki beni dışarı çağırır gibi sallanı-

yorlardı. Bulutsuz gökyüzüne, parıldayan yıldızlara baktım, derken gözlerim aşağıya kaydı ve az ilerde, meşe ağacının yanında duran bir adam gördüm. İrkilerek camdan bir adım geri çekildim. Beni görmüş müydü? Perdeyi önüme çektim, temkini elden bırakmayarak, kıyısından baktım. Aslında odam karanlık olduğundan beni görme olasılığı zayıftı. Adam zenciydi, üstünde beyaz bir gömlek ve rüzgârda hareketlenen, bol, şalvar gibi bir şey vardı. Hiç kıpırdamadan, kollarını kavuşturmuş duruyor, gözünü evden ayırmıyordu. Yüz çizgilerini seçemedim. Bizimkilerden biri miydi?

Sessizce yatağıma dönüp örtüleri üstüme çektim. Gecele-yin evin yakınına gelmeye hiçbirinin hakkı yoktu. Kocamı uyandırsam, dışarı çıkıp adamı olması gereken yere kovalardı.

Sonra, belki de kocam onun orada olduğunu biliyor, diye düşündüm. Belki de nöbet tutuyordu, bizi yeni bir isyan tehlikesinden korumak için. Sanki adam duyacakmış gibi, soluk almaya bile korkarak öylece yattım. Bir süre sonra, gene sessizce kalkıp yerde sürünerek pencereye yaklaştım, diz çökmüş vaziyette alt camdan baktım.

Gitmişti.

Yeniden uykuya dalabilmek için bir kaşık uyku şurubu içtim. Sabah uyandığımda ölü gibiydim, kollarımı bacaklarımı oynatamıyordum. Saatin vurduğunu duydum, kalkıp giyinmem, yemek odasına inmem gerektiğini biliyordum ve bu düşünce midemi bulandırıyor. Yattığım yerde yan döndüm, ellerimle karnımı bastırıp soluklandım. Derken bulantı geçer gibi olunca, ayağa kalkmayı başardım. Tastaki suyla yüzümü yıkadım, aynada yüzümü görmemeye çalıştım ama gene de gördüm ve yüzüm beni ürküttü. Çanı çaldım, bir an bekleyip yeniden çaldım. Çok geçmeden merdivenlerde Sa-

rah'nın ayak seslerini işittim. "Tanrı aşkına giyinmeme yardım et," dedim içeri girdiğinde.

Dolabı açtı, açık mavi sabahlığımı çıkardı, en hafif, en bol giysimdi bu. "Evet, iyi," dedim. "Öylece, gömleğimin üstüne giydir, korse bağlayacak vakit yok." Biraz su içtim, tuvalet masasının önüne çöktüm. "Örgüyü arkadan firketeleyiver, yeter," dedim. Saçlarımın önünü fırçayla düzelttikten sonra, örgümü arkadan bir düzine kadar firketeyle tutturdu, ben de bu arada yanaklarıma biraz allık sürdüm. "Gözlerime ne olmuş," dedim. Kan çanağı gibiydiler; gözbebeklerim büyümüş, ince uçuk mavi bir çemberin ortasına yerleştirilmiş zeytin tanelerini andırıyorlardı. Yemek odasında çanın çaldığını duyduk. "Ben en iyisi gidem," dedi Sarah.

"Git," dedim. "Söyle Bey'e, hemen iniyorum." Kız çıkınca ayakkabılarımı giydim, belime bir kuşak doladım, "Bir fincan kahve içeyim, düzelirim," dedim. Birden geceki adamı hatırladım, ama onu düşünecek vaktim yoktu. Sahanlığı geçip basamakları inmeye başladım, az daha bayılacakmış gibi sıkı sıkı tutuyordum tırabzanı. Yemek salonunun kapısına yaklaşıırken, içerden gelen tabak çanak seslerini, kocamın çatalının tabağa sürekli sürtünüşünü duyabiliyordum. İçeri girdiğimde sosa ekmek banmaktaydı. Yaptığına ara vermeden kafasını kaldırıp bana baktı. Masadaki yerimi aldım, fincanımı çevirdim, eteğimi düzgünce yaydım.

"Hasta mısın ?" diye sordu, günaydın niyetine.

Sarah, elinde kahvedanlıkla aramıza girdi. Kahvenin kokusu burnuma dolarken, bu sıvının tanrının bir lütfu olduğunu düşündüm. Karşılık vermeden önce bir yudum aldım.

"Uyuyamadım doğru dürüst," dedim.

"Hiç hareket etmiyorsun da ondan," dedi. Sarah'nın önüne uzattığı omlet tabağını çekmesini işaret ettim elimle, "Yalnızca kızarmış ekmek," dedim.

“Hiç yemek de yemiyorsun,” diye devam etti. “Hastalan-
manda şaşılacak bir şey yok.” Sosa bandığı son ekmek lokma-
sını da damlatarak ağzına attı, dudaklarını keyifle şapırdattı,
“Kahve koy,” dedi Sarah’ya.

Kızarmış ekmeğini kahveme batırdım. Kafam biraz düzel-
meye başlamıştı. Kız kocama doğru uzandığında onu biraz
şaşkınlıkla baştan aşağı süzdü. “Walter’ı gönder bana,” dedi.

“Aaaa, lütfen yapma,” diye haykırmışım.

“Ne gibi bir itirazınız olabilir?” diye sordu soğukça.

“Başım çatlıyor,” diye sızlandım.

Sarah kahvedanlığı büfenin üstüne bıraktı.

Bey, “Çocuğu gönder,” dedi bir kez daha.

Kız odadan çıktığında bana dönerek dedi ki: “Joel Bor-
den haklı. Kente gidip anneni ziyaret etmen iyi olur. Ona
mektup yazsana.”

“Benim yerim burası,” dedim. Derken kapı açıldı ve Wal-
ter içeri daldı. Onu izleyen Sarah ise, halının desenlerini ez-
berlemeye çalışır gibiydi. Walter’ın üstünde tarlada çalışan
çocukların giydiği cinsten bir atletten başka bir şey yoktu.
Üstelik ona büyük geldiğinden askısı bir omzundan kaymış-
tı, eteği ise ayak bileklerine değiyordu. Kocam sandalyesini
geri itti, kollarını açarak yarattığı çağırdı, ama çocuk, her za-
man tercih ettiği gibi el kol sallayarak, anlamsız sesler çıkarıp
sebepsiz tiz çığlıklar atarak masanın çevresinde koşmaya ko-
yuldu. Bir ara babasının onu yakalayabileceği kadar yakının-
dan geçti. “Dur bakayım, dursana,” dedi, el kol sallamayı bir
an bile bırakmayarak kurtulmaya çabalayan oğlanla boğuşur-
ken. “Dur işte, dur biraz, debelenme, sana çörek verece-
ğim.” Tek eliyle çocuğun kollarını arkasına kenetledi, öteki
elini Sarah’a uzatarak, “Çörek, çörek,” diye bağırdı. Kız bir-
iki tanesini ufalayarak bir tabak içinde onun önüne koydu.
Oğlanın dikkatini çekti bu. Debelenmeyi bırakıp alçak sesle

şarkımsı bir sızlanma tutturdu, bir yandan da kafasını tabağa doğru uzatıyordu. Kocam bir parça alıp oğlanın ağzına dayadı, onun bir süre susması sağlandı böylece. “Kaç yaşında oldu bu?” diye sordu Sarah’a.

“Oldu yedi,” dedi kız.

Bey ellerini çocuğun karışık kızıl saçları arasında dolaştırdı. “Saçını tarayan yok mu bunun?” diye sordu.

“Bırakmıyo ki.”

Kocam Walter’ın çılgın yüzüne baktı, sakın durmasını sağlamak amacıyla bir parça çörek daha soktu ağzına, “Tabii bırakmaz,” dedi onaylayan bir sesle.

Walter’ın gözleri fal taşı gibi açılmıştı; yüzünü babasının-kine iyice yaklaştırdı, son lokmasını yuttu, avaz avaz “Ka-ka, ka-ka,” diye bağırdı. Sarah büfenin yanından fırladığı gibi iğrenç yarattığı kolundan yakaladı, hızla kapılara doğru sürükledi. “Lazım dışarı çıksın,” dedi. Kapılar açılır açılmaz verandayı koşarak kat eden piç, açelya ağaçlarının altında toprağa çömeldi.

“Ne sevimli çocuk,” dedim.

Sarah kapıları kapattı, büfenin yanındaki yerini aldı. “Kahve koy,” dedim.

Kocam biraz mahcup bakıyordu. Aramıza getirdiği bu canavarın ortaya çıkardığı sorunları anlamak amacıyla aptal beynini çalıştırmaya çalıştığı bu gibi anlarda onu seyretmek bana hep keyif vermiştir. “Demek konuşabiliyor,” dedi sonunda.

“Delphine öğretti bu ona.”

“Başka bir şey söyleyebiliyor mu?”

“Belki Delphine anlıyor bazen.”

“Sen anlamıyorsun, öyle mi?”

Sarah bir süre bir şey demeden baktı onun yüzüne. Sonra, “Delphine diyor, bu duymuyor,” dedi.

Kocam, alçak sesle, “Çocuk sağır,” dedi çok önemli bir gerçeğe varmışçasına.

Sonra sert bir sesle ekledi, “Hemen Dr. Landry’i çağırta-cağım.”

Kente çok ender gitmemin başlıca nedeni, annemin evliliğimin durumu konusundaki mahrem sorularına, hiç durmadan çocuksuzluğum üstüne imalarda bulunmasına katlanamadığımdır. İlk birkaç yıl pek aldırmıyordum, hatta az da olsa ben de merak ediyordum. Anneme de söylediğim gibi, bu konuda ciddi çaba göstermediğimizden değildi. Kabahatin kocamda olmasını umuyordu, ben de öyle ummuştum bir süre, Walter doğuncaya kadar yani. O zaman sebebi anladım. Bir bakıma sebep Walter’ın kendisiydi ama bunun hakkında kimseyle konuşamazdım. Evliliğimin beşinci yılında, annem ile kocam, pek çok çocuksuz çiftin derdine deva olduğu söylenen bir doktor bulmuşlar, ille de ona görünmem için başımın etini yediler. Sonunda kabul etmek zorunda kaldım, randevu alındı, ben de gereken tarihte kente gittim, Dr. Gabriel Sanchez’in muayenehanesinde boy gösterdim.

Ufak tefek, esmer bir adamdı. Seyrelmiş saçları şakaklarında kırışmıştı, gözleri de şehlaydı; ya da belki gözlerinden biri ötekinden daha zayıftı. Bir paravananın ardında soyunmam istendi, bir hemşire gelip beni kat kat çarşaflara sardı, sonra bunların bir kısmı açıldı ama iffetime helal gelmesin diye alınmadık tedbir kalmadı. Fiziksel muayene son derece iğrençti ama itiraz etmedim. Bu muayeneyi kabul edersem, doktor hamile kalamayışımın fiziksel bir sebebinin bulur da beni nefret ettiğim evlilik görevlerinden kurtarır, aynı zamanda annemin bitmez tükenmez sorularına bir son verir diye umuyordum. Doktor işini bitirdiğinde bir kız gelip giyin-

meme yardım etti ve beni Dr. Sanchez'in beklediği ofise götürdü. Şaşırtıcı ölçüde güneşli bir odaydı burası. Yerde hasır örgüsü bir yaygı vardı, koltuklara yazlık yüzler geçirilmişti. Doktor, masasının tam karşısındaki koltuğa oturmamı işaret etti. Masanın üstü kâğıtlar, dosyalar, kitaplarla doluydu, bir de beklenmedik bir saksı sardunya vardı. Yerimi alırken gözüm açık camın önüne tavandan zincirle sarkıtılmış, dövme demirden işlenmiş, büyük bir kafese takıldı. İçinde hoplayıp zıplayan iki kanarya vardı. Görüşmemiz boyunca bu kuşlardan bir tanesi acı acı ötmeyi sürdürdü.

İyi başladı. Bana birtakım mahrem sorular sormak zorunda olduğunu, verdiğim cevapların odanın duvarlarından dışarı çıkmayacağını, özellikle de anneme ve kocama açıklanmayacağını ısrarla belirtti. Yüzüme doğrudan bakmayan kıpır kıpır gözleri beni rahatlatmıştı, öğrenmek istediği her şeyi söylemeye karar verdim. Onun benden yana olmasını istiyordum. Aylık âdet günlerimi sordu, düzenli miydi, akıntı bol muydu, kıvamlı ve koyu muydu, açık renkli, sulu gibi miydi, sancı ya da şişkinlik oluyor muydu? Genel sağlığım, beslenme alışkanlıklarım, ne kadar at bindiğim, baş dönmesi ya da bayılma nöbetleri geçirip geçirmediğim hakkında sorular sordu. Sağlığım her zaman çok iyi olduğundan bu sorulara tereddütsüz karşılık verdim, cevaplarımın onu çok fazla şaşırttığını da sanmıyorum. Beni dikkatle dinliyor, ara sıra önünde açık duran deri kaplı deftere bazı notlar alıyordu.

Derken evliliğim, özellikle de kocamla olan cinsel ilişkiğim konusunda sorulara geçti. Ne sıklıkta birlikte oluyorduk, birleşme sırasında canım yanıyor muydu, sonrasında kanama oluyor muydu? Mümkün olan en incelikli sözcükleri kullanarak, kocamın rahmime boşaldığından emin olup olmadığını sordu. Kendimi tutamayıp güldüm, ama yüzüne bakamadım ve yanaklarımın al al olduğunu hissettim. “Bu kadar açık ko-

nuştuğum için affınızı dilerim,” dedi, “ancak, kimi kısırlık vakalarının erkeğin bilgi yetersizliğinden kaynaklandığına şahit olmuşumdur.”

“Kocam çocukların nasıl yapıldığını çok iyi bilir, sizi temin ederim,” dedim soğuk bir sesle.

Bir şey demeden kalemıyla oynamaya koyuldu. Onun omzunun üstünden, kuşun ötmekte olduğu pencereye baktım. Camın hemen dışında bir tropik muz ağacı vardı. Olgunlaşmamış mor meyvelerle dolu büyük bir hevenk sarkıyordu ağaçtan. Kocaman yapraklardan biri, olağanüstü parlaklıkta bir saten parçası gibi uzanmıştı pencerenin içine. Kocamın aceleci ve son derece tatsız sarılmalarını düşündüm, memelerimi yoğururcasına sıkmasını, meme uçlarım acıyınca kadar emmesini, bacaklarımın arasına soktuğu parmaklarını, yüzüme salıverdiği kokulu soluklarını...

Sonunda doktor, “Çocuk sahibi olmamanız için hiçbir fiziksel neden göremiyorum,” dedi.

“Hayır. Fiziksel bir neden yok.”

“Çocuk istiyor musunuz, Bayan Gaudet?”

Bu soru üstüne biraz düşündüm. Evlenirken çocuk sahibi olacağımı öngörmüştüm, bunu isteyip istemediğimi hiç düşünmemiştim. Çocuk istemeyen kadın olur mu? Dr. Sanchez cevabımı bekliyordu, ama son derece sakin ve sabırlı bir havası vardı, sanki sonsuza dek beklemeye hazırdı. Onun gibi bir adamla evlenmiş olsaydım, diye geçirdim içimden, kadın gövdesi hakkında her şeyi bilen, hiçbir zaman sabırsızlık göstermeyen bir adam. Cevabımı buldum. “Hayır,” dedim.

Kafasını salladı, dudaklarını birbirine bastırdı. Ta başından beri anlamıştı. “Doğum sancılarında mı korkuyorsunuz?”

“Hayır,” dedim.

“Belki hamilelik sırasında vücudunuzun bozulmasından endişe duyuyorsunuz.”

“Eminim geçici bir bozulmadır,” dedim.

“Başka bir sebep olmalı,” sonucuna vardı.

“Evet,” dedim. Bir mendil çıkardı, masanın üstündeki kitap yığınının üzerinde duran bir gözlüğe uzandı, dalgın dalgın camlarını silmeye koyuldu. “Kocamdan tiksiniyorum da ondan,” dedim.

Bana kısaca ama şaşkınlık göstermeden baktı, dikkatini yeniden gözlüğüne çevirdi. “Mutsuz evliliklerde de çocuk oluyor,” dedi.

“Belki yeterince mutsuz değillerdir,” diye karşılık verdim.

“Çocuğunuz olsaydı acılarınıza bir teselli bulabileceğinizi hiç düşündünüz mü?”

“Teselliye ihtiyacım yok,” dedim.

Gözlüğü elinden bıraktı, dikkatini elinden geldiğince bana çevirdi. “Evlendiğinizde kocanızı seviyor muydunuz?” diye sordu.

“Onu hemen hemen hiç tanıımıyordum. İki taraf için de uygun bir evlilik olduğu düşünülmüştü.”

“Peki, düşmanlığınızı nasıl kazandı?”

“Durun biraz düşüneyim,” dedim. “Evine gelirken getirdiğim hizmetçinin ondan bir çocuk doğurmuş olması, bu yaratığın evin içinde vahşi bir hayvan gibi koşuşturmasına izin verilmesi yeterli bir sebep midir sizce, bir kadının kocasından tiksinimesi için?”

Omzunu silkti. “Bayan Gaudet, böyle pek çok olay var. Bunu bilmiyor olabilirsiniz.”

“Ben de tam bundan şikâyetçiyim işte,” diye açıkladım. “Bu kadar yaygın olmasından.”

“Kızı satsanız.”

“Yoo, hayır. Nasıl olsa bir başkasını bulur. Ayrıca bu kız benim işime geliyor. Ondan benim kadar nefret ediyor.”

Yüzünden kısa bir sempati dalgası gelip geçti, ama bana

yönelik olduğunu sanmadım. İki öfkeli kadın arasında kalmış olan kocama acıyordu. “Bakın,” dedi, “Allahın izniyle çocuğunuz olacaktır. Gençsiniz, sağlıklısınız.”

“Tam da bundan korkuyorum işte,” dedim. “Size gelmeyi bu yüzden kabul ettim. Kocama çocuk doğuramayacağı mı, hamile kalmanın bile hayatımı tehlikeye atacağını söylemenizi istiyorum.”

“Yalan mı söyleyeyim, yani? Katiyyen olmaz.”

“Hayatımı kurtarmış olursunuz,” diye yalvardım çaresizce.

“Hayatınız tehlikede değil.”

Elimde olmadan gözlerime yaşlar doldu. Baş ağrısının alınımı bir cendere gibi sıkıştırmaya başladığını hissettim. Kolumdan mendilimi çıkarıp iki gözüme de ayrı ayrı bastırdım. Dr. Sanchez konuşuyordu ama, acının korkunç kızıl pençesindeyken ne dediğini anlayamıyordum. Gene çocukla ilgili, çocuğumun kocamı bana bağlayacağı gibisinden bir şeyler söylüyordu. “Hiç olmazsa bu baş ağrıları için bir şey veremez misiniz?” diye bağırarak sözünü kestim.

Cümlesinin ortasında durdu, kabalığımı dikkat çekmek istercesine. Ama artık benim hakkımda ne düşündüğü umurumda değildi. “Ve de uyumamı sağlayacak bir şey,” diye ekledim.

“Evet,” dedi yumuşak bir sesle. “Bu kadarını yapabilirim sizin için.”

Öğlen yemeğine oturmuştuk ki, Dr. Landry’c gönderilen çocuk elinde bir mektupla çıkageldi. Overton’da kolera olduğundan doktor akşama kadar gelemeyecekmiş. “Buradaki durumun acil olmadığını bildirmelisin ona,” dedim. “Buraya gelecek, sonra oraya dönecek, yorgunluktan bitap düşecek.”

“Neden dönecekmiş, burada kalıp rahat bir uyku çeker, geceleyin yüz defa kalkıp numaracı zencilerden kan almaktan iyidir.”

“Söz konusu kendi zencilerin olsaydı böyle konuşmazdın,” dedim.

“Söz konusu benim zencilerim olsaydı barakaları Overton’da olduğu gibi bataklığa kur durtmazdım ve de kolera olmazdı, nasıl ki burada yok.”

En sevdiği boş vakitleri değerlendirme nutuklarından biridir bu: herkesin başına gelen kötü şeylerin aslında kendi kabahatleri olduğuna, onun üstün ve kusursuz yönetimini kabul etse, dünyanın cennete döneceğine dikkat çekmeye bayılır. Bıktım, usandım, katlanamıyorum artık. Önümdeki tabağı ittim, masadan kalktım. “Akşam yemeği için Delphine ile görüşmem gerek,” dedim. Ben kapıdan çıkarken, Sarah, elinde bir tabak dolusu pirinçli kekle içeri girdi. Pis pis sırtırmaktaydı, Walter doktor muayenesinden geçecek diye keyiflenmişti besbelli. Evi kat ettim, arka kapıdan çıktım, arka bahçeyi geçip mutfığa girdim. Delphine’in sırtı bana dönüktü, masada hamur açıyordu. Ocağı yakmışlardı, içersi boğucu sıcaktı. Kendimi bir iskemleye attığımda kısaca irkildi. “Burası cehennem gibi,” dedim. “Nasıl dayanıyorsun?”

Oklavayı yuvarlamayı sürdürerek, “Ateş yoksa yemek pişmez,” dedi.

“Bir bardak su ver bana, yoksa bayılacağım.”

Ellerini önlüğüne silerek pompaya yöneldi. Mutfığa çok ender girerim, ama ne zaman girsem, aşırı sıcaklığına rağmen, kendimi odamda olduğumdan daha rahat hissedirim. Bu evde güvendiğim tek kişi Delphine’dir. Annemin aşçısı Peek’i hatırlatır bana; ikisi de ufak tefek, çok koyu renkli,

canlı, telaşeli ama içten içe akli başında kadınlardı. Suyu getirirken bardağın kenarını önlüğüyle sildi. “Bardağa un buluşmuş,” dedi.

“Boş ver,” diyerek suyu kafama diktim. Oklavasını yeniden eline aldı. “Akşam yemeğine doktor geliyor,” dedim. “Bu sıcakta yemek yenmez ama o herhalde yiyecektir, iriyarı bir adam.”

“Doktorda iştah yerinde,” diye kafa salladı.

“Tütsü odasından bir domuz budu çıkar,” dedim. “Olduğu gibi soğuk servis yap. Yanına da gene soğuk haşlanmış patates, sirke soslu, sonra çörek, şeftali kompostosu ve elmalı sos. Tart mı yapıyorsun? Neli?”

“Ravent.”

“Aman tatsız olur,” dedim.

“İçine çilek karıştırırsam?”

“Olur,” dedim. “Yanına da kremşanti koy. Bu kadarı yetsin artık.” Anahtarlarımı elden geçirdim. “Al, tütsü odasının anahtarı,” diyerek birini masanın üstüne koydum. “İşin bitince Sarah’ya ver, bana getirsin.”

“Peki, hanım,” dedi.

Kalkıp gidecektim ama kendimi öylesine halsiz hissediyordum ki, yerimden kıpırdamadım. Açık kapıdan bahçeye baktım. Tavuğun biri geçiyordu. Her şey çok sakin, çok huzurluydu. Birden sebebini anladım.

“Walter nerede?” diye sordum.

“Dışarda bi yerde koşuşturuyo.”

“Bir zarar gelmesin...”

“Rose bakıyo,” dedi.

“Oğlan için endişelenmiyorum, mala mülke bir zarar gelmesin.”

Delphine hamurunu tart kalıbına yerleştirdi, dönüp ocakta kaynayan bir tencerenin içine baktı.

“Akşam yemeğinden önce içeri alın onu mutlaka,” dedim.
“Doktor muayene edecek.”

“Peki, hanım,” dedi.

Ayağa kalktım, gerindim, ağır ağır bahçeye çıktım. Mutfağın sıcağına bir dakika daha dayanamayacaktım. Dün geceki adamı düşünüyordum ama Delphine’e onun hakkında bir şey demeyecektim. Belki de sevgilisiydi. Onu gördüğüm meşe ağacının altına yürüdüm, ayak izleri var mı, bir şey düşürmüş mü diye baktım, hiçbir şey yoktu. Tam da onun durduğunu sandığım yerde durarak eve baktım. Kendi yatak odamın penceresini görebiliyordum -perdelerden biri camdan çıkmış, rüzgârda sallanıyordu- ayrıca kocamın penceresini de. Başımı mutfak bahçesine döndürdüğümde, açık kapıdan ta içersini görüyordum. Azıcık dönmekle, değirmenin tepesini ve barakalara giden toprak yolu görüyordum. Nöbet tutmaya son derece uygun bir yer.

Bir kez daha kendi odamın camına baktım. Perdelerin arkasında ağır bir şey vardı sanki. Sonra aralandılar ve kucağında bebeğiyle Sarah göründü. Ve anında beni gördü, ama ne irkildi ne de geri çekildi. Entarisinin önü yarı açık bir halde öylece durdu, sakince bana bakmayı sürdürdü. Bu kızda sinir diye bir şey yok, diye düşündüm. Gerçekten, insanlık dışı bir şeyler var onda. Birkaç saniye sonra ona bakmaktan sıkıldım ve eve girdim.

Dr. Landry ayaklı gazetedir. St. Francisville’den Pointe à la Hache’a kadar nerede ne oluyor hepsini bilir. Yemek boyunca bir dakika bile susmadan ilginç dedikodular nakletti ve bu arada domuz budunun nerdeyse yarısını mideye indirmeyi başardı. Overton’daki kolera olayı barakalarla sınırlıymış; hastalığı kapalı altmış üç kişiden on altısı ölmüş. New Orle-

ans'da durum daha betermiş, çünkü orada sarılık da varmış. Hastane ağzına kadar dolu, oteller bomboşmuş. Clinton yakınında oturan Bayan Pemberley kızıl hastalığına tutulmuş ve o kadar zayıf düşmüş ki, yaşaması mucize olurmuş. Gelininin oğluna açtığı dava kabul edildiğinden bir de mal mülkünün yarısını kaybetme durumuyla karşı karşıyaymış kadıncağız. False Nehri'nde iki zenci boğulmuş. Ailelerini ziyaret için geçiş izinleri varmış, sazların arasında bir kayık görmüşler, herhalde balık tutup evlerinde yemeyi düşünmüşler, ama kayık delik çıktığından kendileri balıklara yem olmuşlar. İki kaçak zenci St. Francisville'de gündüz vakti sarhoş dolaşırken yakalanmışlar. Greenwood'da, Bay Winthrop'un çırçır makinesini kendi zencileri ateşe vermiş, suçlulardan biri ötekileri ele vererek kırbaçlanmaktan kurtulmuş. Yangın çırçırın yanı sıra seksen balya pamuğu da kül etmiş. Bayou Sara civarında o kadar çok planlı ayaklanma söylentileri dolaşıyormuş ki, yetkililer her türlü kilise toplantısını yasaklamışlar. Anlaşılan zencileri kıskırtan vaizlerden biriymiş. Bir iddiaya göre oradaki alçak alanda saklanan üç yüz tane kaçak varmış ve nehir boyunca ilerleyerek buldukları her beyazı öldürmeyi planlıyorlarmış.

Bunu duyan kocam haykırdı, "Burası tam yollarının üstünde!"

"Orası öyle," dedi Dr. Landry. "Söylentiler doğruysa eğer."

"Toplantıda gündeme getireceğim bunu," dedi kocam, tahammülfersa aptal bir ciddiyetle. Budur işte. Söylentiler ölü zencilere dönüşür böylece.

Yemekten sonra, "burada bulunan bir çocuk" olarak nitelenen Walter'ı muayene etmeye hazır olduğunu belirtti Dr. Landry. Kocam, çocuğu evde hizmetkar olarak kullanma niyetinden söz etti ki, bunu ben ilk kez duyuyordum. Yüreğim

küt küt atmaya başladı öfkeyle. Derken Walter'ın tabakları pencereden fırlatışını, patates püresini haliya dökmesini falan hayal ettim ve bu düşünce o kadar hoşuma gitti ki, sakinleştim. Muayenenin kocamın çalışma odasında yapılmasına karar verildi ve Sarah'a yarattığı oraya götürmesi emredildi. Beyefendilerden izin istedim, doktorla yemek salonunun kapısında vedalaştım, ama odama çıkacağıma salona geri dönüp masaya oturdum. Birkaç dakika sonra Sarah sofrayı kaldırmaya geldi. Benim hâlâ orada oturduğumu gördüğünde bozuldu mutlaka.

“Beylerin pek beğendikleri şu porto şarabından bir kadeh de bana doldur,” dedim. Dediğimi yaptı. Orada öylece oturdum bir süre, şarabımı yudumlayarak doktorun bize ilettiği haberleri geçirdim kafamdan. Beni en çok ilgilendiren, Sally Pemberley'nin kocasına karşı kazandığı davaydı. Birkaç yıl önce, adamın gaddarlığı hizmetkarların bile kadına acımasına yol açacak ölçüde olduğu için kocasından boşanmıştı. Derken adam inanılmaz kumar borçları yüzünden iflas etmekle kalmamış, ailesini de iflasa sürüklemişti. Sally evlenirken getirdiği meblağın (ki az değildi) borçlardan ayrı tutulup kendisine geri verilmesi için dava açmıştı. Mucize eseri davayı kazanmış. Şimdi hem kendi geliri var, hem de o iğrenç kocadan kurtulmuş durumda. Ne şanslı kadın!

İrkilerek uyandım, yatağımın yanında biri var sanmıştım ama kimse yoktu. Bir ses mi duymuştum? Oda simsiyahtı. Camlardaki perdeleri ayırt edebiliyordum ama başka pek bir şey görmüyordum. Anında adamı hatırladım. Cibinliği bir yana çekip yatağın kenarına oturdum. Sersemdim ama kararlıydım, kafamı toparlamak için iki yana salladım. Sonra pencerenin yanına gittim.

Bir mürekkep hokkasının içine bakar gibiydim. Meşe ağacını seçebiliyordum ama yalnızca doku olarak, siyah ipeğin üstünde duran siyah kadife gibi. Köklerin arasında bir şey mi vardı? Beyaz geceliğim ve açık renk saçlarım beni görünür kılar korkusuyla diz çöktüm, büyük bir dikkatle uzun uzun baktım. Gene de gözlerim karanlığı delemeydi. Evin yakınında hareket eden bir şey mi vardı? Dinle, dedim kendi kendime ve gözlerimi kapattım. Sessizlik sandığım şey çeşitli seslerle parçalanmaya başladı: böceklerin vızıltısı, holdeki saatin tıkırtısı, duvarın içinde sürtünen bir şey, dalların, yaprakların hışırtısı, ve birden, kendi kalp atışlarımın hemen ötesinde, ne çok yakın ne de çok yüksek ama yanılığa yer bırakmayan bir ses... patlayan bir tüfek.

Anında gözlerim açıldı. Yerimden fırladığım gibi kapıya koştum, ama bir tabureye çarptım ve boylu boyunca halıya uzandım. Yerden kalkarken, dışardan bir bağırta geldi, sonra kocamın küfreden sesi. Ben yatak odamın kapısını açtığım anda onunki de açıldı. Bir lamba cızırtısı ve biri hole çıktı. Sarah. Hemen kapının arkasına çekildim, yanağımı tahtaya dayayıp kızın hızlı adımlarla sahanlığa doğru ilerleyişini dinledim.

Bir kapı daha açıldı, doktorun odasının kapısı. Kıza bir şeyler söyledi, o da cevap verdi ama ne dediklerini anlayamadım. Birkaç lamba daha yandı. Kocamın çizmelerinin patırtısı, sonra da kendi sesi duyuldu. “Değirmeni ateşe vermişler,” dedi. Dr. Landry, “Giyinip geliyorum,” diye cevap verdi. Kocam merdivenleri inmeye başlamıştı. “Yataktan çıkmayın,” diye seslendi. “Yeterince adam var.”

Değirmende nasıl yangın olur. Daha demin o tarafa bakıyordum. El yordamıyla tuvalet masasına kadar gittim, lambamı yaktım, pencerenin yanına geldim. Doğruydu. Alev yoktu ama, karanlık gökyüzünün o tarafında parlak kırmızı bir

ışık vardı. Aşağıdan bağırtilar duydum, çimenlerin üstünde kocam göründü, koşuyordu, barakaların oradan ellerinde meşalelerle iki adam çıkmış ona doğru koşturuyorlardı. Doktorun kapısı gene açıldı, hızlı ayak sesleri merdivenlerde uzaklaştı. Birkaç saniye sonra o da bahçede göründü, aceleyle yangına doğru ilerledi.

Kalbim deli gibi çarpmaya başladı. O gece de böyle olmuştu: açılıp kapanan kapılar, merdivenlerde çizmeli ayak patırtıları. Bir yandan da farklıydı. Hava açık ve soğuktu. Uyanıp pencereden baktığımda ağaçların ötesinde yükselen alevleri, koyu dumanı görmüştüm. Babamın evden çıktığını görmedim, onu bir daha hiç görmedim. Annemin sesini, sonra da tanımadığım bir erkek sesi duymuştum. Açılıp kapanan başka kapılar, at üstünde uzaklaşan biri... Yataktan fırladığım gibi anneme seslenerek hole koştum, ama o cevap vermedi. Misafir salonunda, hizmetçimiz Celeste ile birlikte buldum onu. Bir tek lamba yanıyordu ve oda soğuktu. Annemin oya tığı, deliler gibi örmekte olduğu dantelin arasında ışıldıyordu. Celeste ise çorap yamamaktaydı. Kendimi annemin kucığına atmak istedim ama, beni azarlayacağını biliyordum. “Neler oluyor?” dedim. Annem başını kaldırdı, gözleri içine çökmüştü, ağzı ipincecik bir çizgiye dönüşmüştü, yüzünde lamba ışığının yarattığı gölgeler oynaşıyordu. Korku içinde, dedim kendi kendime. Benden daha çok korkmuş.

“Onu katlettiler,” dedi.

“Baba!” diye haykırarak kapıya koştum.

Annem, “Manon,” diye bağırarak ayağa fırladı. “Çıkma dışarı.” Yanıma geldi, beni kollarının arasına aldı, ağlamaya başladım. Ne olduğunu anlayamamıştım. “Arabacı, cnişteni almaya gitti,” dedi annem, “o gelinceye kadar içerde beklemeliyiz.”

O gece annemin koynunda yattım. Sabahleyin yataktan kalkmayı reddetti, ağzına bir lokma koymayı reddetti, bir hıçkırıklara boğuluyor, bir çılgın suçlamalarda bulunuyordu. “Keder aldı aklı başından,” diyordu Celeste.

Akşamüzeri eniştem geldi ve benim evden çıkmama izin verildi. “Barakaların oraya gitme, ha,” dedi, “çırçırın oraya da gitme.” Bütün gece koşmak istemiştim, dışarı çıkar çıkmaz da koşmaya başladım, son hızla, deliler gibi koştum, koştum; bahçeyi geçtim, yoldan aşağı, nehir kıyısındaki rıhtıma kadar koştum. Sonsuza kadar koşmak istiyordum ama, rıhtımın sonunda durdum. Sular ayağımın altında dönüp duruyordu, rüzgâr saçlarımı havalandırdı. Görünürde bir tekne yoktu. Kollarımı kaldırdım, korkunç acılar içinde haykırdım: “Baba, Babacığım!” Tabii herhangi bir cevap gelmedi. Babam artık yoktu.

Sonra ne oldu? Belleğim kapkara oldu. Bir süre hasta yatmışım. Ama ondan önce...

Ondan önce, geriye döndüm, rıhtımın öteki ucunda durmuş, merakla beni seyreden iki zenci oğlan gördüm. Giysileri paramparça, ayakları çıplaktı. Birinin sırtında yorgandan bozma biçimsiz bir ceket vardı, öteki de sıska omuzlarına at battanibesinden yapılmışa benzeyen pelerin gibi bir şey sarmıştı. On iki-on üç yaşlarında, yani benimle yaşıt olduklarını sanıyorum ama ben onlardan beş-altı santim daha uzundum. Onlardan korkmadım. Onları daha önce gördüğümü hatırlamıyordum.

Onlara doğru yürüdüm. İyice yaklaştığımda daha uzun boylu olanı dedi ki: “Senin baba öldü.”

“Biliyorum,” dedim.

“Yangında öldü,” dedi öteki. “Üstüne düştü koca direk.”

“Gözlerinle mi gördün?” diye sordum. “Sen orada mıydın?”

Daha uzun boylu olan çocuk yere çömeldi, ısınmak için ellerini ovuşturdu. “Tezem diyo, senin baba yangını kendi çıkardı, kendinin kafasını tabancayla vurdu, öldüydü zaten, direk üstüne düştü.”

“Yalan söylüyorsun!”

“Tezem böyle diyo,” dedi gözlerini kafasını onaylarcasına sallayan arkadaşından ayırmadan.

Yalandı elbette. Babanın böyle bir şey yapmasına imkân yoktu. Sırf canımı yakmak için uydurdukları bu yalanı söylemek amacıyla peşime takılmış olmaları ne rezilce bir şeydi. İçimdeki keder de, şaşkınlık da büyük bir öfkeye dönüştü. O çocukları öldüresim geldi. Onlar da benden korkmaları gerektiğini anlamış olacaklar ki, ben “Defolun bakayım,” der demez bir koşu tutturdular, evin arkasında gözden kayboluncaya kadar da durmadılar. Bense öfkeden tir tir titreyerek kalakalmıştım rıhtımın üstünde.

Yağmur yağmaya başlamıştı ama ben kıpırdıyamıyordum. Öylece durdum, sıırıslıklam kaldım, dişlerim takır takırdayarak. Öylece durdum hava kararınca dek, Celeste beni aramaya çıkıp öylece durduğum yerde bulana dek. Eve vardığımızda ateşim kırka çıkmış, sayıklıyormuşum.

Oğlanların bana attıkları yalanı hiçbir zaman hiç kimseye söylemedim. Belki de hiç olmamıştı böyle bir olay, hastayken rüyamda görmüştüm o çocukları. Doktor ile eniştem babamın bir kazaya kurban gittiği konusunda hemfikirdiler. Annem ise onun öldürüldüğü iddiasından hiç vazgeçmedi. Yangının nasıl başladığını kimse öğrenemedi.

Yalanlar, sonu gelmeyen yalanlar. Yalanlardan örülmüş bir hayat yaşıyorduk hepimiz, her zaman.

Kocamın odasından çıkan Sarah’nın görüntüsünü hatırlamamla birlikte bu dayanılmaz anılar kafamdan uçup gitti. Kızın saçları darmadağınık, gözleri parıl parıldı. Sirtında o za-

mana kadar hiç görmediğim bol bir sabahlık üstüne çekilmiş koyu renkli bir pelerin vardı. Lambanın soluk ışığında çok kısa bir an görmüştüm onu ama göreceğimi görmüştüm. Emimin doktor da, kapısını açıp ona hitap ettiğinde görmüştü her şeyi. Ne dedi ona, peki? Kafama biri çekiçe vuruyordu sanki. Odam o kadar sıcaktı ki, soluk alamıyor, boğulacak gibi oluyordum. Yalpalayarak tuvalet masasına ulaştım, bir bardak su doldurdum, yarısını içtim, yarısını da geceliğimin yakasından aşağı boşalttım. Biri beni tokatlamışçasına kendime geldim. Uzaktan birtakım bağırtilar ve çan sesleri geliyordu. Masanın kenarına yapıştım, kafamı öne eğdim, baştan aşağı titriyordum. Kahkahalarla gülmekte olduğumu fark ettiğimde içimi derin bir korku kapladı.

Dul kalayım diye bütün gece dua ettim. Ama sabahleyin Sarah kapıma gelip de kocamın ağabeysinin evine gittiğini, öğlen yemeğinden önce dönmeyeceğini bildirdiğinde, dualarımıza kulak veren bir Üst Varlığın olmadığı kanıtlanmış oldu. Gene para istemeye gittiğini anladım. Dolayısıyla döndüğünde çekilmez bir aksilik içinde olacaktı. “Doktor Bey de gitti mi?” diye sordum.

“Evet, hanım.”

“O zaman ben de aşağı inmiyorum. Bana ekmek, kahve, biraz da Kreol peyniri getir.”

“Peki, hanım,” dedi ve odadan çıktı.

Geriye, yastıkların üstüne yaslandım, kafamda zonklayan düşüncelere karşı gözlerimi kapadım. Bu arada, duvarın içinde dün gece fark ettiğim sürtünme sesi yeniden başladı: bir fare ya da sincap olmalı, duvarı içinden kemiren. İyi, dedim kendi kendime, her gün biraz daha kemir, ta ki koca ev başımıza yıkılana dek. Sarah’nın ayak seslerini merdivenlerde du-

yunca zar zor yataktan çıktım. Elinde tepsiyle içeri girdiğinde lavabonun başında yüzümü yıkıyordum. “Değirmen tamamen kül oldu mu?” diye sordum yüzüme su çarparken.

Tepsiyi yandaki masaya bıraktı, arkası bana dönüktü. “Bilmem,” dedi.

Yüzümü el havlusuyla kurularken onun sırtını inceliyordum. Dün gece Bey’in odasından çıktığını gördüğümü biliyor muydu? “Aptal numarası yapman hiç hoşuma gitmiyor,” dedim.

Bu laf ona dokundu, çünkü kendini haddinden fazla beğenir. “Söndürdüler,” dedi. “Yalnız çatının yarısı yanmış, suyu boşaltınca öteki yarısı da göçmüş.”

“Vah vah, çok yazık,” dedim, felaketin daha büyük mü daha küçük mü olmasını umduğumu kendisi tahmin etsin artık.

Tuvalet masasına oturup gözlerimin altındaki siyah halkaları elledim, o da kahvemi doldurup getirdi. Fincanı küçük şişeler, kavanozlar, firketelerle dolu masanın üstündeki tek boş yere koymak üzere önümden eğildiğinde aynadaki yansıması benimkini örttü. Gözlerini indirmişti, eli titremiyordu, yaptığı işe dikkatini yoğunlaştırdığına işaret eden tek şey kaşlarının hafifçe çatılmış olmasıydı. Dün gece kocamın odasından çıkarken yüzünde gördüğüm ifadeden çok farklıydı şimdiki. İçimde birden yükselen öfke seli boğazıma kadar çıktı, bir an soluksuz kaldım. Panik içinde elimi kaldırdığımda onun koluna çarptım. Fincan tabakta sarsıldı, kahve masanın üstüne döküldü. Üstüme de gelmesin diye yerimden firladım. “Ne kadar sakarsın!” diye haykırdım. Sarah el havlusuyla masayı kurulamaya koyuldu. Pencerenin önüne gittim. Hava şimdiden çok ısınmıştı; gökyüzü kurşun rengindeydi. “Daha fazla dayanamayacağım,” dedim.

Kocama sorarsanız, değirmendeki büyük yangın kendisinin ne kadar kusursuz bir yönetici olduğunun bir kanıtıymış. Babam da onun kadar zeki ve becerikli, en azından damadının tavsiyelerine kulak verecek durumda olsaymış bugün hayatta olurmuş.

Değirmeni ateşe veren, tarlada yavaş çalıştığı için kırbaçlanmış bir zenciymiş. Planlarını iki arkadaşına açıklamış, onlar da bunu hemen arabacı Cato'ya haber vermişler. Cato kötü niyetli zenciye göz hapsine almayı kendine iş edinmiş. Dün gece geç vakit, söz konusu adamın akşam yemeğinden beri ortalıkta görünmediğini öğrendiği gibi, kocamın verdiği emirleri uygulamaya başlamış. Hemen Bay Sutter'a koşup değirmene gelmesini söylemiş. Derken kocama haber vermek üzere iki adam, çanı çalmak, yani, bütün adamları olay yerine çağırarak için de bir başkasını göndermiş. Suçlu zenci ancak değirmenin içine birkaç balya saman sokup, üstlerine gaz döküp kibriti çakacak vakti bulmuş. Ve kapıdan çıktığı an, tetikte bekleyen Bay Sutter onu tüfekle vurmuş. Adam şimdi zincire vurulmuş bir halde cezasını beklemekteymiş. Hemen bir sıra oluşturularak elden ele geçirilen kovalarla yangın kısa sürede söndürülmüş. Çatı büyük bir kayıp sayılmazmış, zaten onarım gerektiriyormuş. Aslına bakarsan, ke-restesi bile kesilmişmiş.

“O zaman her şey yolunda,” dedim.

“Keşke öyle olsa,” derken Sarah'ya kısaca göz attı. Bunun anlamı, çok önemli bir haberin bu tanık önünde açıklanamayacağı idi. Sinirlendim. “Yemeğin bitince çalışma odama gel,” dedi büyük bir ciddiyetle. “Seninle özel konuşmam gerek.”

“Nasıl istersen,” dedim. O çıktıktan sonra kahvemi ağır ağır yudumlamayı sürdürdüm. Sarah, onun servisini toparlayıp götürdü. Yalnız kaldım odada. Ancak sessizlik uzun sürmedi. Tam şöyle derin bir nefes almıştım ki, kapıların öte yanında

patlak veren çirkin patırtı gürültü yüzünden soluğum burnumdan geldi. Walter'ı bahçeye salmışlar gene! Bu evde bir dakikalık huzur bile haram. Kalkıp kocamın odasına doğru yürüdüm, dış dünyadan getirdiği haberleri dinlemek üzere.

Odaya girer girmez kapıyı kapatmamı işaret etti. Son derece sinirliydi, yerinde duramıyordu. Kendisi odanın içinde dolaşıyordu ama benim oturmam konusunda ısrarlıydı, çünkü vereceği korkunç habere ayakta dayanamazmışım. Zaten uykusuzluktan bitap haldeydim, bir de bunun kendini önemseyen fantezilerini çekecek halim yoktu. Ancak, garip bir havası vardı, her zamankinden farklıydı ki bu da ilgimi çekti. Tabii bitkin görünüyordu, bütün gece yangınla uğraşmış, sabahdan beri de at üstünde koşturmuştu, ama yanaklarının al al olmasına, gözlerinin kıpırdak kıpırdak parlamasına sebep olan şey yorgunluk değildi. Seve seve oturdum, anlatacaklarını dinlemek üzere.

Şafak sökerken, yangını söndürüp eve doğru yola çıktığı sırada, ağabeyi Charles'a ait olduğunu bildiği bir çocuk yoluna çıkıyor ve acilen Charles'ın çiftliği Chatterley'ye çağrıldığını bildiriyor. Mümkünse Dr. Landry'i de getirmesi isteniyor. Doktor ile kocam hemen birlikte yola çıkıyorlar ve tam aile kahvaltıdayken çiftliğe varıyorlar. Son derece endişeli ve telaşlı bir kahvaltı sofrasıyla karşılaşıyorlar. Eltim Maybelle korku ve yorgunluktan perişan bir halde, iki kızları New Orleans'a kapağı atmak üzere bavul hazırlamaktaymış. On beş yaşındaki oğulları Edmund ise, çiftlikte kalmak için babasına yalvarmış.

Bir gün önce üç kaçak Chatterley'nin kiler binasına girip yanlarında getirdikleri çuvalara ne buldularsa doldurmuşlar. Mutfak penceresinden onları gören aşçı hemen alarmı çalmış. O sırada Charles bahçede nalbantla konuşuyormuş. Elinde tabancasıyla koşturmuş, adamlardan birini yaralamış ama

kaçmasını engelleyecek kadar ciddi bir yara değilmiş anlaşılan. Ormanda kaybolmuşlar, atlılar ve av köpekleriyle aramalarına karşın ele geçmemişler. Sanki orman onları yutmuş.

Dün gece geç saatte, belki de bizim değirmenin ateşe verildiği aynı saatte (kocam bu rastlantıya dikkatimi çekmek için en dokunaklı sesini kullanıyordu) Chatterley'deki barakalara dönmekte olan bir seyis yamağı, ellerinde kamalar bulunan iki adamın saldırısına uğramış. Onu önce dövmüşler, sonra da her iki kolunu ve bacağı keserek ölüme terk etmişler. “Söyle efendine, bizlerden birini vurmanın cezası bu,” demişler. Zavallı çocuk, ancak bu mesajı kahyaya iletecek kadar yaşamış.

“Peki, ne yapacağız?” diye sordu kocam sonuç olarak. “Çalışmaktan bıkmış her kaçağa kilerimizi mi açacağız, bize bağlı olan zenciler katledilmesin diye? Böylesine bilinçsiz bir vahşetin sonu nereye varacak, düşünüyorlar mı bile?”

Karşılık vermedim. Anlattıkları beni gerçekten sarsmıştı, yayan gelen birinin, kayınbiraderimin çiftliğinden bizimkine kaç zamanda varacağını hesaplamaya çalıştığımı fark ettim.

“Ya Edmund’u ele geçirmiş olsalardı?” diye en kötü olasılığı dile getirdi kocam. “Maybelle’i hasta yatağına düşüren bu.”

“Sen ne yapacaksın?” diye sordum.

“Av düzenleyeceğiz elbette ve onları yakalayacağız,” dedi. “Ana zamanlama çok kötü. Kerestenin nakli, değirmenin onarımı filan, elimde fazla adam yok. Gene de, başka seçeneğim yok...”

“Madem köpekler onları bulamamış...”

Bıyığını sıvazlayarak önümde durdu, gözlerini kısmıştı. Bana yeni bir şey daha söyleyip söylememekte kararsız gibiydi. “Bir ağacın üstünde bir yapı bulmuşlar,” dedi. “Ev gibi bir şey. Her türlü konforu var, yüz yıkanacak bir lavabo, bir döşek, tütün kutusu, hatta iskambil kâğıtları...”

“Demek uzunca bir süredir oradalar.”

“Şerif yüz kişi kadar olabileceklerini tahmin ediyor.”

“O kadar olamaz,” diye haykırdım.

Bıyığını çekiştirmeyi bıraktı, düşünceli düşünceli yüzüme baktı. “Senin haklı olduğunu ummaktan başka yapacak bir şey yok,” dedi.

Chatterley’de işlenen bu suçun cezasının verilmesi konusunda çiftçilerin yaptıkları planlar ne kadar gizli tutulursa tutulsun, hiç kuşku yok ki daha onlar atlarına binmeden oradaki zenciler her şeyden haberdar olacak ve bilgileri kaçaklara ulaştıracaklardır. Yoksa bu adamlar neden bunca rizikoyu göze alıp soymak niyetinde oldukları kişileri önceden ikaz etsinler? Kocam onların vahşetine şaşırıyor; bense daha çok aşırı cesaretlerine hayret ediyorum. Anlaşılan niyetleri düşmanı kendi tutundukları araziye çekip orada kurdukları pusuda vurmak. Oralarda hayatta kalmayı, hatta hayatlarını daha iyi sürdürmeyi bir şekilde öğrenmiş olmalılar. Chatterley’nin hemen yanındaki ormanlar bataklıkımsı toprak üstünde yetişmiştir, yer dokusu içine girilecek gibi olmayıp yılanlar, dikenler, her türlü sokucu böceklerle doludur. Kereste öküzlerle bile çok zor çıkar oradan, Charles’ın bıkiş usanmadan ikide bir yinelediği gibi. Gerçi bizim burası da bir ölçüde aynıdır ya... Böyle bir yerde, at üstünde bir adam, ağaç tepelerinde yaşamayı becerebilen kişilere kolay hedef olur.

Öğleden sonra odamda oturmuş dikişimi dikerken bunları düşünüyordum. Dehşetli endişelerle doluydum, çünkü burada -aslında tüm nehir boyunca- onların sayısı bizlerden çok fazla ve çiftçiler grup kurup ava çıktıklarında evleri, aileleri savunmasız kalıyor. Bir yandan ufak da olsa, dile getirmeye bile çekindiğim bir umut vardı içimde, kocam gider de geri

gelmez diye. Sarah'ya eski bir elbisemi söktürüyordum, kumaşı yorgan yapmak için kullanacaktım. Yırtılan ipeğin çıkarıldığı sızlanmayı andıran ses sürekli deliyordu düşüncelerimi. Sandığın içinde yatan bebek tıkanık birtakım sesler çıkarıyordu. Koyu renkli ellerinin hareket ettiğini görüyordum aralıklardan. Kız, sırtını ona dönmüş oturuyor, metodik bir şekilde kumaş yırtıyordu, görünüşe göre kendini tamamen bu işe vermişti. Kocamın çıkacağı av hakkında neler bildiğini merak ettim. Onun da içinde efendisinin tehlikede olabileceğine dair sessiz bir umut var mıydı? Bu soruyu soramazdım tabii, gene de onun konuşmasını istedim. “Doktor, Walter için ne dedi?” diye sordum.

Başını kaldırıp kısaca bana baktıktan sonra elindeki işe döndü, yüzü bir ölüm maskesi kadar anlamsızdı. “Kulağı duymuyo.”

“Tedavisi konusunda tavsiyelerde bulundu mu?”

“Efendi tek dediği, kulağı duymuyo.”

“Bununki duyuyor mu,” diye sordum bebeği işaret ederek. Cevap vermek yerine kumaşı kucağına bıraktı, yaratığa doğru döndü, iki elini birbirine çarparak, tabanca sesini andıran sert bir ses çıkardı. Bebeğin elleri havaya fırladı, gırtlığından şaşkınlık belirten bir ses geldi. Sarah yeniden işine döndü, yüzünde o sinir bozucu pis sırıtışla.

“Soruma doğru dürüst cevap versene,” dedim. Elbisenin ctek ucunu, uzun bir çığlığı andıran bir sesle yırttı.

İlerleyen bir saatte, kocam yukarı çıktığında ayak seslerinin odamın kapısı önünde durduğunu fark ettim. Akşam yemeğinde şarap, sonra da konyak içmişti; genellikle zenci öldürmeye çıkmadan önce yapardı bunu. Hiç kıpırdamadan, gözlerimi kapı tokmağından ayırmadan öylece yattım. Ney-

se, tokmak dönmedi, çok geçmeden kendi odasına doğru yürüyüp gitti.

Kocama karşı en ufak bir arzu duyuyorduysam, Walter doğduğunda tamamen kaybettim. Hayatta yapabileceği tek erkek çocuğun o olduğu korkusuyla benim yatağıma geldiğini biliyordum. Ona o kadar kinlenmişim ki, evliliğin gerektirdiği dayanılmaz zorunluluklara ancak gittikçe azalan bir görev duygusuyla katlanabiliyordum. Eminim ne kadar öğrendiğim belli oluyordu. Beni özgür bırakması için yalvarmayı gururuma yediremiyordum, o ise çektiğim acıya dikkat etmeyecek kadar kendi derdine düşmüş durumdaydı. Tiksin-tim bir tür karşı koymaya dönüştü ve bunun onu daha da ateşlendirdiğini fark ettim; öyle ki, bu tatsız debelenmeyi bir-an önce sonlandırmak için kullanabiliyordum. Böylece yalandan karşı koymaya başladım. Kocam soluk soluğa yanıma yıkıldığında ise sinirden ağlamaktan kendimi alamıyordum. “Ağlama,” derdi uykuya dalarken omzumu okşayarak. “Çocuğumuz olacak, eminim ben.”

Dr. Sanchez’e muayene olduktan kısa bir süre sonra, kocamı yatağımdan uzaklaştırmanın bir yolunu buldum. Daha doğrusu, Dr. Sanchez bilmeden bana yol göstermiş oldu – uyku şurubu. Baktım ki, akşam yemeğinde iki kadeh porto şarabı içersem, yatmadan önce de onun bana yazdığı harika şuruptan iki kaşık alırsam, kocama karşı öyle derin bir ilgisizlik içine giriyordum ki onun bana sarılmalarına herhangi bir şey hissetmeden katlanabiliyorum. Artık ne karşı koyuyor, ne de cesaretlendiriyordum; sanki hem oradaydım hem de değildim. Bu da kocamı deliye döndürüyordu. Beni itip kakıyor, adımı defalarca haykırıyordu ama işe yaramıyordu. Bu taktiği birkaç hafta uygulamıştım ki, bir gece beni kollarımdan sertçe yakalayıp doğrulttu, yüzüme kötü bir tokat patlattı. Gülümseyerek yastığa yaslandım, ağızımda kan tadı vardı.

Parmaklarımla dudaklarımı elleyip kanı yanağıma bulaştırdım. Birden benden uzaklaşıp yatağın kıyısına oturdu, elleyle yüzünü ovalayarak. “Ne yapıyorsun, Manon?” dedi.

“Bu kadar çabuk mu bitti?” diye sordum tatlı bir sesle.

“Bir cesetle sevişmek hoşuma gitmiyor,” dedi.

Güldüm. Yaptığımız işe “sevişmek” adını yakıştırmaması ne harikaydı; cesetlerle ilişki kurmama ilkesi ne hoştu. “Ben bir cesetsem,” dedim, “sen beni öldürdüğün içindir.”

Dönüp bana baktı, gözlerinde yaşlar görünce şaşkınlıktan bakakaldım. “Doktor haklıymış,” dedi. “Dengesizsin sen.”

“Teşhisi bu mu?”

Başını çevirdi. Yerden pantolonunu alıp giyinmeye koyuldu.

Dengesiz..miş! Cani kocasının dürüst bir insan olduğunu kabul etmeyi göze alamayan bir kadına bu sıfat uygun görüyor demek? Gözlerimi kapattım, sonra yeniden açtım, içimde yükselen mide bulantısı yüzünden. Evet, haklıydı doktor; denge kusursuz değildi.

Karşıma biraz daha az porto, belki birkaç damla daha şurup katmak gerekiyordu. “Hiç aldırmiyorum,” dedim, kocam çizmelerini eline alıp kapıya yöneldiğinde.

Durdu, dönüp bana baktı şaşkın şaşkın.

“Ne yaparsan yap, aldırmiyorum,” dedim. “Ne düşündüğün de umurumda değil. Beni rahat bırak, yeter.”

“Öyle olsun,” dedi ve odadan çıktı.

New Orleans’da kolera ve sarılık yaygınmış. Birtakım dedikodular duymuştuk ama, bu sabah Dr. Landry, kente giderken atını dinlendirmek için uğradığında, ürkütücü bir doğrulamada bulundu. Son haftalarda vakalar hızla çoğalmış, yüzlerce ölü varmış, çok ciddi bir salgın olacağından kuşku-

sı yokmuş. Sarılık yörede uzun süredir yaşamayanlar için daha tehlikeliymiş -Amerikalıların hastalığa yakalanma olasılığı özellikle yüksekmiş- ama kolera hiçbir sınır tanımıyor, Kreol'ların hassas bünyelerine saldıran pek çok hastalığa karşı bağışıklığı olan zencileri bile götürüyormuş. Annemi hemen kentten aldırmamı salık verdi doktor.

Bu öneri üzerine kocam düşünceli bir ifade takınarak, gerçek duygularını belli etmedi. Annemin buraya kırk yılda bir yaptığı ziyaretlerin pek başarılı geçtiği söylenemez. Kocama çiftlik hakkında olur olmaz tavsiyelerde bulunur hiç fikri sorulmamışken, hayvanların bakımı konusunda eleştirilerde bulunacak kadar ileri gittiği bile olmuştur. Annemin hizmetçisi Peek ile Delphine geçinemediklerinden mutfakta terslikler yaşanır, suratlardan düşen bin parça olur. Ama kocam için eminim en kötüsü, Sarah ile ilişkisini saklamak zorunluluğudur. Walter bebekken kolayca barakalara sürüldüğünden her şey daha kolaydı, ama o zaman bile Sarah ortalıkta dolaşırken öfkesine ve bakışlarına hâkim olması gerekiyordu. Annem sık sık sofraya bir kadının hizmet etmesinin uygun olmadığını belirterek neden doğru dürüst bir uşağımız olmadığını sormuştur. Beyimin zor durumda kalması, kem küm etmesi hoşuma gider gitmesine de, ne yazık ki annem benim davranışlarımı da eleştirmekten geri kalmaz. İçimden gelmese bile kocama daha sıcak davranmalıymışım çünkü bu benim görevimmiş ve zamanla, alışkanlık peydah olunca zevkli bile olabilirmiş. Bir de sinekler, bal ve sirkeyi içeren o manasız deyişi yineler durur bıkıp usanmadan, yılların eskitemediği bir bilgeliği dile getirircesine.

“Hemen birini gönderip aldirtacağım onu,” dedim Dr. Landry’ye, kocam da kafasını sallamaktan başka bir şey yapamadı. Onlar çıkar çıkmaz masanın başına oturup davet mektubunu yazdım. Ama tam yazmayı bitirmiş mürekkebi kuru-

tuyordum ki, araba yolunda bir patırtıdır koptu. Çıplak ayaklı melez bir çocuk, dehşetten soluk soluğa kalmış bir halde hole daldı koşarak. Yolda üç kez devriyeler tarafından durdurulduğunu, geçiş belgesinin kontrol edilip nereye, niçin gittiği hakkında sıkı sıkı sorgulandığını anlattı. Neyse ki annemin doktoru gönderdiği mektubun üzerine “Acildir” diye yazmış ve hem zarfı hem de geçiş belgesini damgalamayı akıl etmiş. Yoksa tüfeklerini ateşledikleri gibi efendisinin atı üstünde vuracaklarmış çocuğu, dediğine göre.

Mektubu aldım. Zarfı elime aldığım anda bir ürperti yayıldı belkemiğimden tüm vücuduma. Çocuğu mutfağa gönderdim, Delphine onu yatıştırırsın, karnını doyursun diye. Mührü açıp tek sayfalık mektubu çıkardım.

“Sevgili Manon,” diye yazıyordu. “Annenizin çok kötü durumda olduğunu bildirmek bana çok acı veriyor. Korkarım, bir-iki günden fazla dayanamayacak. Sizi çağırmamı istedi. Hemen yola çıkarsanız çok iyi olur. Saygılarımla, Dr. J. Chapin.”

Bu kısa mesajı ikinci kez okuyordum ki, kocam içeri girdi. Annemin ömrü boyunca bir gün bile ciddi bir hastalık çektiğini bilmem. “Annemin doktorundan geliyor,” dedim soru soran bakışlarına karşılık olarak. “Ölüm döşeğindeymiş.”

“Kolera mı?” diye sordu.

“Söylememiş,” diye cevapladım.

Sahte bir üzüntü yaydı yüzüne. Ama onun içinden ne kötü hesaplar yaptığını biliyor, onu en can alıcı yerinden vurmaya hazırlanıyordum. “Bavulumu toplar toplamaz yola çıkacağım,” dedim merdivenlere doğru yürürken. Sonra, sanki son anda aklıma gelmiş gibi, “Sarah’yı da götürüyorum,” diye ekledim omzumun üstünden.

İKİNCİ BÖLÜM

Kentte Yaşam

Dokunaklı ayrılık sahnemiz kadar gülünç bir şey olamazdı. Çiftlik beyi hanımına ve onun hizmetçisine veda ederken nasıl üzgün ve birinden birinin geri gelmeyeceğinden nasıl endişeli. Ama hangisi? Benim koleradan ölmemi istiyor, ama onun ölmesinden korkuyor. Ben onun asi zencileri vurmaya çalışırken ölmesini diliyorum, kız ikimizin de ölmesi için duacı. İnanılır gibi değil ama, veda sahnesinde gözlerinde gerçek yaşlar var gibiydi. İki elimi birden tuttu, gözleriyle müthiş bir sevgi ve endişe seli boşalttı üstümden aşağı. “Sağ salim vardığını hemen bildir bana,” dedi. Rose kollarında Sarah’ın bebeğiyle görününce, bizimkinin gözyaşları anında kurudu. Zavallı yaratık her geçen gün biraz daha çirkin gö-

rünüyor, saçları da inadına kalın, kıvırcık ve kızıl çıktı. Sarah bebeği aldı, omzuna yerleştirip dalgın dalgın sırtını okşama-ya koyuldu. “Başımıza ne gelebilir ki?” dedim.

“Burada mı daha güvende olacaksınız, orada mı, bilemiyorum,” dedi. “Ne kadar berbat duruma geldiğimizi anla artık.” Bizi bekleyen arabaya baktı. Bir an ona acıyacak gibi oldum. Kendisine anlattığı yalanlara öylesine dolanmış ki, yaşaması gerektiğini sandığı duyguların taklidini yapmaktan başka bir şey yapamıyor. Başımın üstünden, sözde çaktırmadan Sarah’ya özlem dolu bir bakış fırlattığını gördüğümde, acıma duygularım çok daha aşına olduğum öfkeye dönüştü. “Hadi, yolcu yolunda gerek,” dedim, sandığı yüklemesi için çocuğa işaret ederek. Sarah, kucağında bebeği, elinde küçük bir valizle önden gitti. Kocam benim peşimden geldi. Arabaya binerken dirseğimden tutarak bana yardım etti. “Kendine iyi bak, Manon,” dedi. Arabadaki yerimi aldım, eteklerimi düzeltirken yüzüme en yumuşak gülümsememi yaydım. Bir telaşedir gidiyordu; sandığı arabanın arkasına bağladılar, Rose domuz eti ve bisküvileri sardığı paketi uzattı, sürücü öndeki yerine sıçradı, meşin gıcırdadı, kırbaç şakladı, tekerlekler dönmeye başladığında bir sarsıntı ve demirin ahşaba sürtünmesinin yarattığı inilti... Hareket ettik, merdivende durmuş beceriksizce el sallayan kocamı elimi kaldırarak selamladım. Tam o sırada çalıların arasından Walter fırlayıp ona doğru bir koşudur tutturdu. Ellerini havada sallıyordu, kızıl saçları başını sarmış alevler gibi uçuyordu. Kendini çığlık çığlığa -artık sevinçten mi, acıdan mı bilinmez- babasının üstüne attı, onun bacaklarına sarıldı. Kocam dengesini kaybetmemek için çocuğa doğru eğilmek zorunda kaldı.

“Harika,” dedim, gözlerini güneşe karşı kısmış, olayı izleyen Sarah’ya. “Yuvamın ne kadar sevimli olduğunu hep hatırlamam için harika bir veda sahnesi.”

Kenti terk eden arabaların sayısı, bizim gibi gelenlerden daha fazlaydı. Yolda, at üstünde yanımızdan geçerken durup konuşan iki doktorun ikisi de, tehlikenin halkın korktuğu kadar büyük olmadığını belirtti. “New Orleans’da her şeyi abartırlar,” dedi Donaldsonville’li Dr. Petrie. “Burada yaşamının keyiflerinden biri de budur.” Ancak, akşamüzeri kente vardığımızda, asıl abartanın Dr. Petrie olduğunu hemen anladım. Her şey ne kadar farklıydı. Evler karanlık, hepsinin kepenkleri kapalıydı. Hava korkunç durgundu, pis bir koku vardı. Cadde boyunca, belirli aralıklarla meşaleler yanıyordu, sülfür kokulu bir duman, binaların üstüne sarı bir battaniye gibi yayılmıştı. Üst üste istiflenmiş cesetlerle dolu bir arabanın yanından geçerken dehşete düştüm. Cesetler beyaz bezlere sarılmışlardı, üstlerine de kalın bir yelken bezi atılmıştı ama, mor mor çürümüş, şişmiş ayakları arkadan ve yanlardan çıkıyordu, sanki bu dünyada son bir adım atmayı umarcasına. Arabanın sürücüsü iskeleti andıran yaşlı bir zenciydi, yanından geçtiğimizde bizden yana gözlerini kaldırmadı ama, onu ölümün resmi olarak algıladım. Sanki taşıdığı cesetler kadar yakındı mezara. Annem bunların arasında olabilir miydi? Gözlerimi kapadım, kendi kendime yemin ettim: o bunların arasında değilse ve ölecek olursa, onun böyle iğrenç ve yalapaşap bir şekilde götürülmesine izin vermeyecek, gerekirse mezarlığa kadar kendi arabamla taşıyacaktım. -

Sarah’ın bebeği ta ne zamandan beri sızlanıp duruyordu, annesi de onu yatıştırmaya çalışıyordu, ama birden avaz kıyamet bağırmaya başladı, sinirim tepeme sıçradı, şeytan dedi tuttuğun gibi sokağa fırlat. Birkaç dakika dayandıktan sonra, “Susturamıyor musun şunu?” dedim.

Sarah, çocuğu omzuna doğru kaldırarak, “Karnı aç,” dedi. Gözleri kocaman kocaman açılmıştı, üstdudağı terden

parlıyordu, doğal olmayan bir biçimde dik tutuyordu gövdesini, çenesini boynuna yapıştırmıştı, sanki nefes almakta zorluk çekiyormuş gibi burun kanatlarını sıkmişti. Korkudan ödü kopmuş bunun, diye düşündüm. Eve vardığımızda bir kedi kadar işe yarar ancak.

Sonunda Rue St. Ann'a saptık ve annemin evinin önünde durduk. Burada da kepenkler kapalıydı, hattâ ömrümde bu kadar her yanının kapalı olduğunu görmemişim. Arabadan atladığım gibi birkaç basamak yükseklikteki kapıya koştum, sabırsızca zilin ipini çektişirdim. Evin arka tarafında çanın çaldığını işittim, sonra da derin bir sessizlik. Bir an, çanın bir kabrin içinde çaldığı korkusuna kapıldım. Neyse ki çok geçmeden kapıya yaklaşan ayak sesleri duydum.

Gelen annemin aşçısı Peck idi. İç kapıyı tereddütle açtı, ama kepengin arasından beni görünce, her iki sürgüyü de çekerek beni içeri aldı. Sarah da arabadan inmiş yanımda duruyordu, omzundaki bebek hâlâ sızlanmaktaydı. "Miss Ma-non," dedi Peck, "anneniz bugün biraz daha iyi."

"Doğruca arkaya geç ve şu çocuğu sustur," dedim Sarah'ya. "Hastanın bir de bebek ağlaması çekecek hali yok." Oturma odasına girdim. Her yer ne kadar kasvetli, karanlık ve kıpırtısızdı. Sarah hiç oyalanmadan yemek odasına, oradan da barakalara geçti. Peck merdiven başında durmuş, arabacının sandığını indirmesini bekliyordu. Gözlerim babamın çerçevelenmiş portresine takıldı. İlk evlendiklerinde anneme hediye olarak yaptırmıştı bunu. Ressamın kendisini aşırı romantik olarak resmettiğini, saçlarının hiç bu kadar gür, çenesinin hiç bu kadar biçimli olmadığını söylerdi. Annemse resmin ona tıpatıp benzediğini yineler dururdu. "Keşke burada olsaydın," dedim. "Seni o kadar özlüyorum ki." Sonra döndüm, yemek odasından geçerek annemin yatak odasına yollandım.

Annem kolay bir hasta değil, bense yapı olarak hasta bakmaya yatkın biri hiç değilim. Ayakta duramayacak kadar bitkin, huysuzluk yapıyor, ikide bir ağlıyor, et suyundan başka her şeyi kusuyor. Dr. Chapin düzenli olarak uğruyor ve dün onun durumunun iyiye gittiğini bildirdi. Ancak odasından çıktığımızda, bu hastalığın bir özelliğini açıkladı bana: hastanın toparlanır gibi görünmesinden birkaç gün sonra ölümün gerçekleştiğı sık görülen bir şeymiş. Annemin kendi fikrine göre doktor onu öldürmeye kararlı. Doktorun uyguladığı tedavi, hacamat ve müshil-ve bunların etkili olabilmesi için sık sık uygulanması gerektiğı konusunda ısrarlı. Annemin ateşi düştükten sonra, tedaviyi yavaşlattı, sonuç olarak hastamız güçlenmeye başladı. Ne zaman kapı çalınsa, “Yaklaştırma o adamı yanıma,” diyor annem. Peek’in yakılarını ve bilmem ne bitkisinden hazırladığı, kokusu şeytanı bile odadan kaçırarak kadar kötü olan sıcak içecekleri tercih ediyor.

Annem ne derse desin, ben doktorun gelişini dört gözle bekliyorum. Dışardan haberler getiriyor. Genelde sarılık azalıyormuş, kendi deyişiyse, kent halkı üzerindeki etkisini kaybetmiş. Bu haftaki kolera kurbanlarının sayısı yüzü aşmış, ölenlerin çoğı zenciymiş ve durum kent yönetimine çok pahalıya oturuyormuş. Mezarlıklar dolup taşmış, gereken sayıda mezar kazıcısı bulunmuyormuş. İnsanlar yalnızca yiyecek almak için çıkıyorlarmış evlerinden, kimse parti vermiyor, eğlenmeye çıkmıyormuş, halka açık hiçbir toplantı yapılamıyormuş. Kent sanki kuşatma altındaymış. Oysa ben, günler akıp gittikçe kendimi garip bir huzur içinde hissediyorum, neden bilmem. Evin ön tarafındaki eski odamda yatıyorum, yemeklerimi avluda tek başıma yiyorum.

Annem bu evi babam öldükten sonra satın aldı, yatalak olan kendi annesine yakın olmak amacıyla. Buraya taşındığı-

mızda on üç yaşımdaydım, evin çok küçük olduğunu düşünmüştüm, insan burada rahat edemez, istediğinde tek başına kalamaz gibime gelmişti. Ön evde sadece dört oda var; ikisi sokağa, ikisi de arka tarafa bakıyor. Hepsi de geniş, havadar, güneşli ve kapıyı kapattığınız anda ötekilerden ayrı kalacağınız şekilde bir plan yapılmış. Yemek odasından avluya açılan iki camlı kapı var. Avlunun yarısı, mutfaktan iki odalı barakaya uzanan balkonla kaplı. Böylece, üstü kapalı, her zaman serin ve konforlu bir ayvan oluyor burası. İki son derece zarif kemer, çok güzel, eski bir mermer sütunla birbirinden ayrılıyor, bunların ötesinde ise sarnıçtan beslenen küçük bir havuz var. Öğle sonralarında burada oturup dikiş dikiyorum, annem uyanacak olsa, çanı çaldığında kolayca duyabiliyorum. Sarah mutfağın önündeki basamaklarda oturup sebze soyuyor ya da Peek'in ilaç niyetine hazırladığı zehir gibi içecekleri süzüyor. Bir beşik bulmuş bir yerlerden, oturduğu yerde ayağıyla sallıyor. Yarattığı sürekli gıcırta beni rahatsız etmiyor nedense, tam tersine yatıştırıcı bir etkisi var, sanki uyuyayım diye biri beni de sallıyor.

Tabii arada bir aklıma gelen bir şey de var: annemin durumu kötüleşir de onu kaybedersem, bu küçük ev benim olacak.

Bir kâbusun tam ortasında yaşamaktayım.

Öğleyin, anneme et suyu içirmek üzere odasına gittim. Ba-
yağ düzelmiş görünüyordu. Koltuğunda oturmak istediğini söyledi, benim koluma girip, küçük adımlar atarak oraya kadar gidecek gücü de vardı. Yerleşirken birtakım yastıkların nasıl konulacağına dair kesin talimatlar verdi, çorbanın yeterince sıcak olmadığından şikâyet ederek bana kocamı hatırlattı. Sarah'yı çağırdım, çorbayı mutfığa götürüp yeniden ısıtsın diye. Sarah odaya girdiğinde, annem uzun uzun baktı ona, kim

olduğunu çıkaramıyormuş gibi. Kız çıktıktan sonra annem bana dönerek, “Neden getirdin bunu yanında?” diye sordu.

“Niye getirmeyeyim? O bana ait.”

“Kocana kim hizmet ediyor, peki?”

“Herhalde Rose. Büyüdü artık. Öyle aceleyle çıktım ki yola, bunu düşünmek aklıma bile gelmedi.”

“Hâlâ doğru dürüst bir uşağınız yok demek?” dedi annem.

“Kocam uşak istemiyor.”

Bir süre sessiz kaldı, beni tedirgin eden bir havayla süzerek. “Uşak edinecek parası mı yok?” diye sordu.

“Bilmiyorum,” dedim. “Mali durumundan haberim yok,” diye yalan attım.

“Neden şeker ekiyor ki,” diye benden çok kendi kendisine sızlandı. “Güvenilir bir kâr yok o işte.”

“Aynen,” diyerek doğruladım onu. “Pamuk çok daha emin.”

“Hep bir bebek ağlaması duyuyorum,” dedi birden konu değiştirerek. “Bu evde bebek mi var?”

“Sarah’nın,” dedim. “Hâlâ emzikli.”

“Neden getirdin onu buraya?” diye sordu tekrar. Bu ısrarlı sorgulama şaşırtıyordu beni. Cevap vermedim. Hastalık hali aklı bir gidip bir geliyor, dedim kendi kendime.

“Kimin bebeği o?”

“Sarah’nın,” dedim.

“Anladık,” dedi sabırsızca. “Babanın kim olduğunu soruyorum.

“Nerden bileyim?” dedim. Sanki bir tokat patlatmışım gibi gözlerini kırıştırdı.

“Hayatını daha iyi idare edeceğini ummuştum, Manon,” dedi. “Görevlerini ihmal ediyorsun, sonuç olarak kendi evinde kontrolü elden geçiriyorsun.”

Evli bir kadın olarak yetersizliğim konusunda bir nutuk daha dinleyecek halim yoktu.

“Bir tas çorbayı ısıtmak bu kadar sürer mi?” diyerek yerimden kalktım, tam kapıya vardığımda, Sarah elinde tepsiyle göründü. “Nihayet!” dedim, “neden bu kadar ağırdan alıyorsun?” Tepsiyi almaya uzandım ama ellerimi uzattığımda Sarah’nın yüzünü tiksinti ile buruşturarak omzumun üstünden arkamda bir yere baktığını gördüm. Birkaç adım geriledi; tepsi parmaklarının arasından kayarak şangırıtıyla yere düştü. Sıcak çorba eteğime sıçradı; birkaç damlası ayak bileklerimi yaktı. Bağırdım, musluğun yanından bir havlu almak için döndüm ve o anda gördüğüm öylesine korkunçtu ki, ölünceye dek kâbuslarımdan eksik olmayacağından eminim. Annem aynen bıraktığım gibi, yastıklarına yaslanmış, ellerini kucağında kavuşturmuş, dimdik oturuyordu, ama ağzından, burnundan, gözlerinden, kulaklarından simsiyah bir sıvı fışkırıyordu. Bir çığlık attım. Sarah koşturdu Peek’e seslenerek. Ben bir havlu kapıp anneme koştum, havluyu ağzına, burnuna tıkadım. Hiç debelenmedi. Belki daha o sırada ölmüştü. Hiç durmadan, “Tanrım!” diye yineliyor, iğrenç sıvıyı durdurmaya, silmeye çabalıyordum ama boşuna. Elini tuttum, tırnaklarının bile simsiyah ve ıslak olduklarını fark ettim. Yere baktığımda, keten terliklerinin burun kısmında, birer kara çiçek gibi yayılan iki leke gördüm. “Beni duyuyor musun,” dedim elimdeki sırlıklam havluyu nereye koyacağımı bilemeyerek. Peek koşarak, ardında birçok havlu sürükleyerek geldi. Doğruca lavaboya gidip tası suyla doldurdu, bana getirdi. İkimiz birlikte annemin yüzünü, boynunu elimizden geldiğince yıkadık, temizlemeye çalıştık. Tastaki su da simsiyah keşildi çok geçmeden ama gözlerin ve ağzın kıyısından hâlâ sızıyordu sıvı. Mosmor kesilmişti, boğuluyormuş gibi, boynunda ve ellerinde damarlar kara dokungaçlar gibi belir-

ginleşmişti teninin altında. “Anne,” diye yalvardım. “Ne olur bir şey söyle. Ne olur konuşmaya çalış.” Peek, kolumu tuttu, “Gitti o, hanım. Serin yapacak bir şey yok.”

Dizlerimin bağı çözüldü, haliya yığılıvermişim dörtayak üstüne. “Anne,” diye inledim. Saçımın bir tutamı kurtulup yanağıma düştü. Ucu simsiyah ve o kadar ıslaktı ki yerde açılmış parmaklarımın üstüne koyu bir damla damladı. Odada birinin daha olduğunu hissettim, içeri biri girmişti. Başımı kaldırdığımda eşikte çömelmiş, kırıkları toplayarak tepsiye yerleştiren Sarah’ı gördüm. “Bırak onları,” dedim: “Beni de rahat bırakın.” Başını kaldırıp bana baktı; yerde, ikimiz aynı seviyedeydik. Üst dişleriyle altdudağını ısıyor, burnunun üstünden, bir sürüngeninki kadar soğuk gözlerle süzüyordu beni. Arkamda Peek’in ağladığını işitiyordum. Sarah ayağa kalktı, geri geri giderek odadan çıktı.

“Kalkmama yardım et,” dedim Peek’e.

Peek ile ikimiz annemin naaşını yıkadık, üstüne temiz bir keten entari giydirip yatağına sırtüstü uzattık. Balçıgımsı bir renge bürünmüş olan yüzü şişmişti, yuvalarından fırlamış olan gözleri limon sarısıydı. Gözlerini kapatmaya, dudaklarının arasındaki kara çizgiyi pudrayla örtmeye çalıştık ama çabalarımız sonuçsuz kaldı. Onu böylesine biçimsizleşmiş görmeye daha fazla dayanamadım. Sonunda yüzünü bir yastık kılıfıyla örterek odadan çıktım.

İki mektup yazıp gönderdim; annemin ani ölümünü hem teyzeme hem de kocama bildirdim. Teyzem göl kıyısındaki yazlık evinde kalıyordu, sabaha varmadan ondan haber alacağımı sanıyordum. Biraz çorba ile ekmekten başka bir şey yemedim. Avluda oturdum, iki yatak çarşafından bir kefen dikmeme yardım etmesi için Sarah’ı da çağırttım. Peek küçük

bir parça at derisiyle at toynağı yakmakla meşguldü, sözde ölüden çıkan zehirli gazları uzaklaştırmış bu. Ortalığa yayılan pis koku, canlıları hayatta kaldıkları için cezalandırmaya birebirdi bence. Her zaman konuşkan olan Peek, çok sessizdi, yaktığı ateş elindeki değnekle karıştırıyor, arada bir gözyaşlarını siliyordu. Bundan sonra kendisine ne olacağını sormaya korkuyor, diye düşündüm. Sorsaydı da ona bir cevap veremezdim, çünkü annemin vasiyetinde ne yazdığını bilmiyordum.

Gün ışığı solarken işimizi bitirdik. Sarah'ya salondaki lambaları yakmasını söyleyip içeri girdim. Gece uyuyamayacağımdan emindim, yola çıkma telaşıyla uyku şurubumu getirmeyi unutmuştum. Odamda bütün gece uykusuz yatma düşüncesi içimi daraltıyordu. Peki ama, ne yapacaktım? Dikiş dikmekten sıkılmıştım, kafam o kadar karışık ki gazete bile okuyacak halde değildim, eski piyanoyu çalmak uygunsuzmuş gibi geldi, zaten akordu bozuktu Allah bilir. Annemin yazı masasının başında durdum, belki evrakını düzenlemeye girişebilirdim. Aslında ömrümde tanıdığım en düzenli insandı, dolayısıyla dağınık bir şeyler bulacağımı sanmıyordum. Sarah'nın bebeğinin mutfakta cıyıkladığını duydum. “Bana bir kadeh porto şarabı getir,” dedim. “Sonra da çocuğunu alıp buraya gel. Teyzemden mektup bekliyorum, kapı alındığında açmanı istiyorum.”

Büfedeki şişeden bir kadeh doldurup bana getirdi. ekmecelerden birini açtım, annemin hesap defterini çıkardım. Ben sayfaları çevirirken Sarah başımda dikiliyordu. “Ne var?” diye sorduğumda bir şey demeden odadan ıktı. Sütun sütun rakamların üzerinde dolaştırdım parmağımı.

Babam öldükten sonra annem çiftliği ve kölelerin çoğunluğunu satmış, elde ettiği paranın bir kısmıyla bu evi aldıktan sonra kalanıyla kendisine küçük bir gelir sağlayacak yatırım-

lar yapmıştı. Her kuruşun hesabını tutmuştu. Gördüm ki, gelirinin sınırlarını hiç zorlamadan yaşamayı, hattâ ilerleyen yıllar boyunca sürekli olarak anaparasını artırmayı başarmıştı. Bu para kocamın eline geçerse, bir ay içinde uçup gider, diye düşündüm. Sally Pemberley geldi aklıma. Drahomasını kocasının pençelerinden kurtarmıştı o. Avukatının adını öğrenmeye karar verdim.

Yan çekmecelerden birinde, siyah kurdeleyle düzgünce bağlanmış üç tomar mektup buldum. İki annemin ağabeyinden, üçüncüsü ise büyükannemden gelen mektuplardı. Çekmecenin arka tarafında, ilk bakışta daha eski bir hesap defteri sandığım bir defter vardı. Yaprakların kenarları kıvrılmış, kah-verengi deri kapak iyice solmuştu. Açtığım anda Sarah kucağında bebekle içeri girdi, kapının yanındaki kanepeye oturdu. Çocuk alçak sesle sızlanıyordu ama, annesi göğsünü açar açmaz sustu, yalnız arada bir dudaklarını şapırdatıyordu, bifteğini keyifle yiyen bir erkek gibi. Birden kalbim çarparak babamın el yazısını tanıdım. Sayfalar dolusu sık aralıklı satırlar, sayfa başlarında tarihler evet, bir hatıra defteriydi bu. Ölümlünden iki yıl önce başlıyordu. Bu ne büyük bir hazine, dedim kendi kendime, ama daha bir cümleyi sonuna kadar okuyamadan kapı çalındı ve Sarah ayağa fırladı; bebeği memesinden çekip önünü ilikleyerek kapıya koştu. Defteri kapattım, daha sakın bir zamanda inceleyecektim. Sarah, peşinde bizimkilerden biri olarak tanıdığım bir çocukla geri geldi. “Gece burada kalacakmış,” dedi. “Çok geç oldu dönmeye.”

“Geçiş belgesi var mı?” diye sordum.

Çocuk cebinden küçük bir karton parçası çıkararak bana uzattı, “Efendi sen gece kalacak dedi. Hanım sabah senle mektup gönderecek dedi.”

“Ben ona zaten yazdım,” dedim. “Mektuplarımız yolda karşılaşmış.”

Oğlan başını eğdi, bir yandan da odayı gözden geçiriyordu sinsice.

“Tamam, tamam,” dedim zarfın mührünü açarak. “Kala bilirsin.”

“Peki hanım.”

Peek’i çağırmak için çanı çaldım. Üstü başı un içinde geldi. “Bu çocuk gece burada kalacak,” dedim.

Peek çocuğa şüpheyle bir baktı. “Nerde yatacak, mutfak masa üstünde?”

“Bir yer bul işte,” dedim, zarfın içinden tek sayfalık nameyi çıkarırken. Çocuk Peek’in peşinden mutfığa doğru giderken, ben kocamın kargacık burgacık yazısını sökebilmek için lambaya yaklaştım. Onunla evlenmeyi kabul etmeden önce mektup üslubuna vakıf olabilseymişim keşke. Ama hep kısa kısa, kente ne zaman gelip ne zaman gideceğinden başka bir şey içermeyen mesajlar göndermeye dikkat etmişti. Ben de ne kadar aptalmışım, ciddi bir işadamlı olduğu için uzun yazmaya vakti olmadığını sanmıştım. Oysa şimdi biliyorum, o kadar ahmak ki iki kelimeyi bir araya getirmekten aciz. Şu son mektup ise, gene kısa olmakla birlikte, hiç alışık olmadığım kadar kapsamlı ve bilgilendiriciydi.

Sevgili Manon,

Sen buradan ayrıldıktan sonra meydana gelen olayları bildirmek amacıyla bu mektubu kaleme alıyorum. Seninle konuştuğumuz gibi, Chatterley’deki ava katıldım. Bataklıktan on beş zenci çıkardık. On tanesi ölü olarak ele geçti, beş tanesi de adalete teslim edildi. Elebaşları, dört yıl önce Plaquemines’daki efendisinden kaçmış bulunan şeytani bir melez. Bizim devriyeden kimse ciddi bir yara almadı, ama üzülerək

bildiriyorum ki, ben şahsen attan düştüm ve ayak bileğimi fena burktum. Yavaş yavaş iyileşmekteyim.

Sağ salim kente vardığına inanıyor ve annenin sağlığını düzelmesi için duacıyım. Çok endişe verici haberler alıyoruz. Bu gönderdiğim çocukla bana cevabını bekler, en kısa zamanda yuvana dönmeni dilerim.

Sevgi dolu şefkatle,

İmzası, her zamanki gibi, ad ve soyadının baş harflerinin okunmayacak şekilde birbirine geçmiş halinden ibaretti.

Mektubu babamın günlüğünün üstüne koydum, sonra hemen bir kenara ittim. İkisinin birbirine kesinlikle dokunmaması gerektiğini hissettim birden. Başımı ellerime dayadım. Beynim zonklamaya başladı, göğsümde bir darlık vardı, yüzüm yanıyordu. Mektupta yazdığı her kelime içime korku ve nefret salmıştı: o yukardan bakan, küçümseyici ifade, sevimsiz kendini beğenmişlik, son cümledeki emir unsuru, ve bunların yanı sıra, hitap ve kapanıştaki sahte sıcaklık. Hayatımı dönüştürdüğü sahtelik anıtının kusursuz bir özetiymiş yazdığı mektup. Gözlerime dolan yaşları akıtmakta bir sakınca görmedim. Bana yardım edecek kimseler kalmamıştı. Annem hayatta olduğu sürece küçük de olsa bir umudum vardı, nelerle katlanmak zorunda olduğumu günün birinde anlar da benim tarafımı tutar diye. Artık bu umut da uçup gitmişti. Annemin cenaze işlerini nasıl halledecektim. Ne yapacağımı bilemez bir halde düşünmeye çalışıyordum. Teyzem neden ne yapmam gerektiğini bildiren bir mektup yazmamıştı? Gözlerimi kolumla silerek çaresizce çevreme baktım.

Sarah gölgelerin içinde oturmuş beni seyrediyordu. Entarisinin önü açıktı, memesinin biri ortadaydı. Bebeği kucaklarında kıpırtısız, sakın sakın soluyordu, kara ağzını açmıştı, pem-

be dili görünüyordu. Kız başını kanepenin arkalığına dayamış, gözlerini indirmiş, omuzlarını gevşetmişti. Lambanın titreyen ışığı tenini bronzlaştırıyor, gözlerini ıslak kara taşlar gibi parlatıyordu. Kendisi de taşlaşmış gibi kıpırtısızdı.

Ona bakarken gözyaşlarımın kalanını da sildim. Başım çatlıyordu. Bey bu çocuğu yanında tutmasına neden izin vermişti? Kız onu buna ikna etmek için ne yapmış, nasıl bir pazarlığa girişmiş, neler vaat etmişti?

Derken, sanki benim bu sorularıma bir cevap verircesine, memesinin ucunda beyaz bir damla belirdi ve öylece yapışıp kaldı. Kız bu damlayı silmeye davranmadı, hattâ farkında değilmiş gibiydi. Bir an gözlerini kapadı, sonra yeniden bana dikti.

Anladım ki Bey kendi zevkinden başka bir şey düşünmemiş.

Oda dayanılmaz sıcaktı. Hava öyle ağırdı ki, burun deliklerim tıkanıyor gibiydi. Kendi odasında yatan annemin çürümekte olan cesedinin kokusunu aldığımı sandım, oysa Peek ile ikimiz onu daha birkaç saat önce tertemiz yıkamıştık. Ayağa kalktığımda oda başımın etrafında dönmeye başladı, sandalyenin arkalığına tutunmak zorunda kaldım. *Çok endişe verici haberler alıyoruz.* Kocamın burnundan gelen sesini duyar gibiydim. Desteksiz ayakta durabildiğim anda, Sarah'nın gölgeler arasında oturduğu yere doğru birkaç adım attım. "Çocuğu kenara koy," dedim.

Öne doğru eğilerek uyuyan yaratığı omuzlarından tutarak kaldırdı, yanına kaydırıldı. Bebek hafiften inleyerek başparmağını ağzına götürdü, yeniden uykuya daldı. *Üzümlere bildiriyorum ki..* Kocamın dünyası raporlar ve bildirmelerle doludur. On satırlık bir mektupta "bildirme" sözcüğünü iki kez kullanmayı başarmıştı. Burkulmuş ayağıyla yemek odasında topallamasını gözlerimin önüne getirdim. Döndüğümüzde Sarah'yı destek olarak kullanacaktı. Ölse, keşke ölse, diye düşündüm, kalbim göğsüme sığmıyordu sanki.

Sarah, uzun parmaklı ellerini kucağında kavuşturmuş, gözlerini çocuğundan ayırmadan öne doğru eğilmiş olarak oturuyordu. Bir damla süt memesinin ucunda hâlâ duruyordu. Buna çok şaştım, sanki bir işaretti. Onun önünde diz çöktüm, el bileklerini tuttum. Yumuşak, yuvarlak kemiklerini hissedebiliyordum incecik yeninin altında. Ağzımı memesine doğru uzattım, süt damlasını dilimle sıyırdım.

Anında eriyip gitti, geride belli belirsiz bir tatlılık bırakarak. Elimi kaldırıp memesini tuttum, sandığımdan daha hafifti. Elimden kayar gibi oldu, daha sıkı tutup meme ucunu ağzıma götürdüm, yavaş yavaş emdim. Hiçbir şey olmadı. Memeyi iyice ağzımın içine aldım, sıkıca emdim. Beyin yaptığı da bu, diyordum kendi kendime. Birden keskin, ılık bir sıvı fişkırdı boğazıma, anında yutmasam boğulacaktım. Ne kadar incecik, ne kadar tatlıydı! Hiç tanımadığım bir yabancılaşma duygusuyla sarsıldım, bayılmamak için çaba gösterdim. Orada, diz çökmüş halde kendimi, daha ötede annemin naaşının yattığı odayı görebiliyordum. Ama sanki annem ölmemişti ve şu anda yaptıklarımı dehşet içinde seyrediyordu. Daha da ötede, çalışma odasındaki masanın başında kocamı, hesaplarda bir yanlışlık olduğundan şüphelenmişçesine kafasını defterden kaldırıp şaşkın şaşkın salladığını görüyordum. Bu görüntü gülümsememe yol açtı. Gözlerimi kapadım, oburca emmeyi ve yutmayı sürdürdüm. Biri derinden içini çekti, ama bu ben miydim, Sarah mıydı, bilemeyeceğim. Kendimi öylesine harika, öylesine tamamen özgür hissettim ki. Başımın ağrısı yok olmuş, göğsüm sanki genişlemiş, kendi memelerimde de onunkininkilerinkinin aynısı sandığım bir karıncalanma oluşmuştu. Gözlerimi açıp Sarah'nın profiline baktım. Çenesini benden mümkün olduğunca uzağa kaldırmış, ağzını ince, sıkı bir çizgiye dönüştürmüş, gözlerini kırırtısızca kanepenin koluna dikmişti. Baňa bakmaya korktuğu-

nu düşündüm. Korkmakta haklıydı. Bana bakacak olsa onu tokatlardım.

Kapının zili o kadar kulak tırmalayıcı biçimde çaldı ki, ikimiz aynı anda ayağa fırladık. Ben ağzımı elimle silerek yazı masasına döndüm, Sarah entarisinin önünü aceleyle kapatarak kapıya koştu, bir an geriye bakıp bebeğin yattığı yerde emin olup olmadığını kontrol ettikten sonra. Sürgülerin çekildiğini, kepenklerin çatırdadığını duydum, sonra da bana doğru gelen teyzemin sesini. “Neredesin, sevgili yavrucuğum,” diyordu ben ona doğru ilerlerken. Birbirimize sarıldık. “Ne korkunç anlar yaşadın, kimbilir. Şu haline bak, nasıl da sararıp solmuşsun. Mektubunu alır almaz yola çıktım.”

Nüfusunun yarısı ölmüş, öteki yarısı ise her an ölüm korkusuyla dolu bir kentte doğru dürüst bir cenaze merasimi ayarlamak kolay değil. Allahtan teyzem hemen her işe el koydu. Gazeteye ilan gönderdi, tabudu ısmarladı, cenaze arabasını kiraladı, planlanan cenaze töreni konusunda mezarlık yönetimine haber gönderdi. Annemi St. Francisville mezarlığında babamın ve iki küçük erkek kardeşimin yanına gömmek isterdim. Ancak buna vakit yoktu, orada yer de yoktu aslında, bu yüzden kendi annesinin ve anne tarafından akrabalarının yanına, Petrie Kilisesi’nin mahzenine yatırmak zorundaydık. Teyzemle ikimiz, annemin hayatta kalan dost ve akrabalarının listesini çıkardık. Teyzem, papazla görüşmeye gittiğinde ben de bu kişilere davetiye gönderdim. Listeye Joel Borden’ın adını ekledim, çünkü kendisi anneme çok iyi davranmıştı, annem de onu çok severdi. Onun kentte olduğunu sanmıyordum ama, döndüğünde hemen haberi olsun istedim.

Tam öğle yemeğini bitirmiştik ki, kocamdan ikinci bir mektup geldi. En resmi bir dille yazılmıştı mektup, sanki be-

nimle yeni tanışmış gibi, ve annemden Bayan Gray olarak söz ederek. Kısa süre önce yaralandığı ve değirmende acil tamirat yapılması gerektiği için cenazeye gelemeyeceğini okudum da rahat bir nefes aldım. Taziyet ve derin üzüntüsünü bildiren satırları yüksek sesle teyzeme okurken, onunla sürdürdüğüm yaşamdan ne kadar uzak olduğumu, onu ne kadar geride bıraktığımı hissettim.

“Aman, böylesi daha iyi,” dedi teyzem. “Bu menhus hastalıktan birini daha kaybetmek istemeyiz. Zavallı kardeşimi toprağa verir vermez, hepimiz kenti terk etmeliyiz, havalar düzelene kadar.”

Oysa benim buradan gitmeye hiç niyetim yoktu.

Akşamüstü, teyzemle birlikte annemin odasına girdik, onu kefenlemek üzere. Teyzem kolumu tuttu ve son derece ciddi bir havayla, “Manon,” dedi, “bu hastalığın insanları nasıl biçimsizleştirdiğini biliyorum. Kardeşimin yüzünü görmek istemediğini söylersem, yalvarırım beni ayıplama.”

“Onu seven herhangi birinin benim gördüğümü görmesini zaten istemem,” dedim çok içten bir duyguyla. Teyzem yanağını okşadı. Annemin yüzünü örten yastık kılıfını kaldırmadık, kefeni başından geçirip ayak ucundan diktik.

Oturma odasında hava kararınca dek dikiş diktik. O kadar yorgundum ki, hep yanlış yapıyor, diktiğim kadarını söylüyordum. Teyzem durumumun kötülüğünü fark ederek yatmam konusunda ısrar etti. Yemek odasından geçerken Pek ile Sarah’nın avluda alçak sesle konuştuklarını işittim. Pek hâlâ ağlıyordu anlaşılan, konuşurken sesinden belli oluyordu bu. Annem onun için başka planlar yapmadıysa, o artık bana aitti. Sarah ona kırsala geldiğinde hayatının ne kadar kötü olacağını anlatıyordu, hiç şüphem yok. Aslında onu çiftliğe götürmeyi hiç mi hiç istemiştim, Delphine ile geçinemeyeceğini biliyordum. Terslenip duran bir aşçıya hiç ihtiya-

cımız yok. “Doyurulacak bir karın daha,” dedim kendimi yatağa atarken. Anında rüyasız bir uykuya daldım.

Hastanın yattığı odadan yayılan nahoş kokular, mezarlıkta karşılaştığımız ölümcül ufunete hazırlamamıştı bizi. Gene de, mezarlığın girişinde, açtıkları tezgâhlarda etli etmek ve sözde temiz su satan birtakım özgür zencilerle karşılaştık. Teyzemle ikimiz, inanamayan bakışlar attık birbirimize, mendillerimizle burunlarımızı tıkamış bir halde, cenaze arabasını izleyen arabamızın içinde, bana sorarsanız, cehennem giriş kapısına doğru ilerlerken. Nereye baksak, çam ağacından alelacele yapılmış tabutlar görüyorduk; mezar kazıcılarını beklemek üzere küme küme yığılmışlardı. Kimisinin kapağı açılmıştı arabadan atıldığında, içindeki cesedin üstüne binlerce sinek üşüşmüştü. Yan yatmış bir tabutun içinden çamurlar üstüne yayılmış bir tutam saç gördüm. Her köşe başında, piramitler oluşturan kemik yığınları vardı, yeni ölümlere yer açmak için topraktan çıkarılmış. Mezar kazıcıları ölümlere söven kaba saba İrlandalıları, işlerini diz boyu su içinde yapmaya uğraşıyorlardı. Teyzem derinden iç çekerek az ötedeki yaşlı bir çifti işaret etti. Kadın, yüzünü erkeğin kollarına gömmüştü, erkek ise yaşlı gözlerle iki zencinin iki ucundan tuttuğu, sular altındaki mezara gömmeye çalıştıkları bir tabutta bakıyordu. Annemin ailesinin kilisenin altındaki mahzeninde bir mezara sahip olmasına bir kez daha şükrettim. Dedem yıllar önce, baharda meydana gelen bir sel yüzünden tabutların sokaklarda yüzdüğünü gördüğünde satın almıştı bu yeri. Dayımın da dediği gibi, bizim kentimizde yeraltı demek, aslında sualtı demek oluyor.

Gideceğimiz yere vardığımızda gördüğümüz manzara daha az dehşet verici değildi. Burada da eski ölümleri ayıklamak

yoluna gidilmiş, kemikler yol üstüne öylece atılmıştı. Öyle ki, arabadan inerken eteklerimizin birtakım el ayak kemiklerini sürüklememesine dikkat etmek zorunda kaldık. Neyse ki Père François bizden önce gelmiş, mahzendeki mezarı açtırmıştı; üç zenci de annemin tabutunu hemen yerine yerleştirmek için hazır bekliyorlardı. Teyzem, güneşten bitkin düşmüş, havadan bunalmış bir halde koluma asılmıştı. Papaz Efendi hemen onun yardımına koştu, bir yandan bana başsağlığı dilerken bir yandan da adamlarına cenaze arabasındaki tabudu indirmeleri için işaret etmeyi başardı. Ağzımı açıp bir tek kelime konuşacak halim yoktu. Annemin Père François'dan hazzetmediğini, babamın “annenin batıl itikatları” konusunda ne kadar alaycı olduğunu hatırladım. Tabutu omuzlamış olan zenciler yanımızdan zar zor geçtiler, oflaya puflaya yerine itekledikten sonra gerilediler; ekip başı, teyzemin kolundan çıkardığı dikkatle katlanmış banknotu alacak kadar yakından geçmeyi ihmal etmedi. Papaz efendi birtakım Latince dualar mırıldandı, haç çıkardı, teyzemle ikimiz onun hareketlerini maymunlar gibi taklit ettik ve işimiz bitti. Hepimiz bir an önce oradan uzaklaşmaya bakıyorduk, zehirli havadan mikrop kaparsak bizim de yerimizin burası olacağını biliyorduk. Arabaya oturduğumuzda gözlerimi kapadım ve atlar çıkış kapısında hızlanıncaya kadar açmadım.

Kuzeyden akın akın kocaman kara bulutlar geliyordu, arada şimşek çakıyor, arkasından da uzaktan gelen alçak sesli gök gürültüsü duyuluyordu. Kısa bir yolculuktan sonra kente vardığımızda güneş tamamen kararmış, hava sıcaklığı dikkat çekecek ölçüde azalmıştı, cama birkaç damla bile düştü. Teyzem vualini kaldırıp umutla dışarı baktı. “Belki de dualarımız kabul olacak,” dedi ki, bu beni az daha güldürecekti. İnsan milleti hep hava durumunun değişmesi için dua eder, ve sonunda tabii ki değiştiğinde, bu kaçınılmaz tabiat olayın-

da kendi dualarının payı olduğunu sanırlar. Kocam ikide bir yağmur duası etmemi, yağmur başladıktan sonra ise durması için duacı olmamı ister.

Cama vuran damlalar sıklaştı, St. Ann Sokağı'na girdiğimizde ciddi bir sağanak başlamıştı. Kaldırım kenarına yanaştık, birden kapının ardına kadar açık olduğunu, Sarah'ın dışarda, saçağın altında durmuş, tanımadığım melez bir adamla gevezelik ettiğini gördüm ve fena sinirlendim. Teyzem de baktı ve, "Aaa, Bay Roget gelmiş," dedi, arabadan inme hazırlığı içinde eteklerini toplarken.

"Bay Roget de kim?" dedim kaşlarımı çatarak, çünkü adam, arkasını dönüp uzaklaşmadan önce bana şapkasını çıkararak selam verme küstahlığını göstermişti. Sarah içeri, kapının arkasındaki gölgelere kaçtı.

"Sarah'yı eniştenden satın almak isteyen adam işte," dedi teyzem. "Çok ısrarcı oldu canım, başımıza bela kesildi. Gene de onu kaybetmek istemezdim. Çok sevimli bir adam ve müthiş bir usta. Yaptığı kartonpiyerleri görsen aklın gider." Bana bu kadarcık bilgi vermekle yetindi, eniştemin Bay Roget'nin isteklerine ne gibi bir tepki gösterdiğini açıklamak besbelli işine gelmiyordu. Arabacıya elini tutması için seslendi ve çamurun üstünden çevikçe atlayarak bankete ayak bastı.

Yağmur bütün gece aralıksız yağdı, sabahleyin hava serin, gökyüzü açık mavi ve kent halkı bir kutlama havasındaydı. Ön kapıdan baktığımda komşularımın balkonlarda kahve içtiklerini gördüm. Bir yandan da sonuna kadar açılan kepenkler evi sarsıyordu. Aslında bütün sokakta, baştan aşağı, inleyen menteşelerin, ahşap duvarlara çarpan ahşap panjurların sesleri yankılanıyordu; bir de haftalardır birbirlerini görme-

yen komşuların seslenerek birbirlerini selamlamaları. Teyzem de göründü; kiliseye gitmek üzere giyinmiş, eldivenlerini elerine geçiriyordu. “Şükür duasına gidiyorum,” dedi neşeli bir sesle. “Sen de gelsene. Herkes orada olacak.”

“İstemem, teşekkür ederim,” dedim.

“Dinin tesellisi olmadan yaşamını nasıl sürdürebiliyorsun, anlamıyorum.”

“Bir şekilde idare ediyorum işte,” dedim gülümseyerek, onu kırmak da istemiyordum. Babam Lelia Teyzemi takdir ederdi, dini bile bir erdem haline getirebildiğini söylerdi ki, bunun gibi bir laf onun ağzından çıktığında bayağ iltifat sayılırdı.

“Her neyse, ben senin için de dua ederim, şekerim,” dedi yanağına bir öpücük kondurarak. “Tabii zavallı cennet-mekân annenin ruhu için de.” Sarah, elinde kahvaltı tepsisiyle geldi. “Yemek odasına,” diye elimi sallayarak savdım onu. Teyzemle kapıya kadar çıktım, köşede toplanmış yaya kafilisine katılmasını seyrettim. Herkes çok şık giyinmişti, birbirlerini keyifle selamlıyorlardı. İçimden dedim ki, bu keyfin gerçek sebebini, her birinin içindeki duyguyu dile getirecek bir tanesi bile yoktur. “Birçok kişi öldü, ama ben yaşıyorum.” Yemek odasına döndüm, tabaktan bir dilim ekmek aldım. Sarah’ya seslendim, kapının eşiğinde durdu, gözleri gene yere çevrilmişti.

Annemin öldüğü gecedен beri gözüme görünmemeye dikkat etmişti, ya mutfakta saklanıyor ya da sıcak odasında bebeğiyle oturuyor, yalnızca çağrıldığında ortaya çıkıyordu. Ekmeği yutarken gözümü ondan ayırmadım. Bakışlarım karşısında gövdesi sertleşti, hatta taşlaştı, gözünü bile kırpmıyordu. Onun bu numarasını daha önce de görmüştüm. “Çok iyi biliyorsun ki,” dedim, “hizmetçilerin ön kapıda ziyaretçi kabul etmeleri yasaktır.”

“Evet, hanım,” dedi dudaklarından başka hiçbir yerini kıpırdatmayarak.

Masaya oturdum, bir parça ekmek daha kopardım. “Bana kahve koy,” dedim. Kahvedanlığı aldı, önümden uzanarak sıcak siyah sıvıyı fincanıma doldurdu. Benim Bay Roget hakkında her şeyi bildiğimi bildiğinden eminim. “Dün kapının önünde konuştuğun adam kimdi?” diye sordum.

“Mister Roget adı,” dedi, olabileceklerin en kötüsünü beklercesine sinmiş, korkmuş bir havası vardı.

“Buraya gelmekteki amacı neymiş?”

Kahvedanlığı dikkatle yerine yerleştirdi, yüzünü göremeyeceğim bir şekilde geriye çekildi. “Ağbım göndermiş, rıhtımda iş bulduğunu söylemeye.”

“Kim iş bulmuş, Bay Roget mi?”

“Hayır, hanım. Abim. Efendisinden izin almış, rıhtımda çalışmak için.”

“Ağabeyinin adı ne?”

“Clarence.”

Kahvemi yudumladım. Bir ağabey, ha? Ne kadar elverişli bir uydurma. Mister Roget ile daha önceden tasarlamışlar mıydı, yoksa o anda mı uydurdu, merak ettim. “Özgür bir adamın köleden köleye haber taşınması ne kadar garip,” dedim.

Tabii hiçbir cevap vermedi. Sessizlik epey bir süre devam ettikten sonra onun ense kökümde dikilip durmasından sıkıldım. “Git başımdan,” dedim. “Git, Peek’e söyle, kepenkleri açmana yardım etsin.”

Annem varını yoğunu bana bırakmış ve varlığı sandığımdan çok daha fazlamış. Kendisine kalan ve benim haberim olmayan küçük bir mirası el sürmeden bir kenara koymuş ve

para şaşılabak ölçüde çoğalmış. Böylece eve, içindeki her şeye, rahat yaşayacak kadar gelire ve iki köleye -Peek ve annemin kentteki bir fırıncıya kiraladığı İsaiah adlı bir oğlan- sahibim. Bütün bunlar benim olmasına benim ama, aslında değil. Çünkü bunlar elime geçer geçmez kocam hepsini istediği gibi -ki mutlaka isteyecektir- harcayabilir. “Bunları kendi elimde tutmanın hiçbir yolu yok mu?” diye yalvarırcasına sordum avukata.

“Kocanızdan boşanmadığınız takdirde yok,” dedi. “Boşanma davası yıllar yıllar sürebilir, bu dönemde mal mülkün kontrolü onun elinde olacaktır.”

Teyzem yanımda oturuyordu, dudaklarını sıkıca kapatmış “boşanma” sözcüğünü gözkapaklarını sürekli açıp kapayarak kovmaya çalışıyordu.

“Tabii, kocanız vefat ettiğinde her şey size kalacak,” diyerek beni rahatlatmaya girişti avukat.

“Geriye herhangi bir şey kalmışsa eğer,” dedim.

Avukatın bürosundan ayrılırken teyzeme şöyle dedim: “Bu eyaletin yasaları insanı cinayete teşvik ediyor.”

Hiç onaylamayan bakışlarla, “Her yerde aynen böyledir,” dedi. “Bir kadının malı mülkü kocasına aittir.”

“Kocam Peek’i istemeyecektir,” dedim. “Onu ne yapacağım?”

“Peek bir problem, doğru. Bana gel, bir kahve içelim, konuyu enine boyuna görüşelim.”

Annemin vasiyetine göre Peek pazarda satışa çıkarılmayacak, herhangi bir yere kiralanmayacak ve kentten ayrılmaya zorlanmayacak, çünkü annemin özellikle belirttiğine göre “kırsal hayattan çok korkuyor”muş.

“Benim ona sahip olmak gibi bir isteğim yok,” dedim, teyzemin oturma odasında karşılıklı yerlerimizi aldığımızda. “Sende kalsa olmaz mı?”

“Yoo, benim Ines kusursuz bir aşçıdır,” dedi. “Şu acı gerçeği de kabul etmek gerekir ki, Peek mutfakta çok başarılı değil.”

“Bizim Delphine’e sorarsan, sırf bakışlarıyla sütün kesilmesine yol açıyormuş”

Teyzem gülümsedi. “Anneciğin ayda iki-üç kez yemek daveti verdiğinde, benim Ines’i ödünç alırdı, biz eniştenle dışarda yerdik.”

“Ne cömert bir davranış,” dedim.

“Karşılıklı bir anlaşmaydı,” diye açıkladı. “Peek de buraya gelir, mutfakta bütün gece ilaçlarımızı hazırlar, kaynatırdı. O işi yaptığında zaten kimse evde duramaz.”

“Annem çok güvenirdi onun ilaçlarına,” dedim.

“Göğüs için demlediği o sıvı olmasa nefes bile alamam.”

“Aralıksız ağlamaktan başka bir şey yapmıyor,” dedim. “Onu çiftliğe götürüp tarlada çalışanlar için yemek pişirteceğimi sanıyor.”

Teyzem gene güldü, “İsyân çıkar alimallah!”

“Kaç yaşında olduğunu biliyor musun?”

“Annene geldiğinde genç kız değildi, ee yirmi yıldır da burada. Elli-elli beş vardır tahminim.”

“Satacak olsak yüz dolar etmez.”

“Doğrudur,” dedi teyzem, “parasal değeri yok.”

Kahvelerimizi yudumlamaya devam ettik. Eskiden hep, ama artık pek ender olduğum gibi rahat ve tasasızdım. Teyzemin oturma odasındaki eşyalar, tablolar, yerdeki halı bana eski mutlu günleri hatırlatıyordu. Hatta kucağımdaki fincan tabağının üstündeki yapraklı desen bile sırf beni neşelendirmek için yapılmış gibiydi. “Annem gibi birinin yanında olması gerek,” sonucuna vardım. “Yalnız yaşayan dul bir hanım.”

“Ve yemek konusunda fazla titiz olmayan,” diye ekledi teyzem. “Ailede böyle biri gelmiyor aklıma.”

“Anlaşılan onu hediye edecek birini bulmak zorundayız,” dedim.

“En doğrusu bu galiba.”

“Mahallede var mı öyle biri?”

Teyzem birkaç dakika düşündükten sonra şöyle cevap verdi: “Benim bildiğim biri yok. Ama belki de Peek’in kendisine sormalı. Bakarsın, bir fikri vardır.”

Şaşılacak şey ama, teyzem haklıymış. Eve dönüp de Peek’i çağırttığımda, gözyaşlarına, yaslı yalvarmalara hazırlanmıştım. Ancak, annemin vasiyetinin kendisiyle ilgili bölümünü açıkladığım anda kadın gözlerini kuruladı ve kaderiyle yakından ilgilendi. “Bayan Favrot, ister ben annesine bakayım,” dedi. “Oturtur buradan üç sokak ötede.”

“Bundan nasıl emin olabilirsin?”

“Benim kuzen o evde çalışır. Hanımına söylemiş zaten. Alırım ama fazla para vermem dermiş kadın.”

“Peki, sen bu hanımefendiyi tanıyor musun?”

“Bir kere oğluna ilaç yaptı ben. Çocuk boğmacaydı, doktorlar bir şey yapamadı, benim ilaç iyileştirdi.”

“Pekalâ, Peek,” dedim. “Ben bu hanımefendiye bugün bir mektup yazacağım, sen alır götürürsün.” Kafasını birkaç kez salladı, mendilini katlayarak, eteklerini düzelterek çıktı odadan. Bir teşekkür bile etmedi.

Akşam o kadar soğudu ki hava, oturma odasında şömineyi yaktırdım. Annemin yazı masasına oturdum, niyetim babamın hatıra defterini incelemektir. İlk kez olarak eve tamamen sahip hissettim kendimi. Çok hoş bir duygu, şu ana dek hissettiğim hiçbir şeye benzemiyor. Deri ciltli defteri çıkardım,

baş sayfayı açtım. Babam buraya tarih atmış ve kocaman, köşeli harflerle adını yazmıştı: G. PERCY GRAY. Sırtımda hoş bir ürperti oldu, sanki babam o anda odadaymış gibi, oysa öleli on beş yıl olmuştu.

Yazılı ilk sayfayı açtım, hava durumu, tarlada yapılan işler, ödenmiş faturalar hakkında bir şeyler okudum; bir de bir komşunun ziyaretinden kısaca söz edilmişti. Sayfanın yarısını kaplamıştı bu anlatılanlar. Bir sonraki yazı da içerik ve üslup açısından aynıydı. Sayfaları karıştırdım, hemen hemen hepsi aynı uzunlukta ve benzer konuları ele alıyordu – hava durumu, ekinlerin durumu, ava ya da balığa çıkılması, hayvanların ve kölelerin kötü sağlık durumları, harcanan para, satın alınan gereksinimler. Günler boyu aynı şeyleri yazmıştı. Bu anlatının sıkıcılığı beni düş kırıklığına uğrattı. Babam öylesine enerji dolu bir insandı ki, yaşamı hakkında, iş ve eviçi zorluklarından öte bir şey yazmamasını aklım almıyordu. Peki, annem neden saklamıştı bu defteri içinde ilginç bir şey yoktuysa? Sayfaları karıştırarak ordan burdan parçalar okumaya başladım. Bir komşunun çırçırında çıkan yangın. *Adamlar toplama işini ağırdan alıyorlar, pamukların kalitesi berbat. Üç gün aralıksız yağmur tohum kabuklarını mahvetti.* Doktorun biri ziyarete gelmiş, bir de vekilharç uğramış. Ne anemden ne de benden söz ediyor, sanki hayatında yokmuşuz gibi. Şöminede bir kömür parçası çıtırdadı, yere bir kıvılcım sıçradı. Defteri elimden düşürdüm, ateşe baktım. Defteri yeniden elime aldığım anda açılmış olan sayfada şöyle bir cümle okudum: *Kusurumdan dolayı sevgili karımdan özür diledim, ama o beni ne şimdi ne de hayatı boyunca affedemeyeceğini söylüyor.*

Kusurumdan dolayı. O sayfayı başından itibaren dikkatle okudum: *23 Mayıs, hava iyi, sabahları şaşılacak ölçüde serin oluyor. Küçük derenin bu yanında pamuk topluyoruz. Tekrar*

mısır ekiliyor. Bitler ekinlerin bir kısmını mahvetti, mısırlar hep yenmiş. Büyümüyorlar. Dr. White hasta adamlara bakmaya geldi. Toplam yedi tane adam yatıyor. Korkarım ihtiyar Burns kurtulamayacak. Kusurumdan dolayı sevgili karımdan özür diledim, ama o beni ne şimdi ne de hayatı boyunca affedemeyeceğini söylüyor.

Bunu izleyen sayfalarda hep ekinlerden, hava durumundan söz ediliyor, balığa çıkmış, bir jüride görev almak için kente inmiş. İlerleyen sayfalardan birinde benim hayal meyal hatırladığım bir köpekten bahis var. *Yaşlı köpeğim Rattler o kadar fena yaralıydı ki, uyutmak zorunda kaldım. Bizleri bu sefil hayattan kurtaracak Tanrı nerede?* Daha sonraki sayfalara da göz attım ama, bir daha kusurundan söz etmemiş. Sonlara doğru, bir sayfayı şöyle bitirmiş: *Sevgili karım çok gücenmiş, beni affetmiyor.* Tarih altı ay sonrasına ait. Günlük defterin yarısını kaplıyor. Ölümünden birkaç gün önce yazdığı son yazı şöyle: *Soğuk, rutubet... yulaf ekiliyor, yaban kazları sayılı, kütük yakılıyor, üç adet zatülcenp vakası, evde ayrı sefalet, barakalarda ayrı sefalet. Hava karardı, yağmur var.*

Defteri kapattım. Babam öldüğünde annem onu bir sebepten, bir kusurdan dolayı affetmemişti ve bunun ne olduğunu öğrenmem artık mümkün değil.

Babam öldükten sonra annemi kimseler teselli edememişti. Kız kardeşiyle de benimle de aradan bir ay geçtikten sonra ancak konuşabildi. Yangının kaza olmadığı, babamın öldürüldüğü konusunda ısrarlıydı. Ben onun odasında yatıyor, her gece uykusunda babamın adını sayıkladığını işitiyordum. Bir gece yarısı uyandığımda annemin başucumda ayakta durduğunu gördüm, bir yandan geceliğinin yakasını açmaya çalışıyor, bir yandan da hırıltılı bir sesle “Percy, Percy” diye fısıldıyordu; sanki babamın kendisini boğmaya çalıştığını sanıyordu.

Defteri çekmeceye geri koydum, koltuğumu şömineye yaklaştırdım. Yanımdaki masanın üstünde babamın bir portresi duruyordu. Genç, yakışıklı bir Amerikalı. Altın renkli gür saçları geniş alnına dökülmüş, dudaklarında bir gülümseme başlangıcı... O sırada çok güzel bir Kreol kıızıyla, kızın ailesinin itirazlarına karşın, yeni evlenmiş, genç kansını West Feliciana Bölgesinde satın aldığı küçük çiftliğe götürmüştü. Pek parası yoktu ama hırsı çoktu; korkusuz, inançsız, ilkeli ve iyi yürekliydi. Girişiminde başarılı oldu, belki servet kazanmadı ama, borcu olmayan sağlam bir kuruluşun sahibiydi. Annemin bir türlü affedemediği o küçük kusur ne olabilirdi? Karısının rahatıyla ilgili her konuda ona danışmakta mı kusur etmişti? Kendisine zalim ve batıl gelen bir dine karısının aşırı bağımlılığını hoş görmekte mi hata etmişti? Belki de kente indiğinde ona bir hediye getirmeyi mi ihmal etmişti? Kaç kez görmüştüm babamın sofradan kalkıp anneme bir dilim ekmek kestğini ya da kahvesini getirdiğini; ona hizmet etmekten zevk aldığı için hizmetkarı odadan savardı. Ona iltifat etmediği, bir isteğine karşı çıktığı, onun fikrini ya da tercihini sormadığı bir tek gün geçmiş miydi? Annem nasıl olur da böyle bir adamın kendisini üzdüğüne bir saat için olsun inanmasına razı gelmişti?

Babamın portresinin hemen yanında kocamdan aldığım en son mektup duruyordu. Hemen evine dönmem ve babamın parasını getirmem konusunda üstü pek de kapalı olmayan emirler verdiği mektup. Annemin bana söylediklerini hatırladım; kocama karşı görevlerimi yerine getirmediğim için evliliğimin başarısız olduğundan dem vurmıştu. Kendisi, onu hayatının tek anında bile rahatsız etmeyen, sadık, güvenilir, çalışkan, sevgi dolu kocasına, yani benim kocamda olmayan her şeye sahip bir adama kusur bulurken, beni ne hakla öyle azarlamıştı? Hayır, açgözlüğü, sapıklıkları, aşırı şeh-

vetiyle hayatımın on yılını cehenneme çeviren bir adama karşı herhangi bir görevim olduğunu kabul edemem. Ocaktaki ateş sönmeye yüz tutmuştu ama aldırmadım. Yüreğimde için için yanan başka bir ateş vardı. Soğuyan odada geç saatlere kadar oturdum, yüreğimdeki ateşi üfledim, besledim, sonunda kıvılcımlar kinimin kupkuru çirasını tutuşturdu, bir fırının içinde oturuyormuşum gibi oldu.

Kaçış yok. Ancak, bana yasaklanan dünya her adımda beni daha çok büyülerken kaderime nasıl razı olabilirim? Öğleden sonra kollarımı sıvamış evin temizliğine göz kulak oluyordum ki, teyzemden beni akşam yemeğine davet eden bir not aldım. Kartın arkasına birkaç satır eklemişti: *Joel Borden uğradı. Akşam yemekten sonra tekrar gelip sana taziyetlerini sunacak.*

“Hemen teyzeme koştur,” dedim Peek’e. “Saat yedide orada olacağımı söyle. Bir de siyah kaşmir şalını göndersin ayrıyeten.” Derken Sarah’ya halıları silkmeyi bırakmasını söyledim. Günün geri kalanını benim saçlarımı yıkayıp kurutmakla geçirdi.

Salaklığımdan olacak, hiç de durumuma uygun olmayan bir neşeye kapıldım, sanki bir şölene hazırlanıyormuşum gibi. Ancak, teyzemin softasında, eniştemin yanına oturur oturmaz kendime geldim. Vekilharıcı olduğu bir plantasyon sahibinin yanından yeni dönmüştü, annemin ani ölümünün yarattığı şoku hâlâ üstünden atamamıştı. Bir eliyle elimi tuttu, öteki elindeki mendil ile gözyaşlarını sildi. Ve çok yaygın olan bilimsel bir gerçeği yineledi: Kreollar pek ender olarak sarılığa yakalanırlarmış. Göl kıyısındaki evlerine davet ettiklerinde annem bu sebeple gelmeyi kabul etmemiş. Teyzem de, gene gözyaşları içinde, 1822 salgınında kuzenlerinden birini

kaybettiğini açıkladı. Eniştem ise anneme veda edecek fırsatı bulduğum için şanslı olduğumu belirtti.

Annemden kim, ne zaman söz edecek olsa, onun son dakikaları gözlerimin önünde canlanıyor, nutkum tutuluyor, paniğe kapılıyorum. Ama başka bir konuya geçmeye kalkmak ayıp olur. Eminim Joel de kaybımın ve acımın büyüklüğünden, anneme ne kadar içten bir sevgiyle, ne kadar derinden bağlı olduğundan başka bir şeyden söz etmeyecek. En son gittiği ziyafet hakkında dedikodu yapmayı tercih ettiğimi söylemeye kalksam, ne düşünür? Yemek süresince fazla konuşmadım, az yemek yedim, teyzem ile eniştem ise içime kaplanmışlığımı, iştahsızlığımı acıma bağladıklarından herhangi bir gözlemede bulunmadılar. Sonunda kahvelerimizi alıp salona geçtik, kapı çalındı, uşak Joel'i içeri getirdi.

Onu gördüğümde içimde çok garip duygular oluştu. Güçlü ve erkeksi görünüşüyle, mahmurlukla neşe karışımı edasıyla son derece çekiciydi. Öte yandan yüzünde, içtenliği apaçık belli olan bir sempati ifadesi vardı. Göz göze geldik, her zamanki ironik bakışından eser yoktu; yalnızca hüznün ve benim duygularıma verdiği değeri gördüm. Hemen bana doğru geldi ellerini uzatarak. Onu karşılamak için ayağa kalktığım anda, içimde yükselen beklenmedik keder dalgası ile takatimi kaybettim, düşmemek için ellerine sıkı sıkı yapıştım. Binlerce pişmanlık beynime üşüştü, boğazımdan fırlayan hıçkırıkla birlikte gözlerimden yaşlar boşandı. Joel'in kollarına yığılmam mümkün olmadığından, yeniden koltuğa çöktüm. Elleri bırakmaksızın kendi kucağıma doğru eğilerek hüngür hüngür ağlamaya koyuldum. Tek elimi bıraktı, yanağımı, saçımı okşarken, "Zavallı Manon'cuğum, sevgili yavrum," diye mırıldanıyordu. Hıçkırıklarımın arasında, teyzemin, "Harikulade metin davrandı," dediğini işittim. Derken, eniştem, burnunu uzun uzun sildikten sonra, bir Kreolün sarılı-

ğa yakalanmasının ne kadar alışılmadık, annemin bu hastalığa yenilmesinin ise çok garip olduğunu hatırlattı hepimize. Duygularımı kontrol altına alarak oturduğum yerde dikleştim, kolumdan mendilimi çıkardım dikkatle. “N’olur kusuruma bakmayın,” dedim.

Joel, “Ne demek?..” dedi.

Teyzem ekledi: “Doğal duygulara kapılmak kusur değildir,” Eniştem büfeye giderek kadehler çıkarttı. Bana, “güçlendirici” olarak nitelediği sulu bir konyak hazırladı, Joel ile kendisine ise susuz birer konyak doldurdu. Teyzem ise “bir yüksükçük çilek likörü” rica etti. Joel kadehimi bana getirdikten sonra teyzemin yanına oturdu. Konuşmalarımız bir süre hepimizin duyduğu üzüntünün çevresinde dolandıktan sonra, eninde sonunda benim gelecek için neler düşündüğüme geldi. “Evi ne yapacaksınız?” diye sordu Joel. “Öylesine şirin bir yerdir ki.. Orada nice tatlı saatler geçirmişimdir.”

“Elden çıkarılırsa yazık olur,” dedi eniştem.

“Şimdilik kapatacağım,” dedim.

Teyzem, “Çok elverişli bir pied-à-terre olur orası,” önerisini getirdi.

“Çok doğru,” dedi Joel. “Böyle sevimli bir yeriniz olunca, belki kocanız da şeker kamışlarıyla daha az oyalanır da, kent mevsiminde bizlere daha sık katılır.”

Konyağımdan büyük bir yudum aldım, kadehin üstünden Joel’e baktım. Kocam hakkındaki duygularımı tahmin etmemiş olabilir miydi? Ya da sırf nezaketen, teyzemle eniştemin dikkatini dağıtmak için söylenmiş bir söz müydü?

Gene göz göze geldik, bakışları düşünceli, ilgiliydi, dudaklarında çok hafif bir gülümseme vardı.

“Kocam New Orleans’ı sevmez,” dedim.

Joel'in belki de laf olsun diye söylediği sözler aklımdan çıkmıyordu. Bir yandan da annemin giysilerini toparlıyor, kimisini yoksullara verilmek üzere, kimisini kendi üstüme uydurmak için ayırıyordum. Her şeyi düzenleyip evi kapatmak için yalnızca bir günüm vardı. Ondan sonra, ne kadar süreceğini bilemediğim bir zaman dilimi için nefret ettiğim eve dönmek zorundaydım. Karanlık hücrelerinden gün ışığına çıkarılmış, canlı, neşeli, güneşli bir dünya ile tanıştırdıktan sonra, kendisine, “al işte, bütün bunlar senin olabilir, zindancını ikna edebilirsen, tekrar gelebilirsin,” denilmiş bir mahpus gibi hissediyordum. İşimi görürken kimi kez nostaljiye, kimi kez nedamete kapılıyordum, karar vermeyi bir işkenceye dönüştürüyordu bu, sanki bir mendilin ya da bir çift küpenin kaderi, benim kaderimi geri dönülmez biçimde etkileyecekti. Peek ile Sarah evin içinde gelip gidiyorlar, halıları kaldırmak, mobilyaları bezlerle örtmek, gümüşleri parlatıp çuhalara sarmak gibi işler yapıyorlardı. Ben şimdi ne olacağım? diye düşünüyordum lal taşından bir broşu elimde evirip çevirerek. Bunun nasıl bir kutu içinde geldiğini, biçimini, boyutlarını, sarılı olduğu koyu şarap renkli kadife kurdeleyi, anem aceleyle fiyongu çözerken babamın bana fırlattığı keyifli bakışı daha dünmüş gibi hatırlıyorum. O parıl parıl andan nasıl varmıştım insafsız şimdikine?

Akşam yemeğini teyzem ve eniştemle yedim, ertesi günkü planlarımı tartıştık. Ayrılırken teyzem yanıma bir uşak vermek konusunda ısrar etti, oysa buna gerek yoktu çünkü sokaklar iyi aydınlatılmıştı, bolca devriye vardı, zaten yolum da uzun değildi. Hava açık ve serindi, komşularımın balkonlarının altından geçerken, alçak sesli konuşmalar, gülüşmeler, arada bir keyifli haykırmalar -biri iskambil oyununda kazanmış ya da çok olmadık bir dedikodu anlatmış gibi- duymaktaydım. Onlarınkine kıyasla benim evim ne kadar karanlık ve

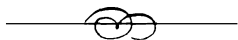
sessizdi. Gene de, anahtarla kapıyı açarken, o keyifli sahibiyet duygusunu bir kez daha yaşadım. Karanlık oturma odasına doğru ilerledim, lambayı yaktım, arkamdaki kapıyı kapattım. İçerde daha şimdiden terk edilmiş, hayaletimsi bir görüntü vardı. Mobilyalar krem renkli bezlerle örtülmüş, şömine iyice süpürülüp temizlenmişti. Peek yeni hanımının evine gitmişti bile; Sarah'nın ise uykuda olduğunu tahmin ettim. Yatak odama geçtim; orası hiçbir zaman tamamıyla karanlık değildir çünkü sokak lambasının ışığı kepenklerin aralıklarından içeri sızar. Geceliğim koltuğun üstünde duruyordu, sürahi doldurulmuş, yatak örtüleri davetkâr biçimde açılmıştı. Çabucak soyunup yorganın altına kaydım. Yarın akşam yatacağım yerin hiç bu kadar rahat olmayacağını düşündüm.

Ama daha gözlerimi kapar kapamaz, uçuşan düşüncelerim fısıltılı birtakım seslere odaklandı. Önce fısıltılar yastığımdan geliyormuş gibiydi. Bir ses, sonra başka bir ses, sonra kısa bir sessizlik. Sırtüstü dönüp kıpırdamadan yattım, kulak kabarttım. Ses seda yoktu. Uzaktan, köşeye yaklaşan, Armes Meydanı'na sapan bir atın nal seslerini duydum sonra. Gözlerimi kapadım. Anında fısıltılar yeniden başladı. Ses bu kez heyecanlıydı. Kadın mıydı, erkek mi? Dikkatimi ne kadar yoğunlaştırırsam yoğunlaştırıyım, sözcükleri ayırt edemiyordum. Sesler döşemenin altından geliyordu. Bir süre sonra öteki ses uzunca bir cevap verdi. Yatağın içinde doğruldum. Döşemenin altından mı, duvarın öte yanından mı? Kadın sesine benziyordu bu seferki, kızgın, ısrarcıydı. Yataktan inip halısız döşemenin üstünde diz çöktüm. Ses sustu; cevap gelmedi. Bir dakika boyunca yalnızca kendi soluklarımı işittim. Tam yatağa dönecektim ki, ikincisi -bu erkek olmalıydı- yeniden başladı, alçak, yatıştırıcı, karşı tarafı sakinleştirmeye çalışan bir ses. Tabii ki duvardan geliyordu. Benim küçük evimle yandaki büyük konağın arasında dar geçit vardı. Gene de seslerin

döşemenin altından, dizlerimin arasından yükseldiğinden emindim. Evin altındaki boşluk, bu tarafta açıktı, ama çok alçaktı, oraya sığmak için insanın çömelmesi gerekirdi. Fısır fısır fısıltılar. Epeyce dinledikten sonra, “korkma” sözcüğünü ayırt edebildim, sonra sık sık tekrarlanan bir başkası.. Ya “asla” ya da “daha”. Ellerime yaslanarak kulağımı döşemeye dayadım. Anında sustular.

Ben galiba deliriyorum.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ayaklanma

Umuyordum ki, kocam dam aktarma işiyle meşgul olsun, onunla görüşmeden önce hiç değilse yolculuk giysilerimi değiştirecek vakti bulayım. Ama son dönemeci dönüp de çiftliğin yoluna girer girmez gördüm onu: verandadaydı, ayaklarını pat pat yere vuruyor, besbelli hiç gereksinmediği bir bastonu sallıyordu. At üstünde olan Bay Sutter'a bağırmaktaydı. Bir saniye sonra bu bey, atını mahmuzladığı gibi, şeytan tarafından kovalanıyormuşçasına dörtmala yanımızdan geçip gitti, bir söz bile etmeden. Kocam bizi karşılamak üzere basamaklara yaklaştı. Üstünde buruşuk beyaz bir takım elbise, kravatsız, ayaklarında binici çizimleri, kafasında, kızıl saçlarını ıslak bir çalı kümesi gibi kaşlarının üstüne yığan kocaman

bir güneş şapkası vardı. GörünüŖü suratıma çarpılmış bir kapıydı sanki. Kilidin çıtladığını bile duyduğumu sandım, ama belki de Sarah'nın bebeğinin geçirmesiydi o ses. Sarah bir parça mısır ekmeğini avucunda yoğurup hamurlaştırmış, eliyle yediriyordu çocuğa. Yaratık doymak bilmez bir açlıkla yiyordu. Altçenesinde belirmiş iki beyaz diş olduğunu fark ettim. Ona bakarken, dudaklarını şapırdattı ve anlamsızca keyifli bir gülüş bahşetti bana. Memeden kesilmenin ona hiç de mutluluk getirmeyeceğini düşündüm. Sarah'nın asık suratına bakılırsa, o da benimle aynı fikirdeydi.

Sürücü dizginleri çekti, atlar ağır gitmeye başlayınca arabanın sarsıntısı duruldu. Eve iyice yaklaştığımızdan kocam şapkasını çıkarıp bize doğru salladı. "Tek isteğim Ŗu arabanın dönüp gerisin geriye gitmesi," dedim, kimseye hitap etmeyecek. Sarah, hamurun son parçasını da bebeğın ağızına tıktıktan sonra elini arabanın penceresinden sarkıtarak silkeledi. Durduk, sürücü bulunduğuy yerden atlayıp kapıyı açtı, bir dakika bile geçmeden toprak yolda karşı karşıya dikiliyorduk. Evine-hoş-geldin sahnesi. Keşke uzatmasa, dedim içimden.

"Tanrıya Ŗükür, sağ salım geldiniz," diye haykırdı kocam küçük seyahat çantamı elimden alırken. "Meraktan ölüyordum nerdeyse." Sarah, annemin çarşaf, havlu takımlarını doldurduğumuz torbayı arabadan alarak yanımızdan geçip eve girdi. Karşılanmak-uğurlanmak gibi merasimlerden ömür billah bağışık olan Ŗu köleler ne şanslı. "Hem sağ, hem salımim," dedim kocama. "Ama çok yorgunum. Sizce bir sakıncası yoksa, hemen odama çıkıp akşam yemeğine kadar dinlenmek istiyorum."

"Tabii tabii," dedi arkamdan basamakları tırmanıp içeri kadar izlerken beni, telaşlı, gülünç, dansımsı hareketler yaparak. "Ancak, Bay Sutter'dan yeni aldığım bir raporu sana iletmeğ zorundayım. Bir grup kaçak zenci Manchac Geçidi'nde

örgütlenmişler. Irmak boyunca ilerleyip yolda yeni yeni gönüllüler toplamakmış planları. Donaldsonville'deki başka bir grupla birleşmeye niyetliymişler. Burada milislere çağrı yapıldı. Yolda devriyelerin sizi uyarmamasına şaşırdım. Bay Sutter'ın dediğine göre Overton'da bir köle bu örgütlenmeden kâhyayı dün haberdar etmiş. Tam da bu gece patlak verecekmiş ayaklanma.”

“Ve bu ihbarı yapan zenci, bugün özgür bir adam, değil mi?” diye sordum sert bir sesle. “Hiçbirinizin aklı ermiyor mu, bu gibi entrikaların uydurma olduğuna? Birtakım halinden memnun olmayan zenciler, bu uydurmalarla bizlerin ödünü patlatarak özgürlüğe kavuşacaklarını fark etmişler, hepsi bu!”

Bu sözlerim onu susturmaya yetti, kendimi merdivenlere attım, kimse herhangi bir söz etmeden odama çıktım. Sarah sandıkları açıyordu, bebek ise kendi sandığında uykuya dalmıştı bile. “Bırak bu işi,” dedim. “Git, Delphine’e söyle bana bir ıhlamur yapsın, başım çatlıyor.” Kız odadan çıkarken ben de sallanan koltuğa yığıldım. Kocamın milisler hakkında söylediklerini düşündüm. Yolda devriye falan görmemiştik gerçekten, hatta başka bir araba bile görmedik. Katır üstünde bir zenci, bir de iple çektiği keçisiyle yürüyen başka bir zenci gördük. Kentte salgın sona ermişti, hava güzeldi, ancak ırmak kıyısındaki yol kilometrelerce bomboş ve sessizdi. Bu söylenti halkımızı o kadar korkutmuş, onları yolculuklardan alıkoymuş olabilir miydi?

Eğer gerçekten bizim kuzeyimizde bir örgütlenme varsa ve Donaldsonville'de başka asilerle birleşmek niyetindeyseler, ırmağın öte kıyısına geçmek zorundalar. Peki bunu nasıl yapacaklar? Iрмаğın en dar olduğu, vapurların en güvenilir uğrak yeri bizim arazinin hemen güneyindedir. Vapura zorla çıkmayı mı düşünüyorlar acaba?

Sarah, elinde tepsiyle odaya girdi, tepsiyi yandaki masaya bıraktı. İhlamuru fincana boşaltıp içine şeker karıştırışını arkadan seyrederken, onun bu hikaye hakkında benden daha çok şey bilebileceği geldi aklıma. Delphine de bu da, hem muhbirin hem de kaçakların elebaşısının adını bile öğrenmişlerdir, Allah bilir. Fincanı bana getirdiğinde yüzünü, yarı kapalı gözlerini, ifadesiz ağzını dikkatle inceledim. Gene somurtkanlığı üstündeydi.

“Anlaşılan Bey bu gece ikimizi kilitleyecek,” dedim, gözlerimi ondan ayırmadan fincanı aldım. Birden çok derin, sorgulayıcı gözlerle baktı bana, sonra hemen arkasını döndü. İhlamurumu yudumladım. Başımın ağrısının ortasından jilet gibi bir korku geçti ve ağrıyı sanki açık bir yaraya dönüştürdü. Sarah’nın gözlerinde, kendi kafamdan geçen soruyu görmüştüm: Bildiklerin neler?

O gece ne yedik? Buradan başlamak en iyisi belki. Bamyacı çorbası vardı ama, neliydi? Hatırladığım son keyifli an: Sarah çorba kâsesinin kapağını açıyor ve odayı enfes bir koku sarıyor. Kentte, teyzemin aşçısı Ines de sık sık yapardı bu yemeği ama, bana sorarsanız kimse Delphine’den daha lezzetli yapamazdı. Tavuklu muydu çorba? Ondan sonra bir kap daha vardı, sonra bir kap daha ama, neydi?

Kocam dır dır ekinlerden söz ediyordu, hizmetkarların önünde ayaklanma olasılığını konuşmak istemiyordu besbelli. Gerçi yemek sırasında Sarah’dan başkası yoktu ama, onun mutfığa gidip Delphine’e ya da Rose’a anlatmasından, onların da başka birilerine söyleyip lafin bütün barakalara yayılmasından çekiniyordu. Sanki elli millik alandaki bütün zenciler zaten bilmiyorlarmış gibi!..

Epeyce şarap içtim. Sarah lambaları yaktı, kahve servisi

yaptı. Oda dumanlıymış gibi geldi bana, havasızdı yani. Sarah çıktıktan sonra kocam kalkıp bütün pencerelerdeki kepenkleri kapattı, sürgüledi, odayı tam bir hapishaneye çevirdi. “Bir kadeh porto şarabı istedi canım,” dedim. Kocam çalışma odasında çok iyi bir şişe olduğunu söyledi. Peşinden oraya gittim.

Şaraptan bir tatlı kaşığı kadar koydu. “Devriyeye katılacak mısın?” diye sordum.

“Hemen değil,” dedi. “Geçidin oradan yola çıkacaklar, buraya doğru inecekler.” Kadehi bana uzattı.

“Biraz daha rica edeyim, mümkünse,” dedim.

Şaşkın şaşkın baktı, sonra ne demek istediğimi anlayarak kadehi doldurdu. “Bu örgütlenme, ayaklanma olayları sinirlerini çok yıpratıyordur, eminim.”

“Tam tersine,” dedim. “Dikiş nakıştan farklı bir konuda düşünmeme yarıyor.”

Bu sözüme karşılık vermeye gerek görmedi. “Aslına bakarsan evden ayrılmayı hiç canım istemiyor. Buraya bekçi bırakacak kadar güvendiğim kimse yok. Muhbirin dedikleri doğruysa, bu örgüt ta Pointe Coupée’den kente kadar, nehrin her iki yakasındaki bütün barakalara sızmış.” Dolabını açıp iki tabanca çıkardı.

“Madem milisler harekete geçti, en ufak bir başarı olasılığı söz konusu değil,” dedim. “Ne yapmayı umuyorlar ki?”

“Bizlerden mümkün olduğu kadar çok kişiyi katletmek istiyorlar,” dedi. “Daha ötesini düşünecek kafaları yok ki.”

Portomu yudumlarken onları gözlerimin önüne getirmeye çalıştım: akşamları ateşin etrafında kafa kafaya vermiş, kaba saba tutkuları kimbilir hangi deli vaizin saçma sapan laflarıyla ateşlenmiş, hepimizi birden nasıl keseceklerini konuştuklarını düşündüm. Yalnızca tarlada çalışan işçiler de değil... New Orleans’da duymuştum, Amerikalı bir hanım, hizmetçisini bütün ev halkını zehirlemeye çalışırken yakalamış; toz

şekere arsenik karıştırıyormuş. Hanımının ölmesi onun ne işine yarayacak, peki? Nasıl olsa başka birine, belki daha da sert birine, satılmayacak mı? Anlamakta zorluk çekiyordum. “Sırf sayıları sebebiyle herhalde,” dedim.

Tabancalara barut doldurmakla meşgul olan kocam, soru dolu bir bakış fırlattı bana.

“Sayıları bizden o kadar fazla ki,” diye izah ettim. “Canlarının her istediğini yapamayacaklarını bir türlü anlayamıyorlar.”

“Tek sebep, şeytan ruhlu hayvanlar olmaları,” dedi.

Kaşlarımı kaldırdım, “Belki de haklısın,” dedim.

Tabancaları bir yana koydu, tüm dikkatini bana çevirdi. “Seninle konuşmak istediğim başka bir konu var, Manon,” dedi. “Beni sonuna kadar dinler misin?”

Tamam, asıl meseleye geldik, dedim içimden. Babamın parasını nasıl har vurup harman savuracağını öğreneceğim şimdi. “Nasıl uygun görürseniz,” dedim.

Bir bacağı hafiften kaldırdı, masasının kenarında oturur gibi yaptı. “Burada yokken çok düşündüm seni. Burada olduğun zamanlarda düşündüğümünden daha çok.”

“Ayrılık kalbe...” gerisini getirmeyerek elimi salladım.

“Hayır, öyle değil. Düşündüğüm... yani, eğer kendi istediğini yapabilecek olsaydın, bir daha hayatta buraya dönme-yeceğini biliyordum.”

Gerçeğin böylesi bir açık seçiklikle dile getirilmesi beni çok şaşırttı birden. Kadehimi sehpanın üstüne bırakıp derin bir soluk aldım. Birbirimizle dürüstçe konuşma fırsatını o kadar ender yakalıyorduk ki, şu an elime geçen bu fırsatı kaçırmamaya kararlıyım. Kentten gelirken, uzun araba yolculuğu sırasında yaptığım bir planı, daha doğrusu kurduğum bir hayali açıklamalıyım. “Doğru,” dedim, “zorunlu olmasaydım buraya asla dönmezdim.”

Bu itirafım onu incitmiş gibi gözlerini kıstı, oysa demin benim ne düşündüğümü bildiğini söylediğine göre, başka bir beklentisi olamazdı. “Aramızda açılmış olan şu gediği onarmanın, yeniden karı-koca olarak yaşamamızın bir yolu yok mu?” diye sordu yalvarırcasına.

Anlaşılan, onu yatak odama davet etmeme yol açacak bir takım diller dökebileceğine inandırmıştı kendini. Oysa bu fikir bana hiç cazip gelmiyordu. “Hayır, yok,” dedim.

Gözlerini bir süre benden ayırmadı, soğukluğumun esranını çözemez gibiydi. “Bu kadar basit, öyle mi?”

“Evet, öyle,” dedim. “Ama madem ki ‘gedik’ olarak nitelediğin durumu açtın, benim o konuda bir önerim olacak.”

“Dinliyorum,” dedi.

“Önerim şu: birbirimizden daha uzun süreler ayrı kalabiliriz. Yani, artık annemin evine sahip olduğuma göre, kışları tamamen kentte geçirebilirim. Bir aşçıya ihtiyacım olacak, çünkü Peek gitti, bir de Sarah’yı alırım yanıma. Sen de anneciğimin sık sık önerdiği gibi, doğru dürüst bir uşak satın alırsın.”

“Anneni kaybedince yüreğin biraz yumuşar, bana yakınlaşırsın sanmıştım,” dedi. “Ama tam tersi olmuş görüyorum ki.”

“Hem yetim hem öksüzüm. Çıkarlarımı kendim korumazsam kim koruyacak?

“Önerini asla kabul etmem,” dedi.

Bu karşılığı bekliyordum, hatta planlarımı buna göre yapmış, esaslı bir kumarbaz gibi en yüksek kartı sona saklamıştım. “Peki, ya Sarah’yı burada bırakırsam,” dedim. “O zaman razı olur musun?”

Elini çenesine götürdü, derken bıyıklarını çekiştirmeye koyuldu, inatçı bir şaşkınlıkla bakıyordu bana. Durum muhasebesi yapıyordu. Sarah tamamen ona kalacak, bense başında olmayacağım. Yüzündeki ifade, birlikte birkaç kez restorana gittiğimizde mönüyü incelerken takındığı ifadenin aynısıydı.

Yanlış bir seçim yapma ihtimali çok canını sıkıyordu. Sonunda, “Sen benim karımsın,” demekle yetindi.

“Bu da benim kötü kaderim,” dedim.

Ayağa kalktı, dikkatini yeniden tabancalarına çevirdi. “Annenin evini tutmaya gücümün yeteceğini sanmıyorum,” dedi. “Avukatıma, satışa çıkarmasını söylemek niyetindeyim.”

Kararlılığım beni terk etti, gözlerim çaresiz yaşlarla doldu. “Hayır, buna izin veremem,” dedim.

Tabancasını elinde evirip çevirirken hoşgörülü bir gülümseme yaydı yüzüne. “Peki peki,” dedi. “Ağlama, Manon. Konuyu daha uzun tartışırız. Vaktimiz bol.”

“O ev benim,” diye itiraz ettim.

Bu iddiama cevap bile vermedi, böylece ne kadar boş bir iddia olduğunu bana hatırlatmış oldu. Gözlerimi kolumla sildim.

“Şimdi öncelikli meselemiz, bu geceyi kazasız belasız atlatıp atlatamayacağımız,” dedi. “Sarah ile ikiniz senin odanda kalacaksınız ama kapıyı kapatmayın. Ben merdiven sahanlığındaki kanepede yatacağım. Yardım isteyecek olursanız sizi duymam gerek.”

Bu plan bana aptalca geldi ama itiraz edemeyecek kadar yılmışım. Portoyu başıma dikip ayağa kalktım, başımın dönmesine şaşmadım. Kocam yanıma geldi, kolumdan tutmak istedi ama sertçe çektim kendimi. Peşimden birkaç adım geldi, sonra durdu. “Burada bitirmem gereken işler var,” dedi. Sanki ben pek meraklıyım akşam ne yapacağını öğrenmeye. “Mutfağın kilitli olduğunu kontrol eder, öyle çıkarım yukarı.”

Sendeleye sendeleye merdivenleri tırmandım. Odama girdiğimde Sarah annemin şalını kendi döşeğinin üstüne yaymaktaydı. Bebek ayaklarının ucunda yüzükoyun yatıyor, emeklemeye çalışıyor ama başaramıyordu. Neyse, hiç değilse bu piç yakında gidecek, diye geçirdim içimden. Pencereye gi-

dip karanlığın içine baktım. Hava açık ve serindi. Kuzeyden gelen nemli esinti yüzünden şalımı göğsüme sıkıca sardım. Yatmadan önce camı kapamalı ya da fazladan bir battaniye almalı diye düşündüm. Dirseklerime dayanmış, yıldızlara bakarken bu önemsiz konu üzerine biraz kafa yordum. Gökyüzünde yarımay vardı. Dışarı çıkıp ağaçların altında yürümek ne hoş olurdu, ama tabii bunu düşünmek bile olanaksızdı. “Buralarda ayaklanma alametleri görünmüyor,” dedim eğlence olsun diye.

Dönüp Sarah’ya göz attığımda, kız diz üstündeydi, kafasını kaldırmış, kaşlarını çatmış, sanki ona bilmediği bir dilde hitap etmişim gibi bakıyordu bana. Yeniden geceye döndüm, böyle gayri ciddi bir laf ettiğim için kendime kızarak. Doğrusu şu ki, o an içimi dökecek birine gereksinmem vardı; ne kadar mutsuz olduğumu beni seven birine uzun uzun anlatmak istiyordum. Ama öyle biri yoktu. Beyim evimi satacak, ölünceye dek bu kapanda tıklılı kalacağım. Büyük ağacın altına, köklerine dikkatlice baktım, bir gece oradan bir adamın bana baktığını hatırlayarak. O geceden kimseye söz etmemiştim, kısmen suskunluğumun kocamı zor duruma sokacağı umduğundan, kısmen de bu bilgiye sahip olursa manyak koruma tedbirlerini artıracığından korktuğumdan. Hayatım bu işte, dedim içimden, umuttan korkuya, sonra gerisin geriye dönen bir çember.

Bir gece kuşunun çığlığını duydum, derken mutfağın oradan ona cevabi bir ses geldi. O taraftan hafif bir ışık da geliyordu. Delphine uyanıktı demek, orada Rose ve Walker ile birlikte kilit altındaydı. Bey yukarı çıkmadan önce köpekleri araziye salacaktı mutlaka. Barakalar için kesin dışarı çıkma yasası koymuştu: hiçbir erkek, kadın ya da çocuk sabaha kadar burnunu gösteremeyecekti. Efendi bütün gece şatosunun çevresinde dolaşacak, tabancalarını böceklerle, esintilere, sı-

anlara doğrultacak ve sabahleyin her zamanki gibi kahvaltıya oturacağız.

En iyisinin fazladan bir battaniye olacağına karar verdim. Hava serindi, sivrisinek yoktu. Cibinliksiz yatabilirdim. Dolaptan bir battaniye çıkarmasını söylemek üzere Sarah'ya döndüm. Bebeği kendi şalına sıkıca sarmakla meşguldü. çalın bir ucunu çocuğun başına sardı, öyle ki, kentteki pazaryerinde gördüğüm Kızılderili bebeklere benzedi. Onlar bebeklerini böyle sarıp sarmalayıp deri bir kemerle sırtlarına bağlıyorlar. Bir papoose.. O bohalanmış bebeklere böyle diyorlar. Gözüm uyku şurubumun mavi şişesine takıldı ve rahat bir nefes aldım, masaya doğru bir-iki adım attım. Odanın kapısında bir hareket hissettim, ne olduğunu anlamak için dönüp baktım.

Pervazın st bölümünde, yalnızca tek gözü görünen siyah bir yüz dimdik bakıyordu bana. Onu gördüğüm anda yok oldu. Ne gördüğümü anlayamadım bile. Binbir düşünce doldu kafama, akla yakın bir açıklama bulmaya çalıştım: kocam eve bakacak güvenilir bir adam mı bulmuştu sonunda, ya da bu adam kentten önemli haberler getiren bir ulak mıydı? Gvdemde ise bu gibi yararsız kuşkulara yer yoktu. Beynime sıçramış olan kan dizlerimde derman bırakmamıştı ama kafamı kasırgadan çıkmış bir sokak kadar tertemiz etmişti. Evet, en çok korktuğumuz olay başlamıştı ve kurtuluş yolu yoktu. Yatağın üstüne yığıldım, ağzımı açtım ama sesim çıkmadı. Sarah ayağa kalktı; bir bohça gibi sarıp sarmaladığı bebeği kuşağında pencereye gitti. Tekrar kapıya baktığımda, beni gözetleyen o tek göz geri gelmişti.

Alçak sesle, "Sarah," dedim, ağır, dikkatli hareketlerle pencereye doğru dönerek. Bebeği göğsünde sıkıca tutmuş, dışarı sarkmış, bir o yana bir bu yana bakıyordu. Hiç ses etmeden bohayı pencere içinden aşırıp aşağı attı. Bir vuruş sesi, bir çığlık bekledim ama, hiçbir şey olmadı.

Neydi bunun anlamı? Gözlerini kocaman açmış olarak pencereden döndü, omzumun ötesinden kapıdaki görüntüye baktı. O da görmüştü. Bunu anlamak içimi hiç de rahatlatmadı. Gücümün geri gelmeye başladığını hissediyordum ama, ancak karyolanın direğine tutunarak yeniden o yöne dönebildim. Surat hâlâ oradaydı, azıcık daha fazlası -az biraz burun ve yanak- görünüyordu. Bu aptalca biçimde bizi gözetlemeyi daha ne kadar sürdürmeye niyetliydi acaba? “Burada ne arıyorsun?” diye sordum. Sesim ne kadar sakindi!

Karşılık olarak, küstahça eşikte dikildi. Uzun boylu bir adamdı, rengi çok koyuydu, üstünde bol bir mintan, bol keten pantolon vardı, ayakları çıplaktı. Bir elinde kamış keskesi, ötekinde kasap bıçağı tutuyordu. Bacaklarını iki yana açmış, sırtını kamburlaştırmış, sanki teftiş bekliyormuş gibi duruyordu. Gözleri nedense hiçbir yere odaklanmış değildi. Onu daha önce gördüğümü sanmıyordum. Kimbilir nereden kaçmış bir tarım işçisiydi, onun aklına hitap ederek konuşmak olanaksızdı. Ayrıca, işin doğrusu şu ki, söyleyecek akla yakın bir şey gelmedi zihnime. Kocam ve tabancaları neredeydi? En büyük takıntısı sonunda gerçekleşmişti ama kendisi ortalıkta yoktu. Yoksa onu çoktan öldürmüşler miydi?

Sarah, “Bu yalnız değil,” dedi. Ben de “Hayır, hiç sanmıyorum,” diye cevapladım. “Gel, yanımda dur.”

Geldi, öyle yan yana durduk, odanın havası gittikçe ağırlaşıyordu, cinayetin kaçınılmaz olduğu düşüncesiyle. İlk tabanca sesini duyduk, bir nara, sonra bir kurşun daha. Karşımızdaki zebani hiç orali olmadı. Her şey kıpırtısızdı; yalnızca rüzgârda perdeler hışırıyordu. Derken birdenbire, duvarın içindeki tıkırtı acil ve yüksek bir biçimde bir kez daha başladı, sanki kemirgen hayvan sessizliğe dayanamamıştı. Yanı başımda Sarah’ın hafif soluklarını, kulaklarımda ise kendi gümbürdeyen nabzımı işitebiliyordum. Adam hole doğru

eğilip merdiven başına baktı. Aşağıdan bir ses duyuldu: “Onları buraya getir.” Adam bir adım geriledi, elindeki kamış keskiyle hole çıkmamızı işaret etti.

İçgüdülerim koşarak kaçmamı söylüyordu, ama nereye kaçacaktım? Kocam büyük bir itinayla kapıları, pencereleri kilitlemiş, dolayısıyla bizi katillerimizle birlikte hapsetmişti. Sarah lambayı aldı, kapıdan en önde çıktı. Zebani hemen arkamızdaydı, gölgesi önümdeki duvara vurduğundan onun tarafından kuşatılmış hissediyordum. Merdiven başında “Durun,” dedi. Durdum. Sarah da dönüp baktı, adamın dürbünü incelediğini gördük. Bir öksürük duydum, merdivenden aşağı, yemek odasından gelen ışığın aydınlattığı noktaya baktım. Orada başka bir adam vardı, öteki kadar iri değildi, rengi daha da koyuydu, elinde tabanca vardı ve yukarı doğru bakarak bana gülümsüyordu. “Aşağı buyrun, hanımlar,” dedi. “Yavaş yavaş inin ama.”

Tırbazana tutundum, her basamakta duraklayarak aşağı inmeye koyuldum. Sarah arkamdan geliyordu, lamba onun elinde olduğundan, ışıktaki benim silüetim olmalıydı. Kafam sorularla çatlayacak haldeydi. Kocam nerede? Sarah’nın bebeğine ne oldu? Delphine mutfakta güvende mi? Evde kaç tane adam var? İçeri nasıl girdiler? Ve hepsinden önemlisi, nasıl kaçabilirim? Giriş katındaki holün sonunda sokak kapısının açık olduğunu ve orada üçüncü bir adamın durduğunu gördüm. Omzunda bir tüfek, dışardaki karanlığa bakıyordu. Bana hitap etmiş olan adam -ki elebaşları olduğunu sanıyordum- bir adım gerileyerek bana yol verdi. “Doğruca şöyle gidin,” dedi yemek odasına işaret ederek. Dediğini yaptım ve bir şok daha yaşadım: içerde dört tane daha vardı. Biri koltuklardan birine yayılmış, yatar gibi uzanmıştı. Üstünde gömlek bile yoktu. Bir başkası onun önünde diz çökmüş, oturanın kanayan çıplak koluna bez sarıyordu. Bütün ke-

penkleri, camları açmışlardı. Elinde küçük bir bıçak tutan başka bir adam kapılardan birine yaslanmış dışarıya bakıyor, dördüncüsü ise kılıç kuşanmış, kapının dışında durmuş içeri bakıyordu. Sarah yanımdan geçip ilerledi, lambayı büfenin üstüne bıraktı. Masanın üstünde başka lambalar, çoğu yenmiş bir domuz budu ve yarım ekmek duruyordu, tabağa falan konulmadan öylece atılmışlardı. Domuz budunu bıçaklarıyla kesmişler, masanın ahşabı üstünde derin yaralar açmışlardı. Masanın mahvolduğunu düşündüm ve çok öfkelen dim. Öfkem bana cesaret verdi. Gövdesini kapıya siper etmiş olan elebaşına hitap ettim: “Kocam nerede?”

Elebaşı odanın içinde ilerledi, bir sandalye çekip oturdu, yüzüne acıklı bir gülümseme yayarak, “Benim bilmek istediğim de aynen bu,” dedi. Yaralı adamı eliyle işaret ederek, “En iyi adamımı yaraladı, sonra da ön kapıdan uçup gitti.”

Demek kocam kaçabilmişti. “O zaman devriyeye haber verecektir,” dedim.

Yaralı adam güldü. Elebaşı ise, “Hiç sanmıyorum,” dedi. Yaralı adam, “Kıçı barut dolu,” dedi.

“Bana sorarsan küçükhanım, senin koca uzağa gitmedi, yakında bir yerde pusuya yattı,” dedi elebaşı. “Kurnazdır bunlar, kadınlarını bırakıp gitmezler. Keklik gibi düşecek buraya, bana sorarsan.”

“Hâlâ fırsatını z varken kaçın bari,” dedim.

Elebaşı, bana karşılık vereceğine elindeki tabancayı evirip çevirerek uzun uzun inceledi. Tabanca kocamındı ve ikisi de aynı biçimde kullanıyorlardı onu – akıllarına yardımcı olarak. Sırtını büfeye yaslamış, sanki kahve servisi yapmaya hazırmış gibi duran Sarah’ya baktım. Dışarda biri haykırdı. Kılıçlı adam veranda boyunca koşturdu ve açelya ağaçlarının arasındayda kayboldu.

Elebaşı olan adam, “Bu, odur,” dedi.

Birtakım başka bağrıışmalar, itişip kakışma sesleri geldi; adamın biri verandada geriledi, çömeldi, derken ileri atıldı, taşların üstüne yüzükoyun düştü. “Yakaladım,” diye bağırdu bir ses, başka bir adam güldü. “Neymiş?” diye sordu aynı ses. Elebaşı kalkıp kapiya doğru yürürken, nöbetçi de yakaladığı çırılçiplak, pimpis, kurtulmaya çalışırken avaz avaz bağırarak Walter’ı içeri getirdi. “Dikkat et, ısıyor,” dedi.

Elebaşı, “Bırak onu,” diye emretti. Çocuk, ayakları yere değer değmez dışarı fırlamaya çalıştıysa da, nöbetçiden yediği tekmeyle yön değıştirdi, yemek masasının öte yanına kaçtı.

“Seninkilerden mi bu, küçükhanım?” diye bana sordu elebaşı.

Yaralı adam, “Sarı bir maymun bu,” dedi.

Walter domuz budunu görmüş, masanın üstüne tırmanmaya uğraşıyordu. Elebaşı ona yaklaştı, ekmekten bir parça koparıp yaratığa uzattı, ama o, kafasını deliler gibi sallayarak, tiz çığlıklar atarak, ellerini domuz buduna uzattı.

Yaralı adam, “Ekmekte gözü yok,” şeklinde bir gözlemde bulundu.

Elebaşı bana sordu: “Adı ne bunun?”

“Walter,” dedim.

“Söyle kessin sesini,” dedi. Omzumu silktim.

“Kulağı duymaz,” dedi Sarah.

Elebaşı kıza dikkatlice baktı, gözle görülmesi pek kolay olan sonuca vardı ve güldü. “Bayan Koyu Sarı, kızıl saçlı bir maymun peydahlamış, besbelli,” dedi. Tabancasını kaldırdı, kabzasıyla Walter’ın kafasına çok fena vurdu. Çocuk halının üstüne yığıldı, havayı bir-iki tekmeledi, bir kez inledi ve kıpırtısız kaldı.

Kimse bir şey demedi. Avuçlarımın sınılsıklam, ağzımın ise garip bir biçimde kupkuru olduğunu fark ettim. Sarah’ya baktım. Elini ağzına götürmüş, gözlerini kapamıştı. Derken

yaralı adama döndüm. Kolunu sarıma işini bitirmişlerdi. Elebaşı ona yaklaşarak başını okşadı. “Çok kötü mü?” diye sordu. Adam sersem sersem sırttı, kolunu beş-on santim kaldırdı, yüzünü acıyla buruşturdu, “Çok kötü değil,” dedi.

Elebaşı, kapının orada duran ikiliye doğru kasıla kasıla yürürken, “Şahininim kanadını kıran herif hangi cehennemde?” diye söylendi. Walter kolunu kıpırdattı, gözlerini açtı, ama ses çıkarmadı. Demek ölmemişti.

Elebaşı iki adamının arasında durmuş, gözlerini karanlık geceye dikmişti. Ufak tefek, çarpık bacaklı, koca kafalı bir adamdı; teni ötekilerden iki ton koyu, boyu 15-20 santim kısaydı. Bu yaptıkları yüzünden doğruca ipe gideceğini kendi de biliyordu. Onun asıldığı günü göreceğimi ummaktan başka ne yapabilirdim?

Çayırın üstünde dörtlüye yaklaşan bir atın nal seslerini duyduk. Elebaşı, “Lanet,” diye haykırarak, elindeki tabancayı sallayarak verandaya koştu. Adamlardan biri de peşinden gitti; öteki bize dönüp bıçağı ile tehdit ederek, “Gelin bakalım şuraya,” diye masayı işaret etti. Sarah ile ben onun dediğini yaptık, masanın önünde yan yana durduk, birbirimize bakmaya cesaret edemiyorduk. Evin dışından bir el tabanca sesi geldi. Ön kapıyı beklemekte olan adam camların önünden koşarak geçti.

At iyice yaklaşmıştı; birkaç saniye içinde dörtlüye eve dölacakmış gibime geldi. Biri eteğimi çektişirdi, yere baktığımda Walter’ı gördüm. Ağzı bir açılıyor bir kapanıyor, salyaları halının üstüne akıyordu.

Dışarda bir meşale yandı. Atın büyük bir hızla savrulurak eve doğru geldiğini gördüm, koca kafasını yukarı kaldırmış, gemi aزیaya almaya çalışır gibiydi. Tam verandanın sütunlarına çarpacakken yön değıştirdi, açelya ağaçlarının arasına daldı. Kocamın burulmuş doru atıydı ama üstünde kimse yok-

tu, dizginleri eyere dolanmıştı. Ağaçların arasından tez kurtuldu, kapının önündeki yolda titreyerek bekledi. Hemen arkasından meşale geldi.

Odada bulunan herkes kıpırdamadan, nerdeyse soluk almadan, meşalenin ışığında yaklaşan iki adama dikmişti gözlerini. Bunlardan biri elebaşydı, göğsü öne doğru çıkmış, elleri belindeydi. Öteki ise yaylana yaylana yürüyen, bir elinde tuttuğu meşaleyi havaya kaldırmış, öteki elindeki tabancayı ise elebaşının şakağına dayamış olan kocamdı.

Karanlığın içine gerileyen atın önünden geçtiler, eve doğru yürüdüler. Odaya girdiklerinde kocam meşaleyi içerde kalmış olan nöbetçiye verdi, adam korkuyla geriledi. Bütün adamların gözü tabancadaydı ama ben kocamın görünüşünden şaşkına dönmüştüm asıl. Tepeden tırnağa çamur ve kan içindeydi, boynundan aldığı yaradan akan kanlar göğsüne yayılmış, lime lime olan gömleğine bulaşmıştı. Saçları karmakarışık, bir kısmı çamurlanarak kafasına yapışmış, bir kısmı da diken diken havaya kalkmıştı. Gözleri ateş saçıyordu. Tabancanın namlusunu adamın şakağına vurarak, “Kıpırdayayım deme,” dedi. Yaralı adam, oturduğu yerde öne doğru eğilerek, “Tanrım,” dedi.

Elebaşı, “Dediğini yapın,” diye emretti.

“Aynen,” dedi kocam. “Manon, gel arkamda dur.” Dediğini yaptım. Beni kurtaracak diyordum içimden, derin bir şaşkınlık içindeydim. Onun sırtına baktım, belden aşağısı kan içindeydi. Kimse kımıldamıyordu, Walter’dan başka. Çocuk bir kez inledi, kafasını elleriyle tutarak oturdu.

“Şimdi biz kapıdan çıkacağız,” dedi kocam. “Üçümüz birlikte.” Dönüp Sarah’ya baktım. Gözlerini yaralı zenciye dikmiş, çaktırmadan masadan uzaklaşmaya çalışıyordu. Ko-

cam üçüncü kişi olarak Sarah'yı mı kastetmişti? Hayır, üçüncü kişi elebaşydı. Kocam tabancasının namlusunu adamın kulağına sokarak kapıya doğru iteledi.

Derken dışardaydık, araba yolunda yürüyorduk. At az ötede, çimenlerin üstünde, sakın sakın ot yiyordu. Gözlerim karanlığa alıştıkça, eteklerimi kaldırarak daha hızlı yürüdüm. Tek düşüncem ata ulaşabilmektir. Elebaşı konuşuyordu, söylediklerinin mealini az çok çıkardım: onların sayısı bizden fazlaydı, kendisinin ölüp ölmemesi bir şey değiştirmeyecekti, kocam kurtulamayacaktı, şimdiden ölmüş sayılırdı.

“Ben de, sen de,” diye karşılık verdi kocam. “Yalnız kimin önce gideceğı belli değil.”

“Aynen öyle,” dedi elebaşı. “Aynen öyle.”

Fevkalade, diye düşündüm. Aralarında anlaşmazlık yok.

Meşalenin ışığı her an azalıyordu. Yemek salonunun kapılarını görebiliyordum. İçerde birisi ilerliyordu. Atın nal seslerini duyar duymaz dışarı fırlayan tüfekli adam neredeydi? Çallılara dikkatle baktım. Evden uzaklaştıkça karanlık artıyordu. Ata ulaşacak olsam bile, ne tarafa kaçacaktım? Birden evden telaşlı sesler yükseldi, derken bir tepsi dolusu bardak devrilmişçesine bir şangırtı. Çimenlerin üstünde hızla koşan ayak sesleri duyduk. Kocam durdu, tabancayı elebaşının kafasından ayırmadan arkasına baktı. Ben de baktım. Solgun, ür-künç bir figür döne döne yaklaşıyordu, ayakları nerdeyse yere değmeyerek.

Ondan sonra her şey çok çabuk oldu, ama sanki zaman bir kitap gibi açılmıştı da her yeni izlenim, bir sonraki başlamadan önce tamamlanıyor, hatta hatırlanıyordu. Walter -tabii ki oydu- kendini kocamın bacaklarına öyle büyük bir güçle attı ki, o sendeledi ve küfrü bastı; elebaşı onun dengesini kaybetmesinden faydalanarak eline vurup tabancayı düşürdü. Ben tabancaya ulaşmak için dizüstü eğildim. Elebaşı yüzüme öy-

le kötü bir tekme savurdu ki yere yuvarlandım. Birden her yandan koşuşan başka insanlar belirdi. Elindeki kasap bıçağını sallayan bir adam, Walter'ı silkip attıktan sonra koşmaya başlayan kocamı kovalıyordu. Ben emekleyecek kadar toparlandım. Sarah, saçları ve etekleri uçuşarak yemek salonunun kapısından fırladı, evin yan tarafına doğru koştu. Kocam bodur mersin ağaçlarının arasında kayboldu, kovalayan adam onu izledi. Ayağa kalktım, ata doğru bir-iki adım attım. Tabancayı kapmış olan elebaşı bana nişan alarak bağırdı "Dur orada." Evin yan tarafından biri daha çıktı koşarak, Sarah ona seslendi, ikisi birbirlerine doğru koştular. Sarah hemen hiç hız kesmeden yönünü değiştirdi, koşmayı ata doğru sürdürdü. Elebaşı, "Erkeğin nerde?" diye şikâyet edercesine sordu bana. O sırada, elindeki kamış keskisini sallayan çok iriyarı bir zenci nerden çıktıysa çıktı, Sarah'nın peşine düştü. Kız ondan kaçmak üzere benden yana gelmeye başladı. Yüzüm, çenem ıslaktı. Elimi yanağıma sürdüğümde tenimde derin bir kesik olduğunu fark ettim. Zencinin ayak tırnağıydı bu yarayı açan herhalde. Ağzıma kan doluyordu, düşerken dudağımı çok derin ısırılmış olmalıydım. Sarah yaklaşırken, peşindeki adam meşalesini yakmak için durakladı.

Aydınlıkta pek çok şey görüldü. Walter Sarah'ya çarptı ve eteklerine yapıştı. Kız kendini kurtarmaya çalışırken yüzündeki müthiş öfke ve çaresizliği gördüm. "Bırak beni," diye haykırarak yarattığı tekmeledi, o da acıyla uluyarak annesini bıraktı. Işığın hemen ötesindeki karanlıkta hareket eden bir şeyler vardı. Sarah döndü, karanlığı işaret ederek artık çok yakınlaşmış olan zenciye seslendi: "Bey orada." Elebaşı benden bir-iki adım uzaklaştı, bir an görüş alanımı kapadı. Bir an sonra gördüğüm ise cehennemden bir manzaraydı.

Kocam dizleri üstüne yıkılmış, ayağa kalkmaya çalışıyordu. İriyarı zenci onu saçlarından yakalamıştı. Sarah bebeğini

omzuna bastırılmış, öylece duruyor, gözlerini adamın havaya kaldırdığı kamyı keskisinden ayırmıyordu. Bir an sonra havadaki bıçak indi. Çeliğın kemiğı kırarken çıkardığı iğrenç ses... ve kocamın başı, imkânsız bir aç oluşturarak göğsüne düştü. Elebaşı yoldaşına seslendi, o da, bir adım gerileyerek yaptığı işe hayranlıkla baktı. Kocam bir an kıpırtısız kaldı, sanki ayağı kalkacakmış gibi; sonra çimenin üstüne yanlamasına yıkıldı. Sarah dümdüz bana doğru koşuyordu. O an şok içersinde olduğumdan, atla onun arasında durduğumu hemen fark edemedim. Ama yaklaştığında durumu anladım ve onu durdurmak için atılıp dirseğinden yakaladım. Korkunç bir öfkeyle döndü bana, serbest eliyle yüzümü pençeledi, zaten yaralı olan yanağıma uzun tırnaklarını geçirdi. “Sana kötölük yapmazlar,” dedim. “Bırak önce ben gideyim. Yoksa beni öldürürler.” Beni tekmeleyerek bir yana itti, ama omzundan yakaladım bu kez. Hızla dönerek, kurtulmaya davrandı, dişlerini elime geçirdi. Acıyla haykıarak onu bıraktım, anında ata doğru çılgın bir koşu kopardı. Ben de arkasından koştum, bir ara az daha yetişecektim ona. Arkamda adamların kahkahalarını işitiyordum. Sarah arayı açtı, eyere atladı. Birden ürken at şaha kalktı, sonra bir o yana bir bu yana sıçradı. Kucağında bebekle nasıl yaptıysa, dizginlere hâkim oldu, atı mahmuzladı ve eteklerini uçuşturarak uzaklaşmaya başladı. Atın çimenleri deşen nallarının sesi, onun hayvanın boynuna sarılmış gidişi kafamı karıştırmıştı. Kafama üşüşen saçma sapan sorular, içinde bulunduğum büyük tehlikeyi nerdeyse unutturmuştu. Bu kız at binmeyi nerden öğrenmiş? Ne tarafa gidiyor? Yardım getirmeye mi gidiyor? Derken koşan insanların ayak sesleri, kalan aklımı başıma toplamamı sağladı. Koşmaktan, hiç durmadan koşmaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu. Elebaşının seslendiğini duydum, sonra da bir el tabanca sesi. Bu ses fazla yüksek değildi, uzaktan geliyor gibiy-

di, ama aynı anda, omzumda yakıcı, müthiş bir acı hissettim ve vurulduğumu anladım.

Koşmayı sürdürdüm. Saklanacak hiçbir yer yoktu. Nerede bulunduğum, hangi yöne koşmam gerektiği konusunda da hiçbir fikrim yoktu. Evim arkamda bir yerlerdeydi ve içini gözü dönmüş katiller doldurmuştu. Barakaların oraya varabilsem, birileri beni korurdu mutlaka. Ortalık simsiyahtı, yerler ikide bir tökezlememe yol açan bitki kökleriyle, ayaklarımı jilet gibi kesen ısırgan otlarıyla doluydu. Zaten ince olan ayakkabılarımı bir yerlerde kaybetmiştim. Bir süre sonra, ayaklarımın altındaki alanın eğime geçtiğini fark ettim, çayır inceldi, ıslak ve serin toprak üstündeydim. Sonunda ağaç dalları, çalılar, saklanacak yerler belirdi. Arkamda hâlâ sesler duyuyordum, hâlâ peşimdeydiler. Yola devam etmek zorundaydım. Dallara tutunarak, ayaklarımla en kuru toprağı bulmaya çalışarak ilerledim. Eteğim durmadan böğürtlen çalılarına takılıyordu. Bir an durdum, eteğimi toplayıp dizlerimin yukarısında düğümleyerek bağladım. Başımın çevresinde bir sürü sinek dolanıyordu. Elim derimsi, yılanımsı bir şeye değdi. İrkildim, dengemi yitirdim, bir ağaç köküne kışuştı oturdum. Adamların seslerini duyabiliyordum, çok yakın değillerdi ama yeterince uzak da değillerdi. Yola devam, dedim kendi kendime ve yeniden ayağa kalktım. Yerde sürünen bir şey uzaklaştı, tepemde bir yarasa vızıldadı. Ellerimi öne doğru uzatarak bir-iki adım attım. Bir karış suyun içinde durdum. Yanlış yöne gittiğimi fark ederek yön değiştirdim. Ancak attığım adımlar buz gibi suyu dizlerime kadar yükseltti. Gene yanlış yön, diyerek yeniden döndüm. Bu kez ayaklarımın altında daha az su, daha çok çamur vardı; bileklerime kadar çamur içindeydim. Zorlukla, ağır ağır ilerledim. Omzum zonklayan bir kütleye dönüşmüştü; her attığım adımda acıyla inliyordum. Uçan böcekler ağızma, gözlerime doluyordu, vızıltıla-

rı arttıkça arttı, öyle ki başka bir şey duyamıyordum Beni diri diri yiyeceklerini düşündüm.

Öyle durduğum yerde ölecektim. Derken, mucize eseri, bir çözüm geldi aklıma, zencilerin yaptığını gördüğümde öğrendiğim bir şeydi bu. Eğilip ellerimi serin çamura daldırdım, sonra da yüzüme, kollarıma, saçlarıma sürdüm. Bolca sürmek gerektiğini hatırlattım kendime, çömelip bir avuç daha çamur alırken. Vızıltılar çok geçmeden kesildi. El-ayak yordamıyla yoluma devam ettim. Çamurdan kurtulup kurucaca toprağa bastım, bir süre sonra da ayaklarım, altımda uzanan bir halıyı çağrıştıran serin eğrelti otlarını buldu. Durdum, çevreye kulak kabarttım, çok çeşitli gürültüler duydum ama, hiçbiri insan sesi değildi. Bu dünyada kalan azıcık zamanlarını bataklıkta yaralı bir kadını aramakla ziyan etmeyeceklerini düşündüm. Müthiş bir bitkinlik çöktü üstüme. Bacaklarım kurşun gibi ağırdı, başımı kaldıramıyordum. Biraz daha dayan, dedim kendi kendime. Az ilerde bir çınar ağacının gövdesini gördüm hayal meyal, küçük bir baraka kadar genişti sanki. Sendeleyerek oraya doğru yürüdüm, her yana uzanmış olan köklerine takılıyordu ayaklarım her adımda. Bazı yerleri yosun kaplamıştı. Bu yosun kümelerinden gövdeye yakın olan birine oturdum. Kusursuz bir dinlenme noktasıymış gibime geldi. Kolumu kıpırdattığımda duyduğum acıyla bir çığlık koyverdim. Entarim, omzumdan belime kadar sırtıma yapışmıştı. Ne kadar kan kaybetmiştim, acaba? Yukarda, ağacın dalları arasında bir hışırtı, yakındaki çalılıkların oradan ise kırılan dal sesleri duydum. Gece vakti neden ormanda bulunduğumu hatırlayamadım. Başım ağrıyordu. Ağzımı açıp kapadım. Galiba çenem kırılmıştı. Sarah'nın yüzü geldi gözlerimin önüne, dudakları gerilmiş, hırlayan bir köpek gibi dişlerini açıkta bırakmıştı benimle boğuşurken. "Beni öldürecekler," dedim ama dinlemiyordu

beni, ya da işitmemişti. Yo, yoo, gayet iyi işitmişti. Beni öldürmelerini istiyordu.

“Oysa, hâlâ hayattayım, oh olsun,” dedim. Derken çevremdeki karanlığın gözlerimin önünde olduğu kadar içinde de olduğunu hissettim ve görmeye çalışmanın beyhude olduğunu düşündüm.

Gözlerimi açtığımda kara bir ele bakıyordum. Yumuşak, pembemsi bir aydınlık vardı, arkamdan hırıltılı bir ses geliyordu, yırtılmış bir körükten çıkabilecek bir ses. Parmaklarımı kıpırdattım ve elin kendiminki olduğunu anladım. Avucumdaki kurumuş çamur çatlamıştı, arasından soluk tenim görünüyordu. Ağzım da çamur kadar kupkuruydu, başımdaki ağır bir daire çizerek aşağıya iniyor, omzumda ateşe dönüşüyordu. Doğrulamaya çalıştığımda kıpırdayamadım bile. Yattığım yerde üstümdeki dal ve yaprak kargaşasına baktım, gözlerimi kırıştıtarak. Şafak söküyor olmalıydı. Ateş saçan omzumun tersi yönde yan dönmeye çalıştım. Bu kez başardım. Sağlam koluma yaslanarak biraz doğruldum. Nerede olduğumu anladım, buraya nasıl geldiğimi de hatırladım. Arkamdan gelen ısılgımsı ses de neyin nesiydi? Ağır ağır, dikkatle çevirdim başımı. Yanağımın yırtılmış, öfkeli bir kalp gibi zonklayan çenemin kimbilir ne şekle girmiş olduğunu hatırladım bu sırada. İki kökün arasındaki çukurda yatan, çürüklerle dolu çıplak bir gövde gördüm; kollarını, bacaklarını sıkıca kendine çekmişti, kafasının bir yanı kanlı, morarmış ve şişmişti, ağzı açıktı, yosun kaplı toprak kuştüyü bir yatakmişçasına huzurla horluyordu. Walter.

Yakınlardaki çalılıkta alakargalar öyle bir patırtı kopardılar ki, başımı tutmak istedim, ama sağ kolum sözümü dinlemiyordu. Az ötede dar bir derenin aktığını gördüm. Çalılıkların

tepesinden yükselen güneş suda parıltıyor, keskin ışınlar ormanda her yönden delikler açıyordu. Uzanıp yanımdaki bir dala tutunarak kendimi yukarı çektim, zor bela ayağa kalkabildim. Dengem iyi değildi, her yanımda korkunç sızlıyordu, ama iki ayağımın üstünde duruyordum işte.

Alakargalara taş çıkartan bir sesle bağırdım, “Uyan Walter!” Derken, kader arkadaşımın, kulağının dibinde patlayan bir tabancayı bile duyamayacağını hatırladım. Nasıl bulmuştu beni? Buralarda yolunu yordamını biliyor muydu? Avucumda kurumuş çamurdan bir parça kopararak ona fırlattım, bacağına isabet ettirdim. Anında gözlerini açtı, öksürdü ve ağlamaya başladı. Uyandırmasaydım daha iyi olurdu, diye düşündüm.

Dere ırmağa doğru akıyordu herhalde. Benim yolum ise bunun tersi yönde olmalıydı. Bir adım attım, sonra bir tane daha; her biri sanki sonuncu adımındı. Walter doğrulup oturdu, sabuklamaya koyuldu. “Sus,” dedim, daha geniş bir ışık alanı görmeye çalışarak. Ayağımın önünden bir bukalemun kayıp geçti, derken bir tanesi daha ağacın tam önümdeki köklerinden biri üstünde durup beni bir o yandan bir bu yandan süzdü. Budalalarla ve canavarlarla dolu bir dünya bu, dedim içimden, hikayeyi anlatmak da bana kalmış.

Hava rutubetliydi, soğuk iliklerime işliyordu. Bir böğürtlen çalısının ötesinde bir açıklık varmış gibime geldi. Ama çalı o kadar uzundu ki, ötesine nasıl geçeceğimi bilemedim. Walter ayağa kalktı, benim ırmağa doğru olduğunu sandığım öteki yöne yürümeye koyuldu. Onu izlese miydim? Bir ağacın arkasında kayboldu, derken koşan ayak sesleri duydum. Yavaş yavaş, her adımda korkunç acılar çekerek onun ayak izlerini takip ettim, kırılmış dallar, kütüklerden oluşan bir kümenin yanından geçtim, büyük bir defne ağacının yanından döndüm. Kendimi çimlerin üstünde, evin yan duva-

rına bakar buldum. Walter önden bir giysi yığınınına benzer bir şeye doğru koşuyordu. Evin damının üstünden birden beliriveren güneş, aydınlattığı manzaraya hiç de uygun düşmeyen bir tazeliikle parlıyordu. Hava açık, soğuk ve kıpırtısızdı. Kocamın kırık dökük cesedinin üstünde bir sinek bulutu oluşmuştu. Walter ona ulaştı, cesedin üstüne kapandı, avaz avaz bağırarak başını kaldırmaya uğraştı.

Yapma, dedim içimden. Ona dokunma. Evin ön kapısı ardına kadar açıktı, yemek salonunun camlı kapılarının her biri aralıktı, canlı herhangi bir varlıktan eser yoktu. Demek tarım işçileri çan çalınca kalkmışlar, efendilerinin çimlerin üstünde kafası kesilmiş olarak yattığının farkına bile varmadan tarlalarda işbaşı yapmışlardı. Bay Sutter evdeki gürültü patırtıya koşmamış, asilerin peşindeki pek övülen devriye ise bize uğramadan geçip gitmişti. Mümkün müydü bunlar?

Araba yoluna doğru sendeleye sendeleye yürüdüm, ikide bir soluklanmak için duraklıyordum. Evin kapısına varmadan susuzluktan ölecekmişim gibi geliyordu. N'olur Delphine burada olsun, diye geçirdim içimden. Holde ilerledim, yemek salonuna kısaca göz attım, ortalık savaş meydanı gibiydi, koltuklar devrilmiş, yerler kırık camlarla kaplıydı. Domuz budundan arta kalan parça ise her nedense, hol kapısının önüne, halının üstüne bırakılmıştı. Holü geçip arka kapıdan çıktım, dar bahçenin öte yanındaki mutfak kapısına yöneldim. Kapı kapalıydı, açmaya çalıştığımda kilitli olduğunu anladım. Kapıya yaslandım, "Delphine," diye seslendim. "Orada mısın? Kapıyı aç." Dar pencerenin perdesi aralandı, Rose dışarı baktı, bir çığlık koyverip perdeyi bıraktı. "Açın kapıyı," dedim bir kez daha. "Hortlak değilim, ama bir an önce açmazsanız olacağım." Perde yeniden aralandı, bu kez Delphine baktı dışarı. "Sen misin, hanımım?" diye sordu.

“Hayattayım,” dedim. “Beni öldürmediler.” Kız sürgüyü çekti, kapı açıldı. Delphine “Aman hanımım,” dedi. “N’oldu sana?”

“Ellerinden kurtuldum,” dedim. “Ormanda saklandım. Ama beni vurdular.” Omzumu işaret ettim, bu arada çamur sıvanmış kolumu, yırtık ve kan lekeli yenimi gördüm ve baştan aşağı çamur içinde olduğumu hatırladım. “Su ver bana,” dedim masanın kıyısındaki iskemlelerden birine çökerek, “Susuzluktan ölüyorum.”

Ocağı yakmışlardı, birkaç tencere kaynıyordu, yeni pişmiş ekmek ve et kokuları çok güzeldi. Delphine önüme bir bardak su koydu, bir dikişte içtim. “Daha,” dedim bardağı uzatarak. Rose sürahiyi getirdi, yeniden doldurdu. Delphine ocağa gitti, çaydanlıkta kaynayan sudan bir tase biraz döküp masanın başına döndü, sürahidenden biraz da soğuk su ekledi tase. Eline bir bez alıp suya soktu, bezi sıktı. “Nerden başlasam, bilmem,” dedi. Bezi elinden alıp yüzümü sildim. Yanığımdaki kesik acıdı. “Yara kötü,” dedi Rose. Delphine entarimin arkasını açmaya girişti. “Yaranın içine kumaş parçaları dolmuş,” dedi. “Temizlerken canın yanacak.”

“Kolumu kaldıramıyorum,” dedim.

Evden ağlama sızlama sesleri geldi, hemen ardından Walter paldır küldür bahçeye daldı. Ellerini yüzüne tutmuş, ağlıyordu. Elleri de göğsü de koyu renkli kana bulanmıştı. Durdu, bizi gördü, ellerini uzattı, yanaklarından kanla karışık yaşlar süzülüyordu. Alnı öyle şişmişti ki, gözlerinden biri kapanmıştı.

“Zavallı bebe,” dedi Rose ona yaklaşırken. “N’aptılar sana?” Onu kucığına alıp bağrına bastı.

“Ağlıyor, çünkü babası ön tarafta çimenlerin üstünde ölü yatıyor,” dedim.

Kısa bir sessizlik oldu ve hepimiz kocamdan Walter’ın ba-

bası olarak söz ettiğimi fark ettik. Delphine elimden bezi alıp tastaki suya soktu. “Efendi öldü, ha,” dedi alçak sesle.

Rose’a döndüm. “Git Bay Sutter’ı çağır,” dedim. “Hemen eve gelmesini söyle” Rose çocuğu yere indirdi, eline bir dilim ekmek verdi, dışarı çıktı. Bahçede korkuyla çevresine bakarak, tavuklardan bile ürkererek ilerledi. Walter ayaklarımın yanına oturdu, bir elinde tuttuğu ekmeği kemirirken, öteki eliyle de ayak parmaklarımın arasında birikmiş kuru çamuru temizlemeye koyuldu. “Yapma,” dedim, ayaklarımı iskemlenin altına çekerek.

Bay Sutter da ölmüş. Önce ona uğramışlar, pencereden girip boğazını kesmişler. Rose oraya vardığında kapısının açık olduğunu, Arabacı Cato’nun verandada durduğunu görmüş. “Hiç içeri girme,” demiş adam. “Hanıma söyle, Bay Sutter yatağında katledildi.”

Bu haberi alınca, “Birini gönder, doktoru çağırın,” dedim, Rose yeniden barakların oraya gitti. Delphine bir küvette sıcak su doldurmuştu. “Entariyi makasla kesmekten başka çare yok,” dedi.

Bitkindim, “Üstümden çıkar da, nasıl yaparsan yap,” dedim. Eteğime attığım düğümü açmış, önden kesmeye başlamıştı ki, evden bu yana hızla gelen okkalı ayak sesleri duyduk. “Kapıyı kilitle,” dedim ama Delphine daha ayağa kalkamadan kalın bir erkek sesi yükseldi. “Selam. Orada kimse var mı?”

Tanrı’ya bin şükrettim, demek buralarda canlı beyaz erkek kalmıştı. “Buradayız,” diye seslendim. “Mutfaktayız.”

Birer birer geldiler. Dört kişiydiler, asker üniformasına benzeyen giysiler, uzun çizmeler giymişlerdi, kılıç, tabanca gibi silahlar taşıyorlardı. Onlara ihtiyacım olduğunda nerelerdedydiler? Beni mutfağında baştan aşağı çamura bulanmış,

yüzüm şişmiş ve kan içinde, kırık kolum kucağımda oturur vaziyette görünce gözleri hayretle açıldı. Bir tanesini tanıdım, kocamın ahbablarından, O'Malley adlı bir avukat. "Bayan Gaudet," dedi ciddi bir sesle. "Acı bir görevim var. Ne yazık ki kocanızın katledildiğini bildirmek zorundayım."

Gülsem mi, ağlasam mı bilemedim. Sanki çılgınlığın ege- men olduğu yabancı bir ülkeye gitmiştim de, döndüğümde kendi anlayışımдан başka hiçbir şeyin değişmediğini görüyordum. Delphine'e baktım. Yüzünde kölelere özgü ifadenin yanı sıra derin bir endişe vardı. Kendisine ne olacağını bilmiyor, korkuyor, diye düşündüm. Hepimiz aynı durumda değildiydik? Her saatin her dakikasında... O'Malley öylece durmuş, göstereceğim tepkiyi bekliyordu. Benim delirmiş olabileceğimden, kendisinin de bununla baş etmek zorunda kalacağından korktuğunu anladım. Sakin bir sesle, "Biliyorum," dedim, rahatladığını gördüm. "Gözümün önünde oldu."

Çeşitli öykülerin ipliklerini bir araya getirip ortaya inanılabilir bir kumaş çıkarmam saatler aldı. Çok aldırışımдан değil, ama bu da bir tür dikiş işiydi ve ben, her zamanki gibi, kendi acılarımı unutmak amacıyla dikiyordum. Acılarım çok yoğundu: Önce Delphine omzumdaki yaradan kumaş parçalarını ayıklayıp alkolle pansuman yaparken çektiğim acı... Dr. Landry geldiğinde, kızın hemşirelik becerisini benimse dayanma gücümü kutladı. Sonra bu gücü son sınırlarına kadar zorlamaya koyuldu. Başlamadan bana içirdiği birkaç kanyanın etkisi çoktan geçmişti, omzumdan üç kurşun çıkarıp geriye yalnızca iki tane kaldığını açıkladığında. "Bir saniye daha dayanamam," diye haykırdım. "Kanyaktan daha etkili bir şeyiniz yok mu?" Bana bir bardak daha doldurdu. "Sizin kadar dayanamayan askerler bilirim," dedi. Hiç de önemseme-

diğim bir iltifat! Bana bir saat kadar uzun gelen bir sürenin sonunda bir kurşun daha çıkarıp içini çekerek tasın içine attı. “Sonuncusunu alamayacağım ne yazık ki,” dedi. “Kas dokusunun çok derininde.” Sağlam kolumu kaldırıp alnımda birikmiş terleri sildim. “Günlerdir duyduğum en iyi haber,” dedim. Derken duyabileceğim en kötü haberi verdi: Kolumu hiçbir zaman kullanamayacaktım. Kurşunlardan biri bir kemiğe isabet etmiş ve omzumdaki tendonu yırtmıştı. “Elinizi rahat kullanabilirsiniz ama,” dedi. “İlerde, zamanla, kolunuzu birazcık kaldırabileceksiniz.” Bu teşhis karşısında başım dönerken, o iğnesini ipliğini çıkardı, yüzümü tamire girişti.

O'Malley ile yanındaki adamlar eve bir çekidüzen vermeye uğraşıyorlardı. Kocamın cesedini kaldırıp buzhaneye naklettiler. Bay Sutter da oraya getirildi. Cesedini bir battaniyeye sarmışlar zenciler görmesin diye, çünkü herkes bilir, bir kahya ölüsü bunları fena halde tahrik eder. Devriyeden iki kişi bütün gece aşağıda nöbet tuttu. Durmadan etrafı kolaçan ettiler, oysa asilerin dönme tehlikesi kalmamıştı. Evin altını üstüne getiren asiler, çatal bıçaktan tutun da taburelere kadar taşıyabilecekleri her şeyi (sanki kendi çiftliklerini kurmak niyetindeymişler gibi) yüklenmişler, ırmağa doğru yola koyulmuşlar, çok geçmeden devriye ile karşılaşmışlardı.

Şiddetli ve gereğinden fazla uzun bir çatışma olmuş, daha çok bataklığın orada. Karanlıkta, çamurların arasında sonuca varmak kolay olmamış tabii. Devriyelerden biri bacağından vurulmuş, bir başkası gözünden bıçaklanmış. Elebaşı dahil dört zenci vurularak öldürülmüş, iki tanesi de asılmak üzere bağlanmış. Devriye gecenin yarısını asileri kovalamakla, gerisini de yakaladıklarını ırmaktan aşağı götürmekle geçirmiş. Orada, kuzeye doğru gelen ikinci bir devriye ile karşılaşmışlar ve Donaldsonville'de çatışmaların sürdüğünü, herkesin yardıma koşması gerektiğini öğrenmişler. O'Malley, gece ka-

ranlığında çamurların arasında parlayan, bana ait gümüş kaşıkları ancak sabahleyin hatırlamış da Gaudet çiftliğinde neler olduğuna bakmayı akıl etmiş.

Her şey olup bittiğinde, elli zenci yakalanmıştı; hepsi de ya vurulmuş ya da birkaç gün içinde asılmıştı. Çiftçilerin ciddi kayıpları olmamıştı. Bir düzine kadar yaralı, iki de ölü vardı: kocam ve kahyası Bay Sutter.

Ertesi sabah teyzem kentten geldi; arkasından, Chatterley'den kayınbiraderim Charles Gaudet'nin bir katır arabası içinde gönderdiği iki tabut. Kendisi de öğleden sonra oğlu Edmund ile geldi. Kimseyle görüşmedim, yataktan kalkamayacak kadar rahatsızdım. Bütün işler teyzeme kaldı ki bundan herkes memnundu. Bana teyzemin hizmetçisi bakıyordu, becerikli bir hemşire olan kadın bana çay, çorba içirdi, muhallesi yedirdi. Yemek yemek çok acı veriyordu ama çok açtım. Bütün gün ön kapının açılıp kapanmasını, gelip gidenlerin seslerinden oluşan uğultuyu duydum. Önceleri fazla gürültü yoktu, ama gelenler çoğaldıkça, teyzem de bol şaraplı yemek servisine başlayınca sesler yükseldi, arada kahkahalar bile duyuluyordu. Teyzem saat başı gelip nasıl olduğumu kontrol ediyor, cenaze merasiminin gidişatı hakkında bilgi veriyordu. Irmak boyunca çiftlikleri olan herkes, kilometrelerce yol kat ederek gelmişlerdi, çünkü kocamı sevmeyenler bile, hatta onu pek az tanıyanlar da, mezarı başında saygı gösterisi yapmanın önemini bilmekteydiler. Öğleden sonra, kısa bir tören için mezarlığa gidildi, sonra hepsi yeniden eve gelip yiyip içmeye koyuldular. Bütün bunları bir sancı bulutunun ardından işitiyordum. Akşama doğru dağılmaya başladılar, bense redirgin bir uykuya daldım. Uyandığımda sabah olmuştu, teyzem başucumda, kucagında bir zarfla oturuyordu.

“Nasılsın, yavrucuğum?” dedi.

Bir an, kocanın ölmüş ve gömülmüş olduğu bilinci içimde hoş bir duygu uyandırdı, ama ardından öyle güçlü bir sancı salvosu geldi ki, başka her şeyi silip süpürdü. “Hiç bu kadar kötü olmadım,” dedim.

“Ne vereyim sana?” diye sordu masanın üstündeki ilaçları işaret ederek.

“Birazcık su.”

Bir bardak doldurup dudaklarıma tuttu. Birkaç yudum içtikten sonra, “Mektup bana mı?” dedim.

“Joel Borden’dan. Sana getirmemi özellikle rica etti.”

“Ver bakayım,” dedim. Teyzem zarfı uzattı, kucacımda açarken epey zorlandım, kâğıdı çıkardım ve okudum:

Çok sevgili Manon,

Başınıza gelen felaketin büyüklüğü öylesine sarsıcı ki, ne yazacağımı, hangi sözcükleri kullanacağımı bilemiyorum. Önce sevgili anneniz, şimdi de bu dehşet verici felaket ve kayıp.. Önümüzdeki günlerde size herhangi bir yardımım dokunabilirse, lütfen aramaktan çekinmeyin. Hiçbir şey olmasa, eski ve sadık dostunuzun şefkat dolu duygularının sizi biraz olsun rahatlatacağını umarım.

Joel

“Ne kadar iyi adam,” dedim. Anında yüzüme saplanan sancı bana yaralarımı hatırlattı. Yanağımdaki sargıya dokundum. “Yara kapanınca neye benzeyeceğim acaba?”

Teyzem beni teselliye çalışarak, “Dr. Landry fevkalade bir cerrahdır,” dedi. “Benim Ines’in alnına tam yirmi yedi dikiş attı, hemen hemen hiç iz kalmadı.”

“Ama ağzım,” dedim, dudağımın içinden çenemin oyuna uzanan dikenimsi iplikleri elleyerek.

Teyzem cevap vermedi. Belki şımarıklık yaptığımı düşündü, ama herhangi bir kadının, yüzünün biçim değiştirme ihtimalini sükûnetle karşılayacağını hiç sanmıyorum. Mektubu katlayıp tekrar zarfın içine koydum. Sağ elimi sol elimle tutarak işe yarar hale getirebiliyordum. Hangisi daha kötü görünecekti acaba, yüzüm mü, omzumdan öylece sallanan kolum mu?

Teyzem konuştu: “Sarah nerede, Manon?”

“Geri dönmedi mi?”

“Kimse görmemiş onu.”

“Delphine biliyordur mutlaka.”

“Bilmiyor.”

Elime baktım. Başparmağımın hemen altında üç küçük çürük vardı. “Beni ısırды,” dedim.

“Aman Allahım,” dedi teyzem.

“Kocamın atına atladığı gibi gitti. Bırak ben bineyim dedim ama hiç aldırmadı.”

“Demek ki kendisi kaçmış,” sonucuna vardı teyzem.

“Peki ama, nereye kaçabilir?”

“Çok uzağa gitmiş olamaz. Sanırım kentte saklanıyordur. Onun nerede olduğu konusunda Bay Roget’nin bilgisi varsa hiç şaşmam. Hemen eniştene bir mektup yazayım da araştır-sın bakalım.”

Kocamın öldüğünü düşününce, kız artık ondan kurtulduğuna göre neden kaçmış? Hiç akla yakın değil.

“Bebeği de yanında,” dedim.

“O zaman daha kolay buluruz onu.”

Kızın geceki hali bir kez daha gözlerimin önünde canlandı. Kocamın yerini katillere gösterirken ve bıçağın boynuna

inmesini seyrederken ağzını açıp dişlerini göstermişti, gözleri de meşalenin ışığında deli deli parlıyordu.

“Evet,” dedim. “Onu mutlaka bulacağız.”

Delphine’i çağırdım, onu Sarah konusunda sorguya çekmek ve o gece neler gördüğünü öğrenmek istiyordum. Dedğine göre akşam yemeğinden sonra, bulaşık suyunu dökmek için bahçeye çıkmış,, döndüğünde asilerden üç kişinin mutfakta durduğunu görmüş. Demek ben kocamla çalışma odasında konuşurken eve girmişlermiş bile. Delphine bahçeden çıkıp sürünerek evin arkasına dolanıp benim pencerenin altına gelmiş, cama çakıl taşları atmaya koyulmuş. Sarah cama çıkınca, “Ne gördümse ona anlattı ben,” dedi Delphine. “O dedi biraz bekle, bebe Nell’i verecem, ben de duvarın kenarında saklandı. Soona bebeği sarıp sarmaladı, bana salladı.”

“Ama o arada ben de baktım pencereden, kimseyi görmedim.”

“Ben seni gördü, hanım, ama korktu seslenmeye. Sarah sana söyledi diye ses etmedim, bekledim bebeği verdi. Koş-tum öteyana,soona tabancalar patladı. Çalılara saklandı ben, soona hepiniz çıktı çimenlere koş koş.”

“Bebegi Sarah’ya o zaman mı geri verdin?”

“He ya, hanım. Bana seslendi. Soona, ben koştu mutfığa, kapıyı kilitledi, Rose’la bekledik sen gelene dek.”

“Sence Sarah nereye gitmiştir?” diye sordum ama doğru dürüst bir cevap beklemiyordum tabii. Delphine boynunu bükte, “Hiç fikir yok, hanım,” dedi.

“Neyse, önemli değil,” dedim güvenli bir sesle. “Uzağa gidemez. Bir hafta içinde geri dönmezse, gazetelere ilan verirrim, köle kovalayıcılar, bala koşan anlar gibi gelirler.”

Delphine karşılık vermedi. Son dediklerimin en kısa zamanda Sarah'nın kulağına ulaşacağından şüphem yoktu. "Şimdi Rose'u gönder bana," dedim. "Sarah dönünceye kadar üst kat hizmetine o bakacak."

Babam kaçak zencileri mutlaka yakalatır, sonra satardı. Aramalar isterse altı ay sürsün, isterse adamın değerinden çok daha pahalıya patlasın, zarara uğramayı seve seve göze alırdı, çünkü kaçağın elleri ayakları zincirli olarak geri getirilmesi, sonra da doğruca pazarda satılmasının ötekilere teşkil edeceği örneğin paha biçilmez olduğuna inanırdı. Satışın garanti belgesine adamın kaçmış olduğu, dolayısıyla güvenilir olmadığı yazıldığından fiyatı düşerdi tabii ve çiftlikteki bütün zencilerin bundan haberdar olmasını sağlardı babam. Bu yüzden, bizim çiftlikten kaçmaya çalışanların oranı çok düşüktü. Babam komşuların bu konudaki gevşekliklerini hiç onaylamazdı. Arada, ekinlerin en kritik zamanında, iki-üç gün ortadan kaybolup sonra geri gelmelerine, kırbacı yedikten sonra ötekilere kaçma maceralarını böbürlene böbürlene anlatmalarına göz yumardı çoğu çiftçi. Lafourche bölgesinden Bay Hampton adında bir çiftçinin kaçaklara uyguladığı politikayı bize anlatırken babamın gözlerine gülmekten yaş gelmişti. Bu bey, kölenin kaçak kaldığı her gün için belirli sayıda kırbaç cezası veriyormuş: bir gün için on beş, iki gün için otuz, vs. Babam bu planın adını "üç günlük çarşı izni" koymuştu, çünkü Bay Hampton'dan düzenli olarak kaçan zencilerin hemen hepsi üçüncü gün gece yarısından önce dönüyorlardı; kendisi de bunu sistemin etkili olduğunun kanıtı sayıyordu.

Evin içinde çalışan hizmetkarların durumu farklıydı. Bizim evden kaçan yalnızca bir zenci hatırlıyorum. Ben küçükken ırmağın güneyinde meydana gelen korkunç ayaklanma-

dan hemen sonra olmuştı bu. Aslında o ayaklanma bizim için herhangi bir tehlike arz etmemiştir, ama hemen sonrasında babam kente inmiş, döndüğünde kırsal alanların ne kadar ürkütücü durumda olduğunu anlatmıştı. Tam beş yüz köle besbelli aniden akıllarını kaçırmışlar, nehir kıyısındaki yoldan New Orleans'a doğru yürüyüşe geçmişlerdi, davullar çalarak, bayraklar sallayarak. Binbaşı Andry'nin oğlunu öldürmüşler, kendisini de yaralamışlar, yollarının üstündeki değirmenleri, ahırları ateşe vermişler, en büyük malikâneleri yağlamışlardı. Çiftçilerin aileleri, kimisi kapalı arabalarla, kimisi açık iki tekerlekli arabalarla, artık aceleyle ne buldularsa sıra sıra kaçmaya koyulmuşlar, kente asilerden önce varmışlardı.

Zencilerin hepsini ele geçirmek nerdeyse on gün almıştı. Vali milislerden yardım istemiş, elli millik alandaki tüm devriyeler devreye girmişlerdi. Bu olay eyalete çok pahalıya mal olmuş, hazine iflas etmişti; bu yüzden tazminatlar ancak taksitle ödenebiliyordu. Babam benim uyuduğumu sanarak (oy-sa merdiven başında soluk almaya korkarak her şeyi dinliyordum) elebaşların kafalarının kesilip ırmak boyunca, New Orleans'dan Binbaşı Andry'nin malikânesine kadar, ağaçlara asılmış olduğunu anlatmıştı anneme. Pek çok çiftçi kendi zencilerini götürüp manzarayı göstermişlerdi.

İşte tam o sırada, ev hizmetçimiz Celeste ortadan kayboldu. Babam yeniden kente dönüp araştırmaya başladı. Çok geçmeden kızın ağabeyinin asilerden biri olduğunu öğreniyor. Hatta adam elebeşlerden biriymiş. Babam otelde bir oda tutuyor, birilerini sıkıştırarak elde ettiği her ipucunun peşinde koşuyor günlerce ve sonunda Celeste'yi, annesinin aşçı olarak çalıştığı bir lokantada saklanırken buluyor. "Birbirinizi fevkalade teselli etmişsinizdir," diyor babam, "ama artık eve dönme vakti geldi." Kız karşı koymayarak evimize geri

geldi, babam ölünceye kadar yanımızda kaldı, her zaman itaatkâr ve hamarattı.

Sarah'nın döndüğünde bu kadar uysal davranacağını hiç sanmıyordum. Ve onu bulmak için çok vakit ve para harcamak zorunda kalırsam, babam kadar yumuşak davranmayacağım kesindi.

Ben nerden bileyim, tam olarak ne vardı üstünde? Kendi canımın derdindeydim. Sarah'nın kılık kıyafeti o gecenin dik-kate değer unsurlarından biri değildi. “Üç tane entarisi vardı,” dedim teyzeme. “Üçü de birbirine benzerdi. Ne fark eder ki?”

“Elbette işe yarar,” dedi teyzem. Sesindeki sabırsızlıktan, benimle uğraşmaktan usandığını anladım. Olaylar beni daha çok usandırmıştı oysa. “Genellikle tarifi bir parçasıdır.”

Gözlerimi kapadım, onu durdurmak için yapıştığım yenin, atın üstünde uçarken eyerin iki yanından kabaran etekliğin neye benzediğini hatırlamaya çalıştım. “Kahverengi pazendi galiba,” dedim. “Bebegi de yünlü şalına sarmıştı. Çivit rengi, annemin eskisiydi.”

“Pekâlâ,” dedi teyzem, ilanı yazmakta olduğu sayfaya dönerek. “Umarım bu kadarcığın da bir yararı olur.”

Kocamın atı bizim evin birkaç mil kuzeyindeki bir arazide başıboş dolaşır bulunmuştu ama Lelia Teyze kızın kentte saklandığından emindi. “Atla Bayou Sara'daki rıhtıma kadar gitmiştir, gece saklanmış, sabah da feribota binmiştir. Atı güneye sürüp de çatışmaların ortasına düşecek kadar salak değil ya... Uzaklara kaçmak niyetindeyse paraya ihtiyacı var, onun için de Bay Roget'den yardım isteyecektir.”

“Belki adam yapacağı yardımı çoktan yapmıştır,” dedim. “Annem hastayken birtakım kumpaslar kuracak fırsatı bulmuşlardır.”

Gene de, Sarah'nın Bay Roget ile buluşmadan buraları terk etmeyeceğinden emindi. "Özgür zenciymiş numarası yapacaktır," dedi. "Kolayca kıvrabilir bunu, rengi müsait."

"İlana yazdın mı bunu?" diye sordum.

"Yazdım," dedi.

Bazen öyle anlar oluyordu ki, ayaklanmanın tamamını Sarah'nın, annemin evinin altında Bay Roget ile fısıldaşarak hazırladığını düşünüyordum; ama tabii akla yakın değildi bu. İşin içinde olsaydı o kadar korkmaz, ilk iş bebeğini evden çıkarmak gibi bir tedbir almazdı. Ortalıktaki karmaşadan ve kimbilir nicedir özlemini çektiği olayın (kocamın ölümünün yani) gerçekleşmesinden yararlanmıştı yalnızca. Benim de öldürüldüğüme inanıyordu herhalde ve birkaç gün kimsenin onu aramayı akıl etmeyeceğini sanıyordu. Eniştem sık sık şöyle der: "Efendi öldü mü, cenazeden önce zencileri numaralamak gerekir. Kaçmaya kalkan olacaktır mutlaka."

"Tamam oldu galiba," dedi teyzem, yazdığı sayfanın üstüne kurutma kâğıdını bastırarak. "Sana okuyayım mı?"

"Oku bari," dedim.

Okudu: "Yetmiş-beş dolarlık ödül."

"Biraz yüksek değil mi bu?"

"Hayır, bence değil. Ev hizmetçileri için yüz dolar ödül verildiğini çok gördüm. Onları yakalamak pek kolay değildir genellikle."

"Oku, madem," dedim.

"Sarah adını taşıyan kız, yirmi yedi yaşlarında olup sekiz aylık kız bebeği Nell ile birlikte, 27 Ekim tarihinde, Ascension bölgesindeki R. P. Gaudet çiftliğinden kaçmıştır. Uzun boylu, zayıf, yüz hatları ince, ten rengi açık kahve, İngilizce, biraz da Fransızca konuşur. Üstünde kahverengi pazen entari, çivit mavisi yün şal, ayakları muhtemelen çıplak. Sol kulağının arkasında yara izi..."

“Ben bilmiyordum,” dedim.

“Küçükken çitin üstüne düşmüştü,” dedi teyzem. “Tapusunda da yazar.” Okumaya devam etti: “Konuşması düzgün, munis tavırlı.”

“Bence hiç öyle değil,” dedim. “Asık suratlı, aksi tavırlı demek daha doğru.”

Teyzem bana uzunca baktı. “Terbiyeli davranmak zorunda,” dedikten sonra okumayı sürdürdü: “Muhtemelen New Orleans’a gidecek, özgür zenci olduğunu iddia edecektir. Onu barındıran herhangi biri hakkında inanılır kanıt sunulması halinde elli dolarlık ek ödül verilecektir.”

“Son bölüm fazla. Bay Roget’nin onu bir an önce kentten göndermesine yol açmaz mı?”

“Zaten onun yanında kalmaz,” diye karşılık verdi teyzem. “Çok göze batar.”

“Belki de haklısın,” dedim. Bütün bunlar son derece içimi sıkmanın ötersinde sinirime dokunuyordu. Omzuma sanki kızgın bir ütü bastırılıyor, başım ağrıyordu. “İlacımın vakti geldi mi?”

Teyzem elindeki kâğıdı bir kenara koyup yatağıma yaklaştı. “Zavallı yavrucuğum, çok mu yanıyor canın?” dedi.

“Hem de nasıl,” dedim.

Bir kaşığa uyku şurubumdan koyarak uzattı. “Al şunu, biraz dinlen,” dedi. “Ben aşağı inip Charles ile konuşayım. Chatterley’den kendi özel arabacısını getirdi, sen iyileşip ne yapacağına karar verene kadar, burada kahya olarak duracak.”

İlacı yuttum. “Ben ne yapacağıma karar verdim,” dedim. “Hepsini satmak istiyorum, her şeyi, herkesi.”

“Biraz gücün kuvvetin yerine gelsin, konuşuruz,” dedi teyzem, hastalıklı bir çocuğu yatıştırırcasına.

Başım, sapı kırılmış bir çiçek gibi önüme düştü. “Korkarım gücüm kuvvetim hiç yerine gelmeyecek,” dedim

Dr. Landry düzenli olarak geliyor, omzumdaki pansumanı değiştiriyor, bana dünyadan haberler getiriyordu. Bir sabah yanağımdaki sargıları çıkardı ve dudağımdaki son dikiş aldı. Bana aynayı uzatmasını istediğimde, “Kızarıklık geçecektir,” dedi. “Yanağındaki kesik öylesine eğri büğrüydü ki, dikinceye kadar ecel terleri döktüm.”

Aynada yüzüme baktım. Altdudağımın tam ortasındaki şişliği elleyerek, “Bu çok acıklı işte,” dedim. Aslında korktuğum kadar kötü değildi.

“Güzel bir kadının yüzündeki yara onu ancak daha da güzelleştirir,” diye fikir beyan etti doktor bey. “Onun ne acılar çektiğini hatırlatır erkeğe. Sizin durumunuzdaysa, hepimiz cesaretinize hayran kaldık.”

“Kaçıp saklanmak cesaret mi?”

“Çoğu kadın göze alamazdı bunu.”

Dediklerinde gerçek payı var mıydı acaba? O geceden hatırımda kalan sürekli bir dehşet. Aklım arada birkaç saniyeliliğine başıma geldiğinde ne yapmam gerektiğini bilmişim. Cesaret buysa neye yarardı? Korkudan kendinden çıkmış olan Sarah idi ata atlayıp kurtulmayı başaran. Öte yandan, üstün cesaret gösterdiğini benim bile inkâr edemediğim kocam ölmüştü. Bu son olguyu ne zaman hatırlasam duyduğum acımasız memnuniyetten utanacak kadar ikiye bölünmüştüm. Evet, ölmüştü. Artık oradan buradan raporlar alamayacaktı. Değişmiş yüzümün yansımasına acı acı gülümsedim. Buna değdi, dedim içimden, aynayı Dr. Landry’e uzatarak. “Hayatımı kurtaran kocamdır,” dedim ki yalan değildi. Doktor bey elini elimin üstüne bastırarak kaybımın büyüklüğünden dolayı bir kez daha üzüntülerini belirtti.

Daha sonra, onun yardımıyla ilk kez olarak aşağı inebeledim. Teyzem ortalığı toparlamıştı ama o gece yaşanan şiddet-

tin bol bol kanıtı vardı. Dürbün yerinden çıkarılmış, param parça duruyordu halının üstünde, yemek masasında derin yarıklar vardı, perdelerden biri kopmuştu, ayna kırılmış, çerçevede yalnızca birkaç kıymık kalmıştı. Kocamın çalışma odasında, kapının hemen yanındaki duvarda kurşun delikleri vardı. “Ateş etmiş, ıskalamış,” dedim. “Sonra nasıl yaptıysa buradan sağ çıkmış ama ikinci tabancasını alamamış.”

“Korkunç,” dedi Dr. Landry. Dizlerimin bağı çözülür gibi oldu, onun koluna daha çok asıldım, o da beni bir koltuğa kadar götürdü. Öylece yığıldım. Holden birtakım sesler duyduk, bir kapı çarpıldı, bize doğru koşan ayak sesleri geldi. Tabii, dedim içimden, birkaç yara izi ve tutmayan bir kol-la paçayı kurtaramayacağım belliydi. Ömrümün geri kalanının her günü benden öcünü alacaktı kocam. Dr. Landry kapıdan baktı, kaşlarını çatı, tiz sesli inilti başladı. Doktor yana çekildi, yaratığın odaya girmesine izin verdi.

Delphine onu yıkamış, üstüne temiz bir kısa pantolon, bol bir keten gömlek giydirmişti. Yüzü hâlâ şişti ama çürükler sarıya çalıyordu artık. Doğruca yanıma gelip dizlerime hafif hafif vurmaya, anlaşılmaz diliyle abuk subuk konuşmaya koyuldu, davayı kazanacağından şüphesi olmayan bir avukatın özgüveni ve derin ciddiyetiyle. Onun başının üstünden Dr. Landry’e baktım. Başını ağır ağır iki yana sallarken sakalını sıvazlıyordu. “Buyrun, şehzademiz,” dedim. Walter, sanki beni anlamış gibi doktordan yana döndü ve sanki neşeyle haykırdı.

Kocamın kardeşi Charles Gaudet’yi hiçbir zaman sevmemişimdir. Herkese yukardan bakan, küstah, nadan bir adamdır, aynı kocam gibi. Ama bu, bir de başarılı olduğundan, ağabeyinden beterdir. Üç kardeşin en küçüğü ve en zengi-

nidir. Kocam öldürüldüğünden beri bizim burada sanki malikânenin sahibiymiş gibi dolaşmaya, benimle konuşurken de sanki her kelimeyi iki kez duymadan anlamayacak bir sersemmişim gibi davranmaya başladı. Ziyaretçi kabul edecek kadar kendime geldiğim ilk gün kapıma dayandı. Amacı kocamın hesap defterlerini ele geçirmek, aptallığından ağabeyine verdiği borcu geri alma şansı olup olmadığını öğrenmekti.

Rose saçımı yapmayı hiç beceremediğinden, yalnızca fırçalatıp omuzlarıma bırakmıştım. Dudağımı rujla, yanağımı pudrayla kapatmıştım. Sakat kolumu oturduğum koltuğun kolluğuna yerleştirmiş, böylece iki omzumu aynı hizaya getirmiştim. Misafir salonunda oturmuş onu kabule hazırlanmıştım. Bana yaklaştığında ona sol elimi uzattım, o da eğilerek dudaklarını parmaklarıma dokundurdu. “Çok sevgili kardeşim,” dedi. “Her günün her saatinde sizin için dua ediyorum.”

“O kadar sık dua ediyorsunuz, demek?”

Bir adım geriledi. Onu hiçbir zaman sevimli bulmadığımı hatırlamış olmalı. Başka bir numara denedi. “Maybelle sevgi ve derin üzüntüsünü iletmemi istedi.”

O zaman acıdım ona birden. Maybelle iri bir domuzdan daha şişmandır da. Bu aklıma gelir gelmez suçluluk duygusuna kapıldım. Annem öldüğünde taziye mektubu yazan akrabalarım arasında bir tek Maybelle Tanrı’dan söz etmeme inceliğini göstermişti. Yalnızca oğlu hastayken annemin ona bir uzman hekim tavsiye ederek yaptığı iyiliğe duyduğu şükranı anlatmıştı. Ondan başka herkes, annemin ölümünün Yüce Tanrı’nın işi olduğunu ve O’nun ne yaptığını bildiğini açıklamak gereğini duymuştu. Benzer cümleleri onuncu kez okuduğumda içimden şöyle bağırmak gelmişti: Evet, elbette ne yaptığını biliyor, amacı hepimizi öldürmek. Ve bizler kim

oluyoruz ki masum bir çocuk tarifsiz acılar içinde ölüirken, kötü bir adam ahir ömründe yatağında huzur içinde can verdiğiğinde bunun adaletsizliğini dile getirelim?

“Maybelle’e sevgi ve selamlarımı söyle,” dedim Charles’a.

Odanın içinde salıncıcasına yürüyerek bir koltuğa oturdu, bütün gün at binmiş bir adamın dikkatiyle. “Teyzeniz, artık işlerinizle ilgilenecek kadar toparlandığınızı söyledi.”

“Evet öyle,” dedim. “Anladığım kadarıyla yapılacak çok iş var.”

“Hiçbiriyle uğraşmanıza gerek yok,” dedi. “Gelip bizimle Chatterley’de yaşayacağınızı umuyoruz.”

Anlaşılan teyzem, annemden kalan mirasın miktarını ona açıklamış. “Çok naziksınız,” dedim. “Ama teyzeme yakın oturmak, ona elimden geldiğince yardımcı olmak istiyorum. Bana öyle çok iyiliği dokundu ki.”

“Anlıyorum,” dedi. “Çocuklar düş kırıklığına uğrayacaklar.”

Öylesine açık seçik bir yalandı ki bu. Yeğenlerimi hemen hiç tanıımıyordum, onlarsa beni daha yakından tanımak istediklerine dair en ufak bir ipucu vermemişlerdi. Gözlerimi odanın içinde gezdirdim, hayaletlerin barınabileceği kimi boş noktalara uzunca baktım. Aslında garip bir ürperti hissetmedim değil, eskiden kocam bana baktığında hissettiğim gibi. “Kırsalda yaşamaya dayanamam artık,” Charles,” dedim. “Kendimi bir an bile güvende hissedemem.

“Elbette, bunu düşünmemiştim.”

“Burayı olduğu gibi, içindeki her şeyi ve herkesi satmak istiyorum,” dedim. “Delphine hariç.”

“Eminim bir alıcı bulunur,” dedi. “Ama korkarım iyi bir fiyat bulamayız.”

“Kocam bu bölgede yaşayanların yarısına borçluydu,” dedim, bana akıl vermeye kalkan beyefendinin yüzünde beliren

şaşkınlıktan keyif duyarak. “Yanılmıyorsam size beş bin dolar borçluydu. Faiziyle birlikte altı bine yakındır.”

“Kesin meblağı bilemiyorum.”

“Bankaya bir servet borçluydu, bu yılki mahsulden kazanacağı para vekilharcın borcunu ödemeye yetmeyecekti. Gene de, her şeyi satarsam, fiyat uygun olmasa bile, sanırım borçları kapatabilirim.”

“Hesaplarını incelemem gerek,” dedi ama biraz kararsız gibiydi şimdi.

“En iyisi öyle yapın,” dedim. “Yanınıza bir kadeh viski alsanız fena olmaz. Yaşayacağınız şoka iyi gelir.”

“Zavallı ağabeyim,” dedi, kocamın sersemliğinin sınırsızlığını, belki de en büyük sersemliğin hesap kitap bilen bir eşe sahip olmak olduğunu düşünerek.

“Neyse ki annemden bir şeyler kaldı,” dedim. “Kentte onun evine yerleşeceğim. Onun yatırımlarından elde edeceğim gelir geçinmem için yeterli olacak. Böylece, kocamın akrabalarının hayırseverliğine sığınmak zorunda kalmayacağım.”

Kaşlarını çattı. “Bağımsız olacağınızı öğrendiğime sevindim,” dedi. “Başka türlü huzur bulamayacağınızı sanıyorum. Ancak, ağabeyimin dul eşine karşı görevlerimi yerine getirme çabalarımı hayırseverlik olarak nitelendirmeniz yanlış. Meteliksiz kalmış olsaydınız, size bakmak benim için hem bir görev hem de şeref olurdu.”

İlk kez biri yüzüme karşı “dul” sözcüğünü kullanmıştı. Hoşuma gitti. Bu adamın şerefine güvenmek, evinde yaşamak zorunda kalacak olsaydım, kaderimin ne olacağını düşündüm bir an – elinde nakış kasmağı, asık suratla ortalıkta dolaşan dul yenge... Gençler dans etmek istediklerinde piyano çalmak da ona düşerdi herhalde. Akıllı yatırımları ve mali konulardaki zekâsı yüzünden anneme en derin şükranlarımı sundum.

“Teşekkür ederim, Charles. Satışlar konusunda ilgileneneğine güvenebilir miyim?”

“Hemen bugün temsilcimle konuşacağım,” dedi. Çevresine göz gezdiriyor, eşyaları sanırım uzman gözüyle değerlendirmeye çalışıyordu. “Bir döküm çıkarması gerekecektir.”

“Ben birkaç ufak tefek alacağım,” dedim. “Odamdaki şifoniyer ve halı. Eminim Delphine’in eksikliğine dayanamayacağı bir-iki tencere tava vardır.”

“Elbette,” dedi.

“Kendiniz bir şey istiyorsanız, ya da belki Maybelle’in hoşuna gidecek....”

“Hayır, doğru olmaz,” dedi. “Değerini zavallı ağabeyimin borcundan düşmem gerekir.”

“Hiç değilse tabancaları alın,” dedim. “Onların ailede kalmasını isterdi.”

Duygu dolu gözlerle baktı bana. “Çok düşüncelisiniz,” dedi. “Memnuniyetle alırım.”

Omzum fena halde ağrımaya başlamıştı, görüşmenin bir an önce son bulmasını tüm benliğimle istiyordum, ama beyefendinin iyi niyetini son bir kez sınamaktan kendimi alamadım. “Walter’ı başımdan almayı kabul eder misiniz acaba?” diye sordum

Yanakları al al oldu, sinirli sinirli öksürdü. Yüzüme oturttuğum içten, ilgili ifadeyi sürdürmekte zorlandım. “Mannon...” Ne diyeceğini bilemeyerek sustu. Ağabeyinin malı mülkü arasında bulaşmak istemediği tek şey buydu. Her yıl Chatterley’de verdikleri baloda, Walter’ın konukları karşılamak için veranda boyunca koparacağı koşuyu canlandırdım gözlerimin önünde. Walter şık bir beyefendinin ceketini çamurlu elleriyle okşarken Charles’ın “Küçük yeğenim,” gibisinden bir açıklama yapacağını... “Maybelle...” diye zorlukla sürdürdü Charles. “Son zamanlarda sağlığı hiç iyi değil...”

Birden acıdım ona. “Önemli değil, Charles,” dedim. “Onu almak gibi bir zorunluluğun yok. Onu çekip çevirmeyi bir tek Delphine beceriyor ve nedense yakınlık duyuyor ona.”

Kekeleyerek, “Öyleyse en iyisi...” diye başladı.

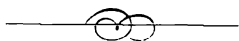
“En iyisi o çocuğun hiç doğmamış olmasıydı,” dedim.

Kayınbiraderim başını bilgece salladı. “Annesi kaçmış diye duydum.”

“Kaçtı, evet,” dedim. “Ama çok geçmeden bulacağımızı sanıyorum. Adını satış listesine koymayın. Onu satmak niyetinde değilim.”

Soru sorar gibi baktı yüzüme. Omzumun ağrısına dayanamayacak hale gelmiştim. Dirseğimi öteki elimle tutarak, dayadığım kolluktan indirip kucağıma bıraktım. “Ben Walter ile yaşamak zorundaysam, o da öyle,” dedim.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kentte Yaşam

“Enişten diyor ki, mutlaka Bay Leggett’i tutmalıyız,” dedi teyzem. Evimin misafir odasında oturuyorduk. Bu sevimli konuta yeniden yerleşmem yalnızca üç haftamı almıştı. Teyzem bir an önce kente dönmek istediğinden, benim de kocamın evinde bir gece bile yalnız kalmam söz konusu olmadığından, onunla birlikte gelmiş, Rose ile Delphine’i giysilerimi toparlayıp bizi izlemeleri için çiftlikte bırakmıştım. Ben arkamda bir sürü yastıkla kanepede oturuyordum, teyzem de annemin yazı masasındaki sandalyeyi bana doğru çevirerek oturmuştu. Dışarısı serindi ama biz şömineyi yaktırmıştık, perdeler kapalı, lambalar yanıktı.

“Nasıl olur, sanki yer yanmış da içine girmiş,” dedim.

“Eniştten onun kenti terk etmiş olduğuna inanıyor. Genellikle yaptığı soruşturmalar birtakım ipuçlarına ulaşır, ama bu sefer hiçbir şey bulunamadı.”

“Bay Roget ile görüşüldü herhalde.”

“Hem de defalarca. Ama eniştten kendisi görüşmedi, o adamla yıllardır konuşmuyor.”

“Bay Leggett güvenilir biri mi?”

Teyzem, burnundan soluyarak, “Bunların hiçbirine güvenilmez,” dedi. “Hepsi çok kötü adamlardır. Masraflarını akla uzak biçimde şişirirler ama yapacak bir şey yok, bile bile öderiz. Eniştten bu adamı birkaç kez kullandı eskiden ve az çok başarılı sonuçlar aldı. Ödüle mahsup edilmek üzere önden yirmi beş dolar istiyor.”

“Ya kızı bulup geri getiremezse?”

“Parayı geri alamayız,” dedi teyzem. “Onu bulacağına dair garanti vermiyor. Çok fazla vakit kaybettiğimizden yakınıyor. Kız, enişttenin şüphelendiği gibi, kuzeye kaçmaya giriştiyse, bugüne kadar epey yol almıştır. Bay Leggett’in taa Boston’dan bulup getirdiği kaçaklar varmış ama tabii vakit alıyor bu gibi durumlar. Bir kez özgür bir eyalete kapağı atmışsa kız, oraların yetkilileri işbirliği yapmıyor. Tabii, parayı verdiğinde kaçağın yakalanmasına yardım edecek adamlar buluyorsun.”

“Taa Boston mu?” dedim.

Teyzem, “Oraya varması biraz akla uzak,” diyerek bana katıldı. “Bay Leggett, kuzeyde ona yardımcı olabilecek akrabaları olup olmadığını sordu.”

“Bildiğim kadarıyla yok,” dedim. “Hiç kimseden söz etmezdi. Nerede doğduğunu biliyor musun?”

“Mississippi’de galiba. Natchez yakınlarında bir çiftlikten almıştık. Herhalde orada doğmuştur.”

“Belki de oraya gitmiştir.”

“Sanmıyorum,” dedi teyzem. “Bir iflas sonucu borçların kapatılması kapsamında satışa çıkarmışlardı onu.”

“Eniştem o zaman mı satın aldı?”

“Hayır, onu St. John bölgesindeki bir şeker kamışı üreticisinden aldı. Aslında o da borç karşılığı olarak aldı. Benim hizmetçiye ihtiyacım olduğunu biliyordu. Kız on beş-on altı yaşlarındaydı. Çok zeki ve hamarattı, gerçi o zaman bile inatçı bir yanı vardı.”

“İnatçı olmasına inatçıdır,” dedim.

“Onun nerede olduğunu Bay Roget’nin bildiğine eminim.”

Bay Roget’yi ömrümde bir kez görmüştüm. Kapının önünde Sarah ile konuşurken dönüp şapkasını çıkararak bana selam verdikten sonra yürüyüp gidişini hatırladım. “Kız bana bir erkek kardeşten söz etmişti,” dedim. “O zaman inanmamıştım ama belki de doğrudu. Bay Roget’nin ondan haber getirdiğini, rıhtımda çalışmak üzere kiralandığını söylemişti.”

“Kardeşinin adını da söyledi mi?”

“Clarence,” dedim. “Ama onun yardımıyla kaçmayı planlıyorduyorsa, neden adını versin bana?”

“Belki o sırada daha kaçma planı yoktu.”

“Okyanusa açılacak bir gemiye binmiş olabilir mi?”

“Eğer kılık değiştirdiyse, parası varsa, kendini özgür bir zenci olarak yutturmayı başarabilirdyse, çok mümkündür bence.”

“Ama dili o kadar bozuk ki, birilerinin mutlaka fark etmesi gerek.”

“Kimi kez en aptal zenci bile işine geldiğinde kafayı çalıştırmayı bilir. Ayrıca, çok fazla konuşmak zorunda kalmamış olabilir.”

Sarah’ı bir yerlerden edindiği süslü giysiler içinde, saçlarını güzel bir şapkanın altında saklamış olarak, onu bildiği

dünyadan uzaklara götürecektir bir geminin güvertesinde, parmaklıklara dayanmış, sulara bakarken getirdim gözlerimin önüne.

“Haklısın,” dedim teyzeme. “Bay Leggett’i şu erkek kardeş konusunda uyarmalıyız. Limanda soruşturma yapsın.”

Buraya vardığım gün Joel Borden çiçek göndermişti, bir hafta sonra tekrar gönderdi, bu kez beni ziyaret etmek için izin isteyen bir not da eklemişti. Aynada yüzümü inceledim. Şişlik büyük ölçüde inmiş, kızarıklık nerdeyse geçmiş, yüzüme normal bir renk gelmişti. Omzumun ağrısı havalar serinlediğinden bu yana artmıştı ama yara kapanmıştı. Üstüne ince bir sargı bezi koyuyordum, elbisemin kumaşı sürtünmesin diye. Karar verdim, evet, onunla görüşecektim. Cevabımı Rose ile gönderdim, ertesi gün öğleden sonra saat dörtte gelmesini önerdim.

Saat yaklaştıkça heyecandan çarpıntılar tuttu, kısa süre önce dul kalmış bir kadına hiç yakışmayacak duygular içindeydim. Rose’a Walter’i ırmak kıyısına götürmesini ve birkaç saat dönmemesini sıkı sıkı tembihledim. Bu zavallı aptala Delphine’in yaptığı tasma benzeri bir şey takıp, ucuna ip bağlayıp onu kentte gezdirmeye bayılıyor Rose. Koltuklardan birini kanepenin yakınına çekirttim, kahve semaverini sağlam kolumla uzanabileceğim bir masanın üstüne koydurttum ve kapının çalınmasını beklemeye koyuldum. Saat tam dörtte zil çaldı. Delphine odadan geçerek Joel’i içeri almaya gitti, sonra hemen mutfığa koştu. Joel salon kapısının eşiğinde durmuş bana gülümseyerek bakıyordu. “Nihayet,” dedi. “Ziyaretçi kabul edecek kadar iyileşeceğiniz günü beklerken sabırlı olmaya çalıştım. Ama şu ana kadar içim bir lahza olsun rahat etmedi.”

“Ne yazık ki beni çok değişmiş bulacaksınız,” dedim.

İçeri girdi, yanımdaki koltuğa oturdu, yüzüme doğru eğildi. “Başınıza gelenlerden sonra, değişmemeniz mümkün mü?” dedi. Bakışlarında en ufak bir tiksinti yoktu, tersine şaşkın bir hayranlık vardı; aynı bakışı eniştemde de görmüştüm beni ziyarete geldiğinde. Hepimizin belli ölçülerde korktuğumuz şey benim başıma gelmişti ve canımı kurtarmayı başarmıştım. “Bütün bir gece, yaralı bir halde ormanda saklandığınızı söyledi teyzeniz.”

Sakat kolumu bileğimden tutarak kaldırdım, sonra bıraktım, kucağıma düştü. “Sonucu bu işte,” dedim.

“Vah, yavrucuğum.”

“Olanları düşünmemeye çalışıyorum.”

Arkasına yaslandı. “Haklısınız. Yaşamınızı sürdürmeye bakmalısınız.” Gözlerini odanın içinde gezdirdi, şöminedeki ateşe, tabloları, masanın üstünde duran vazodaki çiçeklere ayrı ayrı baktı. “Bu eve dönmüş olmaktan ne kadar memnunsunuz, kimbilir.”

“Öyle,” dedim. “Eski, mutlu günleri hatırlatıyor bana.” Semavere doğru döndüm. “Kahve içer misiniz? Yoksa bir kadeh vişne likörü mü tercih edersiniz?”

Yerinden kalkarak, “Bırakın servisi ben yapayım,” dedi. Fincanlarla uğraşırken, kahveyi sütü doldururken bir yandan da konuşmayı sürdürüyordu. “Teyzenizi sık sık ziyaret ediyor, sağlığınız hakkında bilgi alıyordum. Ondan öğrendiğime göre çiftliğinizin satışıyla kayınbiraderiniz ilgileniyormuş, Amerikalı bir alıcı çıkmış, içindeki her şeyle satın almayı teklif etmiş.”

“Adı Bay Kenilworth,” dedim. “Kuzey’den hızır gibi geldi. Aklından çok parası var anladığım kadarıyla ve burada bir şeker kamışı çiftliği işletme hayalleri. Çok geçmeden parası da hayalleri de kalmayacak eminim.”

“Zavallı Bay Kenilworth,” dedi Joel hafiften gülerek. Fincanımı uzattı bana. “Biliyor musunuz, sizde en hoşuma giden şey zekânız mı, güzelliğiniz mi, bir türlü karar verememişimdir.”

“Kolay hoşnut oluyorsunuz, o zaman,” dedim. “Belki Bay Kenilworth kadar hatta.”

“Bana ne ondan,” dedi Joel. “Tek yararı sizi zengin etmek olacak.”

“Ne yazık ki Bay Kenilworth bile başaramaz bunu.”

Joel yüzünde şaşkın bir ifadeyle yerine oturdu, kahvesini karıştırmaya koyuldu.

“Kocam ağır bir borç yükünün altındaydı,” diye izah ettim. “Bu adamın parası borcu zar zor kapatacak.”

“Bilmiyordum.” Birden yüzü ciddilemişti. En sevdiği köpeğin ölüm haberini almış gibiydi. Başını kaldırıp bana, sonra yeniden kucağına baktı. Onu tanıdığım günden beri ilk kez ne diyeceğini bilemediğini fark ettim. Bunca zamandır benim zengin olacağımı düşünmüştü demek. Bir süre sessiz kaldık, onun gereksinimleri ile benim kaynaklarımın uyumsuzluğuna daldık.

“Neyse ki, annemden kalan miras yeterli,” dedim. “Zengin değilim ama, kimseye muhtaç da değilim.”

Dalgınlığından sıyrılarak, “Şeker işinden kurtulduğunuz için de şanslısınız,” dedi. “Kocanızın başarısızlığına üzüldüm, ama aynı durumda olan başkaları da var.”

“Siz hiç düşündünüz mü şeker işini bırakmayı?”

“Düşünmez olur muyum,” dedi. “Nefret ediyorum bu işten. Riviere’e gitmiyorum bile. Ama herkes beklememi tavsiye ediyor, yok ekonomi düzelecekmiş ya da havalar iyiye gidecekmiş, yok zenciler mucizevi bir şekilde değişip adam gibi çalışmaya başlayacaklarmış. Başka ne yapabilirim ki? Ticaretten anlamam. Yılın yarısını vekilharcımdan aldığımı kredi-

le geçiriyorum.” Kahvesinden bir yudum aldı, gözlerini hiç tanımadığı babamın portresine çevirdi. “En mutlu yıllarımızı geride bırakmışız anlaşılan,” dedi.

Fincanımı sehpanın üstüne bıraktım, arkamdaki yastıklara yaslandım omzumun ağrısını hafifletmek amacıyla. “Sizi hiç böyle melankolik bilmezdim,” dedim. “Beni neşelendireceğinizi umuyordum.”

Joel gözlerini kocaman kocaman açtı, sanki o an aynaya bakmış ve gördüğü yüzü tanıyamamış gibi. “Beklentinizde yerden göğe haklısınız,” dedi. “Beni affedin.”

“Affettim,” dedim. Sahiden de affetmiştim ama çabası beni yormuştu. Nedense mutluluk hep uzanabileceğim yerin biraz ötesinde kalmıştır. Kendimi bildim bileli, istediğim parıltılı şeylerle dolu bir dükkân camekânına bakmış, ama param olmadığı için dükkâna girememiştim sanki. Para, evet, para gerekiyordu Joel’in dostça hayranlığından ileri bir duygusunu kazanmam için.

Joel, ikimizin de üstüne çöken kasvetin üstesinden gelmek için çırpındı. “Ne dedikodularım var, bilerseniz,” dedi. “Pierre Legrand sonunda cezasını buldu.” Ve ikimizin de hiç hoşlanmadığı bu adam hakkında komik bir hikaye anlattı. Meğer karısının yeğenini baştan çıkarmak için alçakça bir çabaya girişmiş ama karısı tarafından yakalanmış. Derken, çok tanınmış bir hanımefendinin bezikte kaybedince çıkardığı rezaletle ilgili daha da komik bir hikaye anlattı. Gülmekten kırıldım, “İksir gibisiniz,” dedim, iki kahkaha arasında. “Bu ilacın bedelini ödemeliyim. Size şampanya ikram edebilir miyim?”

“Doktorun tavsiyesi bu mu?”

“Delphine’i çağırır mısınız?” dedim. Hemen kalkıp çanın ipini çekti. Delphine ellerini önlüğüne kurularak, çenesini göğüs kemiğine dayamış durumda geldi. Ona gereken talimatı verdim -istiridye de vardı; sabahleyin Rose’a aldirtmış-

tım- salondan koşar adım çıktı. “Oda hizmetine alışık değil,” diye izah ettim. “Mutfaktan çıktı mı ölesiye korkuyor.”

“Peek nerede, peki?” diye sordu.

“Onu göndermek zorunda kaldım. İyice yaşlanmıştı, aşçılığı ise bir felaketti. Delphine ise çok iyi yemek pişirir. Birkaç hafta sonra küçük bir davet vermek istiyorum, o zaman onun yemeklerinin tadına bakarsınız.”

“Memnuniyetle,” dedi. Delphine içeri girdi. Tepsiyi sıkı sıkı yapışmıştı, korkudan öyle titriyordu ki, kadehlerin devrilmemesi imkânsız gibiydi. Joel onu yazı masasına yöneltti, masanın üstündeki kâğıtları bir kenara itti. “Aferin,” dedi kız gerilediğinde. “Kalmana gerek yok, hanımına kendim hizmet etmekten mutluluk duyacağım.” Kız kapıya yollanırken bana bir göz attı, elimle çıkmasını işaret ettim. Joel şişenin tıpasıyla uğraşıyordu; derken şenliğin başladığını belirten minik patlama duyuldu. Joel bana döndü, bir elinde şişe bir elinde ince uzun kadeh ve birinden ötekine akan altın renkli köpükler... Gözleri parlıyordu, gülümsemesi bulaşıcıydı. Bundan böyle çok daha zevkli günler geçireceğini düşünüyor olmalıydı. Annem ona ana şefkati, sınırsız hayranlık göstermiş, ara sıra yemeğe çağırmıştı. Benim evsahibeliğim ise daha keyif ve heyecan verici olacaktı. Kadehi bana uzattı, kendine de bir tane doldurdu, şerefe kaldırdı: “Bu ev için,” dedi, “şu uygar dünyadaki en tatlı sığınağım olan bu ev için.”

Çok geçmeden şişe boşalmış ve onun, hiç değilse bu gecelik, sığınağa ihtiyacı kalmamıştı. Yemeğe başka yere davetliydi, daha sonra ya kumara oturulacak ya da dansa başlanacaktı. Konuğumu benim sıcacık salonumdan çalacak bir sürü eğlenceyle dolu bir kent vardı dışarda. Kapıda Joel iki elimi de tuttu ve iki yanağıma kardeşçe iki öpücük kondurdu. “Cumartesi akşamı teyzenizde yemekteyim. Siz de gelecek misiniz?”

“Hiç şüpheniz olmasın,” dedim. Çıkıp gitti.

Kapıyı sürgüledim, duvara dayandım, başım dönüyordu ama içimde neşe yoktu; tam tersine, ağır bir karanlık çöktü üstüme. Gidip kanepeye oturdum, gözlerim şöminedeki ateşe daldı.

Joel’e veda etmek için kapının önünde durduğumda kocam gelmişti aklıma ve yıllar önce, ben aslında ne gibi bir pazarlığa giriştiğimi bilemeyecek kadar safken bu eve geliş gidişleri... Gençtim, güzeldim, parasızdım. Kocam iyi bir ailenin oğluydu, beklentileri ve büyük bir evi vardı. Onu pek öyle çekici bulmamıştım ama, fazla iğrenç de görünmemişti gözüme; ayrıca bana olan aşırı ilgisi hoşuma gidiyordu. Gözlerini benden ayırmıyor, hep üstümde gezdiriyordu. Elime ya da belime dokunmasına izin verdiğimde, beni kendine çekmemek için büyük çaba harcadığını fark ediyordum. Annem de fark etmişti bunu ve o itiraz etmediğine göre, bu gibi davranışların normal olduğunu sanmıştım. “Bay Gaudet sana bayağ tutuldu,” demişti. “Çeyiz konusunda fazla endişelenmemize gerek yok.” Böylece kendi başıma bir değerim olduğuna, kocama paradan daha çekici gelecek bir şeye sahip olduğuma inanmıştım. O zaman bunun alışılmışın dışında bir şey olduğunu düşünmüştüm.

Ne kadar derin bir aptal olduğumu gerdeğe girdiğimde anladım. Annemin evi çok küçük olduğundan, düğün töreninden sonra teyzemin evinde bir oda hazırlanmıştı bize. Yatağa uzanmıştım, hizmetçi odadan çıkmıştı. Kocam içeri girdiğinde kol düğmelerini çözmekle meşguldü. Kapıyı çizmeli ayağıyla iterek kapattı. İlk gece için annemin verdiği tek öğüt “teslim ol”dan ibaretti. Ancak ben neye teslim olacağım konusunda, buharlı motorların nasıl çalıştığı konusunda olduğum kadar bilgisizdim. Metafor da tam uydu hani. Kocanın bir lokomotif gibi çöktü üstüme. Öyle anlar oldu ki, kolları-

mı bacaklarımı koparmak amacıyla hareket ettiğini sandım. Omzunun üstünden duvar saatine baktım, ameliyenin çok uzun sürebileceği korkusuyla. Ömrümde hiç kimsenin (yıkılırken, sünger tutan bir hizmetçi dışında) el sürmediği göğüslerim öylesine miniciklandı ve ısırıldı ki, çürük içinde kaldıklarından emindim. Anneme seslenmek istiyordum, “Neden uyarmadın beni?” diye. Ama nereden bilecekti? Babamın herhangi birini böyle bir saldırıya maruz bırakmış olması mümkün değildi. Kocamın kıpkırmızı kesilmiş yüzüne, yuvarlarından fırlayacakmış gibi duran gözlerine, şehvetle şişmiş dudaklarına baktım. Çaresizliğime en ufak bir duyguyla karşılık vermeyecek miydi, zifaf yatağında hiç insaf olmayacak mıydı? Her iki sorunun cevabı da “hayır”dı. Hayır, hiçbir zaman. İşini bitirdikten sonra hiç konuşmadı, bana kusur bulmadı, haşın sözler sarfetmedi. Keyifsiz görünmüyordu. Bitkin düşmüştü, birkaç dakika içinde derin bir uykuya daldı. Kalçalarımın altındaki ıslak çarşafı elledim, parmaklarıma alkan bulaştı. İşte evlendin, dedim kendi kendime onun uyan suratına bakarak. Ağzı açılmıştı, bir çocuk kadar rahat ve huzurlu soluklar alıyordu. İşte kocan, dedim kendi kendime.

İki hafta kentte kaldık. Annemin ve teyzemin dediklerine göre bunlar evliliğimin en mutlu günleriydi. Meğer doğru söylüyorlarmış. Mutsuz değildim. Dostlarım besbelli iyi bir koca bulduğuma inanıyorlardı. Kocam iflasa doğru giden yola düşmemişti daha, dolayısıyla paramız vardı. Otelde bir yemek daveti verdik; gazeteler mevsimin en keyifli toplantısı olduğunu yazdılar.

Kocamın her gece gerçekleştirdiği saldırıların şiddeti azalmadı, ama ilgimi çekmeye başladı. Çok geçmeden anladım ki ona tahammül edecek güce sahiptim. İnatla kendi kendimi aldatıyor, onun kendini kaybetmedeki ölçsüzlüğüne doğru-
dan bana olan düşkünlüğünün sonucu olduğunu sanıyor ve

bunun ilerde işime yarayacağına inanıyordum. Hatta onun ne istediğini önceden anlayıp onu kıskırtacak kadar ileri gitim ve bundan zevk de aldım. Oyuna girdim ben de. Sonraları, onun için özel bir değer taşıdığım inancının bir yanılsama olduğunu anladığımda, başlarda gösterdiğim bu rıza, derin bir utanç kaynağı oldu.

Onunla konuşmak, yatakta geçirdiğimiz sözde aşk saatlerinden daha zordu. Kocam şeker kamışı yetiştirme konusunda konuşuyordu, şarap ve diğer alkollü içecekler hakkında geniş bilgiye sahipti, avlanmayı seviyordu. İlgi alanları bunlarla sınırlıydı. Resim sanatı ve müzik onun için hiçbir anlam taşımıyordu. Herhangi bir tabloyu görecektense kadar uzun süre bakamıyordu. Ben piyano çalmaya oturduğumda beş dakikaya kalmadan derin bir uykuya dalıyordu. Ne zaman insan içinde konuşmaya başlasa, öteki genç adamların onun susmasını nazikçe bekleyip en kısa zamanda konuyu değiştirdiklerini fark ettim. Onlar esprili bir sohbete giriştiklerinde birinden ötekine aptal bir şaşkınlıkla bakıyordu. Hemen hiç gülmezdi.

Zeki değildi, duygusuzdu. Ama bunlar ondan nefret etmem için yeterli sebep miydi? Eminim değildi. Gene de, kentteki günlerimizin sonu yaklaştığında, onunla baş başa geçireceğim, hayattan alabileceğim herhangi bir zevk için ona bağımlı kalacağım süreleri düşündükçe içim daralıyordu, üstüme ürpertiler geliyordu. Korkmakta haklıymışım. Kentteyken kendine pek güvenemiyordu, ama kendi evine geldiğinde despot kesilmişti. Her manzaranın rengini soldurmayı, her lokma yiyeceğin tadını, her duygu alışverişinin sıcaklığını yok etmeyi başardı. Hayatımı mahvetmekten çok bomboş hale getirmişti. Şimdi artık yoktu ve ben içimde canlı kalmış bir şeyler varmış numarası yapmak zorundaydım. Joel bunun farkına varmıştı. Çok sık, çok kolay gülüyordum ama kahkaha-

larım koftu. Gözlerime baktığında, yanmış bir evin pencere-
lerinden içeriği gözlüyormuş duygusuna kapılıyordu mutlaka.
Bunun sebebini ayaklanma sırasında yaşadıklarında arıyordu
kuşkusuz. Kalbimi bir avuç küle dönüştürenin katil zenciler
değil de evlilik yaşamım olduğunu nereden bilecekti?

Şöminedeki korlar dağılmıştı, ayaklarımdan yukarı doğru
yayılan soğuşu hissettim. O geceden unutmak istediğim gö-
rüntüler yeniden canlandı gözlerimin önünde: Çayırda otlar-
ı yolan at, çeneme yediğim korkunç yumruk, meşalenin par-
lak ışığı, Sarah'nın koşarken bir an durup karanlığa doğru
işaret etmesi, katil onu saçlarından kavradığında kocamın yü-
zünde beliren şaşkın bakış. Bu son görüntüyü bir tabloya ba-
kar gibi inceledim ve daha önce fark etmediğim bir ayrıntı
yakaladım. Bıçak boynuna inmeden bir saniye önce kocam
Sarah'nın adını haykırmıştı.

Bahçe kapısının açıldığını, patikada ilerleyen ayak seslerini
duydum: Rose ile Walter gezmeden dönmüşlerdi. Arka tara-
fa geçerlerken bir el aralıksız olarak evin dış duvarına vurup
durdurdu. Walter, tabii. Kocamın laneti; ona alışmam da ondan
kurtulmam da imkânsızdı, aynı kendi sakat sağ kolum gibi.

“Kucağında kapkara bir bebek bulunan açık renkli bir
zenci nasıl iz bırakmadan kaybolabilir?” diye söylendim tey-
zeme. Onun evinde, salonda oturuyorduk. Aramızdaki seh-
panın üstünde iyice buruşmuş, son derece kötü kaleme alın-
mış bir mektup duruyordu: Bay Leggett'in kaçak Sarah'yi
bulma çabalarını anlatan mektup.

“Kıyı boyunca Savannah'ya kadar gitmiş,” dedi teyzem.
“Bütün gemilerin kaptanlarını, kamarotlarını sorguya çekmiş.”

“Erkek kardeşi miydi, ağabeyi miydi, onu bulmuş mu,
bari?”

“Ne yazık ki, hayır.”

Kargacık burgacık yazıya bakarak bir cümle olsun sökme-ye çalıştım. *Kaptan Wash var gördü bi bebe o yok.* “Ne demek şimdi bu,” diye bağırdım.

Teyzem cümleyi gözden geçirdi. “Bay Leggett’in imlası da noktalaması da bir tuhaf,” dedi.

“Felaket.”

“Evet, sahiden de öyle, değil mi? Ben de anlayıncaya kadar akla kararı seçtim. Ama enişten bunların yarım diline alışı-şık. Mektubu eline aldığı-şının yirminci dakikasında bana bir özetini verdi.”

“Kimbilir konuşması nasıldır bu adamın,” dedim.

“Daha iyi olmadığı kesin. Oysa hesap kitabını çok iyi biliyor. Öyle bir fatura göndermiş ki.”

“Hiç şaşırmadım,” dedim.

“Evet,” dedi. “Adamın dediği şu: Kaptan Wash... enişten Walsh’tır herhalde, diyor... son ay içinde tarife uyan bir tek koyu renkli kız bebek görmüş, o da aynı koyu renkteki annesinin kucağındaymış. Kadın sahibiy-le birlikte yolculuk yapı-yormuş. Philadelphia’ya doktora görünmek üzere giden yaş-lıca bir beyaz beyin hizmetçisiymiş.”

“Hiçbir şeye yaramayan bilgiler.”

“O gemide özgür zenci kadın yokmuş. Çocuğu bir yere bırakmış olabilir mi?”

“Memeden kesilmişti. Mümkündür.”

Teyzem kâğıdın arkasını çevirdi, satırlara göz gezdirdi. “Bay Leggett iki özgür zenci kadın hakkında bir haber almış, birlikte yolculuk yapan iki kız kardeş. Yaşları da az çok tutu-yormuş. Ama izlerini St. Louis’e kadar sürdükten sonra, oturdukları muhitte iyi tanınan kişiler olduklarını öğrenmiş.”

“Belki de hizmetçi kılığına girmiştir de onun efendisi ro-lünü oynayacak bir kuzeyli adam bulmuştur.”

“Ya da gemiyle gitmemiştir, ya da bir yolunu bulup öteki yolcuların arasına karışmıştır dikkat çekmemeyi başararak. Ya da, hâlâ buralarda bir yerdedir de gözümüze görünmüyordur,” dedi teyzem. “Bilemeyiz ki...”

“Doğru,” dedim. “Ödülün miktarını artırsak mı?”

“Bence de,” dedi teyzem. “Ayrıca bazı büyükçe kasabaların gazetelerine ilan vermekte de yarar var.”

“Pekâlâ,” dedim.

Teyzem beni teselli etmeye çalışarak, “Bay Leggett’in onu bulacağından ümit kesme,” dedi. “İnanılmaz bir inadı vardır.”

“Kızın da öyledir,” dedim.

Teyzemin evinden çıktıktan sonra Marigny Caddesi’ne gittim, oradaki bir ayakkabıcıya bir çift pabuç bırakacaktım. O mahallede yaşayanların çoğunluğu özgür zencilerdir ve onlardan daha küstah, daha kibirli insanlar bulmak zordur. Onların arasında yürürken, Sarah’ninkine benzeyen bir yüz ya da endam gördüm mü dönüp gözlerimle izliyordum. Derken, parlak sarı ceketli bir adam bana doğru geldi, amansız bir küstahlıkla gözlerimin içine baktı. Bir an onun Bay Roget olduğunu sandım; gerçi o kişiyi o kadar kısa bir an görmüştüm ki, tanıyabileceğim şüpheliydi. Sarah bu basit evlerin birinde mi saklanıyordu? Bay Roget şu dakika oturmuş, ilerde nasıl buluşacaklarına dair bir mektup mu yazıyordu ona?

Ayakkabıcı Bay Gaston yaşlıca bir adamdı, polis şefinin akrabası olduğu söylenirdi. Tezgahın arkasından çıkarak, yakın zamanda yaşadığım kayıplar için taziyelerini sundu. Yirmi yıldır annemin pabuçlarını yapardı ve beni genç kızken çok görmüştü. Uzun boylu, zayıf bir adamdı; rengi çok açık, kalın, kıvrıkcık ak saçları çok kısıydı. Nezaketinden dolayı kendisine teşekkür ettiğimde gözlerini yere indirdi, sonra birden yeniden kaldırıp bana dikkatle baktı, ağır ağır sırtıttı, bana ne gibi bir hizmette bulunabileceğini sordu. Tavırlarında bir şey,

belki de sinir bozucu bir saygı eksikliği bana Sarah'yı hatırlattı. Ayakkabılarıma ne yapılacağını konuştuk, nazikçe veda-laştık. Sokağa çıktıktan sonra, gözlerini nasıl mütevazı bir ha-vayla indirdiğini sonra da birden gözüme nasıl baktığını dü-şündüm. Kendi evimin yoluna doğru dönmem gereken kö-şeye gelmişim ama dönmedim, Chartres Sokağı'na doğru devam ettim, oradan güneye, teyzemin ikametgâhına doğru ilerledim. Her şeyi anlamıştım ve bu uyanmanın verdiği hız-la yürüyordum, üstelik kaybedilecek hiç zaman kalmadığının da farkındaydım. Neler olduğundan o kadar emindim ki, sanki bir gazetede haber olarak okumuştum. Bay Leggett'in sözünü ettiği koyu renkli bebek gerçekten de Sarah'nın kı-zıydı ve annesiyle birlikte yolculuk yapmaktaydı. Ama annesi hizmetçi kadın değildi. O rolü oynaması için Bay Roget ta-rafından kiralanmış bir yabancıydı. Doktora görünmek üzere yollara düşen yaşlı bey ise ne ciddi hastalığı olan biri ne de bir beydi. Sarah'nın ta kendisiydi o.

Yas dönemim devam ettiğinden kalabalık toplantılara gi-demiyordum ama aile ve yakın dostların oluşturduğu küçük yemek davetlerine katılmam engellenemezdi. Teyzem beni yalnızlıktan kurtarmak için elinden geleni yapıyor, sağlığım düzeldikçe, haftada iki-üç gece ona yemeğe gitmem konu-sunda ısrar ediyordu. Çoğu kez bir-iki konuk da çağırıyordu masayı doldurmak için. Zamanın tahribatı ailemizi epeyden fazla küçültmüştü. Ben annemi de babamı da iki küçük erkek kardeşimi de kaybetmiştim; teyzemin erkek kardeşlerinin her ikisi de yirmisine varmadan ölmüşlerdi; üç oğlundan yalnız-ca biri delikanlı denecek yaşa kadar hayatta kalmış ama o da düğününden bir hafta önce bir av kazasında can vermişti. Eniştemin ailesi daha iyi sayılmazdı ama, birkaç yetişkin ye-

ğeni ve Fransa'da yaşayan bir ağabeyi vardı. Kısacası birbirimizden başka kimsemiz yoktu. Benim çocuğumun olmaması uzun zamandır teyzemin canını sıkan bir şeydi; doktora görünmem için annemle birlikte ısrar etmişlerdi. Ama şimdi, kocasız kaldığıma ve evlendirilebilecek durumda olmadığımı göre, ısrarından vazgeçip beni son evladı olarak kabul edeceğini sanıyordum. Oysa umutsuzluğa kapılmamakta direnen bir yapısı vardı. Bir gün geldiğinde salonda karanlıkta otuyordum, gözlerim ağlamaktan kızarmıştı, beni teselli ederek, umut kesmemem gerektiğini söyledi. Hâlâ genç ve güzelmişim, sosyeteye katıldığım anda bir talibim çıkarmış. Bu dediği o kadar akla uzaktı ki, gülmem geldi ve beni neşelendirdiği için ona teşekkür ettim. Ancak kendisine yetecek kadar parası olan sakat bir kadını kim alırdı? Zavallı Lelia Teyzem bu sefer de bizim mahallede emlak fiyatlarının artmaya başladığından dem vurmamak zorunda kaldı.

Bir sonraki cumartesi akşamı onun evinde sofraya oturduğumuzda Joel Borden'e şaşırtıcı ölçüde soğuk davranması dikkatimi çekti. Joel'in benimle evlenmesinin asla mümkün olmadığını biliyordum; parasızlık içinde çırpınıyordu. Bana karşı davranışında gerçek bir talip nezaketinin olması ironikti ve ben buna razıydım, ama teyzemin bundan hiç hoşlanmadığı belliydi. Bay Duffossat adında bir bey daha davet etmişti o akşam. Hukuk eğitimini yeni bitirmiş olan bu suskun, miyop bakışlı genç adam, Joel ile ikimiz arasındaki esprili sohbeti çatık kaşlarla izledi. Şişman ve ağır kanlıydı, ancak sofraya tatlı getirildiğinde canlanma belirtileri gösterdi.

Yemekten sonra kahvelerimizle salona geçtik ve oyun masasına oturduk. Mevsime göre çok sıcak bir gece olduğundan balkon kapıları açık, ışıklar loştu. Sokaktan konuşmalar, kahkahalar, geçen atların nal sesleri yükseliyordu. Eniştem oyununa katılmamıştı, teyzemin arkasında ayakta durmuş, onun

oyununu yönetiyordu. Çok neşeli bir havada olan Joel durmadan artırıyordu. Teyzem bir kart çekti, derken içini çekti. Emile Enişte elini onun omzuna koyarak eğildi ve kulağına bir şeyler fısıldadı. Teyzem gülümsedi, kartlarını yeniden düzenledi, dalgın bir havayla elini omzuna kaldırıp kocasının parmaklarını sevecenlikle okşadı. Gözlerimi kaçırdım; öylesine mahrem bir hareketti ki bu, görmüş olmaktan utandım. Kaçırdığım bakışlarım Bay Duffossat'ın kollarıyla çarpıştı; o da telaşla gözlerini elindeki kartlara döndürdü. Sağ omzumun cansız düşüklüğünü incelemekteymiş.

Bir sıcak dalgasının boynumdan yüzüme doğru yükseldiğini hissettim. Joel'e göz attım, eniştemle konuşuyorlardı, Balboa gibi garip adlı biri hakkında. Derken, onun insan değil bir at olduğunu anladım. Yüreğim kulaklarımda gümlüyordu, soluğum kesilecek gibiydi. Elimdeki kartları masaya yüzüstü bıraktım.

Teyzem, “Ne var Manon? Rahatsızlandın mı?” diye sordu.

“O kadar sıcak ki,” dedim.

“Sana su vereyim,” dedi eniştem büfeye yönelerek.

Joel yerinden fırlayıp yanıma geldi, “Buyrun, şezlonga götüreyim sizi,” dedi.

Teyzem olaya el koyarak, “Odamda dinlenmesi gerek,” dedi. “Orası daha serin.”

“Evet, galiba birkaç dakika uzansam iyi olacak,” dedim, sandalyemi geriye iterek. Teyzem Joel'in yerini aldı, koluma girip beni yemek odasından geçirerek yatak odasına yöneltti. Joel salonun ortasında kalakalmış, içi içini yercesine arkamızdan bakıyordu. Teyzemin dediği gibi, yatak odası daha serin, karanlık ve sessizdi. Yatağın üstüne çöktüm, pabuçlarımı çıkardım. Bu arada teyzem lavaboya su doldurmuş, orada ıslattığı mendili sıkırmaktaydı. Yastıklara yaslanarak, “Bilmem ki neyim var benim,” dedim.

“Sinirlerin harap olmuş,” dedi.

Gülümsedim. Sinirlerimmiş! Aslında ne demekti sinirler? Teyzem ıslatıp sıkıdığı mendili alnımın üstüne koydu. Müthiş iyi geldi bu. “Konuklarının yanına dönmelisin,” dedim.

“Bana ihtiyaçları yok. Elimi enişten devralmıştır, bütün gece can atıyordu zaten.”

“Joel çok gözü kara artırıyor oyunu,” dedim.

Teyzem asık suratla, hatta öfkeyle, “Artırır tabii,” dedi. “Yakında çok parası olacak.”

Nasıl olabilirdi bu? Herkes biliyordu Joel’in babasının tüm servetini kumarda kaybettiğini. Uzak bir akrabadan miras mı kalmıştı yoksa? Eğer Joel zengin olacaksa.... cümlelerin sonunu getirmekte tereddüt ettim. Sanki bir kapının önünde, elim tokmakta duruyor, tokmağı çevirmeye çekiniyordum. Neler neler olabilirdi kapının öte yanında, ne eşsiz manzaralar! Teyzeme sordum: “Nasıl yani?”

“Alice McKenzie’ye evlenme teklif etmiş, kızın babası da kabul etmiş. Gerçi, pek çok çekincesi varmış ama, sen de tahmin edersin.”

Hayalimdeki kapı açıldı. Önümde uzanan kapkara boşluğun karşısında titredim. “Yaa?” diyebilirdim.

“Daha dün kesinleşti, ama bir aydır gidip geliyor, pazarlık yapıyorlarmış.”

McKenzie’ler kalabalık ve varlıklı bir aileydiler. Evleri Amerikan mahallesindeydi ve aşırı gösterişli olmasıyla ünlüydü. Dört-beş kız, birkaç da oğlan kardeş vardı. Annelerinin Kreol sosyetesine hayran olduğu bilinirdi. “Alice kaç yaşındaymış?” diye sordum.

“Genç değil,” dedi teyzem. “yirmi beş falan olmalı. Dediklerine göre güzel de değilmiş, tabii aile terbiyesi hiç yoktur.”

Bunun böyle olacağı belliydi, dedim kendi kendime. Joel sonsuza kadar parasız yaşayamazdı. “Nerede oturacaklarmış?”

“Daha belli değil. John McKenzie’nin Rivière’i ihya etmek gibi bir *hevesi* varmış. Annesi Alice’in Carré’de bir konağa yerleşmesini istiyor. Tabii aradığı kadar büyük bir yer bulabilirse ki, sanmam. Joel ise kentten ayrılmak niyetinde değil elbette; kırsaldan nefret eder.”

O konuda Joel ile ikimiz aynı fikirdeydik. Burada kalırsa beni düzenli olarak ziyaret edebilirdi belki. Eşi madem güzel değildi, onun zavallı bir dulla dostluğunu sürdürmesine itiraz edemezdi. Ama bu düşünce içimi rahatlatmadı. Evli bir erkek olacaktı Joel. İçimi çektim, gözlerimi kapadım, teyzemin beni yalnız bırakmasını diledim.

Ama o konuyu daha da genişletti. “Tabii her akşam kumarhanelere, Mavi Kurdele Balolarına devam etmeyi sürdürürse, kayınvalidesi onu hayatının sonuna kadar Rivière’e göndermekte hiç sakınca görmeyecektir,” dedi. “Ayrıca, onun Kale Mahallesi’nde küçük bir ev açmasına John McKenzie’nin göz yumacağını hiç sanmam.”

“Daha bir kelime bile duymaya dayanamayacağım,” diye sızlandım.

“Doğru, duymasan daha iyi,” dedi teyzem. “Şimdi biraz dinlen. Hazır olduğunda enişten seni eve götürür.” Kapıyı aralık bırakarak odadan çıktı. Holde yanan lambanın ışığı halının üstünde titrek bir yol oluşturuyordu.

Doğru muydu dedikleri? Joel akşamlarını açık renkli zenci fahişelerle dolu o iğrenç balolarda mı geçiriyordu? Kadınlar dans ederken, gölgeler arasında oturmuş yelpaze sallayan anneler teklifleri değerlendirirlerdi. Joel o korkunç çeyrek zencilerden birine ayrı ev açıp o kadının doğuracağı çocuklara bakmak için karısının servetini harcayacak biri miydi, teyzemin düşündüğü gibi? Hayır, mümkün değil. Joel hizmetçilere dönüp bakmazdı bile; onların varlığından habersiz gibiydi.

Bir keresinde o kadınlardan birini görmüştüm. Komşumuz Bayan Perrot'u ziyaret ediyorduk annemle birlikte. Salonda oturmuş kahve içiyor, duvar kâğıtları hakkında konuşuyorduk ki dış kapının önünde kıyamet koptu. Kadının biri bağıırıyordu. Bayan Perrot'nun hizmetçisi koşarak içeri girdi gelen kişiyi durduramadığını bildirdi; daha sözünü bitiremeden kadın göründü. Kapının hemen içinde durup üçümüze de ayrı ayrı baktı, kime hitap edeceğini bilemiyor gibiydi. Çok etkileyici bir duruşu olduğunu inkâr etmek imkânsızdı. Dudakları fazla kalındı ama yüz çizgileri inceydi ve dimdik duruyordu. En son modaya uygun olarak çok güzel giyinmişti: uçuk eflatundan ipek elbisesinin yaka ve kollarında koyu mor biyeler vardı, aynı koyu mordan saten şapkasının biyeleri ise siyahtı. Son derece öfkeliydi. Kara gözlerini ev sahibesine dikti, o da hayranlık uyandıran bir sükûnetle yerinden kalkarak sordu: "Size herhangi bir konuda yardımcı olabilir miyim?"

Kadın, "Asıl ben size yardımcı olacağım, Madam," dedi. "Kocanızın ölmesini istiyorsanız eğer."

Ev sahibi bize, "İzninizle," dedikten sonra kadına doğru yürüdü. "Benimle geliniz," diyerek hole çıktı.

Kadın bir an bize kötü kötü baktıktan sonra, lanetler yağdırarak onun peşinden seğırtti. Fransızca konuşuyor, her adımda daha beter tehditler sıralıyordu. Bay Perot'un işyerini yakacaktı, kendi çocuklarını öldürecek, Bayan Perot'un küçük oğullarını da (isimlerini bile biliyordu) gebertecek. Bayan Perot uşağına seslendi, adam hemen geldi, sokak kapısını açarak öfkeden deliye dönmüş olan kadını zorla sokağı attı.

Annem bana dönerek alçak sesle, "Anlaşılan Bay Perot sonunda karısının dediğine gelmiş," dedi. Birkaç saniye içinde evsahibemiz geri döndü, konuşmamıza kaldığımız yerden devam ettik.

O iğrenç yaratığın bana en çarpıcı gelen yanı çok iyi Fransızca konuşmasıydı. O sarı surattan çıkan kusursuz telaffuz, öfkeyle parlayan kara gözler, grotesk bir taşbebeği çağrıştırıyordu. Tatsız bir şaka gibiydi, daha doğrusu tam da öyleydi; hepsi öyledir onların.

Teyzemin yatağında yattığım yerde bu kindar deli kadının gözümün önünde canlanması beni daha beter etti. Bir de Joel'in bu gibi kadınlarla düşüp kalktığını, akşamın birinde benim küçük evimden çıkıp efendisi olduğu ama konuk kabul etmediği daha küçük bir eve gidebileceği düşüncesi gözlerimi kararttı. Kulağımı dört açtığımda, salondan gelen genel neşeli uğultunun arasından Joel'in boğuk kahkahasını ayırt edebiliyordum. Bundan böyle bu kahkahanın bende acı ve öfkeden başka bir duygu uyandırmayacağını düşünerek titredim.

Biraz uyumuşum, kalktığımda konuklar gitmişti, eniştem beni evime götürdü. Yürüyerek gittik; hava biraz serinlemişti, saatin geç olmasına karşın sokaklar hiç de ıssız değildi. Komşularımızdan bazıları balkonlarındaydılar; çoğu erkekti, üçlü dörtlü gruplar halinde oturmuş, purolarını tütürüyor, pamuk hasadını konuşuyorlardı. Genç kızken sık sık yaptığım gibi eniştemin koluna girdim. "Bay Leggett'ten yeni bir rapor aldık," dedi.

"Bulmuş mu onu?"

"Henüz bulmamış ama, anlaşılan senin kuşkuların yerinde olabilirmiş," dedi. "Sağlık sorunları yüzünden yolculuk yapan yaşlı beyin izini sürmüş, böyle birinin varlığına dair hiçbir kanıt yokmuş."

"Kız en son nerede görülmüş?"

"Eğer oysa tabii," dedi eniştem. "Tamamen emin değil şimdilik. O bey Claude Maitre adıyla seyahat ediyormuş ve

United States gemisinden Savannah'ta inmiş. Yolculuk sırasında hemen hiç kimseyle konuşmamış, kuşetinden pek kalkmamış. Kamarotun dediğine göre hiç uyumamış, öyle giyinik oturmuş. Şapkasını da hiç çıkarmamış.”

“Çıkarsa uzun saçları düşerdi.”

Eniştem gülümsedi. “Hayret edilecek şey, ne dersin? Sen nasıl anladın?”

“Hasta bir adamın yanında bir kadın ve bebekle yolculuk yapması garibime gitti. Böyle bir durumda erkek uşak çok daha işe yarardı.”

“Ne büyük cesaret,” dedi. “Ben onun bataklıkta saklandığını düşünüyordum, belki Murrel’in adamlarından biriyle karşılaşmıştır, adam ona kılavuzluk yapma numarasıyla Kızılderililere falan satmıştır diye geçiyordu aklımdan. Oysa, birinci mevkide kuzeye gidiyormuş.”

“Ona yardım eden birisi olmasa bu cesareti gösteremez.”

Eniştem benimle aynı fikirdeydi, “Orası muhakkak,” dedi. İkimizin de dilinin ucunda olan ismi telaffuz etmedik, çünkü eniştem Bay Roget hakkında konuşurken çok sinirleniyor. “Bakalım, göreceğiz,” diye kestirip attı. “Bay Leggett, Philadelphia lafının da numara olduğunu savunuyor, kızın büyük olasılıkla New York’a ulaşmaya çalışacağı kanısında. İşte geldik.” Evimin kapısına varmıştık. Enişteme iyi geceler dileyip içeri girdim, bir süre salonda, karanlıkta oturdum. Sarah’nın hasta beyaz bir bey olarak buz gibi New York kentinde ne kadar dayanacağını merak ediyordum. Hemen yakalansa bile geri getirilmesi haftalar sürebilirdi. Önüme düşmüş olan bir tutam saçı geriye ittim; Rose’u adam gibi bir kuaförün yanına çırak vermek gerekecekti. Ev işlerini iyice öğrenmişti artık, Walter’ı da en az Delphine kadar iyi idare ediyordu. Görünüşü, hali tavrı iyiydi, hamaratı, kentte yaşamayı seviyordu. Sarah geri geldiğinde onu sat-

mayı düşünüyordum ama bu kızı tutup Sarah'yı satmak daha akıl kârıydı galiba.

Öyle düşünürken düşünürken gözüm yan taraftaki masaya kaydı; gümüş tepsinin içinde beyaz bir kartvizit duruyordu. Joel bırakmıştır, dedim kendi kendime. Bir sonraki partiye giderken uğramış, teyzemin evinde geçirdiğim rahatsızlıktan dolayı merak içinde olduğunu bildiren nazik bir kart bırakmıştı herhalde. Lambayı yaktım, karta uzanırken aklımdan bir soru geçti: gittiği yer nezih bir parti miydi, yoksa sarı suratlı, süslü fahişelerle dolu bir dans salonu mu?

Ama kartvizit onunki değildi. Daha büyüktü bir kere, yazının karakterleri de farklıydı. Işığa yaklaştırıp okudum:

EVERETT ROGET

*Üstün kalite, şık marangozluk işleri
İç ve dış yüzeylere sıva, badana, kaplama
Kartonpiyer ve fresk yapımı*

Kartın arkasını çevirdim, dikkatli bir el yazısıyla yazılmış mesajı okudum:

*Sayın Bayan Gaudet,
İkimiz için de önemli bir konuyu görüşmek üzere yarın öğleden sonra saat ikide sizi rahatsız etmeme izin vermeniz umuduyla,*

*Saygılarımla,
Everett Roget*

Kahvaltıdan sonra teyzemle görüştüm. O da benimle aynı fikirdeydi; yani, bu adam Sarah'nın nerede olduğunu çok iyi biliyordu ve kızın geri gelmesi konusunda bir teklifte bulunacaktı. "Kendinden emin görünmesine bakma," dedi. "Sarah ile çabucak bağlantı kuracak bir imkân sağlamıştır ve çok iyi saklandığı için kıza kendisinden başka kimsenin ulaşamayacağını sanıyordur. Öte yandan, Bay Leggett'in onu yakalamak üzere harekete geçtiğini bilmiyor olamaz. Çaresizlikten atılmış bir adım bu."

Oysa, saat ikide kapıma gelen Bay Roget hiç mi hiç çaresiz görünmüyordu. Rose onu salona aldığı anda, gayet özgüvenli bir tavırla kornişlere, şömine rafına, süpürgeliklere göz gezdirdi, sonra aynı fiyat biçici özgüvenle bana baktı. Düzgün giyinmişti ama, gümüş tepelikli bastonu dışında, şık değildi. Ona gösterdiğim sandalyeye oturdu, şapkasını yanındaki sehpanın üstüne bıraktı, bastonunu iki bacağının arasında tutuyordu. Ellerinin büyüklüğü dikkatimi çekti; soğuktan ve herhalde sıvacılık mesleğinden dolayı çatlak çatlaktılar. Tırnakları düzgün kesilmişti, biri simsiyah çürümüştü. Sarah kadar değilse bile açık renkliydi, yüz hatları da hoştu, özellikle kocaman, koyu kahverengi gözleri ve bir erkeğe fazla kalın kaçan kirpikleri güzeldi. Hemen konuşmaya başladı, kaybettiklerimden dolayı taziyelerini sundu ve beni yas dönemimde rahatsız ettiği için özür diledi.

"İşte bu sebeple, ziyaretinizin nedenini hemen belirtmenizi rica edeceğim," dedim.

Dudaklarını sıkıca birbirine yapıştırarak kendinden memnun gülümsedi; bu kadar nezaketle karşılanmayı beklemediği, şimdiyse bunu hak ettiğini sandığı izlenimi uyandı bende. Koltuğumun kolluklarına yaslanarak ona doğru eğildim, tüm dikkatimi ona verdim.

“Hizmetçiniz Sarah’yı satın almak amacıyla bir teklif sunmamı kabul edeceğiniz umuduyla geldim.”

Şaşırmış gibi yaptım. “Sarah mı? Ama o satılık değil ki. Satışa sunulmamış hizmetçiler için teklifte bulunmak gibi bir alışkanlığınız mı var?”

Gözlerini kaldırıp bana baktı. “Hayır,” dedi.

“Öyleyse, bu durumda bu saygısızlığı neden göze aldığınızı merak ediyorum.”

“Sarah ile sizden önceki sahibinin yanındayken tanışmıştım. Uzun süredir onu satın almak arzusundayım.”

“Kaçtığını biliyorsunuz elbette.”

“Biliyorum,” dedi. “Teklifimi geri döndüğü takdirde geçerli olmak üzere yapıyorum.”

“Geri döneceğinden nasıl bu kadar emin olabilirsiniz? Bir ayı aşkın bir süredir yakalanmamayı başardı.”

Bastonunun tepeliğine baktı. Cevap vermedi. Derken gümüşün üstündeki bir lekeyi avucuyla sildi.

“Teklifinizi kabul edersem, ne kadar zaman sonra dönmesini bekleyebilirim.”

Sinir herif hâlâ susuyordu. Gözlerini yan masadaki nesneler üstünde gezdirdi. Babamın portresine uzunca baktı. Babam hayatta olsa bu adamdan nasıl da iğrenir, oynadığı aşâğılık oyunu hemen anlardı. Bu adam besbelli kendisinden daha açık renkli bir eş arıyordu ama özgür çeyrek zencilerden biri onunla evlenmeyi kabul etmezdi. Epeyce büyük olduğunu sandığım servetine karşın, altı üstü bir esnaftı. Sarah onun için ideal bir seçimdi. Hepsi birbirinden beter bir sürü sarı yumurcak yetiştirirlerdi. Peki Sarah’nın halihazırdaki bebeğini ne yapacaktı bu herif?

“Sarah’nın yanında çocuğu olduğunu biliyorsunuz,” dedim.

Gözlerini babamın portresinden bana çevirdi. İşini bilir bir açık sözlülükle, “Biliyorum,” dedi.

“O zaman teklifinize çocuk da dahil olmalı. Daha çok küçük, annesinden ayrılamaz.”

“Elbette,” dedi.

“Yani, bunu hesaplayarak teklifte bulunacaksınız, öyle mi?” dedim.

Bu konudaki ısrarım üzerine kaşlarını çatı. “Evet,” dedi.

Yüzüne dikkatle bakarak sordum: “Sarah’nın bir çocuğu daha olduğunu biliyor muydunuz?” Gözleri belli belirsiz açıldı. Demek kız ona bundan söz etmemişti.

“Hayır,” dedi, “bilmiyordum.”

“Bir oğlan,” dedim. “Sağlıklı bir çocuk. Giderken onu bıraktı.” Ayağa kalktım, çanın ipini çektim Rose’u çağırmak için. “Sekiz yaşında.” Rose yemek salonunun kapısında göründü. “Walter’ı gönder bana,” dedim. Rose bir bana bir Bay Roget’ye baktı, hızla geri döndü. Allah bilir Delphine ile ikisi mutfak masasının başında car car konuşmaya dalacaklardı. Gülümseyerek konuşuma döndüm. Yerinden kıpırdamamıştı ama omuzları düşmüştü. Görüşmemiz onun istediği yönde ilerlemiyordu. “Walter annesinden ayrılabilir yaşta ama,” dedim, “benim hiç tasvip etmediğim bir uygulamadır bu. Bir çocuğu onu koruyacak tek kişiden ayırıp satmak zalimlik bence. Babam... masanın üstündeki onun portresidir,” -çenemi uzatarak resme işaret ettim- “gerçekmedikçe ailelerin dağıtılmasına ciddi biçimde karşıydı. Ben de hep onu örnek almaya çalışmışımdır.”

Bay Roget bu sözlerimi dalgın dalgın dinliyor, gözlerini yemek odasının kapısından ayırmıyordu. Bense sırtımı kapıya dönmüştüm çünkü birazdan ne göreceğini çok iyi biliyordum ve planını temelinden sarsacağını sandığım bir şok ya da şoklar dizisi yaşadığında yüzünde belirecek anlamları çok

merak ediyordum. Yemek odasını koşarak kat eden çıplak ayakların sesini işittik. Derken, Walter'ın sevinçli havlamasını duydum! Yeni bir yüz gördüğünde hep böyle yapardı. Nasıl da keyiflendim. Çocuk hızla yanımdan geçerken etekliğimi elledi sonra hayretler içinde bakan Bay Roget'nin dizlerine yapıştı. Gülmemek için zor tutuyordum kendimi. "Sarah'nın size Walter'dan söz etmemiş olması çok ayıp," dedim büyük bir ciddiyetle. "Belki de düş kırıklığına uğrayacağınızdan korkmuştur, kimbilir." Walter, Bay Roget'nin bastonunu çektiştirirken çığlık atmaya hazırlanıyordu.

"Yapma, vermem," dedi adam. "Bir yerini acıtırsın."

En yardımsever tavrımı takınarak, "Sizi duymaz," dedim. "Kulakları sağır. Doktora gösterildi, ne yazık ki günün birinde normalleşme umudu yok."

Walter bastonla uğraşmayı bırakıp kollarını uzatarak kucağa alınmak isteğini belirtti. Bay Roget herhangi bir tepki göstermeyince bana döndü bu kez, kollarını açıp miyavlamaya koyuldu. Nedense bunu hep yapıyor, oysa ben çok mecbur kalmadıkça ona dokunmuyorum. Üstünde yalnızca amerikan bezinden bir gömlek vardı, yüzüne yumurta sarısı bulaşmış ve kurumuştı, elleri ayakları çok pisti, saçları topak topak keçeleşmişti. Dönüp baktığımda Rose'un yemek odasının öteki kapısında dikilmiş olayı seyrettiğini gördüm. "Gel al bunu," dedim. Hemen koşturdu. Çocuk da onu görür görmez koşup kollarına atıldı. Rose'un kucağında sızlanarak, kızın yanaklarını okşayarak avluya döndü. Yerime otururken Bay Roget'ye hitaben, "Buraya taşındığımızdan beri epey ilerleme kaydetti," dedim. Şaşkınlıktan ne yapacağını bilemeyen konuğum yumruk yemiş gibiydi, elini kaldırıp gözünün kenarını ovuşturmaya koyuldu. "Ama işin doğrusu şu ki," diye devam ettim, "sizin de gördüğünüz gibi, hayat boyu kimseye beş paralık yararı olmayacak."

“Orası öyle,” dedi. Gözünü ovuşturmayı bırakıp bana dik dik baktı. Açıkça kötücül bir bakıştı bu, ama gönülsüz bir hayranlık da vardı içinde – zorlu bir hasıma duyulan hayranlık. Bu hoşuma gitti, ama aynı anda dudaklarında beliren çok hafif gülümseme derin bir küstahlığın ifadesiymiş gibime geldi ve ona tokat atmak istedim.

“Belki teklifinizi yeniden düşünmek istersiniz,” dedim.

“Hayır, ama sizin de kabul ettiğiniz gibi, bu çocuğun hiçbir değeri yok. Onu da almaya karar verirsem, fiyatta bir değişiklik olmaz.”

“Fiyat dediniz de... Ne düşündüğünüzü bilmek isterim.”

“İki bin dolar,” dedi gözünü kırpmadan.

Sarah’ının değerinin iki katıydı bu. Böyle bir satıştan büyük kâr edeceğim, üstelik Walter’dan da kurtulacağım düşüncesi bir an aklımı çelmedi değil. Bay Roget’ye demin onun bana baktığı gibi baktım sanıyorum. “Çok cömert bir teklif,” dedim. “Ona sahip olmakta kesin kararlısınız demek?”

“Öyle,” dedi.

Adam deli miydi, neydi? Sarah’nın kaçışını da finanse ettiğine göre zaten dünyanın parasını harcamıştı. Şu anda bile kızı saklaması için birine para ödüyordu herhalde. Teklifini kabul ettiğim takdirde onu geri getirmeleri için daha başkalarına da ödeme yapacaktı; kendisinden olmayan, biri kapkara ve çirkin, öteki sarı bir vahşi köpekten farksız iki çocuğun bakımını üstlenecekti. Sonra, çok uzun ve pahalı bir azat etme sürecine girecekti; yasalar çok kesin olduğundan sağa sola bir sürü rüşvet dağıtmak zorunda kalacaktı. Sandalyesinde geriye yaslandı, bastonunu yanına koyup bacaklarını öne doğru uzattı, kayıtsız bakışlarla pantolonunu inceledi. Kuşaşın üstünde yapışıp kalmış bir alçı parçasını bir fiskeyle attı. Parça halının üstüne ayağının yanına düştü. Gözlerimi ve kafamı bu küçük beyaz alçı kırıntısına odakladım. Orada ol-

ması beni öfkeden delirtiyordu ama sakın olmam gerektiğini biliyordum. Benden cevap bekleyen Bay Roget, o küçücük parçanın kendi kaderini de, Sarah'ninkini de kilitlediğinden habersizdi.

“Çok savurgansınız,” dedim. “Teklifinizden pişmanlık duymanızdan korkarım.”

“O benim bileceğim iş,” dedi. “Teklifim kesindir. Yarısını peşin ödeyeceğim, hemen bir çek yazabilirim.”

“Bir karşı teklif önerebilir miyim?” diye sordum. “Sanırım hepimiz için en pratik çözüm olacaktır.”

Duvardaki saate baktı, ne kadar meşgul bir adam olduğunu bana hatırlatmak istercesine.

“Sarah'yı satmaya niyetim yok. Hiç yok. Kendisi satılık değil. Ama ikinizin evlenmesine bir itirazım yok ki yanılmıyorsa sizin amacınız da bu. Hafta içinde burada kalmayı sürdürür ama pazar günleri size gelir ve haftada bir-iki gece, ben dışarda yemek yediğimde sizi ziyaret edebilir.”

“Ciddi olamazsınız,” dedi dümdüz bir sesle, öfkesinin derinliğini sezmeyi benim hayal gücüme bırakarak. Özgür bir adam bir köleyle evlenir mi hiç! Çocukları bile benim malım olur, istediğim gibi kullanırım.

“Korkarım bundan fazla bir şey öneremeyeceğim,” dedim. “O da tabii Sarah yakalandığı takdirde ki bunun birkaç gün içinde gerçekleşeceğinden kuşkum yok.”

“O zaman konuşacağımız başka bir şey yok,” dedi bastonuna yaslanarak.

“Kaçaklara yardım ve yataklık etmek yasalara aykırıdır, Bay Roget,” dedim, “eminim siz de biliyorsunuz bunu. Sarah'ya herhangi bir yardımda bulunmak cezaya tabidir ve cezalar da epey yüksektir. Onu geri getirdikten sonra niyetim, kaçmasına yardım edenler hakkında kanıtlar bulup dava açmaktır. Anlayacağınız, onun kaçtığını düşünmüyorum, çalın-

dığını düşünüyorum. O kız böyle büyük bir rizikoyu göze alamazdı eğer yasalara hiçbir saygısı olmayan biri tarafından teşvik görmeseydi... ahlaken öyle düşkün biri ki bir satış olayı ile şantaj arasındaki farkı anlamaktan aciz.”

Bay Roget ayağa kalktı. Kaşlarını fena çatmıştı. Ben konuşmayı sürdürürken, sözlerimin darbesini hafifletmek istercesine başını geriye attı. “Benim için asıl esrarengiz olan,” diye devam ettim, “buraya gelip çaldığınız malın bedelini ödemeyi önerecek cesareti nereden bulduğunuz. Paradan başka hiçbir şeye önem vermediğimi mi sanıyorsunuz? Hakkım olanı yasalar çerçevesinde geri alabilmek için epeyce masrafa girdim; onu geri alacağımdan kuşkunuz olmasın.”

“İyi günler, Bayan Gaudet,” dedi kapıya yönelerek. Arkasından bakmak için ayağa kalktım. Kolum yanıma düştüğünde omzuma bir sancı girdi her zaman olduğu gibi. Adamın duraklayacağını sanmıyordum ama durdu. Tam eşikteyken bana dönüp ilginç şu bilgiyi vermeyi uygun gördü. “Onu hiçbir zaman bulamayacaksınız,” dedi. “O artık sizin malınız değil. Kimsenin malı değil. Onu bir daha hiç görmeyeceksiniz.”

“Sanki kız ölmüş gibi konuşmuş,” dedi eniştem. “Ya da Kanada’ya ulaşmış.” Deri bir evrak çantasına birtakım kâğıtlar sokuşturuyordu.

Teyzem nakış işlemeyi sürdürerek, “Belki de İngiltere’de dir,” önerisinde bulundu.

“Bay Leggett nerede, peki?” diye sordum.

“Şu sıralar New York’ta olmalı. Son raporunda şaşırtıcı ölçüde kendinden emindi. Kendi deyimiyle ‘kesin bir ipucu’ bulmuştu. Tabii imlası o kadar beter ki, bunu anlayıncaya kadar akla karayı seçtim.”

“Yani, onun görüşü kızın ülkeyi terk etmediği yolunda.”

“Öyle sanırım,” dedi eniştem. “Bu gibi konularda Leggett’e güvenirim. Roget pek yüksekte atmış, palavra sıkıyor olabilir. Eğer teklifini reddedersen kızı yurtdışına göndereceğini kastetmiştir. Ama yolculuk hazırlıkları haftalar sürer.”

Teyzem, “Kızı yurtdışına gönderdikten sonra sana teklifte bulunması anlamsız zaten,” dedi.

“İki bin dolar,” diye söylendi eniştem; ilk kez de değildi bu. “Üstelik Walter’la beraber.”

“Bana da bayağ çekici geldiğini inkâr edemem,” dedim.

“Nasıl kabul edebilirdin?” dedi teyzem. “Adam resmen fidye istemiş.”

Eniştem, “Pek öyle sayılmaz,” dedi. “Ama örnek teşkil edeceği düşünülürse tehlikeli olurdu.” Çantasını kapattı, teyzemle bana bir selam çaktı. “Hanımlar, sizden ayrılmak zorundayım.”

Teyzem onu kapıya kadar geçirdi, sonra hizmetçinin çanını çaldı. “Bir şeyler yer misin? Kek ve kahve belki.”

Elimi belimde gezdirerek, “Sadece kahve,” dedim. “Delphine’in yemekleri beni şişmanlatıyor. Tek kişi için yemek yapmayı beceremediğini söyledi.”

“En iyisi haftada bir-iki kez küçük davetler vermek, öteki günler de artıklarla idare etmek.”

“Artık tanıdığım kimse kalmadı gibi,” dedim.

“Yas dönemindesin tabii. Ortalıkta dolaşmaman normal. Ama yas bitince pek çok yerden davet alacağından eminim. Ee onlara karşılık vereceksin tabii.”

“Hep çok iyimsersindir,” dedim. “Annemden çok babama benziyorsun.”

“Anneciğin çok çekti,” dedi. “Sen de öyle.”

Kahvelerimiz geldi. Teyzem bir fincan doldurup bana uzatırken, dedikleri üstünde düşündüm. Anneme benziyor

muydum sahiden? Birden anladım ki aslında anneme dönüşmüşüm. Kocam ölmüş, onun evinde oturuyorum, şişmanlıyorum, gelecek için tek umudum bir süre sonra küçük yemek davetleri vererek bana acıyan insanları ağırlamak. “En azından annemin mutlu evlilik anıları vardı,” dedim. “Bende o da yok.”

Teyzem, “Hiçbir evlilik kusursuz değildir,” dedi. “Annenle babaninki başkalarından farklı değildi.”

Babamın günlüğü geldi aklıma. İtiraf ettiği o kusur ne kadar önemliymiş ki annem belgesini ölünceye kadar saklamış. “Annemi memnun etmek kolay değildi,” dedim.

Teyzem kahvesini yudumladı. Annemin aleyhinde konuşmamdan hoşlanmazdı. “Gençken ne şen şakrakıtı,” dedi. “Babamız ‘kanlı canlı’ derdi, annen babanla evlenmeye karar verinceye kadar. Ondan sonra ‘keçi inatlı’ demeye başladı. Annen babana deliler gibi âşık olmuştu. Külüstür bir evde yaşamayı, komşu olarak İrlandalı ve Amerikalı türedileri benimsemeyi seve seve göze aldı. Sen doğduğunda ne kadar mutlu olmuştu; aynı babana benziyordun, öyle sarışın, öyle sağlıklıydın. O kadar güzel bir çocuktun ki! .. Babam bile inanın dan vazgeçip sizleri Noel’de evde kalmaya davet etti. Sonra iki oğlan çocuk geldi arka arkaya, baban da çiftlikten para kazanmaya başlamıştı, evi genişletti, tadilatlar yaptı. Annen seçiminde haklı olduğunu hissetmiştir. İki-üç yıl mutlu yaşadı. Derken oğlanlar birkaç gün arayla öldüler. Sen hatırlamazsın, korkunç bir salgındı. Sen altı yaşında falandın.”

“Cenazeyi hatırlıyorum,” dedim. “En azından yağmur yağdığını ve babamın ağladığını hatırlıyorum.”

“Perişan olmuştu, tabii. Hangi baba olmaz? Ama onun kederi aşırıya kaçtı, aklını başından aldı.”

Bu sözler beni şaşırttı, çünkü babamı çok akli başında bir adam olarak hatırlıyordum. “Ne bakımdan?” diye sordum.

Teyzem bir lokma kek daha ısırıp düşünceli düşünceli çiğnedi. Lokmasını yuttuktan sonra peçeteyle dudaklarını sildi, bana kaygılı bakıyordu. “Zenciler onda bir saplantı halini aldı. Annen, çocukluğundan itibaren onlarla birlikte büyümediğinden olduğunu söylerdi. Zenci ırkının nasıl yönetileceği konusunda bir sürü yazı yazdı, yayınlatmaya çalıştı. Bir tanesi *Çiftçi Günlüğü*’nde yayınlandı ama adamlar komiklik olsun diye basmışlardı yazıyı, okur mektubu almak için. Baban başarılı olduğunu sanıyordu; yüzlerce mektup geldi. Hiç durmadan büyük çiftliklerde yapılan yanlışlardan söz eder, kendi sistemi uygulanacak olsa bir yeryüzü cennetinde yaşanacağını savunurdu. Tabii kendi zencileri kaçtığında ya da sarhoş olup ona kafa tuttuklarında, ya da hasta numarası yaptıklarında ya da birbirleriyle dövüştüklerinde müthiş düş kırıklıkları yaşırdı. O zaman sisteminde değişiklikler yapardı. Temelde, hepimizin uyguladığı sistemdi bu aslında, ama babanın kafasında... kafasında ne olduğunu söylemek de kolay değil. Sanki... ne bileyim... zencileri kendisinin Tanrı, çiftliğinin de cennet olduğuna inandırabileceğini sanıyordu. O zaman herkes mutlu ve şükran dolu olacaktı. Oysa zenci milletinde şükran duygusu yoktur, bilirsin. Bir gece, hiç unutmam, gene zenciler şöyledir böyledir diye uzun uzun nutuk atmaya koyulmuştu da eniştten dayanamamış, ‘Percy, Cennet’te zenci yok. Bu yüzden Cennet diyorlar adına. Orada zencilere gerek yok,’ demişti.” Bu hatırasına güldü teyzem. Bense neyin komik olduğunu kavrayamadım.

“Büyük çiftlik sahiplerinin hepsi zencilere saplantılıdır,” dedim. “Tabii Joel gibiler hariç. Onlar farkında bile değiller.”

“Olabilir,” dedi teyzem. “Ama annen, babanın kendi ailesinden çok zencilerine değer verdiğine inanmaya başlamıştı.”

Omzumu silktim. “Babam her zaman yakından ilgilenmiştir onunla,” dedim.

Teyzem bana uzun uzun baktı, kayıtsızlığıma şaşırmıştı. “Bir şey daha var,” dedi kararsızca, ama neyin ne olduğunu bana açıklamaya kararlı olduğunu anlamıştım.

“Öyle mi?” dedim.

“Öğrenmende fayda var bence,” dedi. “Annemi anlamana yardımcı olur.”

“O zaman söyle.”

“Baban başka çocuk sahibi olmamaya karar verdi.”

Bu sözler üzerine biraz düşündüm. Hiç yadırgamadım, akli başında bir kararmış gibime geldi. Ben ses çıkarmayınca, teyzem meseleyi anlamam için biraz daha açtı:

“Şöyle demek daha doğru belki. Baban her türlü çocuk arzusunu kaybetmişti.”

“Çünkü çocuklarını kaybetmeye dayanamıyordu,” dedim savunmaya geçerek.

“Evet, en azından öyle söylüyordu. Ama annen genç bir kadındı. Her kadın gibi çocuk sahibi olmak istiyordu, ama bundan daha da çok, kocasını istiyordu. Baban ona her bakımdan sevecen, ilgili, müşfik davranıyor, görevlerini yerine getiriyordu ama, annen ne kadar yalvarırsa yalvarsın...” -teyzem burada biraz duraksadı; çirkin bir sahneyi incelikle anlatabilecek sözcükler arıyordu ve annemin ne konuda yalvardığını anlamam için vakit ayırıyordu- “...baban yatakta arkasını dönüyormuş.”

Kahvemi yudumladım, bu açıklamayı anlamlandırmaya çalışarak. Babamın affedilmeyen “kusur”u buyduysa eğer, bana hiç de büyük görünmedi, hele kendi evliliğimi düşündüğümde. Annemin kız kardeşine sarılıp kocasının yatakta arkasını döndüğünü ağlayarak anlattığı sahneyi imgelemimde canlandırdığımda gözümde en ufak bir yaş yoktu.

“Bana sorarsan, babamın olduğu kadar annemin de kusuru varmış,” dedim.

Teyzem hüzünle baktı bana. “Çocuğun olsaydı belki anlardın,” dedi.

Bu sözleri daha önce de duymuştum, her seferinde tepem atardı. Ama “Sanmıyorum,” demekle yetindim.

Teyzem üstüme geldi, “Senin kalbin buz tutmuş,” dedi.

Bu kez iyice bozuldum. Dedim ki: “Her türlü ar ve haya duygusunu her Allahın günü ayaklar altına alan bir kocam olmuş olmasaydı, dürüst bir adamla mutlu olmayı beceremeyen bir kadına acıyabilirdim belki.”

Bu çıkışım teyzemi o kadar sersemletti ki, ağzına götürmekte olduğu kek parçasını tabağa düşürdü. Sanki sandalyesinin arkasında birden biri belirmiş gibi yan gözle sinirli sinirli etrafına baktı. “Ölülerin ardından kötü konuşulmaz,” dedi.

Ertesi sabah Joel çiçek gönderdi, yanında öğleden sonra beni ziyaret etmek istediğini belirten bir kart vardı. Teyzemle yaptığım konuşmanın sinirini, hatta öfkesini üstümden atamamıştım. Gece uyuyamamış, sabah doğru dürüst bir şey yememiştım, başım ağrıyordu. Hava o kadar sıcaktı ki, Rose’a pencereleri açıp panjurları kapamasını söyledim, şömine-deki külleri süpürttüm. Odanın, içinde yaşanılmamışçasına çıplak bir havası vardı ki bana o anda çok uyuyordu. Joel’in bana nişanlandığını haber vereceğini biliyordum; nezaketime güvenerek, kendisini kötü hissettirmeyeceğimi sanıyordu herhalde. Bense hiç de nazik ve zarif davranacak havada değildim. Sabrım tükenmişti. Delphine, kamburunu çıkarmış bir halde kapıyı açmaya giderken, “Dik dur!” diye bağırdım. Tokat yemiş gibi sarsıldı.

Joel odaya girdiğinde gülümsüyordu, şapkasını alışkın bir tavırla yazı masamın üstüne bıraktı, kollarını iki yana açarak

banaya döndü. Sanki müthiş bir hediye sunuyordu. Ceketi yeni-ydi, son modaya uygun dikilmişti; kolonya, pomada ve ter-temiz çamaşır karışımı hoş bir koku yayıyordu etrafı. Benim soğuk duruşumun ciddiyeti ona da bulaşmış olmalı ki gülümseme yüzünden silindi, yerini abartılı bir kaygı ifadesi aldı. “Ama hâlâ hasta gibisiniz,” dedi. “Oysa teyzeniz rahatsızlığınızın geçici olduğunu söylemişti.”

“İyiym iyiym,” dedim. “Şimdilerde hep böyle görünüyorum.”

“Hayır,” dedi kanepede yanıma oturarak, “çok solgunsunuz.”

“Hiç uyuyamıyorum,” dedim.

“Doktora görüldünüz mü?”

“Uyku şurubum var ama almayı sevmiyorum, ertesi gün kendimi ölü gibi hissediyorum. Ne yazık ki, uykusuzluk da az çok aynı etkiyi yapıyor.”

Joel odanın içine bakındı, sanırım herhangi bir ikram malzemesinin olmaması dikkatini çekti. Beklediğinden çok daha kasvetliydim; neşeli ev sahibeliği yapmıyordum. O da ne yapacağını bilemedi. “Café des Artistes’e doğru bir yürüyüş hoşunuza gider mi? Bir kadeh şampanya keyfinizi yerine getirebilir.”

Gülümsedim. “Hiç sanmıyorum.”

“Pekâlâ,” dedi. Biraz öteye çekildi, ellerini kucığında kavuşturdu; tatsız bir ilaç içmeye hazırlanan bir çocuğu andırıyordu. Bir an önce ilacını içip, bahçeye çıkıp oynamak istiyordu.

Onu bu eziyetten kurtarmaya karar verdim.

“Lelia Teyzem sizin Bayan McKenzie ile nişanlandığınızı söyledi,” dedim. “Lütfen tebriklerimi kabul edin.”

“Bunu tahmin etmiştim.” İçini çekti. “Korkarım teyzeniz yaptığım seçimi onaylamıyor.”

“Er geç kabullenecektir, merak etmeyin,” dedim. “Carré Mahallesi’ne taşının, çocuklarınızı Katolik olarak yetiştirin, yeter.”

Kısaca güldü, bana döndü. “Alice Peder François’dan ders almaya başladı bile.”

Alice, dedim içimden. Alice Borden. Bir gemi adına benziyordu. “Kentte kalmaya kararlısınız, demek?” dedim.

“Pek tabii.” Bana anlamlı anlamlı baktı. “Burada kalmamı gerektiren pek çok şey var.”

Bu anlamlı bakışın anlamı neydi acaba, merak ettim. Benim düşüncelerimin Joel üstünde en ufak bir etkisi olduğu yolunda bir hayale kapılmış değildik ikimiz de. Mavi Kurdele Balolarına gittiğini ya da günün birinde kendini özgür sanacak kadar aptal, süslü bir sarı kıza Kale Mahallesi’nde ev açma ihtimalini bilen çevreye beni sokmak Joel’in aklından bile gelmezdi. Yok, anlamlı bakış bir gösteriden ibaretti, görünüşüne rağmen toplumda yer edinmek zorunda olan zavallı sakat bir dula gösterilen nezaket yalnızca... Yalan dolan dolu bu manasız oyundan ölesiye sıkılmıştım ama devam ettim, “Sevindim. Ziyaretlerinizi özleyecektim gitseydiniz.”

“O zaman beni bağışlıyorsunuz,” dedi büyük bir ciddiyetle.

“Bağışlanacak bir şey yok,” dedim.

Bu cevap o kadar hoşuna gitti ki, ahır kokusu almış bir at gibi kapıp koyverdi kendini. “Büyük bir konak almayı planlıyorum. Bulabileceğim en büyük konağı alıp bir dizi yemekli ve danslı toplantı düzenleyeceğim. Alice’e de dediğim gibi bu kentte çok kişiye borçluyum. Şarapları sallarla getireceğiz artık.”

“Ne şenlik olur ama,” dedim.

“Olacak olacak,” diye kafa salladı. Elime yapıştı, sanki paylaşacağımız mutlu bir geleceğe doğru çekiyordu beni.

“Para sahibi olmak öylesine rahatlatacak ki içimi,” dedi. “Borç içinde yaşamaktan ölesiye bıkmışım.”

Elimin Joel’in iki eli arasında hapsolması beni tedirgin ediyordu. Konuşurken bileğimi tek parmağıyla okşuyordu. Sakat kolumdu. Parmaklarımı oynatabilirdim ama, öteki elimin yardımı olmadan geri çekemezdim. Joel’in şahane bir gelecek fantezisine katılmaya hiç niyetim yoktu. “Alice” adı şimdiden sinirime dokunuyordu. Joel anlatadursun, yüzüme salak bir gülümseme yaydım ama onu dinlemiyor, kara kara teyzemin haklı olduğunu düşünüyordum. Evet, kalbim buz tutmuştu.

Ama aynı zamanda haksızdı, çünkü kalbimi donduran çocuk sahibi olmamak değil, her şeyin merkezinde olan yalandı. Hepimizin desteklediği, beslediği, sanki hayatımız buna bağlıymış gibi taptığı büyük yalan; sanki bir tek kişi bir kez olsun doğruyu söyleyecek olsa yer yarılacak ve hepimiz alev alev yanan bir çukurun içine düşecektik. Joel’in geleceği ne kadar parlak ve açıksa, benimki o kadar karanlık ve kapalıydı. Gene de bunun farkında değilmişim gibi davranmakla görevliydim. Bir zengin adam ki, başka bütün genç kadınlar tarafından dışlanacak, bende karar kılmak zorunda kalacak... Dünyada böyle bir adam olabilir miydi? Hadi diyelim ki zavallı teyzemin hayalleri mucizevi bir biçimde gerçekleşsin ve böyle bir adam karşıma çıksın, o zaman da kocam benim yetersizliğim yüzünden teselliye açık renkli bir çeyrek zencinin kollarında aradığında, sessiz kalmam, anlayışlı davranmam bekleneceği, aynı Alice McKenzie’den beklendiği gibi. Beyaz adamların, kendi zevkleri için ürettikleri bu kadınlara tutkunlukları o kadar yaygındı ki, tanıdığım kadınlar arasında kocasının bu tür ilişkilerini sineye çekmek zorunda kalmayan tek kişi annemdi. Ama yeni öğrendiğime göre bunun da sebebi babamın çocuk yapma konusundaki çekimserliği, hatta eksik-

liğıydi. Dünyaya, siyah, beyaz ya da sarı olsun hiçbir çocuk daha getirmemeye karar vermişti, çünkü bu cehennemde çocuklar analarının sütüyle birlikte yalan emiyorlardı.

Hayır, birden hatırladım, analarının sütü değildi ki emdikleri. Belki de hepimize bu zehrin bulaşmasının sebebi buydu, çünkü çeyrek zenciler bile kendi bebelerini emzirmekten kaçınırlar, hizmetçilere emzirtirlerdi. Bizim Celeste'nin bir memesinde erkek kardeşimi, bir memesinde kendi kara oğlunu emzirdiğini hatırladım. Annem keyifle seyrederdi.

Asla, dedim kendi kendime. Benim başıma gelmeyecek bu hiçbir zaman. Alice McKenzie buyursun, Joel'den bir ev dolusu avaz kıyamet ağlayan yumurcak doğursun; onun yerinde olmak istemem. Ben bağımsızlığıma sıkı sıkı yapışacaktım, fırtınalı denizde bir tahta parçasına yapışan kazazede gibi. Beni bu yalanlar denizinde boğulmaktan ancak bu kurtarabilirdi.

Sonunda Joel rapsodisinin sonuna vardı ve beni yoruyor olmaktan korkmaya başladı. Elimi bırakıp gitmek üzere ayağa kalktı. “Kendine iyi bakmalısın, Manon,” dedi, odanın içinde umarsızca gözlerini gezdirerek. “Kendini bu karanlık odaya hapsedme.”

“Peki,” dedim. Onu kapıya geçirmek üzere ayağa kalktım.

“Çabucak iyileşmeni istiyorum. Düğünümde dans ettiğini görmek istiyorum.”

Kolum bir yanımda ölü bir hayvan misali sarkarken yaşlı bir adamcağızla salonun ortasında dönüp durmak düşüncesi beni sahiden güldürdü. “Yo, yo,” dedim, “dans edebileceğim günler geçmişte kaldı.”

Sonunda gidebildi; tam bir bitkinlik içinde kanepeye çöktüm. Annem olsa, genç bir adamı bu kadar alelacele göndermezdi kesinlikle, ama ben aldırımıyordum artık. Gözüm babamın portresine takıldı. Ne tuhaf, bana her zaman huzur

veren bu görüntü, herhangi bir vitrindeki bir yabancınn resminden fazla etkilemedi beni bu kez. Babam haklıymış, sanatçı onu fazla romantik göstermiş. Çenesi bu kadar güçlü, gözleri bu kadar parlak değildi.

Okuduğum günlüğü geçirdim aklımdan, pamuk ekiniydi, hava durumuydu, hastalıklardı, sayfalar dolusu beylik konularda yazmıştı da benden hiç mi hiç söz etmemişti. Sanki bu dünyada yoktum, ya da olmamamı diliyordu. Annemden zorunlu olarak “sevgili karım” diye ise yalnızca kendi “kusur”u çerçevesinde söz etmişti. Neyse, büyük bir soylulukla kendisini suçlamıştı.

Hayır hayır, onun kusuru evlilik görevlerini yerine getirmemek, perişan olacaklarını bildiğı çocukları bu dünyaya getirmeyi reddetmek değildi – bu yalnızca bir belirtiydi. Daha başka bir şey, annemin bildiğı ama kimseye açıklamadığı, babamın hep içinde olan, ölürlen birlikte götürdüğü bir şey, gülüşünün, yalancı neşesinin, gerçekte olmayan ama varmış numarası yaptığı duyguların gerisinde bir şey... Sevecen bir baba, sadık bir koca numarası yapıyordu ama aslında bizimle birlikte bile değildi. İhtiyacı olan şey bizim sevgimiz değildi, bizim ona duyduğumuz özlemi o bize duymuyordu.

Sahtekârın biriydi.

Öldüğü gece bana iyi geceler öpücüğü vermişti daha önce binlerce kez yaptığı gibi; herhangi bir başka geceden, ertesi sabah annemle ikisini kahvaltı masasında karşılıklı oturmuş gördüğüm herhangi bir geceden hiç farkı yoktu. Onu bir daha göremeyeceğimi biliyordu ama bana fazladan birkaç cesaret sözcüğü söylemeye, daha sıcak bir öpücük vermeye, ayrılık anını uzatacak bir sevecenlik göstermeye zahmet etmemişti. Bunlardan birini yapsaydı, beni terk etmekten üzüntü duyduğuna dair bir kanıt olurdu elimde ilerde – onun hayatındaki yerimin günlüğünde söz ettiği bir bahçe

apasından ya da hastalanan işçilerden daha önemli olduğuna inanmamı sağlayan bir kanıt...

Teyzem haklıydı, zencileri bir saplantı haline getirmişti, onların kendisini sevmelerini, kendisine tapmalarını istiyordu. Annem de haklıydı, babamı onlar öldürmüştü.

Tutkuyla, dehşetle, deliler gibi ağlayarak rıhtımdan ona seslendiğim o soğuk, rüzgârlı gün canlandı gözümün önünde. Sonra arkamı dönüp o oğlan çocuklarını görmüştüm -sahiden görmüş müydüm?- nereden çıktıkları bile belli değildi ve bana başka kimsenin söyleyemeyeceği şeyi, gerçeğin ta kendisini söylemişlerdi. “Senin baba yangını kendi çıkardı. Senin baba kendini vurdu.”

Gerçektir tabii. Böyle bir hikaye uydurmaları için hiçbir sebep yoktu. Çevrede duyduklarını yineleyen çocuklardı onlar. Annem biliyordu ve bu bilgi yaşamından geriye kalmış ne varsa mahvetmişti.

Uzanıp masanın üstündeki portreyi ters çevirdim. “Riyakâr,” diye fısıldadım. Başım çatlıyordu. Sanki biri kafama cendere geçirmiş sıkıyordu. Bu aletlerin çiftlikteki zenci kadınları cezalandırmak için kullanıldığını çok görmüştüm. Bir keresinde, dürbünle kocamı izlerken onun elinde böyle bir aletle barakalara doğru gittiğini hatırlıyorum. Öfkeden deliye dönmüştü çünkü yeni alınan bir kızı kahyanın yatağında yakalamıştı. Avluda tavuklara yem veren Sarah’nın yanından geçerken durakladı ve bir şeyler söyledi. Ne dediğini duymadım ama, kızın yüzünde beliren ifadeye bakılırsa, aşığılayıcı bir şeydi.

“*Sıra sende.*” Evet onun sesiydi duyduğum karanlıkta, başım ellerim arasında otururken. Öldü o, dedim kendi kendime. Geri gelecek değil. Ama sanki oradaydı, üstüme eğilmiş, sıcak cenderenin burgacını sıkıştırıyor sıkıştırıyor sıkıştırıyordu. Öyle bir baskı ki, kafatasım sonunda çatlayacaktı.

O gece hava soğudu. O kadar yorgundum ki soğuğa rağmen iyi uyudum. Sabahleyin elimde kahve titrerken, Rose ile Delphine pencereleri kapatma, şömineye kömür yığma işine koyuldular. Başımın ağrısı geçmişti. Kendimi haftalardır olduğumdan daha iyi hissediyordum. Köşemde sessiz sedasız, yersiz hayallere kapılmadan yaşayıp gitsem, diye düşündüm.

Ateşi yaktıklarında kahvemi alıp salona geçtim, yazı masasına oturdum. Kadınların annemin yatak odasındaki pencereyle cebelleştiklerini duyuyordum. Kendimi bildim bileli takılır bu cam. Aklımdan bir sürü şey geçiyordu, gözlerimi bildik mobilyaların üstünde gezdirirken, hiçbir zaman alışamayacağım bir manzarayla karşılaştım: Eşikte Walter kapıya yaslanmış, yumruklarıyla gözlerini ovuşturuyordu. “Ne yapıyorsun sen burada?” dedim sanki bana cevap verecek yetisi varmış gibi. Ellerini yüzünden çekip içeri koştu, şöminenin taşları üstüne kapaklandı, sıcaklığı hissedince sevinçle haykırdı. Ben Rose’a seslenmek için ağzımı açmadan yan yattı, uykuya daldı.

Kedi gibi bir şey bu, dedim içimden, hep kendi rahatına bakan, hep işleri karıştıran, her türlü emre karşı bağışıklığı olan bir yaratık. Biri yakında yıkamış bunu, saçlarını da kısa kesmiş. Ateşin ışığında bukleleri bakır teller gibi parlıyordu. Kızıl dudakları ıslaktı. Yüzüne hemen hiç bakmazdım ama o sırada kafam o kadar durgundu ki son aylarda yüzünün uzadığını fark ettim. Babasının açık renk gözlerine sahipti ama annesine benzemeye başlamıştı.

Annesi nerdeydi acaba? Philadelphia? New York? Yabancılarla dolu büyük, soğuk kentler. Bay Leggett’in onu bulması daha ne kadar sürecekti? Ve kaç mal olacaktı?

Rose içeri girdi, bir Walter’a bir bana baktı birkaç kez. “Bu mutfakta zanneder ben. Biz kaparken pencereleri kaçmış. Hep ister ki senin yanında dursun.”

Dediği doğrudu. Garip, büyölü bir hayranlık besliyordu çocuk bana. “Bırak kalsın,” dedim. “Delphine’e söyle bana muazzam bir kahvaltı hazırlasın. Dün ağzıma bir lokma ekmele bir mürdüm eriğinden başka bir şey koymadım.”

Kış bütün şiddetiyle geldi. Soğuk pencere pervazlarından, yer tahtalarının arasından içeri sızıyor; terliğimle bastığımda halılar bile serin. Sabahları bir sürü şala sarınıp salonda oturuyorum, öğleden sonraları teyzeme gidiyorum, onun şöminesi büyük olduğundan odun yakabiliyor, geceleri bir yığın battaniye altında titriyorum. Sabahları ateş başında uyuklamayı törensel bir âdet haline getirdi Walter. Buna izin vermem en çok Rose ile Delphine şaşıyorlar. Bir sabah, o oracıkta uyuklarken teyzem geldi ve Sarah’nın sonunda yakalandığı haberini getirdi.

“Dün akşam Foster adında bir bey bizi görmeye geldi,” dedi soluk soluğa eldivenlerini çıkarırken. “Bize birtakım bilgiler vermesini rica etmiş Bay Leggett, postadan daha çabuk olur diye. Aman Allahım, Walter mı bu?”

“Bir kere burada uyumasına izin verdim,” dedim. “Artık her gün aynı şeyi yapmak istiyor. Rose’a sorarsan hep benim yanımda durmak istiyormuş.”

Teyzem, yan yatmış, başını koluna yaslamış uyuyan çocuğu baştan aşağı süzdü. “Ne zararı olabilir?” dedi. “Bayağ büyümüş.”

“Annesine benziyor,” dedim. “O nerede?”

“Savannah’da hapiste.”

“Hani New York’taydı?”

“Oradaymış ama Bay Leggett Savannah’ya getirmiş. Orada Bay Foster ile karşılaşmışlar, kaldıkları otelde akşam yemeği yemişler ve Leggett olan biteni anlatmış. İnanılır hikaye

değil!” Teyzem pelerinini çıkarıp kanepeye kuruldu. “Gel yanıma otur, bildiğim her şeyi anlatayım. Yani, Bay Leggett müthiş bir iş çıkarmış.”

Bay Foster’ın teyzeme naklettiği kadarıyla olaylar şöyle gelişmiş: Kocamın ölümünün üstünden bir hafta geçmeden, Sarah *United States* adlı yelkenli gemiye beyaz bir bey kılığında binmiş. Maitre adını kullanıyormuş, yanında Midge adlı bir hizmetçi kız varmış, kız kucagındaki bebeğin kendisinin olduğunu söylüyormuş. Bay Maitre kara gözlük takıyor, hemen hiç konuşmuyormuş. Şifa bulmak için kuzeye gitmesini gerektiren hastalık yüzünden fazla konuşmanın kendisini yordugunu bahane ediyormuş. Kendisi kamarasından pek çıkmamış yol boyunca, ama Midge geminin her tarafında dolaşüyor, ona kulak veren herkesle konuşuyormuş. Efendisinin hastalığını anlatıyormuş her önüne gelene, ama hastalığın özellikleri her gün değişiyormuş. Kaptan kızın çabuk heyecanlanan, cahil biri olduğu kanısındaymış. Bay Maitre gibi zayıf ve asil bir beyefendinin böyle sersem bir kıza, bir de yanında hiç durmadan ağlayan bebekle, nasıl tahammül ettiğine şaştığını söylemiş Bay Leggett’e.

“Asil bir beyefendi mi?” dedim.

“Anlaşılan Sarah’ya beyefendi kılığı pek yakışmış,” diye karşılık verdi teyzem. “Bay Leggett’in görüştüğü herkes onun soylu tavırlarından söz etmiş.”

Bay Maitre Savannah’da yelkenliden inip, kendisini Philadelphia’ya götürecek posta gemisini beklemek üzere birkaç günlüğüne bir pansiyona yerleşmiş. Burada da odasından çıkmıyormuş, hizmetçisi ise efendisinin hastalığı ile ilgili gevezelikleriyle herkesin canını sıkıyormuş. Bir gün gözlerinden rahatsızmış, bir gün kalbinden. Bebek hiç durmadan avaz kıyamet ağılıyormuş; pansiyonun sahibi kadın onun gazlı olduğunu tahmin etmiş. O da bu beyefendinin bu kıza ve

çocuğuna nasıl katlandığını merak etmiş. Sonunda yollarına gittiklerinde evdeki herkes derin bir nefes almış.

Atlantic Clipper rıhtıma yanaşır yanaşmaz Bay Maitre binmiş, ama hava muhalefeti yüzünden gemi üç gün boyunca demirli kalmış. Kaptan yolcusuyla ilgilenmiş, onun ölümcül hasta olduğunu sanmış. Onun için özel, iyice sulu yulaf çorbası yaptırmış, çünkü beyefendi başka herhangi bir şey yerse kusuyormuş. Kaptan yolcusuna güverteye çıkıp temiz hava almasını birkaç kez salık vermiş ama sonuç alamamış.

Bay Maitre'in bileti New York'a kadarmış ama Philadelphia'ya yanaştıklarında Kaptan gemi yük boşaltırken onun geceyi karada geçirmesi konusunda ısrar etmiş ve limana yakın bir pansiyon tavsiye etmiş. Leggett'e dediğine göre yolcunun o gece sağ çıkmamasından korkuyormuş. Bay Maitre güverteye çıktığında öylesine halsizmiş ki kentin ışıklarına bakarken parmaklığa sıkıca yapışıp gözyaşı dökmüş.

Neyse o gece kimse ölmemiş, ertesi gün New York'a doğru yelken açmışlar. Hava koşulları uygunmuş, yolculuk kolay geçmiş. Bay Maitre yemek yemeğe başlamış, hizmetçi kızın gevezeliklerini dinleyecek kimse kalmamış, bebekse ağlamayı kesmiş. New York'a vardıklarında Bay Maitre kaptana teşekkür etmiş; onun hayatını kurtardığını söylemiş ve gemiden sağlam adımlarla inmiş. Rıhtımda besbelli onu bekleyen bir bey ve hanım tarafından karşılanmış. Hep birlikte bir arabaya binip yollarına gitmişler.

Bay Leggett, o gün rıhtımdan müşteri alan arabacılarla görüşmekle epey zaman ve enerji harcamış. Sonunda, Brooklyn semtinde Bay ve Bayan Palmer adlı birilerine ait bir evin adresini bulmuş. Bu kişilerin Kuayker olduklarını komşulardan öğrendiğinde aradıklarına ulaştığını anlamış.

"Kuayker de neymiş?" diye sordum.

“Bir çeşit din,” açıklamasını yaptı teyzem. “Anladığım kadarıyla, köleliğin her türlüüne karşı bir toplulukmuş.”

Bay Maitre, Palmer ailesinin yanına yerleşince bir kez daha kılık değiştirmiş ve Bayan Claudia Palmer olarak ortaya çıkmış – güya bunların Güney eyaletlerinden ziyarete gelmiş bir akrabasıymış. Bay Leggett evi aralıksız gözetlemeye almış. Birkaç gün sonra Bay Palmer gene kiralık bir arabayla hizmetçi Midge ile bebeği bir yerlere götürmüştü, eve yalnız dönmüş. Bay Leggett o ikisini bir daha hiç görmemişti. Ertesi gün Bay Palmer limana giderek İngiltere yolculuğu için bilet bulunup bulunmadığı konusunda araştırmalar yapmış. Daha ertesi gün ise gümrük bürosuna gidip birtakım formlar doldurmuş. Bunu izleyen birkaç gün herhangi bir şey olmamış. Ziyaretçi Bayan Palmer evden hemen hiç çıkmıyor, çıktığında ise kuzenleriyle kısa yürüyüşler yapıyormuş. Bay Leggett, kızını onlarla birlikteyken yakalayamayacağını anlamış. Toplum içinde çıkacak bir kavga gürültü Sarah’ın tutuklanmasına yol açabilirmiş. Özgür zenciler ve bu Kuaykerler gibi başka gruplar polise o kadar şiddetle karşı çıkan gösteriler düzenliyorlarmış ki tutuklanan kişi çoğu kez serbest bırakılıyormuş. Bay Leggett güçlü kuvvetli iki adam tutmuş, zamanı geldiğinde onları kullanmak üzere fırsat kollamaya başlamış.

Derken, Bay Palmer bir kez daha limana gitmiş ve bu kez Londra’ya gidecek *Commodore* adlı gemiye tek kişilik bir bilet almış. Bay Leggett kolladığı fırsatın bu olduğunu ve başka fırsat yakalayamayacağını çok iyi anlamış.

Adamlarını çağırmış, kapalı bir araba kiralamış, geminin hareket edeceği gün sabah erkenden bunları kalabalık rıhtıma yerleştirmiş. Önceden parasını ödemediği bir de aktris getirtmiş oraya. Sarah’ın yanında Bay Palmer’den başkası olmaksızın rıhtıma geldiğini gördüğünde artık başarılı olacağından kuşkusu kalmamış. Bu ikisi gemiye binmek üzereler-

ken, adamlardan biri aktrisi itip kakmaya, ona hakaretler yağdırmaya başlamış. Bay Palmer'ın, dinsel inançları gereği, böyle bir olaya kayıtsız kalmayacağına güveniyormuş ki, haklı çıkmış. Bay Palmer'ın dikkati kollaması gereken kızıdan kopmuş; itilip kakılan kadınla saldırganın arasına girmeye yeltenmiş. Bu çift anında onu acımasızca dövmeye başlamışlar. Çevreden imdat çılgınlıkları yükselmiş, bütün dikkatler korkunç şiddet olayına yönelmiş. İşte o anda, Bay Leggett ile tuttuğu öteki adam Sarah'yı iki kolundan yakalamışlar. "Eve dönme vakti geldi, Sarah Hanım," demiş Bay Leggett. Sarah bağırma çağırma Bay Palmer'a seslenmiş ama, adam o gürültü patırtı arasında onu duymamış bile. Bay Leggett ile adamı onu hazır bekleyen arabaya tıktıkları gibi yola koyulmuşlar.

Teyzem hikayeyi anlatıp bitirdiğinde, "Haklısın," dedim, "inanılır gibi değil. Ama asıl derdim, bütün bunların kaçama mal olacağı. Tuttuğu o aktrisin ve güçlü kuvvetli iki adamın parası da benden çıkacak herhalde."

"Enişten. Bay Leggett'in doğru davrandığı kanısında. Oyuncu bir kadının ücretini ödemek, polise rüşvet vermekten daha ucuza patlar."

"Herhalde öyledir," dedim.

"Bay Leggett, Savanah'da üç kaçağın daha Güney Carolina'daki bir hapishaneden gönderilmesini bekliyormuş. Buradaki pazara altı köle getirecek olan bir tüccarla anlaşmış, ötekiler gelince hepsini kara yoluyla yayan getireceklermiş. Ucuz olacak yani."

"Evet, ama haftalar sürer bu," diye itiraz ettim.

"Doğru," dedi teyzem. "Bay Maitre epey uzun bir yol yürüyecek."

Dudak büktüm. "O adı da nerden bulduysa..."

"Enişten diyor ki, çok dikkatli olmak gerek Sarah tamamen değişmiş bir kadın olarak dönebilir. Kendini özgür bir

kadın olarak yutturmaya başardı bir kere. Böyle bir deneyim genellikle zencilerin karakterini bozar.”

“Daha da fazlasını yaptı,” dedim. “Senin de benim de hiçbir zaman tadamayacağımız bir özgürlüğü yaşadı.”

Teyzem şaşır mış gibi baktı. “Neymiş o?”

“lkede zgr beyaz bir erkek olarak seyahat etmeyi başardı.”

Bay Leggett’in Sarah’yı karadan getirmekle tasarruf ettiği para olduğu gibi Dr. Landry’e gitti, çünkü kız buraya vardığında diriden çok lyd. Yolda bir yerlerde saçlarını kısacık kesmişlerdi; gözleri yuvalarına kaçmış, yanakları avurtlarına çökmüş, zaten kemikli olan kol ve bacaklarıyla bir iskelete dönmüştü. Çok fena öksürüyor, gece kimseyi uyutmuyordu. Bataklıkta yürürken kaptığı bir mikrop ayaklarını yara içinde bırakmıştı, inanılmaz pis bir görünüşü ve kokusu vardı. Dr. Landry’nin tedavisi işe yaramadığından teyzem Peek’i ağırtmayı önerdi. Kadın yakılarını, bitkilerini toplayıp geldi. Avlu-da ateş yakıp koca bir kazan kaynatmaya koyuldu, tüm mahalleyi iğrenç bir koku sardı. Sarah’yı mutfakta yaptığı yatağa yatırdı; mutfaktaki ocak gece gündüz yanıyor her tarafta sular kaynıyordu. Sonunda mutfak bir buhar banyosuna dönüştü; Delphine sıcaktan bayılacak hale geldi. Dr. Landry bütün bunları onaylamıyordu ama bazen zencilerin ancak zenciler tarafından tedavi edilebileceklerini söylemekten geri kalmadı. Haklı da ıktı. Annemin hayatı boyunca doktorun verdiği bütün ilaçların yanı sıra mutlaka Peek’in hazırladığı bir şeyler içtiğini adamcağıza söylemedim artık. Zamanla Sarah’nın iştahu açıldı, öksürük düzeldi, ayaklarındaki yaralar bile kuruyup kabuk bağladı.

Bay Leggett iki yüz elli dolarlık bir fatura sundu ki ben

bunu pek fahiş buldum. Bütün harcamalarımı, tuttuğu aktrisin araba parasına, Savannah hapisanesindeki ayak zincirlerine kadar bir bir sıralamıştı. Eniştemle ikisi bir yolunu bulup Bay Roget'i kızın kaçmasına yardım etmek suçundan yargılatmaya kararlıydılar. Bay Leggett'in gözü ikinci ödüldeydi, eniştemin ise kendine göre sebepleri vardı.

Biletleri kimin tedarik ettiğini araştırdılar ama bir iz bulamadılar. Ancak çok geçmeden öğrendiler ki, Bay Roget geveze Midge'i geri getirmesi için Pitt adlı bir köle kovalayıcısı tutmuş. Bay Maitre'in sağlığına olan aşırı ilgisi ile Doğu Kıyıları'nda ün salmış olan Midge, Kuzey'deki yaşamdan o kadar memnun kalmış ki, efendisine dönmeyi reddetmiş. Eniştem, "Onu kendi küstahlığından faka bastıracağız," diyordu. Bay Leggett, yeminli tanıklıklar toplamak üzere yola çıktı.

Sarah'nın bebeğine ne olduğunu ise kimse bilmiyordu sanki. Kızın kendisine sorduğumda birkaç kez öksürdükten sonra, her zamanki konuşkanlığıyla, "Öldü," demekle yetindi.

Eniştem yanılmıştı; Sarah fazla değişmiş değildi. Her zamanki gibi asık suratlıydı. Sağlığı düzeldikçe evin içinde iş görmeye başladı. Her işini ses çıkarmadan kayıtsızca yapıyordu ama çoğu hizmetçiden daha becerikliydi, tabiat itibarıyla ondan daha uysal olan Rose'dan daha iyi olduğu kesindi. Saçımı yapmakta, giysilerimi hazırlamakta, odaları düzeltmekte kimse Sarah kadar kabiliyetli değildi. Walter'dan tiksindiğini saklamak gereğini de duymuyordu.

Bir sabah, Sarah bana kahvaltı servisi yaparken çocuk geldi, annesinin eteklerini ellemeye, kucağa alınıp sevilme için sızlanmaya koyuldu. Rose her zaman severek yapardı bunu, ama Sarah kahvedanlığı bir yana bırakarak elini çocuğun yüzüne yapıştırdığı gibi sertçe itti. Oğlan avaz avaz ağlayarak odadan kaçtı.

“Sana birini mi hatırlatıyor, yoksa?” dediğimde küçümse-
diğini pek saklamadan baktı bana. Kahvedanlığı yeniden eli-
ne alıp fincanımı doldurmak üzere üstüme eğildi.

“Bu çocuk benim olduğu kadar senin de sorumluluğun-
dur,” dedim. “Tanrı biliyor ya onu ben istemedim. Ama ne
yapalım, üstümüze kaldı işte.” Sarah büfenin oraya gitti, sır-
tı bana dönük olarak ekmek dilimlemeye başladı. Tavrı, elin-
deki bıçak kadar kayıtsızdı.

“Sizin gibilere sorumluluktan söz etmek boşuna,” diye
sürdürdüm. “Öyle bir kavram yok kafanızda. Oysa biz bu ar-
mağanı hepimize veriyoruz. Sizler sadece kaçmayı bilirsiniz,
biz sizi geri getirdiğimizde ise en ufak bir vicdan azabı duy-
mazsınız. Kimse sizlerden sorumlu davranmanızı beklemiyor
bile. Ahlak duygularından yoksunsunuz.”

Ekmeğin yanına bir kaşık Kreol peyniri koyup masaya ge-
tirdi. Sağ elimi sol elimle tutup tabaktaki ekmek diliminin üs-
tüne koydum, bıçağı alıp peyniri sürdüm. “Sayende sakat
kaldım,” dedim. “Bak yemeğimi nasıl yemek zorundayım.”
Yanımda durmuş, yüzünde meraklı bir ifâdeyle ellerime ba-
kıyordu.

“Atı alıp kaçmasaydın...”

O geceden ilk kez söz ediyordum ona. Yüzlerce kez rüya-
ma girmişti, o da başka. Koşuyorum koşuyorum, at orada
duruyor, bir ulaşabilsem kurtulacağım ama biri beni tutuyor.
Bazen kocam oluyor bu, bazen Sarah, bazen tanımadığım bir
adam. Bir keresinde başımı çevirdiğimde beni zorla tutanın
annem olduğunu gördüm, ağzını açmıştı, dişleri vahşi bir
hayvanınkilere benziyordu. Bu rüyalardan uyandığımda kan
ter içinde olurdu hep, yüreğim deli gibi çarpardı.

Sarah karşımda kollarını kavuşturmuş duruyor, öylece ba-
kıyordu. Beni dinlediğini kavradım ve garip bir duyguya ka-
pıldım.

“Kocam ölmüştü, çok iyi biliyordun, kaçmana gerek yoktu. Seni öldürecek değillerdi.” Ekmegimden bir lokma ısır-dım, çiğnerken ona kötü kötü baktım. Gözlerini kaçırmadı ama ilgiyle, sanki daha neler söyleyeceğimi merak ediyormuş gibi bakıyordu.

“Ama Bay Roget ile planlarınızı çok önceden yapmıştınız, değil mi?” dedim. “Bir gece burada fısıldaştığınızı duymuş-tum. Her şey hazırды; kimsenin aklına gelmeyecek bir kılık, gemi biletleri, Kuzey’de birtakım yeni dostlar... Kendini pek önemli biri gibi hissetmişsindir eminim, zavallı çaresiz bir kurban gibi davranmışsındır. Nasıl kaçtığını, arkanda kimleri bıraktığını soran olmamıştır.”

Gözlerini benden ayırdı, sofradaki tabağın, elimin yanın-da duran fincanın üstünde gezdirdi. Bir şeyler hatırlıyor gi-biydi, garip, içe dönük, belli belirsiz bir gülümseme belirdi dudaklarında. “Vardın mı Kuzey’e,” dedi, “buyur ederler ye-meğe, oturturlar sofraya. Çay koyup fincana, uzatırlar, sorar-lar ‘şeker, süt ister misin?’”

Şaşkınlıktan ağzım açık kaldı. Ömrümde bu kadar uzun konuştuğunu işitmemiştim. Eniştem yanılmamış demek. Bu kız değişmiş; aklını kaçırmış. Kahvemden bir yudum aldım. “Bunlar hoşuna mı gitti?” diye sordum.

“Gider,” dedi, gözlerini son derece soğuk bir bakışla göz-lerime dikerek. “Hoşa gider.”

Sarah’ı o durumda gözümün önüne getirmeye çalıştım. Birisinden ödünç alınmış doğru dürüst giysiler içinde, tahta bir masada dimdik oturuyor, karşısında cılız saçları sıkıca to-puz yapılmış renksiz bir Yanki kadın, ona porselen bir fincan-da çay ikram ediyor. Pek dürüst, pek nazik kocası konuğu da-ha rahat ettirmek için arkasına bir yastık koyuyor. Nasıl saç-ma, nasıl gülünç geldi bu sahne bana! Bu insanlar ne yaptık-larını sanıyorlardı?

TEŞEKKÜR

The Library of America'nın *Slave Narratives* (*Köle Anlatıları*) derlemelerine aşina olanlar, Sarah karakterimin kuzeye yaptığı yolculuğu gözü pek William ve Ellen Craft'a borçlu olduğunu fark edeceklerdir. Hasta bir beyaz adam ile kölesi (Ellen efendi rolündeydi) kılığına bürünen Craft'lar, iki tren bileti alıp Georgia'daki kölelikten kaçtılar; "özgürlük için bin beş yüz kilometre kat ettiler." Craft'ların hikâyesi on dokuzuncu yüzyılda yaygın şekilde biliniyordu; Profesör Henry Louis Gates de, yakın zamanda keşfedilen bir romanı kaleme almış kaçak bir köle olan "Hannah Craft"ın bu takma adı, Ellen Craft'a atfen seçmiş olabileceği yorumunda bulunmuştur.

